

ΣΙΦΝΙΑΚΑ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
2006

ΙΔ'

Σιγνιακά

**ΑΘΗΝΑΙ 2006
ΕΤΟΣ 14ο - ΤΟΜΟΣ ΙΔ΄**

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

ΣΙΦΝΙΑΚά

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΥΛΗΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 2006 ΤΟΜΟΣ ΙΔ'

Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα ίνα μή τι απόλλυται.
Ἰωάνν. ΣΤ', 12.

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΣΙΜΟΣ ΜΙΑΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ
Γλαύκου 23 - Νηρέας - 190-09 Ραφήνα,
Τηλ.: 22940-24885, Κιν.: 693-2569774
Ἐκδοτική παραγωγή: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε., Ἀρδηττοῦ 12-16,
116 36 Ἀθήναι, Τηλ. 210.9214.452, 210.9217.513 Fax: 210.9237033
www.eptalofos.com.gr E-mail: info@eptalofos.com.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Ἡ Πολιτική καί Κοινοτική Διοίκηση στή Σίφνο κατά τήν
Τουρκοκρατία	σελ. 5-42
2. Προεκλογικοί Ἀγῶνες «έν Σίφνω» κατά τόν 19ο αἰ.	σελ. 43-92
3. Οἰκογεν. ζητήματα τοῦ Δυναστ. Οἴκου τῶν Γοζαδίνων	σελ. 97-100
4. Ἔργα καί ἡμέρες δύο καθολ. κληρικῶν	σελ. 110-121
5. Ἱστορ. μαρτυρίες περί Σίφνου ἀπό Κώδικες τῆς Ἱ. Μονῆς
Ταξιάρχου Μιχαήλ Σερίφου	σελ. 122-132
6. Νομικά Ἐγγραφα Σίφνου	σελ. 133-162
7. Προσφυγή τοῦ μητροπ. πρ. Βιδύνης Παΐσιου	σελ. 163-168
8. Σύμμεικτα	σελ. 169-190

Copyright Σ.Μ. Συμεωνίδη

ISSN 1105-4239

Ἡ ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ προέρχεται ἀπό ἔγγραφο τῆς 19ης Μαΐου 1822 πού ἀπέστειλαν «οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Σίφνου» πρὸς τοὺς Ἀρμοστάς τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. (Μπενάκειο Μουσεῖο. Ἀρχεῖο Ἀγῶνος. Φάκ. 87/3). Εἶναι ἡ παλαιά «ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΣΙΦΝΟΥ».

- Ὁ παρῶν ΙΔ' τόμος τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως καί οἱ προηγούμενοι, διατίθενται ἀπό τόν Δῆμο Σίφνου.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗ ΣΙΦΝΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ [1537-1821]

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἀναφορικά μέ τήν πολιτική ὑπαγωγή καί τήν Κοινοτική Διοίκηση τῆς Σίφνου κατά τούς πρώτους χρόνους ἐπιβολῆς τῆς τουρκοκρατίας στό Κυκλαδονήσια, ὅπως καί μαρτυρίες γιά τίς κοινωνικές συνθήκες πού ἐπικρατοῦσαν στήν περιοχή κατά τήν ἴδια περίοδο, ἔχουμε γράψει σέ ἄλλους τόμους τῶν «Σιφνιακῶν», στούς ὁποίους καί παραπέμπουμε¹, ὅπως καί στό ἀναφερόμενα ἀπό τούς ἱστορικούς συγγραφεῖς κ. Ἀντώνη Πάρδο καί π. Μάρκο Φώσκολο στίς περισπούδαστες ἐργασίες τους.²

Πολύ σύντομα, πάντως, μπορούμε νά πούμε ὅτι τότε, δηλαδή κατά τήν ἀλλαγὴ κυριάρχων στό νησί (ἀπό τούς Φράγκους στούς Τούρκους), οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες κάτοικοι τῆς Σίφνου ἦταν ἤδη ὀργανωμένοι σέ Κοινότητα μέ ἀξιόλογη διάρθρωση, παρά τήν παρουσία τῶν Φράγκων ἡγεμόνων τῆς τοῦ ἰταλικοῦ Οἴκου τῶν Gozzadini. Ὅπως ἀναφέρεται μάλιστα, οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἤδη ἀρχίσει νά ἐξελίσσονται σέ ἀνεξάρτητη Κοινότητα («ἐθνότητα»), ἡ ὁποία εἶχε συνειδητοποιήσει ὅτι μπορούσε νά διεκδικήσει περισσότερα προνόμια καί ἀποφασιστική θέση στήν ἱστορική πορεία τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας τους, ἀπό ὅ,τι τούς ἀναγνώριζαν μέχρι τότε οἱ κυρίαρχοι ἡγεμόνες τους Gozzadini.³ Τοῦτο ἐπέτυχαν μέ τήν ἐπιδέξια ἐφαρμογὴ τῆς συνεργασίας μέ τούς δύο τελευταίους ἡγεμόνες, τόν Νικόλαο [1534-1590] καί τόν γιό καί διάδοχό του Ἄγγελο [1590-1617] γιά νά βρισκονται πιό κοντά στό κέντρο λήψεως ἀποφάσεων, προκειμένου νά τίς ἐπηρεάζουν. Τό γεγονός φανερώνει τήν αὐτοπεποίθηση

1. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 30 ἐπ., τόμ. 5 (1995), σελ. 10 ἐπ.

2. Ἀντώνη Πάρδου, *Σίφνος, ἡ Πάτμος τῶν Κυκλάδων στόν 16ο καί 17ο αἰῶνα*, στό Πρακτικά Α' Διεθνoῦς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2001, τόμ. Β', σελ. 33 ἐπ. καί π. Μάρκου Φώσκολου, *Πειρατική ἐπίθεση ἐναντίον τῆς Σίφνου (1609)*, αὐτόθι, σελ. 89 ἐπ.

3. Φώσκολου, ὅ.π.π.

τῶν Ἑλλήνων τῆς Σίφνου αὐτῆς τῆς ἐποχῆς γιὰ τὴ δυναμικὴ τῆς κοινωνίας τους⁴, στὶς τάξεις τῆς ὁποίας μάλιστα εἶχαν ἀρχίσει νὰ προσέρχονται καὶ οἱ καθολικοὶ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, ἀκόμη καὶ μέλη τῆς δυναστικῆς οἰκογένειας μὲ μεταστροφή τους ἀπὸ τὸν Καθολικισμό στὴν Ὀρθοδοξία,⁵ ἐνδυναμώνοντας ἔτσι τὶς θέσεις της στὸ πολιτικὸ προσκῆνιο.

Θεωροῦμε, τέλος, ὅτι ἡ δυναμικὴ τῆς τότε ὀρθόδοξης Κοινότητας τῆς Σίφνου ἦταν ἔργο προσωπικοτήτων μὲ ιδιαίτερες ἰκανότητες καὶ πνευματικὴ κατάρτιση πού ἐπηρέαζαν πρόσωπα καὶ δημιουργοῦσαν πολιτικὲς καταστάσεις καὶ ἐπετύγχαναν ἀκόμη καὶ τὴ μεταστροφή ἀπὸ τὸ δόγμα, γεγονὸς ιδιαίτερης σημασίας γιὰ τὴν ιστορουμένη περίοδο. Ἔργο τους ἦταν καὶ ἡ ὀργανωτικὴ διάρθρωση τῆς Κοινότητας, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν ἀλλαγὴ, βραδύτερα (1617) τοῦ πολιτικοῦ καθεστώτος μὲ τὴν ὀριστικὴ ἀπομάκρυνση τῶν ἡγεμόνων Γοζαδίνων ἀπὸ τὸ «κρατίδιό» τους, συνέχισε νὰ ἐφαρμόζεται κανονικά, μέσα στὰ πλαίσια προνομιακῆς Διοίκησης τῶν νησιωτικῶν Κοινοτήτων κατὰ παραχώρηση τοῦ κυρίαρχου τουρκικοῦ κράτους.

4. Πάρδου, ὕ.π.π.

5. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 31.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η ΣΙΦΝΟΣ ΥΠΟ ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στά χρόνια 1537-1538, ο διαβόητος Τούρκος ναύαρχος (καπουδάν πασάς) Χαϊρεντίν Βαρβαρόσσα κατέλαβε τά νησιά τῶν Κυκλάδων καί τά ἔθεσε ὑπό τήν τουρκική κυριαρχία. Ὁ ἡγεμόνας τῆς Σίφνου Νικολός Γοζαδῖνος, ἔξυπνα φερόμενος, δέν προέβαλε ἀντίσταση κατά τοῦ Βαρβαρόσσα, ἀλλ' ἀποδέχτηκε ὡς ἐπικυρίαρχό του τόν σουλτάνο μέ τήν καταβολή ἐτήσιου φόρου 300 δουκάτων καί ἀφέθηκε στή διοίκηση τῶν «κτησέων» του. Ἔτσι ἡ Σίφνος ἀπέφυγε τήν καταστροφή ἀπό τόν καπουδάν πασά, πέρασε πολιτικά στό κυρίαρχο τουρκικό κράτος καί διετήρησε, ὡς διοικητή (μπέη), τόν μέχρι τότε ἡγεμόνα της μέ ὑποβάθμιση τῆς αἵγλης καί τοῦ γοήτρου του.¹

Ἰπό τό ἰδιότυπο τοῦτο πολιτικό καθεστῶς παρέμεινε τό νησί ἐπί ὀγδόντα χρόνια, μέχρι τοῦ ἔτους 1617, πλήν μιᾶς πεντάχρονης περιόδου διαφοροποίησης τοῦ συστήματος μέ τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τή διοίκηση τοῦ «μπέη» Νικολοῦ Γοζαδῖνου. Τό γεγονός τοῦτο συνέβη τό ἔτος 1566 ὅταν ὁ καπουδάν Πιαλή πασάς ἐξεδίωξε ἀπό τά νησιά ὅλους τοὺς φόρου ὑποτελεῖς στό σουλτάνο «ἡγεμόνες», ὅπως τόν δούκα τῆς Νάξου καί τόν Γοζαδῖνο τῆς Σίφνου. Τόν ἴδιο χρόνο ὁ σουλτάνος Σελίμ Β' παρεχώρησε τά νησιά στόν εὐνοούμενό του Ἰωσήφ Νάζη, ἕναν Ἑβραῖο τυχοδιώκτη πού εἶχε διαπρέψει στήν ἐμπορική καί οἰκονομική ζωή τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Σίφνος καί ἄλλα ἔνδεκα νησιά, ἡ Νάξος, ἡ Πάρος, Ἡνδρος, Θήρα, Μῆλος, Σύρος, Κέα, Κύθνος, Σέριφος, Ἄμοργός καί Ἴος, ἀπετέλεσαν τότε τό κρατίδιο τοῦ δούκα Νάζη μέ ἔδρα τῆ Νάξο. Ὁ νέος «δούκας» δέν ἐγκαταστάθηκε, οὔτε κἀν φαίνεται ἐπισκέ-

1. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 10 ἐπ.

φθηκε τό δουκάτο του, τό όποιο διοικοῦσε από τήν Κων/πολη μέ αντι-πρόσωπό του στή Νάξο τόν Ίσπανό, έβραϊκῆς καταγωγῆς, Φραγκίσκο Κορονέλλο.²

Τό καθεστώς τοῦτο διοίκησης τῶν νησιῶν διατηρήθηκε ἐπί δεκατρία χρόνια, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Νάξη τό ἔτος 1579, ὄχι ὅμως καί στή Σίφνο. Σ' αὐτήν ἐπανῆλθε, ἀπό τοῦ ἔτους 1571, ὁ τέως ἡγεμόνας τῆς Νικολός Γοζαδῖνος, πάλιν ὡς φόρου ὑποτελῆς στό τουρκικό κράτος, μέ δικαιοδοσία στά νησιά Κύθνο, Κίμωλο, Φολέγανδρο, Σίκινο, Πολύαιγο καί Γύαρο, τά όποια ἀπετέλεσαν τό κρατίδιό του. Μέ-ποιόν τρόπο τά κατάφερε νά ἐπανέλθη στή διοίκηση ὁ Γοζαδῖνος, δέν εἶναι γνωστό. Ἴσως μέ τήν βοήθεια τοῦ πενθεροῦ του Gasparo Sirigo, τόν όποιο ὁ Ίωσήφ Νάξης εἶχε διορίσει διοικητή τῆς Σαντορίνης· ὁ Γοζαδῖνος εἶχε παντρευτεῖ τή θυγατέρα του Barachia.³

Ἡ Σίφνος, λοιπόν, ἔδρα τοῦ κρατιδίου τῶν Γοζαδῖνων, μολοντί τουρκική ἐπαρχία, ἐξακολούθησε νά διοικεῖται ἀπό τόν τέως ἡγεμόνα τῆς καί, μετ' αὐτόν, ἀπό τόν γιό καί διάδοχό του στά 1589/1590 Ἄγγελο Γοζαδῖνο μέχρι τοῦ ἔτους 1617, ὁπότε τοῦτος ἐκδιώχτηκε ὀριστικά ἀπό τούς Τούρκους.⁴

Στήν ὀγδοντάχρονη περίοδο 1537-1617, κατά τήν ὁποία οἱ Γοζαδῖνοι διετέλεσαν φόρου ὑποτελεῖς στό τουρκικό κράτος, συνέβησαν στό νησιωτικό χῶρο σπουδαιότατα γεγονότα (πολεμικά, πολιτικά, κοινωνικά, ἐκκλησιαστικά), τά όποια συνετέλεσαν ἀποφασιστικά στήν ἐνδυνάμωση τῶν Ἑλλήνων νησιωτῶν καί, ἰδιαίτερα, τῶν Σιφνίων, οἱ όποιοι, σημειωτέον, δέν διοικήθηκαν ἀπό σαντζάκ μπέηδες (ὅπως τά ἄλλα νησιά),⁵ ἀλλ' ἀπό τούς γνωστούς τους Γοζαδῖνους, ἀποδυναμωμένους καί συνεργάσιμους. Δέν θά ἀπαριθμήσουμε καί πάλι τά γεγονότα αὐτά· θά σημειώσουμε μόνον ὅτι ὁ σουλτᾶνος Μουράτ Γ' διέκρινε τήν ἰδιαίτερη σημασία τοῦ ζωτικῶν νησιωτικῶν χῶρου τῶν Κυκλάδων καί ἐπῆρε σειρά μέτρων γιά τή συγκράτηση τοῦ ὀρθόδοξου πληθυσμοῦ του στίς ἐστίες του. Μέ διάταγμα πού ὑπέγραψε τό ἔτος 1580 παρεχώρησε στους Ἑλληνας (ὀρθοδόξους) κατοίκους προνόμια πού ἰσοδυναμοῦσαν περίπου μέ καθεστώς αὐτονομίας. Τά προνόμια αὐτά ἐπιβεβαιώθηκαν μέ διατάγματα (ἄχτναμέδες) τοῦ 1629 καί 1646 παγιώνοντας τό καθεστώς διοικήσεως τῶν νησιῶν πού καθιέρωνε:

2. Αὐτόθι.

3. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου ἀπό τήν Προϊστορική ἐποχή*, Ἀθήνα 1990 (Α' ἔκδοση) καί 2002 (Β' ἔκδοση), σελ. 132 καί Σιφνιακά, 5 (1995), σελ. 11.

4. Αὐτόθι.

5. Περικλ. Γ. Ζερλέντη, *Τό σαντζάκ τῶν νήσων Νάξου, Ἄνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου, Σύρας (1579-1621)*, ἐν Ἐρμουπόλει 1924.

- ελεύθερη άσκηση τής λατρείας και τών εθίμων.
- έξασφάλιση τής τιμής και τής περιουσίας.
- διάθεση τής τελευταίας μέ διαθήκη και άναγνώριση τής έγκυρότητας τών δικαιοπρακτικών έγγραφων.
- άπαλλαγή αριθμού προϊόντων από πληρωμή φόρου.
- διευθέτηση διαφορών «άπό ανθρώπους έδικούς των... κατά τίς συνήθειές των είς έκείνα όπου ήθελαν κάμουν νά μήν ήμποροῦν οί κριτάδες νά τούς έμποδίσουν, αλλά νά τά στέργουν και νά τά βεβαιώνουν».
- «νά πληρώνουν τό δέκατον από τά άμπέλια τους, περιβόλια τους και χωράφια τους σπαρμένα καθώς είχαν τάξιν νά τά πληρώνουν» ὅπως και τά κεφαλοχάρατζα.
- σέ περίπτωση παρεκτροπής τών τουρκικών ὀργάνων «νά παραπονοῦνται είς τήν ύψηλοτάτην Πόρταν» μέ άυτοπρόσωπη παράστασή τους κ.ά. προνομίες.⁶

Οί παραχωρήσεις αὐτές βοήθησαν σημαντικά τούς "Έλληνες, οί ὁποῖοι, μέ τήν άξιοποίηση τών, κατά καιρούς, έμφανιζομένων εύκαιριῶν, κατάφεραν νά άποσπάσουν και άλλες, ένδυναμώνοντας τίς θέσεις τους στό πολιτικό προσκήνιο.

Ἡ ύποτελεια τών ήγεμόνων Γοζαδίνων στό τουρκικό κράτος σήμανε, ὅπως ήταν έπόμενο, τή βαθμιαία φθορά τής δύναμής τους μέ παράλληλη άφύπνιση τοῦ έλληνικοῦ στοιχείου, τό ὁποῖο άρχισε νά άναλαμβάνει δυναμικά πρίν άκόμη και από τήν παραχώρηση τών σουλτανικῶν προνομίων τοῦ έτους 1580. Καί μολονότι διατηρήθηκε, κατά τά πρῶτα χρόνια έπιβολής τής τουρκοκρατίας, τό φεουδαρχικό σύστημα διοίκησης του, τό ὁποῖο δέν ήταν δυνατόν νά αλλάξει άυτομάτως, παρατηρεῖται στή Σίφνο ή συστηματική διάβρωσή του μέ τή συμμετοχική παρουσία του στίς διοικητικές διαδικασίες τοῦ τόπου, ὅπως βεβαιώνουν συγκεκριμένα γεγονότα.

Έτσι, άμέσως μετά τήν εκδίωξη τοῦ Ἄγγελου Γοζαδίνου από τό «κρατίδιό» του, ή συστηματική άσκηση τής τοπικῆς άυτοδιοίκησης από τούς παράγοντες τοῦ τόπου υπήρξεν ὄλως φυσιολογική και άμεση, χωρίς έμπόδια και προβλήματα.

6. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ιστορία*, σελ. 151 έπ., *Σιφνιακά*, 5 (1995), σελ. 10 έπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

Ἀπό τοῦ ἔτους 1537 οἱ Κυκλάδες ἀνήκαν πολιτικά στό τουρκικό κράτος καί διοικητικά στό ἐγιαλέτι τῆς Ἀσπρης Θάλασσας, τό ὁποῖο ὑπάγονταν στόν καπουδάν πασᾶ, τόν ναύαρχο τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου.¹ Κατά μαρτυρία τοῦ ἔτους 1563 τά νησιά Ἄνδρος, Κέα καί Σίφνος φέρεται νά ὑπάγονται ἀπευθείας στό σουλτάνο, οἱ δέ Ἑλληνες κάτοικοί τους νά διοικοῦνται ἀπό ἕξι ἐπιτρόπους, ἀνά δύο στό κάθε ἕνα.² Οἱ λόγοι πού ὀδήγησαν στήν ἰδιαίτερη αὐτή πολιτική ὑπαγωγή, δέν ἀναφέρονται. Ἡ μαρτυρία βέβαια εἶναι πολύτιμη γιατί, ἐκτός τῆς ὑπαγωγῆς στό σουλτάνο, ἐμφανίζει τήν ἑλληνική κοινότητα τῆς Σίφνου αὐτοδιοικούμενην ἔκτοτε, ἴσως δέ καί ἀπό παλαιότερα (μέ τήν ἐπικράτηση πνεύματος συνεργασίας ἡγεμόνων Γοζαδίνων καί τῆς πολυπληθοῦς ἑλληνικῆς κοινότητος).

Μεγάλη σημασία εἶχεν, ἐπίσης, ἡ νέα ἐκκλησιαστική τάξη πραγμάτων μέ ἐπαναφορά τῶν Κυκλάδων, εὐθύς ἀμέσως, στή διοίκηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἀπαλλαγῆ τους ἀπό τίς ἐπεμβάσεις τῆς Ρώμης. Ἡ Σίφνος μάλιστα ἀναδείχτηκε σέ «πατριαρχική ἐξαρχία», δηλαδή ἐκκλησιαστικήν ἐπαρχία ἡ ὁποία ὑπάγονταν ἀπευθείας στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. [Ἐπ' εὐκαιρία προσθέτουμε στοὺς μέχρι πρότινος γνωστούς πατριαρχικούς ἐξάρχους τῆς περιόδου 1612-1614 Μιχαήλ, μεγάλο Ρήτορα καί Διαμαντή, μεγάλο Διοικητή, τόν ἱερέα παπα-Φραγκούλη (1609-1610), πολύ πιθανόν Σίφνιον καί προκάτοχον τῆς ἐξαρχίας].³

Ἡ ἰδιαίτερη αὐτή θέση τῆς Σίφνου στήν πολιτική καί ἐκκλησιαστική διοίκηση τῆς ἐποχῆς, ὑπῆρξεν ἐξαιρετικά ἐπωφελῆς γιά τήν πρόοδο καί ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας της. Ἐπίσης, ἡ μὴ ὑπαγωγή της βραδύτερα στό

1. Ἄντ. Πάρδου, *Σίφνος, ἡ Πάτμος...*, σελ. 37.

2. Περικλ. Γ. Ζερλέντη, *Γράμματα τῶν τελευταίων Φράγκων Δουκῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, 1438-1565*, ἐν Ἐρμουπόλει 1924, σελ. 24 καί 29.

3. *Σιφνιακά*, 4 (1994), σελ. 32-33 καί Φώσκολου, σελ. 89 ἐπ.

σαντζάκ (= έπαρχία) τών νήσων υπό σαντζάκ μπέηδες (μουσουλμάνους ή έλληνες), οί όποιοι διορίστηκαν μετά τή διάλυση του 'Ιουδαϊκού δουκάτου του 'Ιωσήφ Νάζη (1579), αλλά στους Ιταλούς «μπέηδες» της Γοζαδίνους και τούς έντόπιους παράγοντες τής έλληνικής κοινότητας - στενούς συνεργάτες τους, συνετέλεσε θετικά στήν άδιατάρακτη συνέχιση τής κοινοτικής διοίκησης στό νησί. "Όταν, τέλος, οί Τουρκοί έξεδίωξαν (1617) τόν «ήγεμόνα» Άγγελο Γοζαδίνο, ό θεσμός τής αυτοδιοίκησης στή Σίφνο λειτούργησε φυσιολογικά και περισσότερο ένισχυμένος, παρά τήν παρουσία σ' αύτήν Τουρκών διοικητικών και δικαστικών ύπαλλήλων, όπως φανερώνουν νεώτερες ιστορικές μαρτυρίες.

Κατ' αυτές, μετά τά γεγονότα του 1617 (έκδίωξη Άγγελου Γοζαδίνου), τήν πολιτική διοίκηση του νησιού φέρεται νά άσκει Άγάς και τή δικαστική Καδής, κατά τό σύστημα πού άκολουθοϋσαν οί Τουρκοί. Πρώτη μνεία ύπαρξης Καδῆ έχομε σέ έγγραφο τών προεστών τής Σίφνου έτους 1621, 'Οκτωβρίου 27, άπευθυνόμενο προς τόν *rettore* (= βενετό διοικητή) Τήνου και Μυκόνου,⁴ σέ έγγραφο δέ τής 30ῆς 'Απριλίου 1631 αναφέρονται και οί δύο, «άγάς» και «καδής».⁵ Τό δεύτερο έγγραφο είναι ανάθεση επίλυσης διαφορās μεταξύ βικαρίου Σίφνου Giacomo della Rocca και Νικολού Γοζαδίνου, γιού τής Κατερίνας, σέ δύο πρόσωπα κοινής έμπιστοσύνης τους. Αναφέρεται σ' αύτό, μεταξύ άλλων, ότι, κατά τήν άπουσία του della Rocca στήν ΚΠολη τό έτος 1630, ό Γοζαδίνος είχε καταπατήσει κτήμα τής Λατινικής 'Εκκλησίας, τό όποιο ό βικάριος μόλις πρόσφατα είχε ανακτήσει από τήν μητέρα του Γοζαδίνου Κατερίνα «*per via del Chadi*» (= μέ προσφυγή του στή δικαιοσύνη του καδῆ). Οί διάδικοι άποδέχτηκαν εκ τών προτέρων τήν άπόφαση τών δύο έπιλεγέντων κριτών τής ύπόθεσης, όποια κι αν ήταν αύτή, και δήλωσαν ότι, σέ περίπτωση άθέτησής της από τόν ένα εκ τών δύο, τουτος θα έπιβαρύνονταν (ποινή) μέ 50 ρεάλια, τά όποια θα πλήρωνε στον Άγά του νησιού.

Σέ αναφορά του ίησουίτη μοναχού pre Marco Lima (1632, 'Οκτωβρίου 26), ό όποιος έπισκέφθηκε τή Σίφνο τόν 'Ιούλιο και Αύγουστο του 1632, σημειώνεται: «..Έκήρυξα τό θεϊο λόγο τρεις φορές στήν εκκλησία μας και δύο στήν έλληνική μητρόπολη... άλλ' επειδή ή εκκλησία ήταν μικρή, παρέστη ανάγκη νά έξέλθουμε στήν πλατεία, όπου τήν πρώτη φορά έπῆρα μεγάλη τρομάρα όταν είδα τόν Καδῆ νά κάθεται στή θέση του... τόν πλησίασα για νά τόν χαιρετήσω και αύτός, κατά τή συνήθειά τους, μου έπιασε τό χέρι και είπε «πάτερ συγχωρήστε τους (ένν. τούς Σιφνίους πού συγκεντρώνονταν

4. Σιφνιακά, 5 (1995), σελ. 143.

5. Σιφνιακά, 7 (1999), σελ. 45-46.

στήν πλατεία) για τή φασαρία, αλλά αυτοί είναι χοντράνθρωποι (di dura natura) και μόνο για τό κάτεργο είναι καλοί...».⁶

Γράφοντας από τήν Άνδρο στις 18 Ἀπριλίου 1639 ὁ ἐπίσκοπος Σίφνου della Rocca πρὸς τό Βατικανό, ἀνέφερε καί τά ἐξῆς δικαιολογώντας τήν ἐγκατάλειψη τῆς ἐπισκοπῆς του:

«Μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἐπέστρεψα μέ ἀσφάλεια στή Σίφνο κατά τά τέλη τοῦ περασμένου Αὐγούστου (τοῦ 1638), ὅπου ἔτυχα θερμῆς ὑποδοχῆς ἀπό ὄλους, Λατίνους καί Ἑλληνες, χωρίς μάλιστα νά συναντήσω κανένα ἐμπόδιο ἀπό τόν ἐκεῖ ἀντιπρόσωπο τοῦ Ἁγᾶ ὁ τελευταῖος (ὁ ἀγᾶς), κατά τά διαδιδόμενα, ἐπρόκειτο νά ἔλθει σύντομα· τό ἴδιο εἶχε συμβεῖ καί κατά τήν περυσινή ἀναχώρησή μου ἀπ' ἐκεῖ, ὅταν αὐτός ἐπρόκειτο νά ἔλθῃ γιά τή συγκέντρωση τοῦ ὑπολοίπου τῆς φορολογίας τοῦ νησιοῦ καί ἄλλων νησιῶν, γεγονός πού μέ ἀνάγκασε νά μετακομίσω στήν Ἄνδρο, ὅπου τοῦτος δέν ἔχει ἀρμοδιότητα, γιά νά διασωθῶ...».⁷

Ἡ μαρτυρία αὐτή τοῦ della Rocca ὁδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ἡ Σίφνος τελοῦσε τότε ὑπό κάποιον ἀγᾶ, προσερχόμενον ἐκεῖ μόνο γιά τή συγκέντρωση τῶν φορολογιῶν τοῦ νησιοῦ καί κάποιων ἀκόμη νησιῶν ὑποκειμένων στήν ἐξουσία του. Ὅμως, κατ' ἄλλην μαρτυρία, τοῦ ἰησοῦιτη μοναχοῦ Michele Albertino, τῆς ἴδιας ἐποχῆς (1638), ὁ ὁποῖος ἐπισκέφθηκε τή Σίφνο, τά πράγματα διαφοροποιοῦνται ἐπιτυχέστερα. Ἐγράψε ὁ Albertino: «Ἀπό τή Ναξία περάσαμε στήν Πάρο καί ἀπ' αὐτήν στή Σίφνο, ὅπου βρίσκονταν ὁ Ἁγᾶς, δηλαδή ὁ ἀξιωματοῦχος στόν ὁποῖο ὑπάγονται ΟΛΑ ΤΑ ΝΗΣΙΑ καί συγκέντρωνε τούς φόρους τοῦ Μεγάλου Κυρίου (= σουλτάνου)».⁸

Μέ ἄλλους λόγους, τύσον ὁ ἐπίσκοπος Σίφνου della Rocca (ὁ τρομοκρατούμενος ἀπό τήν ἐκάστοτε ἔλευση τοῦ Ἁγᾶ στό νησί), ὅσο καί ὁ ἰησοῦιτης Albertino, χρησιμοποιοῦν τόν τίτλο «ἀγᾶς» ἐσφαλμένα, ἀντί τοῦ ὀρθοῦ «καπουδάν πασᾶς» = ναύαρχος τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀφοῦ μόνον σ' αὐτόν ὑπάγονταν διοικητικά ὅλα τά νησιά. Ὅτι περὶ αὐτοῦ ἐπρόκειτο, βεβαιώνεται καί ἀπό ὅσα περαιτέρω ἔγραψε ὁ Albertino στήν ἴδια ἀναφορά του:

Ἅγᾶς, «ἐκτός ἀπό τούς ἄνδρες του, πού ἦταν περισσότεροι ἀπό 200, ἤθελε κάθε βράδυ καί 60 ντόπιους ἀρματωμένους πού ἔρχονταν ἀπό τά ἔξω χωριά καί φρουροῦσαν τό σπίτι στό ὁποῖο ἔμεινε καί κλεί-

6. Σιφνιακά, 4 (1994), σελ. 37.

7. SCPF/Visite et Collegi, vol. 17, 117", 137", 118" (δύο ἐπιστολές).

8. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσιανή (τά νεώτερα ἱστορικά στοιχεῖα), Ἀθήνα 1981, σελ. 20, ὑποσ. 2.

δωνε καί τίς πύλες τοῦ Κάστρου. Ἡ πόλη καί τά χωριά ἦταν ἀνάστα-
τα ἐδῶ καί ἓνα μήνα πού ὄλοι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι βρίσκονταν ἐδῶ. Ἡ
κατάσταση αὐτή κράτησε μιάν ἀκόμη ἐβδομάδα καί πλέον ἀπό τήν
ἄφιξή μας στή Σίφνο». «Ὅλα αὐτά βέβαια, συνέχιζε ὁ Albertino «ἀπό
φόβο γιά τό τεράστιο ποσόν (φορολογιῶν) πού εἶχε συγκεντρώσει καί
γιά τή δική του ἀσφάλεια»⁹.

Συμπερασματικά: α) ὁ καπουδάν πασᾶς κατά τά χρόνια ἐκεῖνα
(1637-1639), κατερχόμενος στήν τακτική ἐξοδὸ του στό Αἰγαῖο μέ τόν
στόλο, στάθμευε στή Σίφνο (φιλοξενούμενος στό Κάστρο ἀπό τόν Βασι-
λειο Λογοθέτη, ἀντιπρόσωπό του σέ ὅλα τά νησιά, ὅπως ἔχουμε ἱστο-
ρήσει). Ἐκεῖ, ἔγκαιρα εἰδοποιημένοι, προσέρχονταν οἱ ἐπίτροποι ὄλων
τῶν νησιῶν καί πλήρωναν φόρους, ἔλυναν ζητήματά τους κ.λπ. Μόνον
ἡ Ἄνδρος, στήν ὁποία κατέφευγεν ὁ della Rocca, δέν ἀνήκε στή δικαιο-
δοσία τοῦ καπουδάν πασᾶ γιὰτί ὁ σουλτᾶνος τήν παραχωροῦσε σέ εὐνο-
οῦμένους του μπέηδες καί ἀγάδες οἱ ὁποῖοι καί συγκέντρωναν τίς φορο-
λογίες της.

β) ἡ Σίφνος καί τά λοιπά νησιά ἀνήκαν πολιτικά στή δικαιοδοσία
τοῦ καπουδάν πασᾶ.

Τέλος, ἡ παρουσία «καδῆ» στή Σίφνο ἀναφέρεται καί σέ ἐπιστολή,
ἀπό 16-6-1640, τοῦ μεγαλεμπόρου Βασιλείου Λογοθέτη¹⁰, πρέπει δέ νά
θεωρήσουμε ὅτι διήρκεσε μέχρι τοῦ ἔτους 1645. Ἀπό τοῦ ἔτους αὐτοῦ
καί ἐξῆς, κατά τόν μακροχρόνιο πόλεμο (1645-1669) μεταξύ Βενετίας-
Τουρκίας μέ στόχο τήν κατάληψη ἀπό τή δεύτερη τῆς βενετοκρατούμε-
νης Κρήτης, δέν ἀναφέρονται Τούρκοι ὑπάλληλοι στή Σίφνο. Τοῦτο δέ
ἐπειδή ἡ θάλασσα τῶν Κυκλάδων φιλοξενοῦσε τότε μεγάλες ναυτικές
δυνάμεις τῆς Βενετίας καί χριστιανῶν πειρατῶν καί κουρσάρων, οἱ
ὁποῖοι θά τοὺς ἀπεδεκάτιζαν. Καδῆς ἀναφέρεται ἐκ νέου στή Σίφνο τό
ἔτος 1672, Φεβρ. 24, νά φυλακίζει Ἀθηναῖον ἔμπορο κατραμιοῦ, ἐπει-
δή κατηγορήθηκε ὅτι τροφοδοτοῦσε μέ τό ἐμπόρεμά του κουρσάρικα
πλοῖα¹¹.

Κατά τή διάρκεια τοῦ πολέμου ἐκείνου, οἱ Σίφνιοι καί οἱ ἄλλοι
νησιῶτες, ἀπέκτησαν οἱ δυστυχεῖς δύο κυρίους, τοὺς θαλασσοκρατοῦντες
Βενετούς καί τοὺς Τούρκους· καί οἱ δύο ἀξίωναν ἀπ' αὐτούς τήν κατα-
βολή φόρων. «Ὅμως, κατά τήν ἴδια περίοδο δόθηκε στους κατοίκους
τῶν νησιῶν ἡ εὐκαιρία νά ἀναπτύξουν σέ μέγαλον βαθμό τήν αὐτοδιοί-
κησή τους, τήν οἰκονομία καί τό ἐμπόριο καί νά ἀποκτήσουν μεγάλη

9. Αὐτόθι.

10. Σιφνιακά, 9 (2001), σελ. 54-55.

11. Σιφνιακά, 7 (1999), σελ. 41-42 καί τόμ. 11 (2003), σελ. 108-109 καί 12
(2004), σελ. 61-65.

πολιτική-διοικητική έμπειρία. Άμέσως μετά τήν κήρυξη του πολέμου, οί αντιπρόσωποι τών νησιωτῶν προήλθαν στίς κατάλληλες ενέργειες πρός τήν Ὑψηλή Πύλη γιά τήν ἐπιβεβαίωση καί ἀπόκτηση πρόσθετων κρατικῶν προνομίων. Ὁ σουλτᾶνος Ἰμπραήμ Α΄ (1640-1648), πού ἤθελε κατά τόν πόλεμο τούς νησιῶτες μέ τό μέρος του, παρεχώρησε (1646) στά νησιά «τῆς Ἀξίας καί τῆς Ἄνδρος καί τῆς Μῆλος καί τῆς Πάρου καί τῆς Σαντορίνης καί τῆς Σίφνου» νέον ἀκτιναμέ (= διάταγμα) μέ τό ὁποῖο ἀναγνωρίζονταν ὑπέρ τῶν νησιωτῶν καί ἄλλες προνομιακές παραχωρήσεις.¹² Δηλαδή οἱ νησιῶτες ἐκμεταλλεύθηκαν ἀμέσως τήν κήρυξη του πολέμου γιά νά ἀποκτήσουν καί ἄλλα προνόμια καί βελτιώσουν τίς θέσεις τους.

Μετά τόν τερματισμό του πολέμου (1669), οἱ νικητές Τούρκοι ἐξάπεστειλαν στά νησιά στρατιωτικές δυνάμεις καί ὑπαλλήλους γιά νά τρομοκρατήσουν τούς κατοίκους, ἐπειδή πίστευαν ὅτι συνεργάστηκαν μέ τούς ἐχθρούς τους Βενετούς, ἀλλά, κυρίως, γιά νά ἀναπροσαρμόσουν τά φορολογικά κατάστιχα καί αὐξήσουν τίς φορολογίες.¹³ Κατά τή νέα αὐτή περίοδο ἐπανεμφανίζεται καί στή Σίφνο Καδῆς, σύμφωνα μέ ἀναφορές του Γάσπαρη Κοντόσταυλου πρός τόν Βάιλο τῆς Βενετίας στήν Κων/λη ἔτους 1672, Φεβρ. 24 καί Μαΐου 23.¹⁴ Ἐκτοτε καί μέχρι του ἔτους 1723 δέν ὑπάρχουν εἰδήσεις γιά Τούρκους ὑπαλλήλους στή Σίφνο (βέβαια κατά τά χρόνια 1684-1699, του νέου βενετοτουρκικοῦ πολέμου, ἦταν ἀδύνατη ἡ παραμονή τους στά νησιά). Ὅμως τό 1723, ὁ ἀποστολικός ἐπισκέπτης Luigi Guarchi, ὁ ὁποῖος ἔφτασε στή Σίφνο γιά ἐπιθεώρηση τῆς ἐκεῖ Λατινικῆς Ἐκκλησίας στίς 15 Ἰουλίου, ἀνέφερε στήν ἐκθεσή του πρός τή Ρώμη ὅτι, τό ἴδιο βράδυ τῆς ἀφίξής του στό νησί «μέχρι καί αὐτός ὁ Ἄγᾶς του τόπου, ἄν καί ἄπιστος (ἀλλόθρησκος), ἤλθε νά τόν χαιρετήσῃ ἐγκάρδια μέ μεγάλη οἰκειότητα. Τό ἴδιο ἐπαναλήφθηκε καί τό πρωί, ὅταν» ὁ Guarchi «τόν ἐπισκέφθηκε σέ ἀνταπόδοση τῆς τιμῆς πού του ἔκανε καί δέν ἐπεχείρησε νά φέρει ἐμπόδια στό ἔργο τῆς Ἀποστολικῆς Ἐπίσκεψης· ἀντίθετα μάλιστα, φάνηκε πρόθυμος σέ ὅλα τά ἀναγκαῖα γιά τή διεξαγωγή παρόμοιου ἀποστολικοῦ ἔργου...»¹⁵. Γι' αὐτόν τόν «Ἄγᾶ του τόπου» δέν ἔχομε περισσότερα στοιχεῖα, οὔτε γιά ἄλλους ἀγάδες ἢ καδῆδες στά ἐπόμενα χρόνια μέχρι τερματισμοῦ τῆς τουρκοκρατίας μέ τήν Ἐπανάσταση του 1821.

12. Καρόλου Ἰω. Γκιών, *Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου*, ἐν Σύρω 1876, σελ. 144-148.

13. Σιφνιακά, 7 (1999), σελ. 15, τόμ. 9 (2001), σελ. 68 καί τόμ. 11 (2003), σελ. 166-167.

14. Αὐτόθι, τόμ. 12 (2004), σελ. 61-67.

15. Σιφνιακά, 10 (2002), σελ. 160-161.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Κατά τὰ ἤδη ἐκτεθέντα, ἡ ἀρχὴ τῆς κοινοτικῆς διοίκησης στὴ Σίφνο ἀνάγεται σέ παλαιότερους τοῦ ἔτους 1563 χρόνους, ἐπὶ τῆς φεουδαρχίας ἀκόμη, ὅταν δύο ἀντιπρόσωποι τῶν πολιτῶν συμμετεῖχαν, ὡς σύμβουλοι τοῦ ἡγεμόνα, στὴν ἐπίλυση ζητημάτων τοῦ τόπου. Οἱ ἐν λόγῳ ἀντιπρόσωποι, διακεκριμένα μέλη τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος, ἐπελέγοντο, προφανῶς, ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες Γοζαδίνους. Ὅμως, μετὰ τὶς παραχωρηθεῖσες ἀπὸ τὸν σουλτάνο προνομίες ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων του (1580), ἡ ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων περιῆλθε στοὺς ἴδιους τοὺς Σιφνίους [ἐμφάνιση ἐκλεκτορικοῦ σώματος].

Τὰ πρόσωπα αὐτά, οἱ ἐπίτροποι, δηλαδή οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν πολιτῶν, εἶχαν ὡς ἔργο τὴ μόνιμη συμμετοχὴ τους στὴν ἄσκηση τῆς διοίκησης τοῦ νησιοῦ ὡς βοηθοὶ τοῦ ἡγεμόνα μὲ συμβουλευτικῶν, κατ' ἀρχὴν, χαρακτήρα ἀρμοδιότητες, οἱ ὁποῖες, βραδύτερα (1580), μετατράπηκαν σέ ἀποφασιστικῆς.

Μέ τὴν πάροδο τῶν χρόνων κρίθηκε ἀπαραίτητο νὰ πλαισιωθοῦν οἱ ἐπίτροποι ἀπὸ συμβούλιο διακεκριμένων πολιτῶν, τὸ ὁποῖο θὰ συμπαραστέχονταν στὸ ἔργο τους ὡς σῶμα συμβουλευτικόν. Ἔτσι προέκυψε τὸ Σῶμα τῶν γερόντων ἢ προεστῶν. Σέ ἔγγραφο τῆς 3ης Ἀπριλίου 1610, ποῦ ἔχει γραφεῖ στὴν ἰταλικὴ γλῶσσα, ἀναγράφεται:

«...i primati delli Greci della isola di Sifanto nel Arcipelago...»¹, δηλαδή «οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἢ οἱ ἐξέχοντες τῶν Ἑλλήνων τοῦ νησιοῦ τῆς Σίφνου στὸ Ἀρχιπέλαγος».

1. π. Μάρκου Φώσκολου, *Πειρατικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τῆς Σίφνου (1609)*, στὰ Πρακτικά Α' Διεθνoῦς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2001, σελ. 97.

Στό σῶμα αὐτό τῶν γερόντων μετεῖχε ἀριθμός κληρικῶν, μέ προεξάρχοντες τούς ὀφφικιαλίουσ καί πνευματικούς, καί διακεκριμένοι πολίτες τοῦ νησιοῦ ἱκανοί νά προσφέρουν ἔργο μέ τίς γνώσεις τους.

Ἔτσι λοιπόν συγκροτήθηκε βαθμιαία ἡ αὐτοδιοίκηση στά νησιά τῶν Κυκλάδων, καί τή Σίφνο βέβαια, μέ τή δημιουργία τριῶν ὀργάνων: α) Τῆς Συνέλευσης τοῦ Κοινοῦ, β) τῶν Ἐπιτρόπων καί γ) τοῦ Συμβουλίου τῶν γερόντων ἢ προεστῶν. Τά ὄργανα αὐτά συγκροτοῦσαν τό Κοινό τῆς Σίφνου.

Α'. Τό Κοινό τῆς Σίφνου καί τά ὄργανα.

Τά κοινά τῶν νησιῶν καί τῆς Σίφνου, ἀποτελοῦσαν νομικά πρόσωπα μέ πλήρη αὐτοτέλεια ἔναντι τοῦ κυριάρχου καί εἶχαν σημαντικώτατες ἀρμοδιότητες.²

Στή Σίφνο ἡ ἔδρα τοῦ Κοινοῦ βρίσκονταν στό Κάστρο, τήν ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ, σέ ἰδιαίτερα γραφεῖα, τά ὅποια λέγονταν Καντζελαρία, μέ ὑπεύθυνον τόν ἐκάστοτε καντζιλιέρη ἢ Γραμματέα τῆς Κοινότητος, ὁ ὁποῖος ἀσχοῦσε καί συμβολαιογραφικά καθήκοντα³. Στά γραφεῖα τῆς Κοινότητος συγκεντρώνονταν ὅλη ἡ συναλλακτική, ἡ διοικητική καί ἡ δικαστηριακή κίνηση τοῦ νησιοῦ. Ἐκεῖ φυλάσσονταν τό Ταμεῖο τοῦ Κοινοῦ, τά πάσης φύσεως συμβόλαια, τά φορολογικά κατάστιχα καί ἡ σφραγίδα τῆς Κοινότητος. Ἀποτύπωμά τῆς ἔχομε σέ μικρόν ἀριθμό ἐγγράφων· εἶχε σχῆμα στρογγυλό καί ὀλόκληρος ὁ κύκλος περιεῖχε τή Θεοτόκο Βρεφοκρατοῦσα· ἐπάνω, ἀριστερά τῆς Παναγίας, τά γράμματα ΜΡ καί δεξιά ΘΥ, στό μέσον τό Βρέφος μέ τά γράμματα ΙC Χ καί κάτω ἡ χρονολογία 164(5;). Πρόκειται γιά τό ἀποτύπωμα τῆς πρώτης, ἀσφαλῶς, σφραγίδας τοῦ Κοινοῦ. Ἡ ἴδια σφραγίδα χρησιμοποιήθηκε γιά τήν ἐπισημοποίηση ἐγγράφου ἔτους 1751. Τό ἔτος 1793 δημιουργήθηκε ἄλλος τύπος σφραγίδας. Τό σχῆμα τῆς καί πάλι στρογγυλό, ἀλλά μεγαλύτερο καί μέ ἐντελῶς διαφορετικό θέμα, τόν Ἅγιο Γεώργιο ἔφιππο νά χτυπᾷ τόν δράκοντα καί σέ κύκλο, ἔξω ἀπό τήν ἀπεικόνιση τοῦ Ἁγίου, ἡ ἐπιγραφή «ΣΦΡΑΓΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΖΕΛΑΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ 1793 +» [Περὶσσότερα γιά τή σφραγίδα ἢ σφραγίδες πού χρησιμοποίησε ἡ Κοινότητα Σίφνου βλ. τά «Σιφνιακά» 7 (1999), σελ. 85-86].

Στήν καντζελαρία ἐτηρεῖτο καί τό Κτηματολόγιο, ἐπίσημο βιβλίον στό ὅποιο ἦταν καταγεγραμμένα τά ἐκκλησιαστικά καί τά κτήματα τῶν

2. Μενελ. Α. Τουρτόγλου, *Περὶ τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τουρκοκρατίας καί μετ' αὐτήν μέχρι καί τοῦ Καποδιστρίου*, στήν Ἐπετηρίδα τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, 15 (1968), ἐν Ἀθήναις 1972, σελ. 5.

3. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 5-59.

πολιτῶν. Ἦταν χωρισμένο σέ δύο «*συστήματα*» (= τμήματα), δηλαδή τό κτηματολόγιο τοῦ «*Ἐκκλησιαστικοῦ συστήματος*», πού περιελάμβανε τά κτήματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου, τῶν μοναστηριῶν καί τῶν ναῶν καί σ' ἐκεῖνο τοῦ «*Πολιτικοῦ Συστήματος*», πού καταγράφονταν τά κτήματα τῶν πολιτῶν.

Στό ὑπ' ἀριθμ. 491/15-2-1838 ἔγγραφο τοῦ Δημάρχου Σίφνου Νικολάου Χρυσογέλου πρὸς τό Ὑπουργεῖο Παιδείας δίνεται ἡ ἀνωτέρω περιγραφή τοῦ Κτηματολογίου καί ἡ πληροφορία ὅτι τοῦτο εἶχεν ἀντιγραφεῖ «*ἐκ τοῦ παλαιοῦ κατά τό 1796*». Ἀκόμη ὅτι τά κτήματα ἦταν καταγεγραμμένα κατά χωριό, δηλαδή Κάστρου, Ἀρτεμῶνος, Ἀπολλωνίας καί Ἐξαμπέλων-Καταβατῆς⁴.

Ὁ καντζελάριος ἦταν κοινός γιά ὅλο τό νησί. Περί τό 1810 ἡ Σίφνος διαίρεθηκε διοικητικά στά ἀνωτέρω τέσσερα «*κοινά*» μέ πρωτεύουσα τό Κάστρο⁵, ὅπου ἔδρευε ἡ κεντρική διοίκηση καί ὁ κοινός καντζελάριος. Τά ὑπόλοιπα «*κοινά*» καί οἱ ἐπίτροποί τους εἶχαν ἀρμοδιότητες πού περιορίζονταν στήν ἐδαφική τους ἔκταση. Καντζελάριοι τῶν λοιπῶν «*κοινῶν*» δέν ἀνευρέθησαν. [Περί τῶν καντζελαρίων, τῶν ἀρμοδιοτήτων τους καί κατάλογο προσώπων βλ. στά «*Σιφνιακά*», 7 (1999), σελ. 5-59 καί συμπληρωματικά στοιχεῖα στά «*Σιφνιακά*», 11 (2003), σελ. 156-158].

Ἄς σημειωθεῖ τέλος, ὅτι ὁ θεσμός τοῦ καντζελαρίου τηρήθηκε καί ἀπό ἄλλες Ἀρχές, ὅπως τῆ Λατινική Ἐπισκοπή Σίφνου (1628) καί τούς προξένους ξένων Κρατῶν (1672).⁶

Β'. Ἡ Γενική Συνέλευση τοῦ Κοινοῦ.

Γιά τό κυρίαρχο Σῶμα λειτουργίας τῆς Κοινότητος, τῆ Γενική Συνέλευση τοῦ Κοινοῦ τῆς Σίφνου, δέν ἔχει διασωθεῖ οὔτε ἓνα γραπτό στοιχεῖο, ὅπως λ.χ. ἓνα πρακτικό τῆς ἐτήσιας τακτικῆς σύγκλησής της, ὅπως στά ἄλλα νησιά, γεγονός πού ὀφείλεται βέβαια στήν ἀκηδία τῶν μεταγενεστέρων Σιφνίων, οἱ ὅποιοι φρόντισαν νά καταστρέψουν ἢ ἐξαφανίσουν διαφοροτρόπως τό ἀρχεακό ὕλικό τοῦ νησιοῦ. Παρόλο τοῦτο ἡ Γενική Συνέλευση τοῦ Κοινοῦ λειτούργησε κανονικά καί ἐξ ἀρχῆς στό νησί, ὅπως συνάγεται ἀπό ἔμμεσες, πλὴν ἀποκαλυπτικές, μαρτυρίες.

Σέ ἔγγραφο τῆς 26ης Μαρτίου 1628, τό ὁποῖο ἀπέστειλαν στό Βατικανό⁷ οἱ κοινοτικοὶ ἄρχοντες Σίφνου ὑπέρ τοῦ καθολικοῦ ἐφημερίου τοῦ νησιοῦ Giacomo della Rocca (ὑπέρ τοῦ ὁποίου εἶχαν ξαναγράψει οἱ ἴδιοι καί τό ἔτος 1625, ὅταν τοῦτος πρωτοέφθασε στή Σίφνο)⁸,

4. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 96-97.

5. «*Σιφνιακά*», 10 (2002), σελ. 151.

6. «*Σιφνιακά*», 7 (1999), σελ. 39-42.

7. SCPF/SOCG. 114, 257'.

8. Αὐτόθι.

αναγράφεται ότι οι αποστέλλοντες ήταν αντιπρόσωποι του λαού οι οποίοι είχαν εκλεγεί απ' αυτόν. Τό έγγραφο είναι διατυπωμένο στην Ιταλική γλώσσα και αρχίζει ως εξής:

«*Noi gli sotto nominati procuratori o vero deputati della terra et isola di Sifno, quali nel nome di tutta la Communita...*».

Δηλαδή, «*έμεῖς οἱ ὑπογράφοντες πληρεξούσιοι ἢ, καλύτερα, ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως καί νήσου Σίφνου, οἱ ὅποιοι ἐξ ὀνόματος ὀλοκλήρου τῆς Κοινότητος...*».

Στή διατύπωση τῆς ἀνωτέρω προτάσεως, οἱ λέξεις-ὄροι πού χρησιμοποιήθηκαν, ἔχουν μεγάλη σημασία, ἀφοῦ σ' αὐτές περιλαμβάνεται σύνολο τό νόημα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης καί τῶν ὀργάνων τῆς. Κατ' ἀρχήν ἡ λέξη «*procuratori*» σημαίνει «*ἐπίτροποι*» καί γενικώτερα «*πληρεξούσιοι*», δηλ. οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κοινοῦ τῶν δύο ὀργάνων, «*ἐπιτρόπων*» καί «*συμβουλίου γερόντων*». Καί τά δύο αὐτά ὄργανα συγχροτοῦσαν οἱ «*deputati*» = ἐκλεγμένοι διά ψήφου *di tutta la Communita* = ὀλοκλήρου τῆς Κοινότητος, δηλ. τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Κοινοῦ.

Σέ προγενέστερου χρόνου (1621, Ὀκτ. 27) ἐγγραφο πρὸς τόν βενετό διοικητή Τήνου-Μυκόνου σημειώνεται:

«*Noi preti e vecchi di Sifano facciamo fede...*» = «*έμεῖς, οἱ κληρικοί καί γέροντες τῆς Σίφνου βεβαιώνουμε...*»⁹

Ἡ διατύπωση αὐτή ἀναφέρεται στοὺς προκρίτους, γενικῶς, τοῦ νησιοῦ ἢ συμβουλευτικό σῶμα καί ὑπογράφεται ἀπό ὀφφικιαλίους καί μή κληρικούς, τέσσερις τόν ἀριθμό καί πέντε λαϊκούς, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ δύο ὑπογράφουν ὡς *procuratori di Sifanto* = ἐπίτροποι Σίφνου.

Παρατηροῦμε λοιπόν ἐκ τῶν γραπτῶν αὐτῶν στοιχείων, ὅτι καί στή Σίφνο, ὅπως καί στά ἄλλα νησιά, ἡ Αὐτοδιοίκηση καί τά συγκεκριμένα ὄργανα τῆς λειτούργησαν κανονικά.

Συγκρότηση - σύγκληση καί ἀρμοδιότητες τῆς Γενικῆς Συνέλευσης

Εἶναι γενικά γνωστό ὅτι στίς γενικές συνελεύσεις δέν ἐλάμβανε μέρος τό σύνολο τοῦ λαοῦ, ὅπως οἱ ἀγρότες, οἱ χωρικοί καί οἱ μικροεπαγγελματίες, ἀλλά ὁ Κληρός, οἱ προεστοί καί γέροντες μέ τή σιωπηρῆ ἐξουσιοδότηση τοῦ λαοῦ στόν ὁποῖο ἀνακοίνωναν τίς ἀποφάσεις τους μεγαλόφωνα.

Οἱ ἀποφάσεις ἀποτυπώνονταν στά πρακτικά τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων ὅπου ἀναγράφονταν καί ἡ στερεότυπη φράση «*καί ὄλο τό κοινό*», ἢ «*ἐξ ὀνόματος ὀλοκλήρου τῆς Κοινότητος*», ἢ «*καί ὄλων τῶν κατοίκων*».

9. «*Σιφνιακά*», 5 (1995), σελ. 143.

Κυριώτερα θέματα για τή σύγκληση γενικῶν συνελεύσεων τοῦ Κοινοῦ ἦταν ἡ (συνήθως ἐτήσια) ἐκλογή τῶν κοινοτικῶν ἀρχόντων, ἡ κήρυξη πλειοδοτικοῦ διαγωνισμοῦ γιά τήν κατακύρωση τοῦ συνόλου τῆς φορολογίας τοῦ τόπου στόν πλειοδότη ἐνοικιαστή, ἡ σύναψη κοινοτικοῦ δανείου γιά τήν ἀντιμετώπιση φορολογικῶν ὑποχρεώσεων καί ἄλλα σοβαρά κοινοτικά θέματα πού ἀπαιτοῦσαν συλλογική ἀπόφαση τῶν κατοίκων. Ἐνα τέτοιο σοβαρό θέμα ἀνέκυψε τό ἔτος 1688 ὅταν ἄρχισαν νά ἀποκαλύπτονται ἀδικοχρισίες πού ἔγιναν στά 1682-1683 (πρό τῆς ἔναρξης - 1684 - τοῦ νέου βενετοτουρκικοῦ πολέμου) ἀπό τόν Ἀλῆ Ἀγᾶ Μπονατζῆ, ὁ ὁποῖος χρηματίζονταν «ἀπό μερικούς ὅπου μέ ἄσπρα (πού) τοῦ ἔδιδαν καί ἔβανε τούς ἐπιτρόπους μέ ραβδί καί ὑπόγραφαν» ἀποφάσεις σέ βάρος τῶν συμφερόντων ἄλλων κατοίκων. Ἔτσι «εἰς τά 1688, Νοεμβρίου 12» ἔγινε γραπτή «μαρτυρία τοῦ κόσμου», δηλ. ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης «ἀπογραμμένη ἀπό ἀρχιερεῖς καί ἱερεῖς καί προεστῶτες τοῦ τόπου... νά εἶναι τά πράγματα εἰς τούς ἴδιους ὅπου εἰς τό ἀπερασμένο τά εἶχαν, ὡσάν νά μήν ἦτανε ποτέ κριμένα...»¹⁰.

Τόπος στόν ὁποῖο συνέρχονταν οἱ γενικές συνελεύσεις ἦταν συνήθως ὁ κεντρικός ναός τῆς πρωτεύουσας τοῦ νησιοῦ ἢ ὁ περίβολος κάποιας ἐκκλησίας, ἡ «λότζια» τοῦ Κάστρου ἢ καί τά γραφεῖα τῆς Κοινότητος, ἡ λεγομένη «καντζελαρία ἢ καγκελαρία», ὅπου ἡ ἔδρα τοῦ Γραμματέα ἢ καντζιλίερη τῆς Κοινότητος καί τῆς Διοίκησης. Σέ ἔγγραφο λ.χ. τῆς 27 Ὀκτ. 1751 σημειώνεται:

«Τήν σήμερον ἐνεφανίστην εἰς τήν καντζηλαρίαν τοῦ Κάστρου ὁ αἰδεσιμώτατος ἅγιος σκευοφύλαξ Μπάος ἐν ἱερεῦσι παπα-κύρ Νικόλαος, ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν τήν παροῦσαν μαρτυρίαν ἀπό τούς ἐντιμωτάτους κληρικούς καί χρησιμωτάτους ἄρχοντας εἰς τά προτερήματα ὅπου παλαιόθεν ἡ ἐκκλησία τως εἶχεν...»¹¹.

Ὁ καντζιλίερης συνέτασσε συνήθως καί τά πρακτικά τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων, τά ὑπέγραφε καί τά κατεχώριζε στό εἰδικό βιβλίο τῶν κοινοτικῶν πράξεων, ὅπου ὑπέγραφαν καί οἱ παράγοντες πού εἶχαν πάρει μέρος στή συνέλευση καί τά σφράγιζε μέ τή σφραγίδα τῆς Κοινότητος, ὅπως καί στό ἀνωτέρω ἔγγραφο, στό τέλος τοῦ ὁποῖου ἀναγράφηκε: «...καί εἰς κάθε καιροῦ ἐνδειξιν ἔγινε τό παρόν καί ἐτυπώθη μέ τή σφραγίδα τῆς κοινότητος ὑπογραμμένον ὑπό πάντων τῶν τε κληρικῶν καί ἀρχόντων εἰς ἀσφάλειαν».¹²

10. «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 34-35, ὅπου πανομοιότυπο τοῦ ἔγγραφου. Βλ. καί σελ. 37-40.

11. Σίμου Μιλτ. Συμμεωνίδη, Ἱστορικά Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος Σίφνου, Ἀθήναι 1991, σελ. 27.

12. Αὐτόθι, σελ. 29.

Γιά τόν χρόνο σύγκλησης τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων στή Σίφνο δέν υπάρχουν πληροφορίες. Ἡ ἐτήσια τακτική Γενική Συνέλευση γιά τήν ἐκλογή ἐπιτρόπων πρέπει νά γίνονταν, ὅπως καί σέ ἄλλα νησιά, τήν ἀνοιξη, μέ τήν ἔναρξη τοῦ τουρκικοῦ οικονομικοῦ ἔτους γιατί οἱ ἐπιτροποὶ εἶχαν τή φροντίδα συγκέντρωσης τῶν φορολογιῶν. Καί γιά ἄλλα βέβαια σοβαρά θέματα πού ἀνέκυπταν ἐκάστοτε συνέρχονταν ἡ Γενική Συνέλευση γιά τή λήψη ἀποφάσεων ἀντιμετώπισής τους.

Γ'. Τά ὄργανα τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ὀνομασίες, ἐκλογή καί θητεία.

Οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου πού συγκροτοῦσαν τό συμβουλευτικό σῶμα τῆς Διοίκησης, σέ σύγκληση εἰδικῆς Γενικῆς Συνέλευσης, προέρχονταν στήν ἐκλογή τῶν ὀργάνων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας, τά ὁποῖα λέγονταν ἐπίτροποι ἢ προεστοί ἢ ἐπιστάτες. Ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱστορικός τῆς Σίφνου Κάρολος Ἰ. Γκιών, «περί τὰς ἀρχάς ἐκάστου ἔτους, οἱ ἐνήλικες κάτοικοι ἐκάστης κοινότητος (Κάστρου, Ἀρτεμῶνος, Ἀπολλωνίας, Ἐξαμπέλων - Καταβατῆς) ἐν τῷ κεντρικωτέρῳ τῆς κωμοπόλεως των ναῶ, ἄνευ πολλῶν διατυπώσεων, καί ἐντός μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἐξέλεγον κατά πλειονοψηφίαν δι' ἀναφωνήσεως μεταξύ τῶν νοσημονεστέρων καί εὐπορωτέρων πολιτῶν ἀνά δύο δημογέροντας, οἵτινες ἀκολούθως ἐξέλεγον τόν Ἐπίτροπον... καί ἡ μὲν τοῦ ἐπιτρόπου θέσις ἀνελόγει πρὸς τήν τοῦ Δημάρχου νῦν, ἡ δέ τῶν Δημογερόντων πρὸς τήν τῶν Δημοτ. Συμβούλων, ἐξασκούντων ὅμως μεγαλειτέραν ἐξουσίαν ἐντός τῶν ὀρίων τῶν κοινοτήτων αὐτῶν καί ὁμοῦ μὲν ἅπαντες συνεδριάζοντες ἐβουλεύοντο περί τῶν τῆς ὅλης νήσου συμφερόντων, ἰδίᾳ δέ ἐκάστης κωμοπόλεως περί τῶν μερικῶν...».¹³

Κατά τά διατυπούμενα ἀπό τόν Κ. Γκιών, τόν ἐπίτροπο ἢ ἐπιτρόπους ἐξέλεγον ὀκτώ δημογέροντες τῶν τεσσάρων διαμερισμάτων-κωμοπόλεων τοῦ νησιοῦ. Τοῦτο, προφανῶς, ἀπό τοῦ ἔτους 1810, ὅταν τό Κοινό τῆς Σίφνου, γιά τήν καλύτερη ἀσκήση τῆς διοίκησής του, διαιρέθηκεν ἐπισημῶς στίς ἀνωτέρω τέσσερις κοινότητες μέ ἔδρα τήν ἀρχαία πρωτεύουσα Κάστρο, παρά τό γεγονός ὅτι, γιά τόν ἀνωτέρω τρόπο ἐκλογῆς τῶν ἐπιτρόπων, δέν προσάγονται ἀποδεικτικά ἱστορικά στοιχεία. Παλαιότερα τοῦ ἔτους 1810 καί σέ συνελεύσεις γιά τήν λήψη ἀποφάσεων ἐπί σοβαρῶν θεμάτων, οἱ μετέχοντες δημογέροντες ἦταν πολύ περισσότεροι, κατά τά υπάρχοντα ἔγγραφα. Λ.χ. στίς 28 Μαρτίου 1628, οἱ ὑπέρ τοῦ βικαρίου Σίφνου Δελλαρόκκα «procuratori o vero deputati» πού ἔγραψαν στό Βατικανό ἦταν 8 ὀρθόδοξοι κληρικοί καί

13. Καρόλου Ἰ. Γκιών, Ἱστορία τῆς Σίφνου, σελ. 140.

ὀκτώ λαϊκοί (οἱ 5 καθολικοί)¹⁴. Τό 1634, Ἀπριλίου 17, δεκατρεῖς κληρικοί καί 20 λαϊκοί¹⁵, τό 1664, Ὀκτ. 12, ἕξι ὀφφικιάλιοι κληρικοί καί ὀκτώ λαϊκοί,¹⁶ τό 1675, Φεβρ. 26, δεκατρεῖς ὀφφικιάλιοι κληρικοί, ἑννέα ἱερεῖς καί ἑπτά λαϊκοί¹⁷ κ.λπ.

Ἡ θητεία τῶν ἐπιτρόπων ἦταν συνήθως ἐτήσια μέ δυνατότητα ἐπιανεκλογῆς ἢ σιωπηρῆς χρονικῆς παράτασης. Στό ἀξίωμα αὐτό ἐκλέγονταν μέλη τῆς Κοινότητος - κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, κληρικοί καί διακεκριμένοι πολῖτες, οἱ ὁποῖοι πλήρωναν «κεφαλοχάρατσο». Οἱ ἐπίτροποι ἦταν ἕνας ἢ, συνήθως, δύο κοινοτικοί ἄρχοντες, μπορεῖ ὅμως καί περισσότεροι, ὅταν ἡ Κοινότητα ἀντιμετώπιζε μεγάλα προβλήματα. Λ.χ. κατά τή χρονική περίοδο 1818-1821 ἀνευρίσκονται τέσσερις «ἐπιστάτες», τότε δηλ. πού ἡ Κοινότητα ἀντιμετώπιζε οἰκονομικά προβλήματα καί ἡ κατάσταση, ἀπό τήν κυοφορούμενη Ἐπανάσταση, προμήνυε τήν ἐπιδείνωσή της.¹⁸

Κατά τήν κατάληψη τῶν Κυκλάδων ἀπό τοὺς Ρώσους (1771-1774), οἱ ἐπίτροποι λέγονταν «σύνδικοι» ἢ «σύντυχοι». Διοικητής ἢ «Ἐπίτροπος τῶν Κυκλάδων» διορίστηκε τότε ἀπό τόν Ρῶσο ναύαρχο Σπυριδῶφ ὁ Μυκονιάτης Ἀντώνιος Ψάρος, ὁ ὁποῖος ἀποτελοῦσε τόν σύνδεσμο τῶν Ρώσων μέ τοὺς προεστούς τῶν νησιῶν. Οἱ σύνδικοι δέν ἐκλέγονταν πλέον ὅπως οἱ προεστοί (ὅπως δέχεται ὁ Κ. Γκιών), ἀλλ' ἀπό τόν Ψάρο, ὁ ὁποῖος προσδιόριζε τόν ἀριθμό τους σέ κάθε ἕνα νησί, μαζί δέ μέ τόν καντζιλιέρη ἀποτελοῦσαν τοὺς ἐκπροσώπους του στά νησιά. Στή Σίφνο ἦταν τέσσερις ἀπό αὐτούς γνωστός εἶναι μόνον ἕνας, ὁ Γεωργάκης Γρυπάρης, τό ἔτος 1772. Οἱ σύνδικοι ἀσχοῦσαν καί πάλι τό ἔργο τῶν τέως «ἐπιτρόπων» ἢ «ἐπιστατῶν» τοῦ Κοινοῦ, ἀλλά καί ἀρμοδιότητες τοῦ Ψαροῦ, τίς ὁποῖες τοῦ εἶχαν ἀναθέσει οἱ Ρῶσοι, ὅπως ἡ ἐκτέλεση διαταγῶν τοῦ ναυάρχου γιά τήν ἐξεύρεση τροφίμων, τήν ἐκτέλεση ἀγγαρειῶν, τή νοσηλεία τραυματιῶν ἢ φιλοξενία στρατιωτῶν κ.ἄ. καί τή συγκέντρωση τοῦ τουρκικοῦ φόρου τῆς δεκάτης, τόν ὁποῖο εἰσέπρατταν πλέον οἱ νέοι κυρίαρχοι.

Περί τά τέλη τοῦ 18ου αἰ. καί, κυρίως, ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰ., οἱ κοινοτικοί ἄρχοντες ἐκαλοῦντο καί «κοτσαμπάσηδες». Σίφνιος κοτσαμπάσης ἀναφέρεται μόνον ἕνας, ὁ Γεωργάκης Μάτζας, ὁ ὁποῖος ἀναδείχτηκε στό ἀξίωμα μέ «ἡγεμονικό μπουγιουρουλδίο» (διάταγμα τοῦ

14. SCPF/SOCG. 114, 257'.

15. SCPF.SOCG. 184, 350'-351'.

16. SCPF/SC. ARCIP. vol. 1a, 257'.

17. Δημ. Ἴω. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἄνδρου*, Ἄγκυρα, 2 (2004), σελ. 207-211.

18. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 87.

καπουδάν πασά) τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1820¹⁹. Τοῦτος, γιά τούς λίγους μήνες πού διετήρησε τό ἀξίωμα τοῦ κοτσάμπαση, δηλ. μέχρι τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1821 (Κήρυξη τῆς Ἐπανάστασης στή Σίφνο), ζητοῦσε βραδύτερα νά τοῦ καταβληθοῦν 1.000 γρόσια «τά ὅποια ἐξόδευσε εἰς τάς ὑστάτας ἡμέρας τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, καθ' ὃν καιρόν εἶχε διωρισθεῖ Ἀρχιπρόκριτος...»²⁰ σέ ἀνάγκες τοῦ κοινοῦ πού δέν ἀναφέρονται.

Πρέπει ἀκόμη νά ἀναφερθεῖ ὅτι κατά τή χρονική περίοδο 1637-1659, δηλ. ἐπί 22 τουλάχιστον χρόνια, δέν ἀνευρίσκονται στίς πηγές ἐπίτροποι Σίφνου ἐπειδή ἡ Διοίκηση τοῦ νησιοῦ εἶχε περιέλθει στήν ἐξουσία ἑνός ἀνδρός, τοῦ μεγαλεμπόρου Βασιλείου Λογοθέτη, ὁ ὁποῖος τήν ἀνέδειξε σέ πολιτικό καί οἰκονομικό κέντρο τῶν Κεκλάδων, ὅπως ἔχομε ἤδη περιγράψει λεπτομερῶς²¹.

Δ'. Ἀρμοδιότητες τῶν ἐπιτρόπων.

Οἱ ἐπίτροποι καί προεστοί συγκέντρωναν στά χέρια τους τόσο τίς ἐκτελεστικές ἢ διοικητικές ἐξουσίες, ὅσο καί τίς δικαστικές. Τό ἔργο τους ἀσκοῦσαν σύμφωνα μέ τίς «ἀνέκαθεν συνήθειες», δηλαδή νόμους ἄγραφους πού εἶχαν καθιερωθεῖ μέ τά χρόνια καί ἐτηροῦντο ἀπό ὅλους μέ μεγάλη σχολαστικότητα, ὅπως ἀκριβῶς καί τίς θρησκευτικές-ἐκκλησιαστικές ὁμοίες (τίς ἤδη γνωστές ὡς «τάξις τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν», γιά τήν ὁποία ἔχομε γράψει μέ λεπτομέρειες).²² Οἱ ἐπίτροποι ἦσαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Κοινότητος· αὐτοί ἐμφανίζονταν ἐνώπιον τῶν ἀξιωματούχων Τούρκων ἢ Βενετῶν, αὐτοί ρύθμιζαν ἀποφασιστικά τά πολυποίκιλα ζητήματα τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν, δικάζαν τίς μεταξύ τους ἀνακύπτουσες διαφορές, προσδιόριζαν καί συγκέντρωναν τούς φόρους κ.λπ., κ.λπ.

Μέ τήν πάροδο τῶν χρόνων καί τήν ἀνάπτυξη τῶν δομῶν τῆς Αὐτοδιοίκησης στά νησιά καί τή Σίφνο, ἡ ἐπίλυση ἀπό τούς ἐπιτρόπους μεγάλου ἀριθμοῦ ἐμφανιζομένων κοινωνικῶν ζητημάτων ἢ ἡ θεσμοθέτηση ἀπό Γενικές Συνελεύσεις εἰδικῶν κανόνων ἀντιμετώπισής τους, δημιούργησαν τήν ἀνάγκη καταγραφῆς τῶν δεδicasμένων σέ γραπτό κείμενο ἢ κωδικοποίηση τῆς πολιτικῆς Νομοθεσίας. Παρόμοια κείμενα, ὅπως ἔγγραφα-λύσεις πολιτικῶν ζητημάτων καί κωδικοποίηση τῆς Πολιτικῆς Νομοθεσίας τῆς Σίφνου δέν ἔχουν βρεθεῖ, ὅπως σέ ἄλλα νησιά, λόγω καταστροφῆς ἢ ἀρπαγῆς τοῦ τοπικοῦ Ἀρχείου. Ὅμως,

19. Βασιλ. Βλ. Σφυρόερα, *Ἐγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820)*, ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, στήν Ἐπετηρίδα τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, 17 (1967), 41-43 (καί σέ ἀνάτυπο).

20. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 103.

21. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, σελ. 176-177, *Σιφνιακά*, 6 (1998), σελ. 7-78.

22. «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 5-79.

ή κωδικοποίηση της εκκλησιαστικῆς-ἐνοριακῆς νομοθεσίας βραδύτερα (1784), τὴν ὁποία ἔχομε πρό πολλοῦ δημοσιεύσει [βλ. «Σιφνιακά», 2 (1992), σελ. 175-178] καί ἡ ἀναγνώριση ὅτι ἡ ἔννοια τῆς Κοινότητος, ὡς νομικοῦ προσώπου, ἦταν ἰδιαίτερα ἀνεπτυγμένη στή Σίφνο,²³ ὁδηγοῦν στό συμπέρασμα ὅτι πρέπει νά ὑπῆρξε καί σ' αὐτήν καταγραφὴ τῆς Πολιτικῆς Νομοθεσίας της.

Τά καθήκοντα καί οἱ ἀρμοδιότητες τῶν ἐπιτρόπων ἦταν πολυποίκιλα καί σχετίζονταν μέ ὅλα τὰ ζητήματα καί τίς ἀνάγκες τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ, δηλαδή ὁ,τιδήποτε ἦταν δυνατόν νά ἀντιμετωπίσει μία κοινωνία γιά νά μὴν περιπέσει σέ χαοτικὴ κατάσταση. Ἀπό συγκεκριμένες (γραπτές) μαρτυρίες ἄλλων νησιῶν, καταγράφονται ἀρμοδιότητες ἐπιτρόπων: α) ἡ διατίμηση προϊόντων τῆς ἐγχώριας παραγωγῆς ἢ τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων, β) ἡ ἐπέκταση καί ἡ συντήρηση τῆς ἐπαρχιακῆς ὁδοποιίας, γ) ὁ καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ζώων τῶν κτηνοτρόφων ἢ τῶν ζώων γιά ἐξαγωγή, δ) ἡ φροντίδα γιά τὸν καθορισμὸ καί εἴσπραξη τῶν φόρων, ε) ἡ περιφρούρηση τῆς ὑγείας τῶν κατοίκων, στ) ἡ ἐκπαίδευση τῆς νεολαίας, ζ) ἡ σύναψη δανείων γιά τὴν ἀντιμετώπιση διαφόρων ἀναγκῶν τοῦ κοινοῦ κ.ἄ.

Περιφρούρηση ὑγείας - Προβλήματα ἀπὸ θεομηνίες

Τὸ ζήτημα περιφρούρησης τῆς ὑγείας τῶν κατοίκων ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον σοβαρὰ πού ἀντιμετώπιζαν οἱ ἐπίτροποι τῶν νησιῶν γιατί κινδύνευαν συνεχῶς ἀπὸ φοβερὲς ἐπιδημίες καί διάφορες λοιμώδεις ἀσθένειες πού μεταδίδονταν ἀπὸ τοὺς ναῦτες τῶν προσορμιζομένων στά λιμάνια πλοίων.

Δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού ὁ πληθυσμὸς τῆς Σίφνου ἀποδεκατίστηκε ἀπὸ τὴν πανώλη. Τὸ ἔτος 1647 ἡ τρομερὴ ἀσθένεια ἐσάρωσε τὸ νησί ἐπὶ ἕξι ὀλόκληρους μῆνες, τὸν ἐπόμενο δὲ χρόνο, τόσο ἡ ἔλλειψη ἐργατικῶν χεριῶν, ὅσο καί ἡ ἀνομβρία, ὁδήγησαν σέ λιμὸ «ἀπὸ μεγάλη ἔλλειψη τροφίμων, τόση μάλιστα, ὥστε ὅλος σχεδὸν ὁ κόσμος πέθαινε ἀπὸ τὴν πεῖνα»,²⁴ ἔγραφε ὁ βικάριος Σίφνου τὸ 1648. Ἐπίσης, γιά «τὴν πτωχείαν καί θανάτους ὁποῦ ἔπεσε ὀφέτος (1643) εἰς τὰ νησιά» ἔκανε λόγο ὁ Βασίλειος Λογοθέτης στὸν καπουδάν πασᾶ καί ζήτησε διευκολύνσεις γιά τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων τους «διὰ νά περάσουν πλιά ἀλαφρωμένα» οἱ νησιῶτες πού εἶχαν δοκιμασθεῖ ἀπὸ τὴν

23. Γεωργίου Α. Πετροπούλου, *Νομικά Ἐγγράφα Σίφνου τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835)*, ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, στή σειρά Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τόμος Γ' (1956), τεῦχος Ι, σελ. 66.

24. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 37.

ασθένεια.²⁵ Καί τό 1676 «έπεσε θανατικόν έδῶ εἰς τήν Σίφνον διά τοῦ θανατεροῦ καί κολλυσιμάρικου κακοῦ τῆς πανούκλας», ἔγραφε ὁ ἱερομόναχος Παρθένιος Χαιρέτης, ἀναφέροντας ὅτι ἀπεβίωσαν τότε περισσότερα ἀπό ἑκατό ἄτομα.²⁶ Καί τό 1663 ἔγραφε ὁ βικάριος Σίφνου «ἄρχισε νά γίνεται ἐδῶ λόγος γιά πανούκλα, γεγονός πού μᾶς ἔβαλε σέ ἀνησυχία καί περιμένουμε νά δοῦμε τί θά γίνει»²⁷. Τέλος, τό 1689, Σεπτ. 4, ὁ καθολικός ἐπίσκοπος Μήλου Καμίλλης ἔγραφε ὅτι «τρία ἔτη κατά σειράν ἐμφανίζεται ἡ πανώλης ἀπό τά μέσα τοῦ Μαΐου καί διαρκεῖ, μέ μεγάλην θνησιμότητα, τρεῖς καί τέσσαρας μήνας... Φέτος ἀπέθανον ἐν συνόλῳ πέντε (Λατῖνοι) καί ἕνας πατήρ καπουτσῖνος... καί ἀπό τούς Ἑλληνας ἀπέθανον ἄνω τῶν 700 ψυχῶν...»²⁸.

Ἐκτός ἀπό τίς φοβερές ἀσθένειες μεγάλα προβλήματα προξενοῦσαν καί οἱ διάφορες θεομηνίες, ὅπως σεισμοί, πλημμύρες, ἀνομβρίες κ.λπ. Τήν ἀνοιξη τοῦ 1632 ἔγινε στή Σίφνο «ἕνας ἰσχυρός σεισμός καί καταποντίσθηκε ἕνας μέγας λόφος προξενώντας φοβερές ζημιές. Ὁ λόφος καταποντίσθηκε καί ἀνυψώθηκε ἡ κοιλάδα»²⁹. Θά ἐπρόκειτο πιθανόν γιά περιοχή τῶν ἀρχαίων μεταλλείων μέ ἔδαφος κούφιο ἀπό τίς ὑπάρχουσες στοές πού, ἀπό τόν σεισμό, ἦταν πρόσφορο γιά καταποντισμό. Ἄλλωστε καί χωρίς σεισμό τό ἔτος 1967 ἔγινε καταβύθιση ὁλόκληρης περιοχῆς μεταλλείων στήν περιοχή Ἁγίος Σώστης.³⁰ Ἀναφέρεται, τέλος, ὅτι «στίς ἀρχές Μαρτίου τοῦ ἔτους 1650, δύο ἡμέρες συνεχῶς, ἄρχισε νά τρέμει τό νησί τῆς Ἁγίας Εἰρήνης (Σαντορίνη)... στίς 14 Σεπτεμβρίου ἔγιναν σεισμοί τέτοιας ἐντάσεως πού ἀνεστάτωσαν ὅλα σχεδόν τά νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους...»³¹. Ἰσχυρό σεισμό κατά τό ἔτος 1733 περιέγραψε καί μοναχός τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ μέ μεγάλες ζημιές σέ ναούς καί κατοικίες.³²

Τίς δυσάρεστες συνέπειες ἀπό παρόμοια τρομερά γεγονότα, τά ὁποῖα δημιουργοῦσαν μεγάλα προβλήματα στό κοινωνικό σύνολο τοῦ νησιοῦ, εἶχαν εὐθύνη καί ὑποχρέωση νά ἀντιμετωπίσουν οἱ ἐπίτροποι μέ τά πῶ πρόσφορα μέτρα γιά τήν ἀνακούφιση τοῦ πληθυσμοῦ. Γιά τήν ὑπαρξη

25. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, 1981, σελ. 49.

26. Θεοδος. Κ. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἡ Χρυσοπηγή τῆς Σίφνου*, Ἀθήναι 1949.

27. «Σιφνιακά», 13 (2005), σελ. 127.

28. Αὐτόθι, σελ. 140.

29. *Σιφνιακά*, 4 (1994), σελ. 37.

30. Οἱ στοές τῶν μεταλλείων στή θέση Ἁγίος Σώστης, παρασύροντας καί τόν ἐκεῖ ὁμώνυμο ναό.

31. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Τό Ἀρχιπέλαγος κατά τόν πόλεμο Τουρκίας - Βενετίας (1645-1669) καί οἱ ἀρχιερατ. ἐναλλαγές στίς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές*, «Μηλιακά», Γ' (1989), σελ. 38 (καί σέ ἀνάτυπο).

32. Καρόλου Ἴω. Γκιών, *Ἱστορία*, σελ. 58-59.

κοινοτικής υγειονομικής υπηρεσίας στη Σίφνο δέν υπάρχουν σαφείς μαρτυρίες, αλλά σποραδικές αναφορές.

Ο Ἰησουΐτης πρέ Marco Lima στήν ἀναφορά του τῆς 26-10-1632 γιά τό νησί ἔγραφε: «Ἀπό ἐδῶ (ἐνν. τήν Πάρο) περάσαμε στή Σίφνο... Προσορμισθήκαμε σέ μίαν ἀνοιχτή παραλία γιά καραντίνα γιατί προερχόμενα ἀπό τήν Ἄ(γ)ουσα, στήν ὁποία ἐφημολογεῖτο ὅτι εἶχαν πεθάνει ἄνθρωποι ἀπό πανώλη. Ἡ καραντίνα δέν κράτησε πολύ, ἀλλά ἔγινε σωστά καί συνηθίζεται σέ κάθε τόπο».³³

Ἡ πληροφορία εἶναι σημαντική γιατί φανερώνει, τόσο τήν ὑπαρξη ὑπευθύνων γιά «σωστή» πραγματοποίηση τῆς καραντίνας, ὅσο καί τή μέριμνα τῆς Κοινότητος γιά τή μή μετάδοση μολυσματικῶν ἀσθενειῶν στούς κατοίκους. Ἄλλη μαρτυρία βεβαιώνει ὅτι κατά τό δεύτερο ἥμισυ τοῦ 17ου αἰῶνα ἱατρικές υπηρεσίες στή Σίφνο, ἀλλά καί σέ ἄλλα νησιά, προσέφεραν ὁ ἱερομόναχος καί ἡγούμενος τῆς Μονῆς Παναγίας τῆς Βρυσιανῆς Ἰωνᾶς Ἀποστόλης «τοῦ ὁποίου τό κλέος ἐπί μοναδικῇ πολιτεία καί τέχνῃ ἱατρικῇ λάμπει εἰς πάσας τάς Κυκλάδας καί Σποράδας νήσους»³⁴. Τήν ἴδια ἐποχή ἀναφέρεται καί ἄλλος γιατρός, κάποιος Ζανῆς. Αὐτός, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀββᾶς De Margin, ὁ ὁποῖος κατέγραφε (1661) τίς ἀναμνήσεις τοῦ ἱππότη De Tourvil, πού ὑπηρέτησε ὑπό τόν καταδρομέα καί μετά διάσημο κουρσάρο D' Hocquincourt, σέ μιά ναυμαχία πού ἔγινε κοντά στή Σίφνο, τραυματίστηκε (ὁ De Tourvil) καί μεταφέρθηκε στό νησί, ὅπου τόν γιάτρεψε ὁ ἱατρός Janu.³⁵ Πολύ ἀργότερα, τό 1806, γίνεται μνεία γιά ἕναν καθολικό γιατρό πού ἔμεινε οἰκογενειακῶς στή Σίφνο.³⁶ Τέλος, στή διαθήκη τῆς (20 Νοεμβρίου 1820) «ἡ κυρία Εἰρήνη θυγάτηρ ποτέ Γιαννουλάκη Μαγκανάρη», καταλίποντας περιουσιακά στοιχεῖα στόν ἀδελφό τῆς Γεώργιο, τόν ὑποχρεώνει «νά δίδει τῆς ἀυταδέλφης του Μαρίας γρόσια τόν ἀριθμόν τριάντα... νά τά δώσει ἡ ὅμοια ἐκεῖ ὅπου τά χρεωστεῖ διά ἱατρικά τῶν ἱατρῶν»³⁷. Οἱ διάσπαρτες αὐτές μαρτυρίες δέν φανερώνουν βέβαια τήν ὑπαρξη κοινοτικής υγειονομικής υπηρεσίας στό νησί, ἀλλά τῶν λεγομένων πρακτικῶν γιατρῶν, οἱ ὁποῖοι, κατά τίς «ἱατρικές γνώσεις τους», βοηθοῦσαν σημαντικά τούς ἀσθενεῖς. Ἐάν οἱ γνώσεις τῶν τοπικῶν γιατρῶν δέν ἐπαρκοῦσαν, μετεκαλοῦντο στό νησί ἀπό τούς ἐνδιαφερομένους ἀσθενεῖς γιατροί ἀπό ἄλλα νησιά καί περιοχές. Γιά τή Σίφνο ἔχουμε τό σπουδαῖο παράδειγμα τῆς μετάκλησης «ἀπό τόν σιόρ

33. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 37.

34. «Σιφνιακά», 13 (2005), σελ. 35.

35. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία*, σελ. 180.

36. Αὐτόθι.

37. Αὐτόθι.

Κωνσταντάκη Ίω. Μπάο» τοῦ ξένου γιατροῦ Ίωάννου Λ. Ταραντίνου «διά νά κουράρη τήν ἀρχόντισσάν του κυρά Μαρουσάκη» ὥστε, «διά τῆς ἰατρικῆς τέχνης του, δυνηθῆ νά κάμη τήν κυρά Μαρουσάκη νά τεκνοποιήση». Πρὸς τοῦτο συντάχθηκε καί σχετικό ἔγγραφο τῆς 31ης Μαρτίου 1820, στό ὁποῖο κατεγράφησαν οἱ ὅροι παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ γιατροῦ, ἡ ἀμοιβή του κ.λπ.³⁸

Τό κοινό τῆς Σίφνου, διά τῶν ἐπιτρόπων, ἀπέδιδε μεγάλη σημασία στή διασφάλιση τῆς ὑγιείας τῶν κατοίκων μέ διατήρηση τῆς καθαριότητος τῶν χωριῶν. Στήν ἔκθεση τοῦ ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη Vincenzo Castelli (Αὐγούστος 1711) σημειώνεται: «...ἡ πόλη (ἐνν. τό Κάστρο) βρίσκεται ὑψηλά σέ ὠραία τοποθεσία, ὅπως καί τά χωριά στά ὁποῖα (οἱ κάτοικοι) διατηροῦν τά σπίτια μέ μεγάλη καθαριότητα, ὅπως καί τούς ἑαυτούς τους, ἂν καί φτωχοντυμένοι. Θεωροῦνται οἱ πλέον ἀξιέπαινοι ἀπό ὅλους τούς νησιῶτες, γιατί διατηροῦν μέ μεγάλη φροντίδα τίς ἐκκλησίες τους, ὥστε νά μπορεῖς νά πεῖς ὅτι εἶναι τό παράδειγμα σέ ὅλο τό Ἀρχιπέλαγος...»³⁹.

Προσδιορισμός καί συγκέντρωση τῶν φόρων

Ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντα τῶν ἐπιτρόπων ἦταν ἡ οἰκονομική διαχείριση τῶν ἐσόδων καί ἡ κατανομή καί εἴσπραξη τῶν φόρων ἀπό τούς ὑποχρέους πολῖτες. Τό τουρκικό κράτος ὄριζε ἐκ τῶν προτέρων τό ποσό τῆς φορολογίας γιά κάθε διοικητική περιφέρεια καί οἱ ἐπίτροποι κανόνιζαν τί ἔπρεπε νά πληρώσει ὁ κάθε φορολογούμενος ἀνάλογα μέ τήν οἰκονομική του κατάσταση. Τό ἔργο ἦταν δυσχερέστατο ἰδιαίτερα ἂν εἶχαν προηγηθεῖ δυσάρεστα οἰκονομικά γεγονότα (κακές ἐσοδεῖες, ἀσθένειες, ἐπίρριψη πρόσθετων φορολογιῶν κ.ἄ.) πού ἐπέφεραν ἀδυναμία καταβολῆς ὑποχρεώσεων ἀπό τούς φορολογουμένους. Οἱ ἐπίτροποι ἔπρεπε νά βροῦν λύση γιά τήν ἐμπρόθεσμη καταβολή τῶν φόρων πρὸς ἀποφυγῆν ἐπιβολῆς κυρώσεων, ὅπως λ.χ. μέ τή σύναψη δανείων ἀπό τήν Κοινότητα. Ἀκόμη, ἔσπευδαν νά διαπραγματευθοῦν μέ τά κεντρικά ὄργανα τῆς Διοίκησης τό ὕψος τῆς ἐτήσιας φορολογίας τῶν κατοίκων τοῦ νησιοῦ, ὥστε νά μήν ἐπιβαρυνθοῦν ἰδιαίτερα. Στίς 24 Μαΐου 1643 ὁ μεγαλέμπορος τῆς Σίφνου Βασίλειος Λογοθέτης, στόν ὁποῖο εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ εἴσπραξη τῶν φόρων ὅλων τῶν νησιῶν, ἔγραψε, μεταξύ ἄλλων, στόν ἡγούμενο Πάτμου: «...ὁ πολυχρονεμένος καπετάν

38. Πετροπούλου, ὁ.π.π., σελ. 144. Ὁ Ἀντώνιος Θ. Βάλληνας, *Ἱστορία τῆς Νήσου Κύθνου*, ἐν Ἀθήναις 1896, σελ. 54, ἀναφέρει ὅτι «τῷ 1821 ὁ Σ. Ταραντίνος, Ἴταλός ἰατρός, ἦτο ἐν Κύθνω καί Σεριφῶ ὑποπρόξενος τῆς Ἰσπανίας καί ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν», δηλ. ἄλλος ἓνας Ταραντίνος, τῆς ἰδίας, πιθανόν, οἰκογενείας.

39. «Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 183.

πασᾶς μου ἐμήνυσε προημέρου... νά εὔρεθῶ εἰς τήν Χίον τίς Λαμπρές... ἐπῆγα εἰς τίς 24 Ἀπριλίου καί εἶχε μίαν ἡμέραν προτήτερα ἐκεῖ (ὁ καπουδάν πασᾶς), τό λοιπόν διά νά μή μακραίνω (τόν λόγο) ἤβρα ἐκεῖ 4 φεργάδες ἀρματωμένες ναρθοῦν ἀτόρνο (= γυρίσουν) τά νησιά διά νά δώσουν λόγον (γιά τή μή καταβολή τῶν φόρων) καί νά ἀφήσουν καί ἀνθρώπους (φοροεισπράκτορες) ἀπάνω στά νησιά (προκειμένου νά τούς εἰσπράξουν βιαίως) καί μέ τόν παγομόν τόν ἐδικόν μου ἐδυσκολεφτήκασιν λέγοντάς του πώς ἦταν καλύτερον νά μήν κατεβοῦσιν, διά νά περάσουν πλιά ἀλαφρωμένα τά νησιά διά νά συχωροῦσι τῷ γονιῷ μου. Ἐμίλησά του ὅλα τά χρειαζόμενα εἰς τήν πτωχείαν καί θανάτους ὅπου ἔπεσαν ὀφέτος εἰς τά νησιά καί ἔτζι ἤβγαλε καί ἠδειξέ μου δύο κατάστιχα, ἦτανε τό ἓνα 55 χιλιάδες καί 400, τό ἄλλο 54 καί 800. εἶπα του ἀφέντη πώς ἀφτανά τά κατάστιχα δέν (α)ξίζουσι· μόνο ἐτοῦτο ὅπου δείχνω τῆς ἀφεντιᾶς σου ὅπου τόκαμε ὁ πολύχρονος ὁ Βηζύρης καί διαβάζοντάς το... λέγει μου καί τοῦτο εἶναι 38 χιλιάδες...»⁴⁰, ὅσο δηλαδή τό εἶχε μειώσει ὁ Λογοθέτης μέσω τοῦ Βεζύρη, τόν ὁποῖο εἶχε, φαίνεται, ἐπισκεφθεῖ ἔγκαιρα καί προσδιορίσει μαζί του τό ἐτήσιο ποσόν φορολογίας τῶν νησιῶν.

Οἱ φόροι ἦταν τακτικοί, ὅπως λ.χ. ὁ κεφαλικός καί ὁ ἔγγειος φόρος τῆς δεκάτης καί οἱ ἔκτακτοι πού ἐπιβάλλονταν ἀνάλογα μέ τίς ἐμφανιζόμενες κρατικές ἀνάγκες, ὅπως τό λεγόμενο «μελαχικό» πού ἦταν φόρος νησιωτικός γιά τήν ἐξαγορά ναυτῶν. Γιά τήν ἐπιβολή τῶν φόρων οἱ κάτοικοι διακρίνονταν σέ τρεῖς, οἰκονομικοῦ χαρακτήρα, τάξεις: α) τούς «αἰλάς», δηλ. τούς πλούσιους καί μεγαλοκτηματίες, β) τούς «ἐφσάτ», δηλ. τούς ἐμπόρους, κτηματίες, τεχνίτες καί γ) τούς «ἐτνάς» πού ἦταν οἱ γεωργοί, οἱ ἐργάτες κ.ἄ.⁴¹ Κατά τή διάρκεια τῶν βενετοτουρκικῶν πολέμων (1645-1669 καί 1684-1699), οἱ Βενετοί, πού κυριαρχοῦσαν στή θάλασσα, ἀξίωναν καί αὐτοί φόρους ἀπό τούς δυστυχεῖς νησιῶτες, παράλληλα μέ τούς τουρκικούς. Ὁ βικάριος Σίφνου δόν Μάρκος Πόλλα, σέ ἀναφορά του τῆς 9 Ἀπριλίου 1648, πληροφοροῦσε ὅτι εἶχεν ἐπιρριφθεῖ στούς κατοίκους τοῦ νησιοῦ βενέτικος φόρος 7.000 σκούδων ἀπό τόν ὁποῖο 30 σκούδα ἀναλογοῦσαν στά κτήματα τῆς ἐκκλησίας του. Κατά τήν περίοδο 1684-1693 ὁ βενέτικος φόρος πού ἔπρεπε νά πληρώνει κάθε χρόνο ἡ Σίφνος ἀνέρχονταν σέ 20.700 ἄσπρα⁴². Ὁ φόρος αὐτός, ὀνομαζόμενος «*caraggio*» (ἀπό τό τουρκικό χαράτζ), μαζί μέ τούς τούρκικους καί τούς ἐκκλησιαστικούς, ἔφερνε

40. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, 1981, σελ. 49.

41. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία*, σελ. 182.

42. Ι.Δ. Ψαρά, *Ἡ Ἄνδρος στά χρόνια τοῦ Κρητικοῦ Πολέμου (1645-1669)*, περιόδ. Ἀνδριακά Χρονικά, Ἄνδρος 1993, τεῦχος 19, σελ. 86-87.

τούς κατοίκους σέ απόγνωση. Είναι ήδη γνωστή ή «άνταρσία» τοῦ πληρώματος τῆς ὀρθόδοξης ἀρχιεπισκοπῆς Σίφνου τό 1684, λόγω τῶν ἐκκλησιαστικῶν φορολογιῶν τίς ὅποτες ἀδυνατοῦσε νά πληρώσει, δεδομένης τῆς διπλῆς φορολόγησῆς του ἀπό Τούρκους καί Βενετούς.⁴³

Στίς 29 Ὀκτωβρίου 1686 τό ἡγουμενοσυμβούλιο τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Βρύσης μέ ἐπιστολή στόν Πάπα τόν παρεκάλεσε νά μεσιτεύσει στή Γαληνοτάτη Δημοκρατία τῆς Βενετίας νά τό ἀπαλλάξει αὐτοῦ τοῦ φόρου, πού ἀνέρχονταν σέ 150 γρόσια ἀπό «τάς δύο χιλιάδες γρώσα καί ἑβδομήκοντα πού ἐπέρριφεν ὁ ὑψηλότατος Γενεράλες (= βενετός ναύαρχος) ἐπί τήν Σίφνον»⁴⁴. Παλαιότερα, κατά τόν 25ετῆ βενετοτουρκικό πόλεμο, ὅταν τό ἔτος 1654 ὁ βικάριος Σίφνου Βαρθολομαῖος Πόλλα πέτυχε, ὕστερ' ἀπό διάβημά του στόν βενετό ναύαρχο Leonardo Foscolo, τήν ἀπαλλαγή τῆς ἐκκλησίας του ἀπό τόν φόρο χωρίς νά ἐνημερώσει προηγουμένως τόν ἀρχιπρόκριτο Βασίλειο Λογοθέτη, ὁ τελευταῖος ἀντέδρασε ἔντονα γιατί τό ποσόν αὐτοῦ τοῦ φόρου θά ἐπεβάρυνε τελικά τήν Κοινότητα.⁴⁵ Τό γεγονός ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμή νά ψυχρανθοῦν οἱ σχέσεις τους μέ ἀποτέλεσμα ὁ κακόπιστος Βαρθολομαῖος νά τόν κατηγορεῖ στούς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ μέ τά χειρότερα λόγια. Εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει ὅτι στόν Βασ. Λογοθέτη χρεωστοῦσε τίς σπουδές του στό κολλέγιο Urbano τῆς Ρώμης ὁ ἀγνώμων.⁴⁶

Ἡ ἐκπαίδευση τῆς νεολαίας

Οἱ, ἀπό τοῦ ἔτους 1563, τουλάχιστον, ἀναφερόμενοι δύο ἐπίτροποι τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Σίφνου, φρόντιζαν καί γιά τήν Ἐκπαίδευση τῆς νεολαίας τοῦ νησιοῦ. Στά «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 22-24, σέ παράγραφο μέ τόν τίτλο «τά σπέρματα τῶν πληροφοριῶν γιά τήν Ἐκπαίδευση» τῶν νέων, καταγράψαμε σχετικές μαρτυρίες ἀπό τά τέλη τοῦ 16ου αἰ. καί ἐξῆς. Μία ἐξ αὐτῶν, ἔτους 1587, τοῦ Ἰάκωβου Μηλοῖτη πρός τόν μεγάλο φιλέλληνα καί ἑλληνιστή Μαρτῖνο Κρούσιο, ἀναφέρει ὅτι στά νησιά «λειτουργοῦσαν μικρά σχολεῖα τῶν παιδῶν, εἰς ἃ τό φαλτήριον καί ἄλλα βιβλιάρια διδάσκονται νά ἀναγινώσκωσιν καί νά γράφωσιν· ἐν πολλοῖς ὅμως νήσοις διδάσκεται καί ἡ ἰταλική διά τό μετά τῆς Βενετίας ἐμπόριον».

Ἡ ἐν λόγω γενικόλογη μαρτυρία ἀναδεικνύεται ἤδη γιά τή Σίφνο σέ συγχεκριμένην, βάσει νεώτερης ὁμοίας, ἡ ὁποία περιέχεται σέ γράμμα τῆς 3ης Ἀπριλίου 1610, τό ὁποῖο ὑπογράφεται ἀπό μέλη τῶν δύο κοινοτή-

43. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 61 ἐπ.

44. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσιανή, 1981, σελ. 55.

45. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 34.

46. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 49.

των τοῦ νησιοῦ, Λατινικῆς καί Ὁρθόδοξης. Ἐνα μέλος τῆς δεύτερης ὑπογράφει «παπᾱ-Ζωρζος τοῦ δασκάλου(υ)»⁴⁷, δηλαδή τέκνο πολύ γνωστοῦ διδασκάλου τοῦ τόπου. Ἔτσι βεβαιώνεται ἡ ὑπαρξη διδασκάλου στή Σίφνο σέ χρόνους παλαιότερους τοῦ ἔτους 1610, ἀκόμη καί παλαιότερους τῆς ἐποχῆς τῆς μαρτυρίας τοῦ Μηλοῖτη. Ἄλλωστε, καί κατά πληροφορία τοῦ βικαρίου Σίφνου δόν Μάρκου ντά Πόλλα, «οἱ ἄρχοντες Γοζαδῖνοι διετήρουν λατίνους ἱερεῖς καί διδασκάλους» μέχρι τέλους τῆς ἡγεμονίας τους (1617), ἐνῶ κατόπιν, ἐλλείπει κληρικῶν καί διδασκάλων, οἱ Λατῖνοι προσῆλθαν σιγά-σιγά στό ὀρθόδοξο δόγμα.⁴⁸

Οἱ ἐπίτροποι καί πρόκριτοι τῆς Σίφνου, θέλοντας νά ἀνταμείψουν τόν νέο βικάριο Giacomo della Rocca γιά τίς προσφερόμενες ὑπηρεσίες του μέ τή σύσταση, ἰδιαίτερα, καί σχολείου γιά τή διδασκαλία τῶν νέων, ἔγραψαν στό Βατικανό ὑπέρ αὐτοῦ τό ἔτος 1625 καί τό 1628 ὅτι ἦταν «πολύ ἱκανοποιημένοι καί ἐνθουσιασμένοι μαζί του γιατί εἶναι ὁ μόνος πού διδάσκει τά γράμματα καί ἠθικές ἀρχές στά παιδιά μας μέ τή μεγαλύτερη ἀπόδοση...»⁴⁹. Ἄλλά καί στά ἐπόμενα χρόνια οἱ ἐπίτροποι ἔδειξαν τό μεγάλο ἐνδιαφέρον τους γιά τήν Ἐκπαίδευση τῶν νέων, ἰδιαίτερα ὁ πλούσιος ἔμπορος Μιχελέτος Κοντόσταβλος, ὁ ὁποῖος μάλιστα θέλησε νά συστήσει καί εἰδικό κληροδότημα μέ σημαντικό χρηματικό ποσό, ὅπως ἤδη ἱστορήσαμε [βλ. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 57 ἐπ.]. Στίς ἐνέργειες τῶν προκρίτων, ἄλλωστε, καί τή συγκατάθεση τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων γιά τήν παραχώρηση τοῦ μετοχίου του στή Σίφνο μέ σκοπό τήν ἴδρυση καί ἐγκατάσταση σ' αὐτό Σχολείου Μέσης Παιδείας, ὀφείλεται ἡ ἔναρξη λειτουργίας του τό ἔτος 1687 [βλ. λεπτομέρειες στά «Σιφνιακά», 5 (1995) - τόμον ἀφιέρωμα στήν Κοινωνία καί Παιδεία τῆς Σίφνου κατά τήν τουρκοκρατία].

Ἡ ἀπονομή τῆς Δικαιοσύνης

Στά καθήκοντα τῶν ἐπιτρόπων περιλαμβάνονταν καί ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης στίς ἀνακύπτουσες, μεταξύ τῶν πολιτῶν, διαφορές, ἀλλά καί τῶν ξένων πού κατέπλεαν μέ τά σκάφη τους στό νησί. Στή δεύτερη περίπτωση οἱ ἐπίτροποι δικάζαν μόνο ἐλαφρές παραβάσεις, διαφορετικά τά σοβαρά ζητήματα, ἔπρεπε νά προωθοῦνται στήν ΚΠολη.⁵⁰ Οἱ δικαστικές ἀρμοδιότητες τῶν ἐπιτρόπων περιορίζονταν, κατά τά προνό-

47. π. Μάρκου Φώσκολου, βλ. ὑποσημ. 1.

48. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 23.

49. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 27.

50. Ἀνδρέου Θεοδ. Δρακάκη, Ἡ Σύρος ἐπί τουρκοκρατίας, ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου 1948, σελ. 198.

μια πού είχε παραχωρήσει τό τουρκικό κράτος, σέ ύποθέσεις πολιτικῆς φύσεως ὅμως, μέ τήν πάροδο τῶν χρόνων, εἶχαν ἐκταθεῖ καί σέ ποι- νικές ύποθέσεις.⁵¹ Τρόπον ἐκδίκασης ύποθέσεως καί ἐπίλυσης διαφορᾶς ἔχομε ἤδη δημοσιεύσει [«Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 53-54, τό κείμε- νο καί τόμος 11 (2003), σελ. 34-35, τό πανομοιότυπο]. Οἱ δύο ἐπί- τροποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου παπα-Νικολός Ρουσσος καί Ἄντωνάκης Πρα- τικός, «καθίζοντας εἰς τό κριτήριον», δηλαδή τήν ἔδρα τῆς καντζηλα- ρίας, ἐπελήφθησαν τῆς διαφορᾶς μεταξύ «ἀφέντη Ἄναγνώστη Ναδάλε» καί «κερά Μαρίας θυγατέρας τοῦ Ἰωάννη Ξένου», ἡ ὁποία εἶχεν ἰδιο- ποιηθεῖ χωράφι τοῦ Πετρῆ Φρουδίτη, ἀνεψιοῦ καί χρεώστη τοῦ πρώ- του, μέσω «ένός Τούρκου Ἀλῆ Ἀγᾶ Μπονάτζη» πού εἰσέπραττε «τά χαράτζια τοῦ καπητάν πασαῶ». Οἱ ἐπίτροποι, ἀφοῦ ἄκουσαν τούς διαδί- κους καί ἐξέτάσαν ἔγγραφα πού κατέθεσεν ὁ Ναδάλες, ἀπεφάσισαν (7 Ἰουνίου 1689) «νά εἶναι λισεντζιάδα (ἰταλ. licenziare = ἀπολύω, καταγγέλλω μίσθωση) ἀπό τό χωράφι ἡ ἄνωθεν κερά Μαρία καί κάθε ἄλλη κληρονομία τοῦ αὐτοῦ Πετρῆ Φρουδίτη».

Οἱ ἀποφάσεις τῶν ἐπιτρόπων γίνονταν ἀποδεκτές ἀπό τούς διαδίκους ἀκόμη καί ὅταν δέν ἦταν εὐνοϊκές γιά κάποιον ἀπ' αὐτούς. Ἡ προσφυ- γή τους στήν τουρκική δικαιοσύνη ἦταν σπάνιο γεγονός γιατί ἦταν πολυδάπανη. Στήν περίπτωση πού θεωροῦσαν ὅτι εἶχαν ἀδικηθεῖ κατέ- φευγαν συνήθως στόν δραγομάνο τοῦ στόλου ζητώντας τή συμπαράστα- σή του. Ἔτσι, ἐπειδή «ὁ ἅγιος σκεοφύλακας καντζηλιέρης» ἀντιδι- κοῦσε μέ τόν ἀδελφό του Πετράκη γιά τίς κληρονομίες τῆς μητέρας καί τῆς ἀδελφῆς τους Φλουργιοῦ, ὁ δεύτερος «πηγαινάμενος εἰς τόν ἄρχων δραγομάνο κύριον Νικολάκη Μαυρογένη φέροντας ἓνα γράμμα τῆς ἐνδοξότητός του διορίζοντας τοῖς προεστούς τοῦ τόπου ἐδῶ νά στοχα- στοῦν τήν διαφορά τως... ἐρευνώντας δέ οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, τόσον τήν διαθήκην τοῦ μακαρίτη παπα τους ἀγίου πρωτοπαπαῶ, ὡσάν καί τῆς πρεσβυτέρας του, ὁμοίως καί τῆς θυγατρὸς τῶνε κυρά Φλουρ- γιοῦ, ἀποφάσισαν» (12 Ἰουνίου 1780), τή δίκαιη διανομή τῶν περι- ουσιακῶν στοιχείων μεταξύ τῶν διαδίκων ἀδελφῶν.⁵²

Οἱ ἐπίτροποι, κατά τήν ἐκδίκαση ύποθέσεων μπορούσαν νά ἐπιβάλ- λουν ποινές στούς ἀπειθεῖς καί παρεκτρεπομένους. Ὅταν λ.χ. ὁ κύρ Ἄντρεας Ραφελιάς ἦλθε σέ ρήξη μέ τά παιδιά του (1674) «καί εἶπε τους καί ντροπιασμένους», ἡ θυγατέρα του κερά παπαδιά τόν ἐνήγαγε στό δικαστήριο «καί ἔτζι τόν ἐπῆρε καί ἤβαλε τονε στή φυλακή καί ἤχαμε μέρες δέκα καί πονεμένος...», πιθανόν δέσμιος.⁵³ Στή φυλακή,

51. Αὐτόθι.

52. Ἰδιωτικό Ἀρχεῖο Νικολάου καί Εὐαγγέλου Βάου.

53. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορία, σελ. 181 (ἔγγραφο τοῦ Ἀρχεῖου Βάου).

άλλωστε, έκλεισε (1672) ό καθής τής Σίφνου τόν Άθηναίο έμπορο κατραμιού Ζουάννε Νταρκά, μέ τήν κατηγορία ότι μετέφερε μέ τό πλοίο του κατράμι πού διέθεσε σέ κουρσάρους.⁵⁴ Η ύπαρξη βέβαια φυλακής βεβαιώνει καί τήν αντίστοιχη ύπαρξη φύλακος ή άστυφύλακος, υπαλλήλου καί αύτου τής Κοινότητος, άρμοδίου για τήν τήρηση τής τάξης.

Η σύναψη κοινοτικῶν δανείων

Γιά τήν αντιμετώπιση τῶν ποικίλων άναγκῶν του σέ χρηματικά κεφάλαια, τό Κοινό τής Σίφνου προέρχονταν στή σύναψη δανείων άπό φυσικά ή «νομικά» πρόσωπα (όπως λ.χ. τό Σχολείο, τά μοναστήρια κ.λπ.). Τά έν λόγω δάνεια ήταν έντοκα πρὸς 10% συνήθως, ή καί περισσότερο, άνάλογα μέ τίς συμφωνίες, τό ύψος τους καί τίς, κατά καιρούς, άνάγκες πού έκμεταλλεύονταν οί δανειστές. Μέ τά συγκεντρούμενα κεφάλαια ή Κοινότητα προέρχονταν στήν έγκαιρη έξόφληση τῶν κρατικῶν φορολογιῶν (πρὸς άποφυγήν έπιβαρύνσεων, πιό καταθλιπτικῶν άπό τόν τόκο του δανείου), στή συντήρηση δρόμων καί δημοσίων φρεάτων, στήν αντιμετώπιση προβλημάτων άπό φυσικές καταστροφές, στήν καταβολή διοικητικῶν έξόδων καί άλλων άπαραιτήτων ύποχρεώσεων της.

Άρμοδιοι για τή σύναψη τῶν δανείων ήταν οί έπίτροποι, αλλά καί έξουσιοδοτημένοι πρὸς τοῦτο πρόκριτοι, οί όποιοι υπέγραφαν σχετικά όμόλογα-τίτλους δανείου. Μέ τήν πάροδο τῶν χρόνων, ό δανεισμός του Κοινοῦ φαίνεται πώς έξελίχθηκε σέ μιά μορφή τραπεζικῆς κατάθεσης άπό τήν όποία οί δανειστές άπελάμβαναν ένός έτήσιου τόκου, όπως έχομε ίστορήσει [βλ. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 79-104]⁵⁵. Σημειώνεται, ένδεικτικά, ότι τό ύψος του «δημοσίου χρέους» του Κοινοῦ τής Σίφνου άπό δάνεια πού συνήφθησαν επί μίαν είκοσιπενταετία (1797-1821), άνέρχονταν στό ποσόν τῶν 137.378 3/4 γροσίων, σύμφωνα μέ κατάσταση πού καταρτίσθηκε άπό πενταμελή έπιτροπή στίς 28 Ίανουαρίου 1830 [«Σιφνιακά», ό.π.π.]. Άξιο παρατήρησης είναι τό γεγονός τής τακτικῆς έτήσιας έξόφλησης τῶν τόκων, όπως συνάγεται άπό τήν άνωτέρω κατάσταση.

Διατελέσαντες έπίτροποι καί ένα ιδιότυπο καθεστώς Αύτοδιοίκησης

Οί δύο πρῶτοι γνωστοί έπίτροποι, οί όποιοι άνευρίσκονται νά ύπογράφουν στίς 27 Όκτωβρίου 1621 πιστοποίηση τής Κοινότητος Σίφνου πρὸς

54. «Σιφνιακά», 12 (2004), σελ. 61 έπ.

55. Βλ. περισσότερες λεπτομέρειες επί τῶν δανείων στον τόμο αυτόν του περιοδικού καί κατάλογο τῶν δανειστῶν.

τόν Rettore (Διοικητή Βενετό) Τήνου και Μυκόνου Κων. Πασκουαλίγχο, είναι ὁ διάκονος Ποθητός Σερμαρτῆς καί ὁ ἔμπορος Βασίλειος Λογοθέτης. Τό ἔγγραφο προσυπογράφουν καί οἱ προεστοί παπα-Ἀποστόλης Γοζαδῖνος, οἰκονόμος Σίφνου, παπα-Γεώργιος Τζαγκαρέλος, πρωτοπαπᾶς Σίφνου, ἱερομόναχος Μαραβέλιας, ἱερομόναχος Ἰωσήφ, Τομάζος Μάτζας καί Ἰάκωβος Γοζαδῖνος. Οἱ ἀνωτέρω δύο ἐπίτροποι ὑπογράφουν σημειώνοντας τήν ιδιότητά τους: «*procuratori*» τοῦ Κοινοῦ.⁵⁶

Σέ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1625 καί 1628, συντεταγμένα στήν ἰταλική γλῶσσα, τά ὅποια ὑπογράφουν ὀκτώ κληρικοί καί τρεῖς λαϊκοί «*procuratori o vero deputati della terra et isola di Sifno*» = «ἐπίτροποι ἤ, καλύτερα, ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως καί νήσου Σίφνου», δέν διακρίνονται οἱ δύο ἐπίτροποι, πάντως δύο ἀπ' αὐτούς πρέπει νά ἔφεραν αὐτήν τήν ιδιότητα.⁵⁷ Ἐν συνεχείᾳ ἡ Διοίκηση περιῆλθε στά χέρια τῶν δύο ἰσχυρῶν οἰκονομικῶν παραγόντων τοῦ νησιοῦ, τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη, σταθερά ἀνερχομένης προσωπικότητας τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων καί τοῦ Ἰούλιου Δελλαγραμμάτικα, συζύγου ἀδελφῆς τοῦ τέως ἡγεμόνα Ἄγγελου Γοζαδῖνου, μέλους τῆς μικρῆς παροικίας πλέον τῶν Λατίνων. Τήν πληροφορία ἔχομε ἀπό τόν ἱησουῖτη μοναχό pre Marco Lima, περιερχόμενον τά νησιά «ἱεραπόστολο», ὁ ὅποιος σέ ἀναφορά του τῆς 26.10.1632 ἔγραψε: «Ἐδῶ διοικοῦν δύο, ὁ ἕνας μάλιστα Λατῖνος, ἀλλά ἔτοιμος νά μεταστραφεῖ στήν Ὀρθοδοξία».⁵⁸

Ἐκτοτε καί μέχρι τοῦ ἔτους 1659, ὅποτε ἀπεβίωσε ὁ Βασίλειος Λογοθέτης, δέν ἀνευρίσκονται στίς πηγές ἄλλοι ἐπίτροποι. Ὅλο αὐτό τό διάστημα κυριαρχεῖ στό κοινωνικό καί οἰκονομικό προσκήνιο τῆς Σίφνου (καί ὄλων τῶν νησιῶν) ἡ δυναμική προσωπικότητά του, μοναδικός πρωταγωνιστής στόν χῶρο, ὁ ὅποιος ἔθεσε, πολύ σύντομα, τόν Δελλαγραμμάτικα, στό περιθώριο. Στά χέρια του περιῆλθε κάθε ἐξουσία τῆς Σίφνου, εἶχε δέ βαρύνοντα λόγο στά πράγματα τῶν ἄλλων νησιῶν, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ καπουδάν πασαῖ καί φίλος τοῦ βεζίρη.⁵⁹

Σέ διάφορα ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ὁ Λογοθέτης χαρακτηρίζεται ὡς «*nostro defendore*» (ἰταλ. difensore = προστάτης, ἐπιμελητής ὑποθέσεων). Ἄγνοοῦμε ἂν, ἐπί τῶν ἡμερῶν του, λειτουργοῦσαν, ἔστω τυπικά, τά γνωστά ὄργανα τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, ὅπως ἡ Γενική Συνέλευση, τό συμβουλευτικό Σῶμα τῶν προκρίτων καί οἱ δύο ἐπίτροποι. Θεωροῦμε ὅτι δέν λειτούργησαν. Ἄλλωστε, ἀπό τοῦ ἔτους 1645,

56. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 13.

57. SCPF/SOCG. 114, 257'.

58. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 37.

59. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἡ Κυρία Βρυσιανή, 1981, σελ. 49.

πού είχε ξεσπάσει ο βενετοτουρκικός πόλεμος, ή κατάσταση στις Κυκλάδες, όπου συγκεντρώνονταν μεγάλες ναυτικές δυνάμεις των έμπολέμων και πειρατών-κουρσάρων, άπαιτούσε στη διοίκηση προσωπικότητες με μεγάλα προσόντα, πολιτικά και οικονομικά, τά όποια διέθετε μόνον αυτός, όπως έχομε περιγράψει λεπτομερώς. Ο άποστολικός επισκέπτης fra Bernardo da Parigi, ό όποιος τον γνώρισε κατά την επίσκεψή του στη Σίφνο, έγραψε (1652) γι' αυτόν:

«Έδω κατοικεί ένας διάσημος Έλληνας, όνομαζόμενος κύριος Βασίλης, ό όποιος έχει την εκτίμηση και των δύο μερών, δηλ. των Βενετών και των Τούρκων, τουτο δ' έπειδή έξυπηρετεί και τους δύο, ιδιαίτερα μέ τίς άπελευθερώσεις σκλάβων άνδρων τους· γι' αυτόν τον λόγο σπεύδουν συχνά νά του προσφέρουν τή βοήθειά τους» (όταν, προφανώς, τό νησί διέτρεχε κίνδυνο).⁶⁰

Μέ τίς πολυποίκιλες πολιτικές και οικονομικές δραστηριότητές του, ό Λογοθέτης άναδείχτηκε σέ προσωπικότητα μεγάλου κύρους και ή φήμη του είχε φτάσει και έδραιωθεί και σ' αυτές τίς κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών τής έποχής. Ήταν μάλιστα και console = πρόξενος τής Γαλλίας (1639-1651) κατά τά ήδη ίστορηθέντα. Έτσι οί Σίφνιοι δέν είχαν, όπως φαίνεται, λόγο νά μετέχουν στά τοπικά όργανα διοίκησης, άφοϋ μόνος ό Λογοθέτης επέλυε έπιτυχώς όλα τά άνακύπτοντα ζητήματα και διηύθυνε τά πάντα πρός τό συμφέρον του τόπου⁶¹. Μετά τον θάνατό του (1659), τά πράγματα διαφοροποιήθηκαν, κάπως, από τους διαδόχους του μέ ένα μεικτό σύστημα διοίκησης του Κοινοϋ, τό όποιο επινόησε ό κληρονόμος του Οΐκου Λογοθέτη, μεγαλέμπορος, επίσης, Πετράκης Ρόζας.

Ο Ρόζας, σύζυγος έγγονής του Λογοθέτη, είχε από χρόνια ανάμιξη στά πολιτικά και οικονομικά πράγματα του νησιού, ό δέ μεγαλέμπορος «πάππος» του (όπως άποκαλούσε τον Λογοθέτη ό Ρόζας) τον είχε προωθήσει επαγγελματικά και επιλέξει ως διάδοχόν του στον Έμπορικό Οΐκο του και στη Διοίκηση τής Σίφνου. Διακεκριμένη προσωπικότητα και ό Ρόζας διέθετε, εκτός από ικανότητες και εϋστροφία, και σημαντικές γραμματικές γνώσεις, οί όποιες του επέτρεπαν νά τηρεϊ αυτοπροσώπως τή μεγάλη έμπορική άλληλογραφία του, νά τηρεϊ συστηματικά κατάστιχα δοσοληψιών και νά επιχειρεϊ μέ έπιτυχία διάφορες άλλες έργασίες.⁶²

60. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 82.

61. Βλ. λεπτομέρειες γιά τον βίο του άνδρός στά «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 7-78.

62. Βλ. και γι' αυτόν στον άνωτέρω 6 τόμο των «Σιφνιακών», όπως και στους τόμους 7 (1999), 9 (2001), 11 (2003), 12 (2004) του περιοδικού πολλές λεπτομέρειες.

Αὐτός, ἂν ὁ Λογοθέτης εἶχε συγκεντρώσει στά χέρια του κάθε ἐξουσία καί διακυβερνήσει ἀπολυταρχικά τόν τόπο, πράγμα διόλου ἀπίθανο, ναί μέν κράτησε γιά τόν ἑαυτό του τόν πρῶτο καί τελευταῖο (ἀποφασιστικόν) λόγο, ἐπαναδραστηριοποίησε ὅμως, ὅπως φαίνεται, καί τά ὄργανα τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης. Πράγματι, κατά μαρτυρία τῆς 5ης Ἀπριλίου 1660, προκειμένου νά ἐκδικασθεῖ διαφορά ἀπό τήν καταπάτηση κτημάτων τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Σίφνου, συγκροτήθηκε «κριτήριο» τό ὁποῖο ἀπετέλεσαν ὁ εὐρισκόμενος τότε στό νησί καθολικός ἐπίσκοπος Τήνου Maurizio Doria, «ὁ ἐξοχώτατος κ. Πέτρος Ρόζας, ἀρχιπρόκριτος, ὁ εὐγενής ἐπίτροπος Ἀντώνιος Μαγκανάρης καί ὁ (χωρίς μνεῖα ὀνόματος) συναδέλφος του στό Κοινό τῆς Σίφνου καί ἐξέτασαν...».⁶³

Μέ ἄλλους λόγους, μετά τόν θάνατο τοῦ Λογοθέτη, ἡ ἐκτελεστική ἐξουσία στό νησί, ἀπαρτίσθηκε ἀπό τρία μέλη, δύο ἐπιτρόπους καί τόν «ἀρχιπρόκριτο» ὅπως χαρακτηρίζεται σέ διάφορα ἔγγραφα (*sopra intendente*) Πέτρο Ρόζα, λόγω βεβαίως τῆς ιδιότητός του τοῦ μεγάλου οἰκονομικοῦ παράγοντα τοῦ τόπου. Τοῦτος ἀπεβίωσε σύντομα, στά μισά τοῦ ἔτους 1662 καί δέν γνωρίζουμε περισσότερα γιά τίς δραστηριότητές του, πέραν τῶν ὅσων ἔχομε δημοσιεύσει κατά καιρούς.

Τόν θανόντα Πετράκη Ρόζα διαδέχτηκε ἄλλος ἀρχιπρόκριτος στή διοίκηση, ὁ τρίτος στή σειρά οἰκονομικός παράγων τοῦ τόπου Μιχελέτος Κοντόσταυλος, ὁ Ἄνδριος, σύζυγος ἄλλης ἐγγόνης τοῦ Βασ. Λογοθέτη. Αὐτός δέν χαρακτηρίζεται στίς πηγές ὡς *sopra intendente*, ἀλλ' ὡς «*capo del (la) isola* = ἡ κεφαλή, ὁ ἀρχηγός τοῦ νησιοῦ ἢ ἀρχιπρόκριτος⁶⁴, βοηθούμενος ἀπό δύο συνεπιτρόπους, κατά τό «σύστημα» τοῦ Ρόζα. Σέ ἔγγραφο τοῦ 1662, Ἰουλίου 10 (παλ. ἡμ.) ἀνευρίσκονται νά ὑπογράφουν ὁ ἱερεὺς (Ἀπόστολος), οἰκονόμος Σίφνου καί ἐπίτροπος καί ὁ Θεοδωρῆς Κοζαδῖνος καί ἐπίτροπος, δηλαδή συνεπιτροποι τοῦ Ρόζα.⁶⁵

Τήν τριανδρία στή διοίκηση τοῦ Κοινοῦ ἐφήρμοσαν οἱ Ρόζας καί Κοντόσταυλος, τόσο γιά νά ἔχουν τήν ἀνώτερη ἐποπτεία τῶν πραγμάτων, ὅσο καί γιατί ἀπουσίαζαν ἀπό τή Σίφνο κατά διαστήματα γιά τίς ἐμπορικές ὑποθέσεις τους καί κάποιιοι ἔπρεπε νά τοὺς ἀναπληρῶνουν καί ἐνεργοῦν στά ἀναφυόμενα προβλήματα. Οἱ *sopra intendenti o capi* τοῦ νησιοῦ, κατά τά ἀνωτέρω, διατηροῦσαν ἰσόβια τά ἀξιώματά τους

63. «Σιφνιακά», 12 (2004), σελ. 138.

64. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἀνδριακά Ἱστορικά Ἐγγραφα ἀπό Ἱταλικές Ἀρχεῖα Πηγές (1629-1723), περιοδ. Ἀνδριακά Χρονικά, 22 (1994), σελ. 92.

65. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 55-56.

(λόγω τῆς μεγάλης οικονομικῆς δύναμής τους), ἐνῶ οἱ δύο ἐπίτροποι ἐναλλάσσονταν κατά διαστήματα ἢ κατ' ἔτος. Ἔτσι, κατά τῆς θητείας τοῦ Κοντόσταυλου (δεύτερο μισό τοῦ 1662-1667, ὅποτε ἀπεβίωσε) συνεπιτρόπευσαν ὁ Ἄντωνιος Μαγκανάρης, ὁ ὁποῖος ἀνευρίσκεται νά συνυπογράψει ἔγγραφο τῆς 12ης Ὀκτωβρίου 1664 τῶν *primati* = προκρίτων τῆς Σίφνου ὑπέρ τοῦ καθολικοῦ κληρικοῦ - διδασκάλου Γεωργίου Πέρη, ὡς ἐπίτροπος⁶⁶ καί ὁ Μιχαήλ Φιδέλες, ἀποκαλούμενος κανονικά *epitropo*, ὁ ὁποῖος ἀντέγραφε ἀντίγραφο ἐξ ἀντιγράφου τῆς διαθήκης τοῦ Κοντόσταυλου στίς 15 Νοεμβρίου 1667 (παλ. ἡμ.). Τό ἔγγραφο ἐπισημοποίησε ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας στή Σίφνο Κων/νος Μπάος, ὁ ὁποῖος χαρακτήρισε τόν Φιδέλε *epitropo della detta isola* = ἐπίτροπον τῆς εἰρημένης νήσου.⁶⁷

Μετά τόν θάνατο καί τοῦ Κοντόσταυλου ἀπό κακοποίηση τῶν Τούρκων (1667), οἱ Σίφνιοι, συνηθισμένοι στή διακυβέρνηση τοῦ Κοινοῦ τους ἀπό διακεκριμένες προσωπικότητες, παρεκάλεσαν τόν μεγαλύτερο ἀδελφό του Γάσπαρη Κοντόσταυλο, μεγαλέμπορον, ἐπίσης, νά ἀναλάβει τή διοίκηση τοῦ τόπου τους (ἀναφέρεται: «*così pregato da tutti quei popoli per loro governatore*»),⁶⁸ προφανῶς μέ ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Κοινοῦ. Ὁ Γάσπαρης ἀποδέχτηκε τό αἴτημα καί ἐγκαταστάθηκε στή Σίφνο, ὅπου μετέφερε καί τήν ἔδρα τῶν ἐπιχειρήσεών του, ὅπως ἔχομε ἱστορήσει λεπτομερῶς. Δηλαδή, μετά τόν «*sopra intendente*» Πετράκη Ρόζα καί τόν «*capo del(la) isola*» Μιχελέτο Κοντόσταυλο, ὁ Γάσπαρης Κοντόσταυλος ἀνέλαβε «*governatore*» = κυβερνήτης τῆς Σίφνου καί, παρόλο πού, μετά τή λήξη (1669) τοῦ βενετοτουρκικοῦ πολέμου μέ κατάληψη τῆς Κρήτης ἀπό τοὺς Τούρκους, διορίστηκε (1670/71) ἀπό τοὺς βενετούς πρόξενος τῆς Γαληνοτάτης στή μεγαλόνησο⁶⁹, ἐξακολούθησε νά «κυβερνᾶ» τή Σίφνο καί τά ζητήματά της καί νά τήν διατηρεῖ ἐπί χρόνια ὡς ἔδρα του, βοηθούμενος ἀπό ἐπιτρόπους. Ἡ «διακυβέρνηση» αὐτή τοῦ νησιοῦ φαίνεται πῶς διατηρήθηκε μέχρι τοῦ ἔτους 1684, ὅταν ξέσπασε νέος βενετοτουρκικός πόλεμος καί ἡ προξενική θητεία τοῦ Γάσπαρη στήν Κρήτη ἐπῆρε τέλος. Τότε, μέγας πλέον καί στήν ἡλικία, ἐπέστρεψε στήν πατρίδα του Ἄνδρο⁷⁰, ὅπου καί ἀπεβίωσε πρό τοῦ ἔτους 1690.

66. SCPF/SC.ARCIP., vol. 1a, 257r.

67. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἄνδριακά Ἱστορικά Ἐγγραφα, σελ. 33.

68. «Σίφνιακά», 12 (2004), σελ. 43 ἐπ., ὅπου καί βιβλιογραφία.

69. Αὐτόθι.

70. Ὁ γιός του Νικολός Κοντόσταυλος ἔγραψε στίς 16-6-1711 ὅτι ὁ πατέρας του «*e passato a miglior vita qui in Andro*» (= πέρασε στήν καλύτερη ζωὴ ἐδῶ, στήν Ἄνδρο), βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἄνδριακά Ἱστορικά Ἐγγραφα, σελ. 79.

Κατά τήν περίοδο αὐτή (1669-1684) ἡ ἔρευνα ἀνεῦρε τούς ἐπομέ-
νους ἐπιτρόπους τοῦ Κοινοῦ:

Στίς 26 Φεβρουαρίου 1675 πραγματοποιήθηκε ρύθμιση τῶν οἰκονο-
μικῶν ὑποχρεώσεων τῆς Κοινότητος Σίφνου πρὸς τόν Γάσπαρη μέ τή
σύνταξη σχετικοῦ ἐγγράφου τό ὁποῖο ὑπέγραψαν 29 πρόκριτοι μεταξύ
δ' αὐτῶν καί ὁ Ἀντώνης Μαγκανάρης καί ἐπίτροπος καί ὁ Ἀντώ-
νης Ναδάλης καί ἐπίτροπος.⁷¹ Στά 1682, Ἰανουαρίου 18, σέ πιστο-
ποίηση τῶν προκρίτων Σίφνου περί τελέσεως ἀνθρωποκτονιῶν στό νησί
ἀπό τόν γαμβρό τοῦ Κοντόσταυλου Κων. Ἀλιπράντη, ὑπέγραψαν καί ὁ
Ἀντώνιος Πρακτικός καί ἐπίτροπος καί ὁ Πέτρος Μοθωνέος καί
ἐπίτροπος.⁷² Κατά τά ἔτη 1682 καί 1683 «τόν καιρό τῶν Τούρκων»
ἀκόμη, δηλ. πρὸ τοῦ νέου βενετοτουρκικοῦ πολέμου, ἀνευρίσκεται ἐπί-
τροπος τοῦ Κοινοῦ ὁ Ἀντώνης Φραζέσκου.⁷³ Τόν ἐπόμενο χρόνο
(1684) μέ τήν ἀναστάτωση πού ἐπέφερε ὁ νέος πόλεμος Βενετῶν -
Τούρκων, οἱ Σίφνιοι, πιεζόμενοι νά πληρώσουν ἐκκλησιαστικές φορολο-
γίες πρὸς τό Πατριαρχεῖο ἐνῶ ἀδυνατοῦσαν, «ἐπαναστάτησαν» κατά
τοῦ ἀρχιεπισκόπου τους καί ἀνέθεσαν τήν ἐκκλησιαστική διακυβέρνησή
τους στόν καθολικό ἐπίσκοπο Μήλου Ἰωάννη Ἀντώνιο Καμίλλη, κατά
τά ἤδη ἱστορηθέντα λεπτομερῶς.⁷⁴ Τήν αἴτησή τους πρὸς τόν Καμίλλη
ἀπό 29 Ἰουλίου καί τό ἔγγραφο τῆς μεταξύ τους «συμφωνίας» ἀπό 1ης
Σεπτεμβρίου 1684, ὑπέγραψαν 34 πρόκριτοι μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ
Ἀντώνιος Πρακτικός καί ἐπίτροπος καί ὁ Ἀντώνιος Παπά Λούκας
καί ἐπίτροπος.⁷⁵

Σέ ἔγγραφο τῆς 29-8-1688 τοῦ βενετοῦ ναυάρχου Φραγκ. Μοροζί-
νη, σχετικό μέ τήν ἐπίλυση διαφορᾶς μεταξύ Μαρίας Ἰωάννου Ξένου
καί μισέρ Τζουάνε Ναδάλη, ἀναφέρονται διατελέσαντες παλαιότερα,
πρὸ τοῦ 1688, τρεῖς ἐπίτροποι τοῦ Κοινοῦ: ὁ παπα-κύρ Ἰωάννης
Νταμισίνας, ὁ μισέρ Τζουάνε Ναδάλης καί ὁ παπα-κύρ Κωνστα-
ντῆς Παλιοῦ.⁷⁶ Μέσα στόν ἴδιο χρόνο, Νοεμβρίου 30, ἐπίτροποι δια-
τελοῦσαν ὁ παπά κύρ Νικολός Ροῦσος καί ὁ μισέρ Ἀντωνάκης
Πρακτικός.⁷⁷ Στίς 15 Φεβρουαρίου 1689 οἱ ἱερεῖς καί προεστοί Σίφνου
ἔγραψαν στόν καθολικό ἐπίσκοπο Μήλου Καμίλλη κατά τοῦ βικαρίου
Σίφνου καί ζήτησαν τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό τό νησί. Τό ἔγγραφο

71. Δημ. Ἰω. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι*, Ἄγκυρα, 2 (2004), σελ. 207.

72. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἐγκλήματα στή Σίφνο τοῦ 1675, στά Κυκλαδικά
Θέματα, Α'*, τεῦχος 5, Νοέμ.-Δεκ. 1984, σελ. 272-274.

73. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 53.

74. «Σιφνιακά», 1 (1991), σελ. 61-79.

75. Αὐτόθι.

76. «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 39.

77. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 53-54.

συνυπέγραψαν οί επίτροποι παπα-Ίωάννης Νταμισίνας καί Τζουάνες Ναδάλες.⁷⁸ Σημειώνεται, επιπρόσθετα, ὅτι, κατά τήν ἐκδίκαση στίς 7 Ἰουνίου 1689 τῆς διαφορᾶς μεταξύ Μαρίας Ἰω. Ξένου καί μισέρ Τζουάνε Ναδάλε, ἦταν παρών καί ὁ καστελάνος (= ἐκπρόσωπος τῶν Βενετῶν) Γεώργης Κονίδης.⁷⁹

Ἀπό τῆς τελευταίας δεκαετίας τοῦ 17ου αἰῶνος καί τό πρῶτο μισό τοῦ 18ου, δέν ἔχομε μαρτυρίες γιά ἐπιτρόπους, χωρίς τοῦτο νά σημαίνει ἀνυπαρξία τους, ἀλλά μόνο στέρηση σχετικῶν πληροφοριῶν. Μόλις κατά τό ἔτος 1750, Ἰανουαρ. 30, ἀναφέρεται ἐπίτροπος ὁ Ἰωάννης Βαφίας,⁸⁰ ὁ ὁποῖος βεβαίωσε μέ τήν ὑπογραφή του τό κείμενο σεντέτζιας (ἰταλ. sentenza = δικαστική ἀπόφαση) τῆς 3ης Ἰουνίου 1737. Καί τόν ἐπόμενον χρόνο 1751, Ὀκτωβρ. 27, διατελοῦσε, ἐπίσης, στό ἀξίωμα τοῦ ἐπιτρόπου κατά τήν ὑπογραφή του σέ ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Κοινοῦ, σχετικῆς μέ τά παλαιόθεν ἀναγνωριζόμενα «προτερήματα» τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος.⁸¹ Τό 1770, Ὀκτωβρ. 24, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σίφνου Μελέτιος καί πρόκριτοι τοῦ νησιοῦ βεβαίωσαν μέ ἔγγραφό τους τήν κλοπή καίικιοῦ ἰδιοκτησίας Κων/νου Γκιών ἀπό τόν καπετάν Ζόρζη Σκλαβοῦνο. Τό ἔγγραφο συνυπέγραψε ὁ Γιακουμῆς Γρυπάρης καί ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος.⁸²

Τό ἔτος 1785, Νοεμβρίου 15, ὁ δραγομάνος τοῦ στόλου Νικόλαος Μαυρογένης, σέ ἐντολή του διερεύνησης παλαιοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, χαρακτήρισε τόν παραλήπτη τῆς Ἀντώνιο Γρυπάρη «προσφιλέστατε κύρ Ἀντώνιε, προεστῶτε τῆς νήσου Σίφνου» μέ τήν ἔννοια, βέβαια, τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Κοινοῦ, ἀφοῦ στό ἀξίωμα διατελοῦσε καί τόν προηγούμενον χρόνο 1784.⁸³ Τό ἔτος 1806, Ἰανουαρ. 6, ὁ δραγομάνος τοῦ στόλου Παναγιώτης Μουρούζης, ἀπευθυνόμενος στόν πρόκριτο σιόρ Γιαννάκη Μπαῖο, τοῦ ἔγραψε ὅτι, μολονότι «ἡ ἐπιστασία τοῦ κοινοῦ σοί εἶναι πρᾶγμα φορτικόν καί ὅτι, οὐ πρό πολλῶν χρόνων ἐδούλευσας εἰς τό κοινόν μέ τήν τοιαύτην ἐπιστασίαν, μ' ὅλον τοῦτο προτρέπομεν τήν τιμιότητά σου νά ἀναδεχθῆς καί ἐφέτος διά χατήρι μας τήν ἐπιστασίαν αὐτήν...».⁸⁴

78. SCPF/SC.ARCIP., vol. 5, 261^ν.

79. «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 34, ὅπου πανομοιότυπο ἐγγράφου τοῦ Ἀρχείου Βάου.

80. Σιφνιακά, 11 (2003), σελ. 53-54.

81. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορικά Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος Σίφνου, Ἀθήναι 1991, σέλ., 27-30.

82. Μαρίας Γ. Πατραμάνη, Ἐνας φάκελλος δικογραφίας γιά τή δράση Σκλαβοῦνων πειρατῶν στή Σίφνο καί στά Κύθηρα (1770), «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 14.

83. Βασ. Βλ. Σφυρόερα, Ἐγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820) ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, στήν Ἐπετηρ. τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου, 17 (1967), σελ. 6.

84. Αὐτόθι, σελ. 16.

Τό ἔτος 1816, Ὀκτωβρ. 6, ἀνευρίσκονται «ἐπιστάτες» τοῦ κοινοῦ ὁ οἰκονόμος (Ἀπόστολος) Μπᾶος καί ὁ Νικόλαος Βαλέτας.⁸⁵ Τελευταῖοι γνωστοί ἐπιστάτες ἀναφέρονται ὁ Γεώργιος Ὁθωναῖος (13 Νοεμβρ. 1818-Φεβρ. 1821), ὁ Γεώργιος Δεπάστες (1818, Νοέμβρ.), ὁ Νικόλαος Γκιών (Σεπτ. 1820), ὁ Νικόλαος Χρυσόγελος (1821) καί οἱ Ζανῆς Καμπάνης καί Νικόλαος Καμπάνης (1821;).⁸⁶

Οἱ ἀμοιβές τῶν ἐπιτρόπων

Τό ἀξίωμα τῶν ἐπιτρόπων εἶχεν ἀπολαυές, τακτικές (δηλ. μισθό) καί ἔκτακτες, ἀλλ' ἀντιμετώπιζε καί μεγάλους κινδύνους πού ἀπειλοῦσαν καί αὐτήν τή ζωή τους. Οἱ Τοῦρκοι, λ.χ. ὅταν δέν ἐλάμβαναν ὅσα χρήματα ἀξίωναν, φυλάκιζαν τούς ἐπιτρόπους μέχρι νά ἐξευρευθεῖ καί καταβληθεῖ τό ποσόν πού ἀπαιτοῦσαν. Ἄλλες φορές πάλι ὅταν οἱ ἐπίτροποι ἔπρεπε νά μεταβοῦν γιά ὑποθέσεις τοῦ Κοινοῦ στήν ΚΠολη, ληστεύονταν ἀπό πειρατές ἢ συλλαμβάνονταν σκλάβοι καί ρίχνονταν στά σίδερα ἢ ἔχαναν τή ζωή τους σέ θαλασσοταραχές. Παρ' ὅλα ταῦτα τό ἀξίωμα τοῦτο ἦταν περιζήτητο, τόσο γιά τό κῦρος πού προσέδιδε στά πρόσωπα πού τό ἔφεραν, ὅσο καί γιά τίς οἰκονομικές ἀπολαυές πού ἀπέφερε. Γνωρίζουμε λ.χ. ὅτι ὁ ἐπίτροπος Γεώργιος Ὁθωναῖος «διά μισθόν τῆς ἀπό τοῦ ἔτους 1820 κοινῆς ἐπιστασίας του», ζητοῦσε μεταγενέστερα νά τοῦ καταβληθοῦν ἀπό τήν Κοινότητα 100 γρόσια, τόν ἐτήσιο μισθό του.⁸⁷ Σέ ποιό ποσόν ἀνέρχονταν ὁ μισθός τοῦτος σέ παλαιότερους χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, δέν εἶναι γνωστόν.

Πέραν ὅμως τῆς τακτικῆς αὐτῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς, ὑπῆρχαν καί ἱκανές ἔκτακτες οἰκονομικές παροχές, ὅπως γνωρίζουμε ἀπό τά ἰσχύοντα σέ ἄλλα νησιά. Ἀπό τά ποιμνία λ.χ. εἶχαν μία φορά τό χρόνο ἀπό ἓνα πρόβατο καί τό γάλα μιᾶς ἡμέρας, ἀπό τήν ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης τό ἥμισυ τῆς χρηματικῆς ποινῆς πού ἐπιρρίπτονταν στούς ἐνόχους, δῶρα (ρεγάλα) ἀπό τά προσορμιζόμενα στά λιμάνια τοῦ νησιοῦ πλεούμενα κ.ἄ.⁸⁸

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Χαρατσιάριδες. Ἔργο τῶν ὑπαλλήλων αὐτῶν ἦταν ἡ εἴσπραξη τῶν φόρων. Φαίνεται πώς δέν ἦταν μόνιμοι, ἀλλά προσλαμβάνονταν

85. Πετροπούλου, *Νομικά Ἐγγραφα*, κ.λπ., σελ. 49.

86. «Σιφιακά», 7 (1999), σελ. 93 ἐπ.

87. Αὐτόθι.

88. Ἄνδρ. Θ. Δρακάκη, *Ἡ Σύρος*, ὁ.π.π.

γιά τό χρονικό διάστημα, κατά τό όποίο έπρεπε νά συγκεντρωθοῦν οί φόροι. Στούς χαρατσιάριδες παρέδιδε ή Καντζελαρία όνομαστικούς καταλόγους τῶν ὑποχρέων πρὸς καταβολήν φόρων ἐξηγγέμων ἀπό τό τηρούμενο «βιβλίό τῶν χαρατζιῶν τοῦ τούρκου» (ή καί τῶν Βενετῶν, κατά τούς βενετοτουρκικούς πολέμους) καί αὐτοί ἐπιδίδονταν στήν εἴσπραξή τους. Μέ τό πέρας τῆς ἀποστολῆς τους ἀπέδιδαν λογαριασμόν καί ἀμείβονταν μέ κάποιον συμπεφωνημένο ποσό ἀπό τό συνολικό ὅμοιο πού εἶχαν καταφέρει νά εἰσπράξουν. Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι, πολλοί ἀπό τούς φορολογουμένους, γιά διαφόρους λόγους (ἀσθένειες, κακές ἐσοδεῖς κ.λπ.) ἀδυνατοῦσαν νά ἐκπληρώσουν τίς ὑποχρεώσεις τους, ὁπότε παρίστατο ἀνάγκη καταγραφῆς τους σέ καταλόγους χρεωστῶν γιά μελλοντική εἴσπραξη, γεγονός πού συντελοῦσε στήν ἀνάπτυξη τῆς γραφειοκρατίας στήν καντζηλαρία.

Γραφεῖς. Ἐπίσημος Γραμματέας τῆς Κοινότητος ἦταν ὁ Καντζηλιέρης, συντάκτης τῶν ἐγγράφων τῆς ἀλληλογραφίας, ὑπεύθυνος στήν τήρηση βιβλίων-καταστίχων κ.λπ. Σέ περιόδους ὅμως ἐκτάκτων γραφικῶν ἐργασιῶν (ὅπως π.χ. ἐνημέρωσης τῶν φορολογικῶν καταστίχων μετά τό πέρας τοῦ χρόνου συγκέντρωσης τῶν φορολογιῶν, κατά τ' ἀνωτέρω, ἢ γιά ἄλλους λόγους), προσλαμβάνονταν, ἔναντι ἀμοιβῆς, γραφεῖς-βοηθοί ὑπό τήν καθοδήγηση τοῦ καντζηλιέρη. Στά 1773 π.χ. βοηθός (γραφέας) τοῦ καντζηλιέρη διατελοῦσε ὁ Ἰωάννης Μάτζας,⁸⁹ ἴσως δέ νά ὑπῆρξαν γραφεῖς (ὄχι καντζηλιέρηδες, ὅπως θεωρήσαμε) ὁ Ἀπόστολος Κολονέλλος (1808) καί ὁ Κωνσταντῖνος σακελλ. Μπάος (1815).⁹⁰

Φροντιστές τῶν ἐξόδων. Περὶ τά τέλη τῆς τουρκοκρατίας ἀνευρίσκονται στά πράγματα τῆς Αὐτοδιοίκησης καί οἱ «φροντιστές τῶν ἐξόδων», δηλαδή οἱ ἐπιφορτισμένοι μέ τήν πληρωμή τῶν ἐξόδων τοῦ Κοινοῦ. Δέν ἀποκλείεται νά ὑπῆρχαν καί ἀπό παλαιότερα. Τό ἔργο τοῦ φροντιστῆ ἐξόδων στή Σίφνο ἐμφανίζεται ἰδιότυπο. Σέ «καταγραφή τῶν χρεῶν εἰς ἅ, ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, ὑπέπεσεν ἡ Κοινότης τῆς Νήσου Σίφνου», καταχωρίζεται ὡς δάνειο πρὸς τήν Κοινότητα:

«α/α 145. Ἀπόστ. Ὀθωναῖος, Σίφνος, γρόσια 1.362 πρὸς 10%. Ἐποχή 1821, Μαρτίου 13, ἀπό λογαριασμόν ἐξόδων τῆς Κοινότητος ὡς φροντιστῆς ἐπ' αὐτῶν. Οἱ τόκοι ὅλοι χρεωστοῦνται»⁹¹. Ἀκόμη:

«1821 (ἐπὶ Ἐπαναστάσεως), εἰς τόν Δημήτριον Ἀθηναῖο, ὡς Φροντιστῆν ἐπὶ τῶν ἐξόδων τῆς Κοινότητος, δι' ὅσα ἐξόδευσε εἰς διαφόρους χρεῖας, κατά τήν σημείωσίν του, γρόσια 120».⁹²

89. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 32.

90. Αὐτόθι, σελ. 36, 37.

91. Αὐτόθι, σελ. 102-103.

92. Αὐτόθι, σελ. 104.

Ἀπό τίς ἀνωτέρω καταγραφές θά πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι οἱ «φροντιστές» ἦταν οἱ διαχειριστές τῶν οἰκονομικῶν τῆς Κοινότητος, δηλαδή ἐσόδων καί ἐξόδων. Πρόσωπα ἔμπιστα καί μέ ἱκανήν οἰκονομική ἐπιφάνεια, τά ὁποῖα συγκέντρωναν τά ποικίλα ἐσοδα τοῦ Κοινοῦ, πλήρωναν ἀπ' αὐτά τίς διάφορες δαπάνες στίς ὁποῖες προέρχονταν οἱ ἐπίτροποι κατά τήν ἄσκηση τοῦ ἔργου τους καί, ὅταν δέν ἐπαρκοῦσαν τά διαθέσιμα τοῦ Ταμείου, πλήρωναν ἐξ ἰδίων τους κεφαλαίων τά ἀπομένοντα πρὸς πληρωμὴν ἐξοδα καί τό σχετικό ποσόν καταγράφονταν ὡς δάνειό τους πρὸς τό Κοινό μέ τόκο 10%.

Παρόμοιος θεσμός λειτούργησε καί στό Κοινό τῆς Σύρας, τό ὁποῖο ἐξέλεγε εἰδικούς Ταμίες μέ τήν ἀποκλειστική ἐντολή τῆς φύλαξης τῶν χρημάτων καί τῆς διαχείρισης τῶν οἰκονομικῶν του. Τούς ταμίες αὐτούς, πού ἐκλέγονταν ἀπό τή Γενική Συνέλευση, ἀποκαλοῦσαν «προκουρατόρους», προφανῶς ἀπό τό ἰταλ. *procuratore* = ἐπίτροπος ἢ πληρεξούσιος. Ἦταν δηλαδή ἓνας ἀκόμη ἐπίτροπος μέ περιορισμένες, πλήν ἀποφασιστικές, ἀρμοδιότητες, αὐτές τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης. Τοῦτος εἶχεν ἀπόλυτη ἐλευθερία ἐνεργειῶν καί αὐτοτέλεια σέ σημεῖο πού νά μήν μπορεῖ νά ἐπεμβαίνει στά καθήκοντά του οὔτε καί ὁ Ἐπίτροπος. Ὁ τελευταῖος μάλιστα, προκειμένου νά προέλθει σέ διάφορες δαπάνες, ἔπρεπε νά ἔχει τήν ἔγκριση τοῦ προκουρατόρε γιά νά ἔχουν νομιμότητα, διαφορετικά «θά τά πληρώνη ὁ Ἐπίτροπος ἀπό τό πουχί του», ἔγραφε σχετική ἀπόφαση τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ Κοινοῦ.⁹³

Πρόκειται μέ ἄλλους λόγους γιά τό ἐφαρμοζόμενο καί σήμερα σύστημα κατάρτισης προϋπολογισμοῦ ἐσόδων-ἐξόδων, ἀπό τόν ὁποῖο δέν ἐκταμιεύονται ποσά ἄν δέν ἔχει προβλεφθεῖ σχετική πίστωση. Ὁ προκουρατόρες τῆς Σύρου εἶχε στήν ἄμεση δικαιοδοσία του δύο ὑπαλλήλους, τόν κλητήρα καί τόν «τραγιάτη», δηλαδή τόν εἰσπράκτορα τοῦ φόρου τῶν αἰγοπροβάτων. Ἐλάμβανε ὡς ἀντιμισθία τά μισά τῶν ἐκτάκτων προσόδων τοῦ Ἐπιτρόπου καί ἀπαλλάσσονταν τῆς καταβολῆς οἰουδήποτε φόρου.⁹⁴

Λίγο βραδύτερα, κατά τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, οἱ φροντιστές χαρακτηρίζονται ἐπιτυχέστερα «Ἐπίτροποι τῆς Οἰκονομίας» καί ἦταν τό 1823, Μαΐου 1, δύο, οἱ Ζαννῆς Ἰωάννου Καμπάνης καί Ζαννῆς Ἄλεξ. Καμπάνης [«Σιφνιακά», 1 (1961), σελ. 26].

Βιγλάτορες. Στά ὑπάρχοντα φυλάκια γιά τόν ἔλεγχο τῶν, ἀπό θαλάσσης, κινδύνων, τά λεγόμενα «βίγλες», ὑπηρετοῦσαν μόνιμοι ὑπάλληλοι ἀμειβόμενοι ἀπό τήν Κοινότητα, οἱ ἀποκαλούμενοι «βιγλάτορες». Ἦταν δ' αὐτοὶ βιγλάτορες τῆς ἡμέρας καί βιγλάτορες τῆς νύκτας.⁹⁵

93. Δρακάκη, ὀ.π.π., σελ. 224-225.

94. Αὐτόθι.

95. Περ. Γ. Ζερλέντη, *Τό Σαντζάκ τῶν Νήσων*, σελ. 104, ὑποσ. 1.

Κλητῆρες. Οἱ κλητῆρες τῆς Κοινότητος, ἐκτός τῆς καθαυτοῦ ἐργασίας τους στό Γραφεῖο τῆς καντζηλαρίας, ἦταν καί διαλαλητές διαφόρων γεγονότων ἢ εἰδήσεων κοινού ἐνδιαφέροντος, ὅπως λ.χ. ἡ γνωστοποίηση τῆς ἡμέρας σύγκλισης τῆς Γενικῆς Συνέλευσης, τῆς ἐκποίησης ἀκινήτων κ.λπ.

ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Ἐκτιμητές ἢ στιμαριστές. Οἱ ἀποκαλούμενοι κοινοί ἐκτιμητές, ἢ ἀποκοπτές, ἢ στιμαριστές, ἦταν πρόσωπα ἀναγνωριζόμενα ἀπό τὴν Κοινότητα γιά τίς γνώσεις καί τὴν εὐθυδικία τους. Ἔργο τους ἦταν ἡ ἐκτίμηση τῆς ἀξίας ἀκινήτων σέ ὑποθέσεις ἀγοραπωλησιῶν, ἢ, μετὰ ἀπό τὴν ἐκτίμηση τῆς ἀξίας, ἡ διανομή περισσοτέρων ἀκινήτων σέ διαδίκους κ.λπ. Στά 1738, Ἰανουαρίου 10, οἱ κληρονόμοι τοῦ Οἰκονόμου Γεωργίου Γοζαδίνου, σιόρ Γιαννάκης Μπάος καί σιόρ Γεωργάκης Ἀλιμπέρτης, γαμβροί τοῦ ἀποθανόντος, «μέ καλήν γνώμην καί ἀγαθή», προῆλθαν σέ «μερασιά» τῆς, ὑπέρ αὐτῶν, καταληφθείσης σημαντικῆς περιουσίας ἀκινήτων, ἱερῶν ναῶν καί ἄλλων πραγμάτων «ὡς καθὼς τὰ ἐστιμάραι σὶ μερασταί ὁποῦ φήφισαν (= ἐπέλεξαν οἱ ἴδιοι), ὁ Φραζέσκος Ρουμπίνης καί Γιάννης Ρουμπίνης καί Γεώργης Κονίδης».⁹⁶ Οἱ ἐκτιμητές λέγονταν, λοιπόν, καί «μερασταί».

Σέ ὅλα τὰ γνωστά πωλητήρια ἔγγραφα, στήν κατάρτιση τῶν ὁποίων συνέπραξαν μέ τὴ γνώμη τους ἐκτιμητές, αὐτοὶ ἐμφανίζονται, συνήθως, δύο· δηλαδή ὁ ἓνας εἶχεν ἐπιλεγεῖ ἀπό τόν πωλητὴ τῶν ἀκινήτων καί ὁ ἄλλος ἀπό τόν ἀγοραστή. Ἦταν ὅμως δυνατόν νά εἶναι καί ἓνας κοινῆς, προφανῶς, ἐμπιστοσύνης πρόσωπο.

Οἱ κοινοτικοὶ ἀπεσταλμένοι. Σέ περιπτώσεις πού ἡ Κοινότητα ἀδυνατοῦσε, ἀπό διαφόρους λόγους καί αἰτίες, νά ἐξοφλήσει λ.χ. τίς ὑποχρεώσεις τῆς ἀπό κρατικές φορολογίες, ἢ παρίστατο ἀνάγκη ἐπίλυσης σοβαρῶν ζητημάτων στήν πρωτεύουσα, ἔστελνε στήν ΚΠολη προσωπικότητες μέ κύρος, ἐφοδιασμένες μέ ἐξουσιοδότησή τῆς, εἴτε νά προέλθουν στή σύναψη δανείων ἐπ' ὄνοματι τῆς, εἴτε νά μεριμνήσουν, δίνοντας σοβαρές ἐξηγήσεις, γιά τίς ἐγκαλούμενες ὑποθέσεις. Τὰ πρόσωπα αὐτά, οἱ λεγόμενοι «κοινοὶ ἀπεσταλμένοι», ὑποχρέωναν τὴν Κοινότητα μέ τὴν ὑπογραφή τους, ὅποιες καί ἂν ἦταν οἱ ἐνέργειές τους. Ἀναφέρεται λ.χ. ὅτι ὁ Ἰωάννης Παπαθανάσης ζητοῦσε ἀπό τὴν Κοινότητα 2.534 γρόσια «δι' ἐξοδα τῆς ἐν Κων/πόλει, μετὰ τοῦ ποτέ Γεωργ. Δεπάστε, ἀποστολῆς των πρὸς διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, περί ἧς ἐγκάλει Ἀστυπαλαιότης τις τὴν Κοι-

96. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Ἱστορικά Ἀγ. Κων/νου, σελ. 56-57.

νότητα Σίφνου, κατά τάς ύστάτας ημέρας τῆς 'Οθωμανικῆς ἐξουσίας»⁹⁷. Ἐπίσης, καταγράφηκε στά ἔξοδα τοῦ Κοινοῦ: «I. Ἄν. Σάρης, Σίφνος, γρόσια 100, πρὸς 12%. Ἐποχὴ 1820, Σεπτεμβρίου 9 (ὁμολογία), ἀσφράγιστη, μέ τήν ὑπογραφὴν τοῦ κοινοῦ ἀπεσταλμένου εἰς Κωνσταντινούπολιν Ζ(αννῆ) Α. Καμπάνη. Οἱ τόκοι διόλου ἀπλήρωτοι».⁹⁸

Οἱ ἀντιπρόσωποι στήν ΚΠολη. Ἐκτός τῶν «κοινῶν ἀπεσταλμένων», τό Κοινό φρόντιζε νά ἔχει στήν πρωτεύουσα ΚΠολη δικά του ἔμπιστα πρόσωπα-ἐκπροσώπους του, συνήθως Σιφνίους ἐγκατεστημένους μόνιμα ἐκεῖ, πού μεριμνοῦσαν γιά τά διάφορα ζητήματα τοῦ νησιοῦ καί ἐνημέρωναν σχετικῶς τούς ἐπιτρόπους. Ἀναφέρεται λ.χ. ὁ Σίφνιος «β^ο βιστιάρης καί γραμματικός στόλου Γεώργιος Ὁθώνειος, ὡς ἔχων τήν κοινήν πατένταν (= ἐξουσιοδότηση)» τῆς Κοινότητος Σίφνου.⁹⁹

...

Συμπέρασμα. Ἀπό τά ὅσα ἀναπτύχθηκαν ἀνωτέρω συνάγεται τό ἀσφαλές συμπέρασμα ὅτι ἡ Κοινοτική Διοίκηση τῆς Σίφνου ἐπί τουρκοκρατίας (ἴσως καί ἀπό παλαιότερα ὡς Διοίκηση τῆς ὀρθόδοξης «ἐθνότητος») λειτούργησε κανονικά καί ἀποτελεσματικά. Θά μπορούσαμε μάλιστα νά ποῦμε ὅτι τό κοινό Σίφνου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δέν ἀπεῖχε πολύ τῆς σημερινῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, τόσο σέ ὀργανωτική δομή, ὅσο καί σέ παραγωγὴ ἔργου.

Ἄξιοθαύμαστοι, πράγματι, οἱ πρόγονοί μας! Ἄνθρωποι μέ δυναμισμό, πολιτική σκέψη καί εὐελιξία, ἐργατικότητα καί ἀμετακίνητη πίστη στήν καταγωγὴ καί τό Δόγμα (τίς ἀπαραβίαστες ἀξίες τῆς κοινωνίας τους) ὀδήγησαν, μέσα σέ θύελλες, τό σκάφος τῆς ἑλληνικότητάς τους στό ἀσφαλές λιμάνι τῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21 καί τοῦ Νέου Κράτους.

97. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 103.

98. Αὐτόθι.

99. Σφυρόερα, ὀ.π.π., σελ. 17 ἐπ.

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ «ΕΝ ΣΙΦΝΩ»
ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ
[ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ]

Στό νέο Έλληνικό Κράτος, τό όποιο προέκυψε από τήν Έπανάσταση τοῦ 1821, ἡ Βαυαρική Κυβέρνηση, πού ανέλαβε τή Διοίκησή του μέχρι νά ἐνηλικιωθεῖ ὁ βασιλέας Όθων, νάί μὲν ἐπετέλεσε σημαντικό ἔργο γιά τή διοργάνωσή του, δέν μπόρεσε ὅμως νά ἐξασφαλίσει στοιχειώδεις ὅρους ζωῆς στά πλήθη τῶν ἀγωνιστῶν πού τότε λιμοκτονοῦσαν, μέ ἀποτέλεσμα νά αὐξηθεῖ ἡ δυστυχία καί ἡ ἀπόγνωση. Ἡ καχυποψία τῆς μάλιστα γιά συνωμοσίες καί ὑπονομεύσεις τοῦ ἔργου τῆς, τήν ὀδήγησε σέ καταδιώξεις καί λήψη μέτρων βίας (λ.χ. σύλληψη καί θανατική καταδίκη τοῦ Κολοκοτρώνη κ.ἄ.). Ἔτσι πολύ σύντομα δημιουργήθηκε ἀντιπάθεια γιά τό καθεστῶς καί μῖσος γιά τοὺς Βαυαρούς, ἀλλά καί διαχωρισμός τῶν πολιτῶν σέ μοναρχικούς καί ἀντιμοναρχικούς μέ ἐκατέρωθεν ἀντιδράσεις πού εἶχαν πολλαπλές ἐπιπτώσεις στή ζωή τοῦ τόπου.

Τίς στάσεις καί ἐξεγέρσεις ἀκολούθησε ἡ Έπανάσταση τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843 πού πέτυχε καί ἐπέβαλε τή συνταγματική μοναρχία. Στά χρόνια πού ἀκολούθησαν, ἡ ἀσίγαστη πάλη τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων δημιούργησε ἔντονα πάθη καί θλιβερές καταστάσεις, ἀλλά καί δικαιώσεις ταξικές καί ἐθνικές, νίκες καί βαρύτατες ἤττες, οἰκονομικές καταστροφές, ἀλλά καί ἐξέλιξη καί πρόοδο.

Μέσα στό πολύπλευρο αὐτό γενικό πλαίσιο ἔγραψε καί ἡ μικρή Σίφνος τή δική της μεγάλη Ἱστορία, τή σύγχρονη Ἱστορία τῆς, πού τή χαρακτηρίζουν ἐξάρσεις πολιτικῶν παθῶν καί διαιρέσεων, ὁμόνοια ἐνώπιον τῶν μεγάλων κινδύνων, ἀγῶνες γιά καλύτερη διαβίωση καί ἐκπαίδευση τῆς νεολαίας (ἀρχαῖο πάθος τῆς), θυσίες τέκνων τῆς στοὺς ἀπελευθερωτικούς καί ἀμυντικούς πολέμους, ἀνάδειξη προσωπικοτήτων στά Γράμματα, στίς Ἐπιστῆμες, στήν Οἰκονομία καί τό Ἐμπόριο, στή Δημόσια Διοίκηση κ.λπ., τόσο μέσα στό Έλληνικό Κράτος, ὅσο καί στίς δραστήριες παροικίες τῆς τῆς διασπορᾶς, στήν Κων/πολη, στήν

Αίγυπτο καί τώρα, στήν Ἀμερική. [Ἀπό τό βιβλίο τοῦ Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἱστορία τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1990 (Β' ἔκδοση 2002), σελ. 287 ἐπ.].

Ἀπό τοῦ ἔτους 1833 μέχρι τοῦ 1846, οἱ Δήμαρχοι Σίφνου Σπυρίδων Βαλέττας (1833-1837), Ἀ. Καζηλιέρης (1833-1837, δήμαρχος Ἀπολλωνίας), Νικόλαος Χρυσόγελος (1837-1843) καί Γ. Καμπάνης (1843-1846), διοίκησαν τό Δῆμο μέσα σέ δυσβάσταχτες οἰκονομικές δυσχέρειες καί μέ προσωπικές θυσίες τους (ὅπως λ.χ., ἐκχώρηση ἀπό τόν Σπ. Βαλέττα τῆς ἀντιμισθίας του στό Ταμεῖο τοῦ Δήμου, πληρωμή ἀπό τόν ἴδιο τοῦ ἐνοικίου τοῦ δημαρχιακοῦ καταστήματος κ.ἄ.). Γι' αὐτήν τήν περίοδο ἡ ἱστορική ἔρευνα δέν ἀνεῦρε στοιχεῖα σημαντικῶν προεκλογικῶν ἀντιπαραθέσεων, ἤ σκανδάλων καί ταραχῶν. Ἀπό τοῦ ἔτους ὅμως 1846, ὅταν τά ἡνία τοῦ Δήμου Σίφνου περιῆλθαν στά χέρια τοῦ γαμβροῦ τοῦ Νικολάου Χρυσογέλου Ἰωάννη Προβελέγγιου, τά πράγματα ἐπῆραν δυσάρεστη τροπή. Ὁ Προβελέγγιος, ἄνθρωπος αὐταρχικός καί κακότροπος, ὀπαδός τῶν μοναρχικῶν, εἶχε ἐνσπείρει τόν φόβο στους συμπολίτες του, ὅπως προκύπτει ἀπό ἱστορικά στοιχεῖα καί διάφορα φυλλάδια πού κυκλοφόρησαν κατά τήν πολύχρονη θητεία του στό δημαρχιακό ἀξίωμα (1846-1863) διεξάγοντας ἐκλογές νοθείας καί σκανδαλωδῶν ἐπεμβάσεων. Τά ἐν λόγῳ φυλλάδια ἢ μονόφυλλα ἔντυπα, μολονότι περιέχουν ὑπερβολές, λόγῳ ἀντιπολιτευτικοῦ μένους, παρουσιάζουν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιατί φανερώνουν τήν ἔξαρση τῶν πολιτικῶν παθῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στή Σίφνο, ἀλλά καί τή δυναμική τῆς ἀντιπολιτευόμενης τήν αὐταρχικότητα τοῦ Προβελέγγιου ἀντιμοναρχικῆς παράταξης. Σάν κείμενα ἀκόμη, πεζά ἢ «ποιητικά», εἶναι ἐξαισία στή γλῶσσα καί τή διατύπωση καί φανερώνουν τό ἀνώτερο πνευματικό ἐπίπεδο τῶν συντακτῶν τους, ἢ τήν ἔμφυτη στους ἀπλούς Σιφνίους ποιητική διάθεση.

Δεδομένης τῆς σπανιότητας τῶν φυλλαδίων καί ἄλλων προεκλογικῶν ἐντύπων, προήλθαμε στήν ἀπόφαση καταχώρισής τους στίς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ, τόσο γιά τήν ἱστορική σημασία τους, ὅσο καί γιά τήν ἀνάγκη περίσωσης τῶν κειμένων τους. Ὁφείλουμε νά σημειώσουμε ὅτι τό σπάνιο αὐτό ὑλικό μᾶς εἶχε παραχωρήσει ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Βάος, ὁ ἄνθρωπος πού μαζί μέ τόν ἀείμνηστο, ἐπίσης, ἀνιψιό του Εὐάγγελο, διετήρησαν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τό περίφημο Ἀρχεῖο ἐγγράφων καί Κωδίκων τῆς λευίτικῆς οἰκογένειάς τους καί ἰδιοκτῆτριας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἀρτεμῶνος, μέ τά πολύτιμα στοιχεῖα τοῦ ὁποίου ἀνασυντάξαμε σημαντικά κεφάλαια τῆς Ἱστορίας τῆς Σίφνου.

Στόν παρόντα τόμο τοῦ περιοδικοῦ δημοσιεύουμε τρία φυλλάδια μέ τίτλους:

α) Ἡ τριανδρία τῆς Σίφνου, πού «Ἐγραψαν ἐν Σίφνω κατά μῆνα Νοέμβριον 1847, Σίφνιοι τινές», σελ. 16.

β) «Ἐπιστολή πρὸς τὸν Δήμαρχον Σίφνου», ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1860, σέλ. 15 καί

γ) «Ἡ Ἐξέλεξις τῶν Ἀπολογισμῶν τοῦ Δήμου Σίφνου ἀπὸ τοῦ 1837-1860», ἐν Σίφνω τὴν 24 Ἀπριλίου 1863, σελ. 20.

Τὰ ἀνωτέρω ἔντυπα δημοσιεύονται σέ φωτοαναπαραγωγή, δηλαδή ὡς ἀκριβῶς ἔχουν, προκειμένου νά καταφανεῖ καί ἡ ἀξία τους ὡς ἐξαιρετῆς τυπογραφικῆς ἐργασίας τῆς ἐποχῆς τους.

Στόν ἐπόμενο τόμο τοῦ περιοδικοῦ ἔχομε τὴν πρόθεση νά δημοσιεύσωμε καί ἄλλα, ἀλλά καί «ποιητικά» μονόφυλλα πολιτικοῦ περιεχομένου.

**Η ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ
ΤΗΣ
ΣΙΦΝΟΥ.**

« Τὰ πράγματα λόγων οὐ χρήζει. »

• Καί μοι δοκεῖ μέγιστην θεὸν τοῖς ἀνθρώποις ἢ φύσις ἀποδείξει τὴν ἀλήθειαν, καὶ
• μέγιστην αὐτῇ προσθεῖναι δύναμιν. Πάντων γοῦν αὐτὴν καταγωνιζομένων, ἐνίοτε
• δὲ καὶ πᾶσῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων· οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ
• δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων· καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δείκνυσι
• τὴν αὐτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ πολὺν χρόνον ἐπισκοτιθεῖσα, τέλος αὐτὴ δι' ἑαυτῆς
• ἐπικρατεῖ, καὶ ἕκτεγωνίζεται τὸ ψεῦδος. »

(ΠΟΛΥΒΙΟΣ.)

Η ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ

ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ.

Ἠθικὴ ἐπιβρόχῃ, προτίμησις πνεύματος, Οὐσία μερικοῦ συμφέροντος ἀπέναντι τοῦ κοινοῦ· ἰδοὺ ἡ καθαρὰ πηγὴ τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης τοῦ λαοῦ, ἰδοὺ ἡ βίσις τῆς ἀφοσιώσεώς του πρὸς τοὺς ἀναδεχομένους τὴν ὑπεράσπισιν τῶν καλῶς ἐννοουμένων συμφερόντων του. Ἀπεναντίας· χρηματικὴ ἐπιβρόχῃ, προτίμησις ὕλης, φιλαρχία ἀπεριόριστος δύνανται μὲν πρὸς καιρὸν νὰ κατισχύσωσιν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπιφέρουσι παντελεῖ καταστροφὴν τῶν προθεμένων διὰ τοιούτων μέσων νὰ καταπνίξωσι τὸ φιλελεύθερον αὐτοῦ αἶσθημα. Ἡ ἀλήθεια αὕτη καταραίνεται καὶ ἐπὶ τριῶν τῆς νήσου Σίφνου μεγάλων ἀνδρῶν· οἱ δὲ Νικόλαος Χρυσόγελος, ὁ Κωνσταντῖνος Προβελέγιος καὶ ὁ Ἰωάννης Προβελέγιος.

Μακρὰν τοῦ νὰ φανῶμεν κομματικοὶ ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς ἀθῶων παρατηρήσεών μας, δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν τὸ Κοινόν, ὅτι μόνῃ ἡ ὑπεράσπισις τῆς καθ' ἑκάστην ἐν ταῖς στήλαις ἐντίμων τινῶν ἐφημερίδων παραμορφουμένης ἀληθείας μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἐκθέσωμεν ἐν ὀλίγοις ἅπαξ διὰ παντὸς αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπέναντι τῶν φαντασιοκοπιῶν τῆς ῥηθείστης Τριανδρίας.

. ἔστι δ' εὖ σιγὴ λόγου
κρείστων γένειτ' ἂν, ἔστι δ' εὖ σιγῆς λόγος.
Εἴεν· τίς ἀρχὴν πρῶτά σ' ἐξείπω κακῶν;
ποιῆς τελευτάς; τίνα μέσον τάξω λόγου;

Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ Ν. Χρυσόγελος, ἀφοῦ δι' ὄσων καὶ οἴων ἠδυνήθη μέσων κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ τὴν Δημοτικὴν τῆς Νήσου Ἀρχὴν, ἐξήτει διὰ τῆς φύσει ὑπουλότητός του ἐπίπλαστον δημοτικότητα ἐπὶ τῶν ἀθῶων πνευμάτων τῶν συνδημοιῶν του. Ὅτε δὲ μετ' οὐ πολὺ τῆς ἐξουσίας του ἔφθασαν εἰς Σίφνον οἱ ἐν Σίφνῳ μόνον καὶ μόλις ἐξάκουστοι τότε ἀδελφοὶ Προβελέγιοι, ὁ μὲν διὰ τὰς ἐμβριθεῖς γνώσεις του, ὁ δὲ διὰ τὸ πολυτάλαντον ἐκ τοῦ ὁποίου ἐν Βλαχία μετήρξατο ἐνίμου δουλικῷ ἐπαγγέλματι,

ἢ μᾶλλον ἐκ . . . τότε δὴ τότε ὁ προῤῥηθεὶς ἄνθρωπος τῆς ὕλης Ν. Χρυσόγελος ἐπιπεσὼν ἐπὶ τῆς ἄγαν πολυποθήτου αὐτῷ λείας, προσεκτήσατο ἀτρύτοις πόνοις καὶ μόχθοις καὶ ἀρρήτῳ χαμερπεΐᾳ γαμβρόν του τὸν ζήπλουτον Ἰω. Προβελέγιον, ὥστε διὰ τοῦ χρυσοῦ ζυγοῦ νὰ κατορθοῖ ἐν ἀνέσει, ὅσα διὰ τοῦ συνήθους μέσου του μόλις προτέψαυε.

Παραλείπομεν τὴν πρὸ τῆς συζυγίας διαγωγὴν τοῦ Ἰω. Προβελεγίου, ὅστις, ὡς εὐκολώτατα ἐκ τῶν προτέρων εἰκάζεται, ἐμελλε βέβαια ν' ἀναπτύξῃ ἐν Σίφνῳ, ὅσα ἐν τῇ Βλαχίᾳ, ὡς ἄλλη μέλισσα πανταχόθεν συνέλεξε χρήσιμα· καὶ τὰ ἀνέπτυξε τεραστίως, οὐδὲν ἱερόν οὐδ' ὄσιον σεβόμενος, ἀλλ' εἰς τὰς ἀλόγους δρέξεις του ὑπέικων καὶ εἰς ἀθεμίτους ἔρωτας ἐκκυλιόμενος, δοὺς οὕτως ἐκ προσιμίων δείγματα τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐγενοῦς ἀνατροφῆς του, καὶ μὴ εἰδὼς, ὅτι ὄχι τὰ πλούτη, ἀλλὰ τὰ ἦθη συσταίνουσιν ἀληθινὴν ὑπόληψιν.

Παραλείπομεν ἐπίσης τὴν πρὸ τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταβολῆς πολιτείας τοῦ Κωνσταντίνου Προβελεγίου, ὅστις, δυνάμενος ὡς ἐκ τῆς τότε ἐν Ἀθήναις ὑψηλῆς θέσεώς του καὶ ὡς ἐκ τῆς ὁποίας ἔχαιρε παρὰ τῷ Βασιλεῖ εὐνοίας νὰ παρέξῃ παντοίας ὠφελείας εἰς πολλοὺς τῶν ἐπὶ τούτῳ σεμνουμένων συμπολιτῶν του, ὄχι μόνον οὐδεμίαν οὐδενὶ τῶν εὐαρίθμων τότε γνωστῶν του Σιφνίων ὠφέλειαν παρέσχεν, ἀλλὰ καὶ ὁσάκις τις ἐξ αὐτῶν ὑπὸ μεγίστης ἀνάγκης πιεζόμενος ἐτόλμα νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του ἱκετικῶς, οὗτος ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον διέταττε τὴν ταχεῖαν ἀποβολὴν τοῦ ἱκέτου, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Σιφνίου αἰσχύνῃ του θεωρῶν ὁ ἄρνησίπατρις! Πόσους τῶν ἔκτοτε ἐν τῇ Πρωτευούσῃ σπουδαζόντων νέων Σιφνίων δὲν ἠδύνατο διὰ παντοίων μέσων νὰ προάξῃ, διὰ νὰ μὴ στερηῆται σήμερον μὲ θλίψιν τῆς ἡ Νῆσός μας νέων ἐπιστημόνων, τῶν ὁποίων πλήθουσιν αἱ λοιπαὶ τοῦ Κράτους Ἐπαρχίαι, καὶ διὰ νὰ μὴ εὐρίσκωνται ἤδη εἰς τὴν ἀνάγκην οἱ φιλόμουσοι τῆς Τριανδρίας Κύριοι ν' ἀναφέρωσι καθ' ἑκάστην ἐπιχαιρεκακοῦντες τὸ ἐπώνυμον δ α σ κ α λ ά κ ι α, μὴν ἀρκοῦμενοι εἰς τὰ ἔντιμα προηγούμενά των, ἀλλ' εἰσέτι νομίζοντες, ὅτι δύνανται καὶ οὕτω νὰ ἐξευτελίσωσι τοὺς τὸ ἱερώτερον τῶν ἐπαγγελμάτων μετερχομένους οἱ ἀνίεροί! Χάρις δὲ εἰς τινὰ τῆς Νήσου αὐτόχροσμα διδασκαλαχία, ἃτινα μονονουχὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀστειοτάτου Λουκιανοῦ περὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ μισθωτῶν διδασκαλαχίων λεγόμενον (ἐν τῷ περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συνόντ. § 34) πρᾶττοντα τόσον προσήλ-

κυσαν πρὸς ἑαυτὰ διὰ τῆς δουλοπρεποῦς κολακείας τὴν καταφρόνησιν τῶν ὑπεροπτῶν Κυρίων των, ὥστε ἕκαστος τούτων ἐνόμιζεν ἔπειτα ἄδικον καὶ ἄτοπον νὰ τὰ στολίζῃ μὲ τὸ ἱερὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα διδάσκαλος. Ὅθεν, ὡς προσφυστέρων εἰς τὰ ὑψηλὰ ὑποκείμενά των, ἀντικατέστησαν τὸ ὑποκοριστικὸν δασκαλάκια, τὸ ὁποῖον κατόπιν ἐγενέκυσαν ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἐλησμόνησαν, φαίνεται, ὅτι μετέχει πρὸ πάντων ὁ ὑπὸ μόνον τὸ ὄνομα Δάσκαλος ἔκπαλαι καὶ νῦν εἰσέτι γνωστὸς ἐν Σίφῳ σχολαστικὸς Γερουσιαστῆς μας ὥστε, « τοὺς κρείττονας χλευάζοντες, λελήθασι μειζόνως ἑαυτοῖς τὰς ἀνοσίας » ἐξ αὐτῶν ἐπισπασάμενοι. Ὅτε πρὸ ἐνὸς ἔτους ἀκόμη πατριῶται τινες προθέμενοι τὴν μὲν ὄρφωσιν τοῦ ἐν παχυλῇ ἀμαθείᾳ εἰσέτι ἐμμένοντος γυναικείου φύλου τῆς Νήσου ἐνήργησαν τὴν σύστασιν καταλλήλου σχολείου, αὐτοὶ τε καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς πρεσβεύοντες τὸ « πᾶν τὰ κακὰ δ' αὐτῶν ἐγένετο » εὐρέθησαν πρόθυμοι μὲν εἰς τὸ γράφειν ποτὰ συνδρομῆς, ἀντενεργοὶ δὲ εἰς τὴν πραγματοποίησίν του, ὡς παραιτίου (ἀκούσατε ἠθικὴν!) διαφθορᾶς! Καὶ δὲν ἔλεγον, ὅτι δὲν ἀνέχονται, ὡς ἠθικῶς τε καὶ ὕλικῶς ἐπιβλαβῆ εἰς αὐτοὺς, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν οὐ μόνον τοῦ ἀνδρικοῦ, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ γυναικείου φύλου οἱ φωτισθεῖς αἱ!

Ἐπέρχεται ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ καὶ ὁ πρὸ αὐτῆς διόλου ἄγνωστος εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του Κωνσταντῖνος Προβελέγιος, ὡς μὴ καταδεχόμενος κἂν, ὡς εἴρηται, νὰ ὀνομάζηται Σίφιος (καὶ δικαίως, καθὼ πατρίθεν Σερίφιος), παρουσιάζεται αἰφνης μετ' αὐτὴν εἰς τὴν Σίφον, θηρεύων διὰ ξένης ἐπιβροῆς, ἥτοι τῆς τοῦ Ν. Χρυσογέλου, τὴν τοῦ πληρεξουσίου θέσιν· ἀλλ' ἀποτυγχάνουσιν ἀμφότεροι, κακῶς ποιούντων βέβαια τῶν Σιφίων, ὡς μὴ ἀνταμειψάντων ἐπαξίως τὴν μεγάλην θυσίαν τοῦ Πρωτεύως μας τοῦλάχιστον, ἐν ἀκαρεῖ μεταμορφωθέντος ἀπὸ ἀρνησιπάτριδος εἰς φιλόπατριν· καὶ οὕτως ἐπανερχεται εἰς Ἀθήνας, ὅπου τεκταίνεται τὸν διορισμὸν τοῦ συμπενθέρου του Χρυσογέλου ὡς Γερουσιαστοῦ, διὰ νὰ λάβῃ ἀντίῳρον τὴν βουλευτικὴν θέσιν.

Ἐπέρχονται αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ τῆς Α'. περιόδου καὶ ἰδοὺ ὁ πρῶτος τῆς Ἰριανδρίας ἀνὴρ Γερουσιαστής! Καὶ εἰς τίνα ἀνήκε μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ὑψιστὴν τάξτην περιωπὴν ἀνύψωσις; Τίς τῶν λοιπῶν συναδέλφων του χαίρει, ὅσα οὗτος, ὡς ἄλλος Ἄτλας, κευρῶς ἤδη ὑπὸ τοῦ βάρους, φέρει ἐπὶ τῶν ὤμων προτόντα; Μὴ θυμίζηται οὖν ἱστορικὸν γὰρ τὸ πρό-

σωπον, βιομηχανικόν, πολιτικόν, φιλολογικόν, κτλ. κτλ. κτλ.
τὸ δὲ μέγιστον στρατηγικόν. !!!

Τότε δὴ ὁ Κωνσταντῖνος Προβελέγιος ἀσπασάμενος τὴν δεξιὰν
τοῦ Γερουσιαστοῦ λαμβάνει τὸ ὑποταχθέν ἀντίδωρον, συνεργεῖα
τοῦ τε πολυταλάντου ἀδελφοῦ του, ὡς προέδρου τῆς ἐφορευτικῆς
ἐπιτροπῆς, τοῦ εὐθήθους Δημάρχου Γ. Καμπάνη καὶ πολλῶν
ἄλλων ἀργυρωνήτων.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν, εἶον ἄργυρος,
κακὸν νόμισμα' ἔδλαστε. Τοῦτο καὶ πόλεις
πορθεῖ, τὸδ' ἄνδρα ἐξενίστασι δόμων·
τὸδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι θροτῶν·
πανουργίας δ' ἔξειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.

Καὶ ἰδοὺ ὁ δεῦτερος τῆς Τριανδρίας ἀνὴρ Β ο υ λ ε υ τ ῆ ς ! τίνων;
τῶν Σιφνίων, τῶν Σιφνίων, λέγομεν, τοὺς ὁποίους δι' ἀνηκούστων
παρανομιῶν καὶ ξέπεμβάσεων τότε διέρθειρε, καὶ οἱ πλείστοι τῶν
ὁποίων οὐδὲ πρωτοπικῶς τὸν ἐγνώριζον, ἀλλ' οὐδ' εἶχον τὴν διάθεσιν
να ἴδωσι τὴν λαμπρὰν μορφήν του, τὸ μισόσιφνον τοῦ ἀνθρώπου
ἀκούοντες, καὶ εἰδότες, ὅτι « πονηρῶν ἡ διάθεσις πολλάκις ἀπὸ
τῆς μορφῆς φαίνεται. »

Πρώτη φροντίς τῶν βηθέντων Κυρίων, ἀποβλεπόντων βέβαια
καὶ εἰς τὴν ἐπερχομένην Β'. βουλευτικὴν περίοδον ἦτον ἡ ἐγκα-
θίδρυσις τοῦ ἀδελφογάμβρου Ἰω. Προβελεγίου ὡς Δημάρχου τῆς
Νήσου. Καὶ ἰδοὺ ὁ τρίτος τῆς Τριανδρίας ἀνὴρ Δ ἦ μ α ρ χ ο ς !
τίνων; τῶν Σιφνίων, οἵτινες, ὡς ἄλλοι Αἰγύπτιοι, ἐπέπρωτο
να ὑποστῶσι τὰς νέας πληγὰς τοῦ νέου Φαραώ.

Πληθὺν δ' οὐκ ἐν ἐγὼ μνησσομαι, οὐδ' ὀνομήνω·
οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν γλώσσει, δέκα δὲ στόματ' εἴεν,
φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκισον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.
· · · · ·
· · · · ·
Ἄρχοδ' αὖ ΣΙΦΝΙΩΝ ἐρέω, ΠΑΗΓΑΣ τε προπάσας.

Ἄμα καταλαβὼν τὴν Δημαρχικὴν ἔδραν ὁ Ἰω. Προβελέγιος,
ἐρρόντιτε να εἰσάξῃ τὴν μονομέρειαν εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ἀρχὰς
τῆς Νήσου. Ὅθεν ἀποβάλλει τὰ ἑτερόφρονα μέλη τοῦ Δημοτικοῦ
Συμβουλίου, καὶ εἰσάγει ποιμένας, ζευγηλάτας καὶ πάντες ἀναλ-

φαβήτους, διὰ νὰ χρησιμεύωσιν εὐκόλως ὡς τυφλὰ ὄργανα τῶν ἀνέκαθεν καταχθονίων σκοπῶν του· ἀντικαθιστᾷ τὸν ἄξιον καὶ τίμιον Εἰρηνοδίκην Ἰω. Γκιῶν δι' ἰδίου του νευροσπάστου, ἀνικάνου καὶ ἐπιληψίμου διαγωγῆς· προσκτᾶται τὴν τοπικὴν φρουρὰν, καὶ μὲ τοιούτους ἀρχοὺς ἀρχίζει τὴν ἐξάσκησιν τῆς τέως κεκρυμμένης φιλαρχίας του· « Ἀρχὴ γὰρ ἄνδρα δείκνυσιν. »

Ἐν πρώτοις ὁ μεγαλόδωρος Δήμαρχος πρὸς ἐκθάμβωσιν τοῦ Κοινοῦ δωρεῖται λόγῳ μόνον τὴν Δημαρχικὴν ἀντιμισθίαν ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοπικῆς δῆθεν ἀσφαλείας, πραγματικῶς δὲ δι' οἰκιακὰς του ὑπηρεσίας, κακουργίας καὶ κατασκοπείας, διορίζει ἑπτὰ ἀγροφύλακας, μᾶλλον δὲ σίκοφύλακας, κακούργους καὶ κατασκόπους ἀδρῶς ὑπὸ τοῦ Δημοτικοῦ ταμείου μισθοδοτούμενους, καὶ ἐνοικιάζει τὰς οἰκίας του ὡς δημόσια καταστήματα, « ἐκ τῶν δημοσίων τὰ σφέτερ' αὐτοῦ διοικῶν καὶ » τὰς ἰδίας οὐσίας ἐπανορθῶν ἀντὶ τοῦ τοὺς ἰδίους πλούτους εἰς » τὰ κοινὰ καταχορηγῆσαι. • Ὅστε μικρὸν μὲν τὸ δέλεαρ, μεγάλη δὲ ἡ ἄγρα.

Διακηρύττει μετὰ ταῦτα δι' Ἀληπατσικοῦ μπουγζουρδίου, ὅτι κανεὶς δημότης δὲν δύναται οὐχὶ μόνον νὰ διέλθῃ διὰ ξένου ἀγροῦ, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ζῶά του νὰ ἐμβιβάσῃ εἰς τὸν ἰδιὸν του ἀγρὸν ἀνευ προηγουμένης ἀδείας του. Ἀκούετε; καὶ ταῦτα πότε; κατὰ τὸν ΙΘ'. αἰῶνα, τῆς Ἑλλάδος εὐνομούμενης. Ποῦ τῆς γῆς ἠκούσθη πρὸς θεοῦ τοιαύτη δεσποτεία; Καὶ διατί; διὰ νὰ ἔχη πλειοτέρας λαβὰς ἐκδικήσεων κατὰ τῶν ἑτεροφρονούντων. Τῶνόντι· διέρχεται ἑτερόφρων διὰ ξένου ἀγροῦ; πρόστιμον· παράδειγμα ὁ εἰσέτι ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων τὰ στίγματα τῶν κατ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Α'. βουλευτικῆς ἐκλογῆς ἐνεργηθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰω. Προβελεγίου ξυλισμῶν Ν. Βορδώνης, μόλις ἐκφυγὼν τὴν δολοφονίαν, πληρώσας πρόστιμον, διότι διήλθε δι' ἐρήμου ἀγροῦ. Ἐμβαίνει γυνή τις ἑτερόφρονος εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ ἀδελφοῦ της πρὸς συλλογὴν χόρτων; ξυλισμοί· παράδειγμα ἡ Μαργαρίττα σύζυγος τοῦ Α. Λαμφάκου, ξυλισθεῖσα ἀνιλεῶς ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ αὐταδέλφου της Πρωτοπαπᾶ Ζαμπέλη παρὰ τινος ὑπρέτου τοῦ Ἰω. Προβελεγίου. Ἐμβιβάζει τις ἑτερόφρων εἰς τὸν ἰδιὸν του ἀγρὸν τὰ ζῶά του ἀνευ ἀδείας τοῦ Δημάρχου; πρόστιμον ἐπὶ προσίμου· παράδειγμα ὁ Κωνσταντῖνος Θεολόγος, πληρώσας πρόστιμον, διότι ἐνεβίβατε τὰ ζῶά του εἰς τὸν ἀγρὸν του. Εὐρίσκονται ζῶα ὁμόφρονος καὶ ἑτερόφρονος ἐν τῷ αὐτῷ ξένῳ ἀγρῷ; ὁ μὲν ὁμόφρων ἀθωοῦται, ὁ δ' ἑτερόφρων καταδικάζεται εἰς πρόστιμον

ὧν αἱ πλεῖσται καὶ λίαν συνοπτικαὶ ὡς ἡ παρὰ πόδας ἀπέναντι εικοσιπενταετίας ὀλοκλήρου διαχειρήσεως.

Ἄριθ. Πρ. 5213 καὶ 5630.

Ἐν Ἐρμουπόλει τὴν 4 Μαΐου 1854.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ὁ Νομάρχης Κυκλάδων.

Πρὸς τὸν Ἐπαρχοῦ Μήλου.

Διελθόντες τὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 988 ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1852 ἀναφορᾶς σας ὑποβληθέντα ἀπολογισμὸν τοῦ Δήμου Σιφνίων τῆς χρήσεως τοῦ 1851 καθ'ὸν τὰ μὲν εἰσπραχθέντα ἀναβαίνουσιν εἰς δραχ. 3948,35
Τὰ δὲ πληρωθέντα " 3922,20
Μένοντα εἰς τὸ Ταμεῖον δραχ. 26,15

Ἀναγνόντες τὴν ὑπ' ἀριθ. 222 τῆς 4 Ἰουνίου 1852 τοῦ Δημάρχου Σιφνίων ἔκθεσιν καὶ τὸ ὑπὸ Στοιχ. ΞΓ' ψήφισμα τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου δι' οὗ παρατηρήσαντες ὅτι ἡ διαχείρισις ἐγένετο κατὰ τὰς ὁδηγίας καὶ σύμφωνα μὲ τὸν Νόμον

Δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 111 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου

Ἀποφασίζομεν

- 1) Ἐγκρίνεται ὁ μνησθεὶς ἀπολογισμὸς.
- 2) Ὁ Κ. Ἐπαρχος Μήλου θέλει κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Δημοτ. Ἀρχὴν τὴν παροῦσαν ἐφ' ἧ καὶ ἐπιστρέφεται ὁ ἀπολογισμὸς.

Ὁ Νομάρχης

Γ. Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ.

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

Ἐν Μήλῳ τὴν 17 Μαΐου 1854.

Ὁ Γραμμ. τοῦ Ἐπαρχείου Μήλου

Μιχαὴλ Τσιμάκης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ λέγομεν ἐπὶ τῆς μνησθείσης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὡς ἐφεξῆς:

- 1) Ἡ ὅτι εἰς τὴν προϋσταμένην Διοικητικὴν ἀρχὴν ὑπεβάλλοντο πληρέστατα καὶ ἀνελλιπῶς τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπολόγων ἔγγραφα, πίνακες, λογιστικὰ βιβλία κτλ. κτλ. ἅτινα ὑπεξαιρε-

ἐκείνων, οἵτινες συνέταξαν καὶ προτυπέγραψαν τὴν ῥηθείσαν διαθήκην· διατελεῖ δ' εἰσέτι ἡ ὑπόθεσις ἐκχρεμῆς ἐν τοῖς Δικαστηρίοις, περιμενούσης τῆς καταχθονίου Τριανδρίας εὐνοϊκὴν περιστάσιν πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ ἐκδίκησιν.

Περὶ δὲ τῶν στρατολογιῶν πόθεν ἀρξώμεθα, ποῖ δὲ τελευτήσωμεν; Ἐν μόνον μεταξὺ ἀπέρων ἀρκεῖ πρὸς κατάδειξιν παραδειγματικῆς ἀφιλοκερδείας καὶ εἴ τινος ἄλλου τοιούτου. Ὁ Ν. Χρυσόγελος πρὸ καιροῦ ἐπωφθαλμία τὸν ἀγρὸν χωρικοῦ τινος, ὀνόματι Γ. Κρινωῦτου, κατάλληλον πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν διὰ τὰς ἐντίμους θυγατέρας του, κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἰδιοκτήτης δὲν τὸν ἐπώλει, ἐπελθούσης τῆς στρατολογίας, τί μηχανᾶται; ἀντικαθιστᾷ τὸν μὴ κληρωθέντα υἱὸν τοῦ χωρικοῦ, ἐλλειπόντων δὴθεν τῶν προηγουμένων, πληρώνει ἀνευ εἰδήσεως τοῦ πτωχοῦ πατρὸς τὸ πρὸς ἀντικατάστασιν ἀπαιτούμενον ποσόν, τὸ ζητεῖ ἔπειτα παρὰ τούτου, ὅστις, μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ, στερεῖται ἀδημονῶν καὶ στένων μέχρι σήμερον τοῦ ἀγροῦ του· καὶ οὕτως ὁ ἀγρὸς χωρικοῦ γίνεται ἀγρὸς Κεραμέως· οὐχὶ δ' εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις, ἀλλ' εἰς οἰκοδομὴν οἰκιῶν ταῖς θυγατράσιν.

Ἐν συντόμῳ ἡ διετής Δημαρχικὴ περίοδος τοῦ Ἰω. Προβελέγιου, πεπαυμένου ἤδη ἕνεκα τοῦ κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ τελεσθέντος ἐν Σίφνῳ φόρου τοῦ δυστυχοῦς οἰκογενειάρχου Κώστα Μόσχου κατὰ τὴν 15 Ἰουνίου ε. ε. ἀποτελεῖ μακρὰν ἱστορίαν παρνομιῶν καὶ ἐκδιᾶσεων, καὶ μαρτυρεῖ τρανώτατα, ὅτι « πονηρὰ φύσις, ἐξουσίας ἐπιλαμβανομένη, δημοσίας κατεργάζεται συμφοράς. »

Ἐπέρχονται αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ τῆς Β' περιόδου καὶ ὁ πρῶτος βουλευτὴς Κωνστ. Προβελέγιος, προηγουμένος, ὡς ἄλλος ἄλιεὺς, δέλεαρ τὴν ἀντιμισθίαν του κομισάμενος, καὶ δι' αὐτῆς τὴν Ἐπαρχίαν σαγηνεύσας, τότε δὲ καὶ τοὺς ἔνθεν κάκειθεν διεσπαρμένους κεραμεῖς δι' ἐπὶ τούτῳ ναυλωθέντων πλοίων ἐν τῇ Νήτῳ συναγελάσας, φθάνει καὶ οὗτος ὑπὸ ξένων ὀπλοφόρων δορυφορούμενος καὶ διὰ τὸ βέβαιον τῆς ἐπιτυχίας του γαυριῶν.

Τὰ πρὸ τῆς ἐκλογῆς διενεργηθέντα ἐν Σίφνῳ ὑπερβαίνουσι πάντα ἄρον αἰσχροτήτος, καὶ ὡς τοιαῦτα θέλουσιν ἴσως νομισθῆ πρὸς τινων ἀπίθανον· ἀλλὰ τοσοῦτον εἶναι βέβαια καὶ πραγματικὰ, ὅσον ἐνηργήθησαν δημοσίᾳ, καὶ μαρτυροῦνται ὑπὸ πάντων τῶν Σίφνιων. Ἐχουσι δὲ ὡς ἐφεξῆς.

Ἡ πρὸ αἰῶνων καθαιρεθεῖσα ἑορτὴ τῶν μεγάλων Διονυσίων ἐπὶ ἀνήλθε μετὰ δύο περίπου χιλιῶν ἐνιαυτῶν εἰς τὴν Σίφνον, ὅπου περὶ τὴν παρελθούσαν ἀνοιξίαν κατὰ τὴν ἀπο-

κρέω ἐτελέσθη μὲ λαμπροτάτην λιτανείαν, καθ' ἣν ὁ Δήμαρχος Ἰωάν. Προβελέγιος, ὡς ἄλλος Διόνυσος, περιήρχετο ὅλα τὰ χωρία, ἀκολούθους ἔχων Πᾶνας, Σιληνοὺς, Σατύρους, Κεραμεῖς, Μαινάδας, ἀλαλάζοντας τὸ ἐλελεῦ, ἤτοι τὴν ἔλευσιν τῶν ἐκλογῶν καὶ τὸν ὄλεθρον τῶν ἀντιπάλων, στιχουργοῦντας, ζητωκραυγοῦντας, πυροβολοῦντας καὶ μάλιστα πρὸ τῶν οἰκιῶν τῶν ἐναντίων, καὶ κροτοῦντας κύμβαλα καὶ τύμπανα, ὡς ἔκφρονες καὶ μανιώδεις. Ἡ κατὰ τὴν παρελθούσταν μεγάλην τεσσαρακοστὴν γενομένη θεία λιτανεία [ἐνεκα ἀνομβρίας μετεβλήθη αἴφνης εἰς βουλευτικὴν λιτανείαν πρὸς προπομπὴν τοῦ τότε ἐκ Σίφνου ἀναχωροῦντος Κωνστ. Προβελεγίου. Ὅλοι δὲ αὐταὶ αἱ συναθροίσεις ἐγένοντο διὰ τῶν ἐπίτηδες εἰς τὰ διάφορα χωρία ἀποστελλομένων ἀγροφυλάκων. Τίς δὲν γνωρίζει, ὅτι καὶ ἐσχάτως ἀκόμη μετὰ τὸν δι' αὐτοῦ πραχθέντα φόνον, ὅπου ἐδοκίματε βέβαια τὴν γενναϊότητά του ὁ ῥηθεὶς Ἰω. Προβελέγιος ἠγανάκτει ἐπὶ καφενείου, διότι δὲν εὑρίσκε πεντήκοντα ἄλλους ὡς αὐτὸν, διὰ τὰ σφάξῃ ὅλους τοὺς ἐναντίους του; Ἀποροῦμεν πῶς δὲν ἐπεθύμει, ὡς ἄλλος Νέρων, τὰ ἔχωσιν ὅλοι οἱ ἐναντίοι του μίαν μόνην κεφαλὴν, διὰ τὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν διὰ μιᾶς τὰ ἀποκεραλίση αὐτούς!

Τίς δὲν γνωρίζει τὴν σκανδαλώδη διαγωγὴν τοῦ Φύλοβασίλειος Κωνσταντίνου Προβελεγίου ἐπὶ τῆς γενομένης αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ ὑποδοχῆς κατὰ τὴν τελευταίαν σύνοδον τῆς Ἀ. βουλευτικῆς περιόδου καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἐσχάτως γενομένων ἐκλογῶν, ὅτε οὐχὶ μόνον τιμὰς τῷ Βασιλεῖ μόνῳ ἀνηκούσας, ἀλλὰ καὶ τὸ « Ζήτω ὁ Βασιλεὺς τῆς Σίφνου » ἢ μᾶλλον « τῆς Κεραμικῆς φυλῆς τῆς Σίφνου » μετ' ἀγαλλιᾶσεως ἀπεδέχετο; Δικαίως λοιπὸν θέλω τὰ ὀνόμαζται Φύλοβασίλειος μέχρις ἐνθουσιασμοῦ. Τίς δὲν γνωρίζει, ὅτι ἡ βουλευτικὴ ἀντιμισθία του ἐγένετο ἀντιμισθία κεραμῶν, οὐχὶ δὲ μέσον κατασκευῆς λοιμοκαθαρητηρίου, ὡς συνεχέστατα διὰ στόματος ἔφερε; Τίς δὲν γνωρίζει τὸ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου πολυθρύλλητον συμπόσιον ἐν τῷ κεραμείῳ Πειραιῶς, ὅπου ὁ κατὰ τὸν παρελθόντα μόνον Μαῖον ἐορτάτας Κωνσ. Προβελέγιος συγκατέβη, συνέφαγε, συνέπιε, συνεμεθύσθη, συνέπαιξε, συνεχόρευσε καὶ ἐπὶ τέλους συνανήθη μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, τοὺς κεραμεῖς, λέγομεν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπιπλα πρὸ δλίγων ἡμερῶν διέταξε τὰ ρίψωσιν ἔξω τῆς οἰκίας του; Πότε ἄλλοτε, Κωνσταντίνε, ἐώρτασας τὴν ἡμέραν τοῦ ὀνόματός σου ἐν Πειραιεῖ ἢ ἐν Ἀθήναις; Τίς δὲν γνωρίζει τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς εἰς Σίφνον ἀρίξεώς του τραγικά συμβαίτα ἐν τῇ φιλητύχῳ Νήσῳ, ἐνεργηθέντα ὑπὸ τῆς Γριανδρίας μεταχειρισθείσης ὡς ὄργανα τοὺς ὁποίους ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὀπλοφόρους ὁ Κωνσταντῖνος Προβελέγιος ; Ἀλλὰ « λάχκον ὠρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, » καὶ ἐνέπεσεν εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο. » Ἡ θεία δίκη γρήγορα ἢ ἀργὰ τιμωρεῖ τοὺς κακούργους. Οἱ κακούργοι τῆς Σίφνου τιμωροῦνται καὶ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς. Ὁ ἐν κακοῖς γηράτας αἰσχρολόγος πατήρ τραυματίζεται ὑπὸ τῶν δορυφόρων τοῦ υἱοῦ· ὁ εἰς τῶν ξένων ὀπλοφόρων φονεύεται ὑπὸ τῆς τοπικῆς ἀρχῆς· ὁ ἕτερος πληγνύεται· ὁ πρεσβύτερος υἱός, ὡς Δήμαρχος, τεθεὶς ὑπὸ ἀνακρίσεις παύεται· ὁ ἄνθρωπος τῆς ὕλης, ὡς Γερουσιαστής, τρέχει μαινόμενος εἰς Ἀθήνας πρὸς ἀπολαυτὴν τοῦ ἀδρόυ μισθοῦ του· ὁ δὲ νεώτερος υἱός Κωνσταντῖνος Προβελέγιος, ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς, τῆς λεοντῆς περιαιρεθείσης καὶ τῶν κατοίκων τῆς Νήσου ἀρόθως πλέον ἐξασκούντων τὸ τιμαλφέστερον τῶν δικαιωμάτων των ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων καὶ τῆς πατρικῆς Κυβερνήσεως, λαμβάνει τὴν τύχην τοῦ Αἰσωπείου Ὄνου καὶ ἀποτυγχάνει, διὰ νυκτὸς ἀναχωρήσας ἐκ Σίφνου, καὶ ὡς δραπέτης κακούργος ἐπιβίβασθεις εἰς τὸ πλοῖον ὄχι ἐν τῷ λιμένι, ἀλλ' εἰς τὸ ἀπόκρημνον ἀκρωτήριον τὸ λεγόμενον « τοῦ φοινῆ τὰ κρημνά. »

Ποῦ λοιπὸν αἱ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας λαβοῦνται χώραν παρανομίαι καὶ ἐπεμβάσεις τῆς Ἀρχῆς ; Ποῦ τὰ φαντασιώδη ἐγχειρίδια τῶν λογίων ἀτέναντι τῶν προκυματικῶν τῶν κεραμέων, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀφρέθησαν ; Ποῦ αἱ ἐπεμβάσεις τοῦ συνετοῦ Ἐπάρχου, ὅστις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ψηφοφορίας ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του, καὶ μόνον κατὰ τινας μεταξὺ τῶν ψηφοφόρων μικρὰς συγκρούσεις ἐξερχόμενος ἐπέταττεν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν ; Ποῦ αἱ ἐπιθέσεις τοῦ ἀξιοτίμου Διευθυντοῦ τῆς Βασιλ. Γολέτας Κ. Ι. Σκανδάλη, εἰς τὸν ὁποῖον, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν εὐ συνείδητον ἀνθροπολογαγὸν Ἰ. Νικολάου, χρεωστῆ ὁ Κωνστ. Προβελέγιος τὴν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν συγκρουσθέντων ψηφοφόρων ἀπαλλαγὴν του, καὶ τοῦ ὁποῖου ἐλλείποντος, ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ συμβῶσι πολλὰ ἀπευκταῖα ; Ποῦ τὰ ἐσχάτως ἀκόμη ἐν τῷ περιβάλλῳ τῆς Γερουσίας μηχανωδῶς πῶς ἐξεμεσθέντα παρακλήματα ὑπὸ τοῦ παλίμπαιδος Γερουσιαστοῦ μας, ὅστις, μὴ δυνάμενος νὰ προσάψῃ μῶμον εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ Ὑπουργείου, παρανομῶν Συνταγματικῶς, ἐξεθύμανεν ἀγορεύων ἐκ μονομερείας καὶ ἀναρέρων κατὰ τὸ σύνθημα μυσί' ὅτι κατὰ Νομάρχου, Ἐπάρχου, Ὑπομνησάρχου καὶ λοιπῶν ; Δὲν εἶται σὺ ὁ ἴδιος, Χρυ-

σόγελε, ὅστις ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῆς ψηφοφορίας, ἀφοῦ εἶδες τὴν ἀμερόληπτον διαγωγὴν τῶν πιστῶς ἐκπληρωσάντων τὰ καθήκοντά των γενναίων ἀξιωματικῶν τῆς γενναίας φρουρᾶς Κ. Κ. Δαλωνᾶ καὶ Ζεγγίνη, μόλις ληξάσης τῆς ἡμερησίου ψηφοφορίας προσήλκυσας ἰδιαιτέρως ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ναῶ τὸν ῥηθέντα ὑπομοίραρχον Κ. Δαλωνᾶ, καὶ ἐπροσπάθεις διὰ τῆς ἐγνωσμένης ὑπουλότητός σου νὰ τὸν παρασύρῃς, ὑπολαβὼν αὐτὸν, ὡς τὸν πρότερον ἐξαγορασθέντα εὐσυνείδητον ἀνθυπολοχαγὸν Ἰω. Νικολάου, ἀλλ' ἀπέτυχες; Θαυμάζομεν πῶς δὲν ἐξεσφενδόνισας περισσότερα, μηδενὸς ἀντιλέγοντος, ὡς μηδενὸς τῶν συναδέλφων σου εἰδότος τὰ τοπικά μας, εἰμὴ μόνον τινῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τότε τυχόντων, τῶν ὁποίων καὶ ἀντικείμενον ταλαισμοῦ ἔγεινες. « Ἄλλ' » εὐ δεῖ μαίνεσθαι, οὐδὲ λυπεῖσθαι ἐπὶ ταῖς ἀποτυχίαις· ἄξια γὰρ, » ὧν ἐπράξατε, ἀπολαμβάνετε· καὶ ὑμᾶς ἔδει, τσαῦτα προσηδυνθέντας, πάντως λυπηθῆναι. »

Παρέρχονται αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ καὶ ὁ φιλόνομος τῆς Σίφνου λαὸς παραδεδομένος ὅλος εἰς εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Ὑψίστον, εἰς χαρὰς καὶ ἀγαλλιᾶσεις διὰ τὴν ἀποτεινάξιν τοῦ τοσοῦτον μισητοῦ ζυγοῦ τῆς Προβελεγικῆς Διακονίας, ταράττεται αἴφνης ὑπὸ τίνος; ὑπὸ ἀποπειρας δολοφονίας ἐνεργηθείσης ἀπὸ τὰ ἐπὶ τῷ συμβάντι φόνῳ συλληφθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ ἀμερολήπτου Δικαστηρίου Σύρου ἀπολυθέντα ὄργανα τοῦ πρώην Δημάρχου Ἰω. Προβελεγίου, ὅστις, ἔκτοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ του περιωρισμένος, ὡς ἵπκος σιατὸς εἰς τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ χαλινὸν ἐπαιρόμενος καὶ εἰς τὸ πολυτελὲς σάγμα, ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·

. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὴ καλὰ
πρίσσειν ἐτόλμας, τλήθῃ καὶ τὰ μὴ φίλα.
Πλούτει τε γὰρ κατ' εἶκον, εἰ βούλει, μέγα,
καὶ ζῆ, τύραννον σχῆμ' ἔχων

ὑποτονθορύζει δέ·

. ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεμος
ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί,
κρυφῆ κίρα σείοντες· οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ
λόφρον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.

Κατὰ τίνος δὲ ἢ ἀπόπειρα δολοφονίας; κατὰ τοῦ ἀθώου ἐμπειρικοῦ ἱατροῦ τῆς Νήσου, τὸν ὁποῖον κατέστησαν κληῖρη, ὡς ἐχέσαντα τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τοῦ συμβάντος τρομεροῦ καὶ μοναδικοῦ ἐν τῇ Νήσῳ κακουργήματος. Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν πυρπολεῖται

ὁ μύλος τοῦ Ἰωάννου Προβελεγίου· τίς ὁ αἴτιος τῆς πυρπολήσεως; Αὐτός, ὅστις δι' αἰσχυρῶν λημμάτων πλουτήσας καὶ ἐν τοῖς Δικαστηρίοις εἰτέτι κυλινδούμενος, ἔνθα οὐχὶ πλέον ἢ διὰ τοῦ νομομαθοῦς ἀδελφοῦ του σωτηρίκ, ἀλλ' ἡ μέλαινα βέβαια ψῆφος τὸν περιμένει·

ἐκ τῶν γὰρ αἰσχυρῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἡ σεσωσμένους· (1)

Αὐτός, λέγομεν, ὅστις κακῆ τύχῃ ἐν τῇ Νήσῳ μας ἀποκατασταθεὶς, εἰσῆξε πρῶτος καὶ μόνος τὴν ἠθικὴν διαφθοράν, τοὺς ξυλισμοὺς, τὰς δολοφονίας, τὴν χρηματικὴν διαφθοράν οὐχὶ μόνον ἰδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ δημοσίων ὑπαλλήλων τὴν καὶ τί πρῶτον τί δ' ὕστατον καταλέξομεν;

ἄρρητ' ἀνωμόμαστα, θαυμάτων πέρα,
οὐχ' ἐστὶ οὐδ' ἀνεκτὰ

Τὴν πτώσιν ἀκολουθεῖ γραμματικῶς ἡ κλίσις· καὶ τὴν Προβελεγικὴν πτώσιν ἐν Σίφῳ ἠκολούθησε πολιτικῶς ἡ κ λ ἦ σ ι ς. Τῇ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν πτώσιν, συνήχθησαν πρὸς τὸν Ἰω. Προβελεγίον οἱ κόλακες καὶ τὰ ἀιδράποδα αὐτοῦ λέγοντες· Κύριε, ἐμνήθημεν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἐναντίων ὀφείλουσί σοι· κέλευσον οὖν κλητευθῆναι τοὺς ὀφειλέτας, οἵτινες ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ σου οὐκ ἐψηφοφόρησαν· ἔφη δὲ αὐτοῖς ἐκεῖνος· ἔχετε τὸν δοῦλον Εἰρηνοδίκην, ὑπάγετε, κλητεύσασθε, ὡς οἴδατε· οἱ δὲ ἀπελθόντες ἐκλητεύσαντο· καὶ ἐπλήρθη κλήσεων ἡ Νῆσος, καὶ τὸ Εἰρηνοδικεῖον κλητευομένων ἄνευ οὐδεμιᾶς προηγουμένης καταζητήσεως τῶν ὀφειλομένων. Ὡς ἐπίμετρον τῶν παραδειγμάτων ἀναφέρομεν τὸν σχολάρχην Ν. Σπεραντζαν κλητευθέντα ἐπὶ πληρωμῇ δακτ. 12

(1) Λυπούμεθα πολὺ, διότι βιαζόμεθα ὡς ἐκ τῆς ἐσχάτως ὑπὲρ τοῦ Ἰω. Προβελεγίου ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Ἑλλάδος νὰ συγχαρῶμεν τινὰς τῶν Κυρίων Δικαστῶν διὰ τὸ νέον τοῦτο δεῖγμα τῆς ἀμεροληψίας των. Ἄλλως δὲν ἤθελον λάβει τὴν ὑψηλὴν τιμὴν οἱ Κύριοι οὗτοι νὰ μεθέξωσι τοῦ ἀρτίως οὐχὶ πλέον ἐν τῷ κεραμείῳ Πειραιῶς, ἀλλ' ἐν τῷ οἴκῳ Κεραμείως γενομένου συμποτίου, τὸ ὁποῖον χρονολογικῶς δύναται νὰ ὀνομασθῇ Β'. Κεραμικὸν συμπόσιον. Μὴ πρὸς βάρους, Κύριοι Δικασταί, δὲν σὰς κατατάττομεν εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ τοὺς ἀργυρωνήτους κεραμεῖς τάξιν· ἄπαγε!

δι' ἐνοίκιον μοναστηριακοῦ τινος κτήματος· καὶ τὸν Ἰω. Γ. Θεο-
λάην, ὅστις ἐνῶ ὑπήγαγε πρὸς ἀπότισιν τῶν ὀφειλομένων 50
δραχμῶν, τὰς ὁποίας ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν ἐκλογῶν εἶχε δα-
νεισθῆ, λαμβάνει καθ' ὁδὸν τὴν κλησιν, καὶ φθάσας εἰς τὴν οἰκίαν
τοῦ δανειστοῦ Ἰω. Προδελεγίου, ἀναγκάζεται νὰ πληρώσῃ καὶ
τὰς δύο δραχμὰς τῆς κλήσεως πρὸς αὐτὸν λέγοντα, ὅτι θὰ ρίψῃ
ἔξω τὰς 50, ἐὰν δὲν πληρωθῶσι καὶ αἱ δύο. Εἰπόντος δὲ τοῦ
ὀφειλέτου, διατί νὰ μὴ προηγηθῆ τῆς κλήσεως ζήτησις τοῦ ὀφει-
λομένου, ὁ δανειστὴς ἀντεῖπεν· « ἔκαστος εἶναι ἐλεύ-
θερος νὰ χάμνη, ὅ, τι θέλει » ο tempora! ο mores!
(ὦ καιροί! ὦ ἤθη!)

Ἄλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ,
κέρξεται ἀπὸ τῆ δρᾶν λέγειν θ', ἂ βούλεται.

Ἐπέρχονται αἱ βουλευτικαὶ ἐξελέγξεις. Νεαὶ ἐλπίδες, νέαι
ραδιουργίαι, νέα ὀνειροπολήματα ἀκυρώσεως τῆς ἐκλογῆς, πρὸ
πάντων διὰ τῶν ἀναφορῶν τῶν ὑπογεγραμμένων ὑπὸ 350 — 500
δῆθεν καὶ ἐσχάτως 800 πολιτῶν, ἐνῶ πραγματικῶς 5—10 κομ-
ματάρχαι, συνηγμένοι εἰς τὸ αὐτὸ, ὑπέγραψον καὶ τοὺς λοιποὺς
ἐν ἀγνοίᾳ των, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐσχάτως ἐν Σίφῳ ὑπὸ τοῦ
ἀξιωματικοῦ Νομάρχου γενομένων ἀμερολήπτων ἀνακρίσεων, καθ' ἃς
ὡσεπιτοπλεῖστον ἐπαρουσιάζοντο αὐτόκλητοι καὶ ἐξητάζοντο οἱ
πλεῖστοι τῶν περὶ τὴν ἐντιμον Τριανδρίαν· καὶ ἐνῶ ὁ ὀλικὸς
ἀριθμὸς τῶν παρόντων ἐν Σίφῳ ψηφοφόρων μ' ὄλα τὰ προστε-
θέντα εἰς τὸν κατάλογον παιδάρια, ἐξαιρεθέντων ὑπὸ τοῦ πρώην
Δημάρχου πολλῶν ἐνηλίκων, ὡς ἐτεροφρόνων, δὲν ὑπερέβαινε τοὺς
700, ἐξ ὧν 433 ἐψηφοφόρησαν, ὡς εἶναι ἤδη ἐγνωσμένον. Ἄνοιξο
λοιπὸν τὴν ἀριθμητικὴν σου, Δάσκαλε Γερουσιαστὰ, εἰς
τὸ περὶ ἀφαιρέσεως κεφάλαιον, βάλε τὰ ὀμματοῦάλιά σου, καὶ
εὐρὲ τὸ ἀληθὲς ὑπόλοιπον. Δὲν πιστεύομεν ὅμως νὰ τὸ εὔρησ,
διότι ἐπῆρε τὰ βουνα, ὡς ὁ ἴδιος ἀπὸ τοῦ βήματος εἶπες,
παραμορφώσας τὴν ἀλήθειαν, ἣ ὁποία εἶναι, ὅτι σεῖς αὐτοὶ βλέ-
ποντες φανερὰ τὴν ἀποτυχίαν σας, ἐπήρετε τὰ νέπλαϊ
(ἐτρέχετε ἄνω κάτω), ἐμποδίζοντες αὐτοὺς τοῦ ψηφοφορεῖν, ὡς
καὶ δὲν ἐψηφοφόρησαν. Ἐντροπή, Ἄφεντη Δάσκαλε! καὶ
ἀπὸ τοῦ βήματος τοιαῦτα τρομερὰ ψεύδη καὶ τερατολογίαι;
Ἄλλ' ἀποτυχία καὶ πάλιν ἀποτυχία!!!... Ἐπιτυχία δὲ μόνον
εἰς τὰς ἐνεργουμένας ἤδη ἐν τῇ Νήσῳ νυκτικλοπὰς, δι' ὧν τὰ ἐρί-
φια, αἱ ὄρνιθες, τὰ πρόβατα, οἱ κριοὶ κτλ. τῶν μὴ Τριανδρικῶν

γίνονται άφαντα έρευνών δέ γινομένων υπό τής άρμοδίου Ἀρχῆς, άνευρίσκονται μαγειρευμένα, κεκρυμμένα καί κεκαλυμμένα έντός τών πίθων τών Ἰριανδρικῶν παράδειγμα πρόχειρον ὁ άγροφύλαξ ἢ οίκοφύλαξ καί ύπηρέτης τοῦ Ἰωάννου Προβελεγίου Ἀπόστολος Χλωρός, έντός τοῦ πίθου τοῦ ὁποίου εύρέθησαν κεκρυμμένα τὰ κρέατα ὀλοκλήρου κριοῦ, άλλου δέ άλλα. Γίνεται έπομένως καταμήνυσις εἰς τήν άρμόδιον Δικαστικήν ἢ μάλλον Προβελεγιικήν Ἀρχήν, ἥτις, βροῦν επί γλώττης φέρουσα, κατεδίκασε τοὺς μέν δρόφρονας διά τήν έριφορνηθοπροβατοκριοκρυπτεϊάν εἰς τριῶν δραχμῶν πρόστιμον, άλλον δέ τινα έτερόφρονα διά πέντε λαχάνων κλοπήν εἰς πρόστιμον εἰκοσιπέντε δραχμῶν !!! Ἐπιλείπει δ' ἡμᾶς διηγουμένους ὁ χρόνος, εἰάν θελήτωμεν ν' αναφέρωμεν τὰ καθ' έκαστα τής διαγωγῆς τής διαβολῆτος Ἰριανδρίας, εἰς ἩΣ, ὑφ' ἩΣ, δι' ἩΣ καί εἰς ἩΝ χρεωστέῃ ἡ Σίφνος καί τήν μεταβρόθμισιν τοῦ προσωπικοῦ τών φούρνων τής.

Ἰδοὺ τὰ πράγματα αὐτά, ἰδοὺ αὐτόχρημα ἡ αλήθεια. Ὅσα, ὦ περιώνυμος Ἰριανδρία, εἰξήμεσας κατά Ἰπουργῶν, κατά Νομάρχου, κατά Ἐπάρχου, κατά Ἰπομοιράρχου, κατά τοσοῦτων άλλων, εἰξαιρέσασα τόν τε Εἰσαγγελέα καί Ἀνακριτήν Σύρου (1) καί τόν

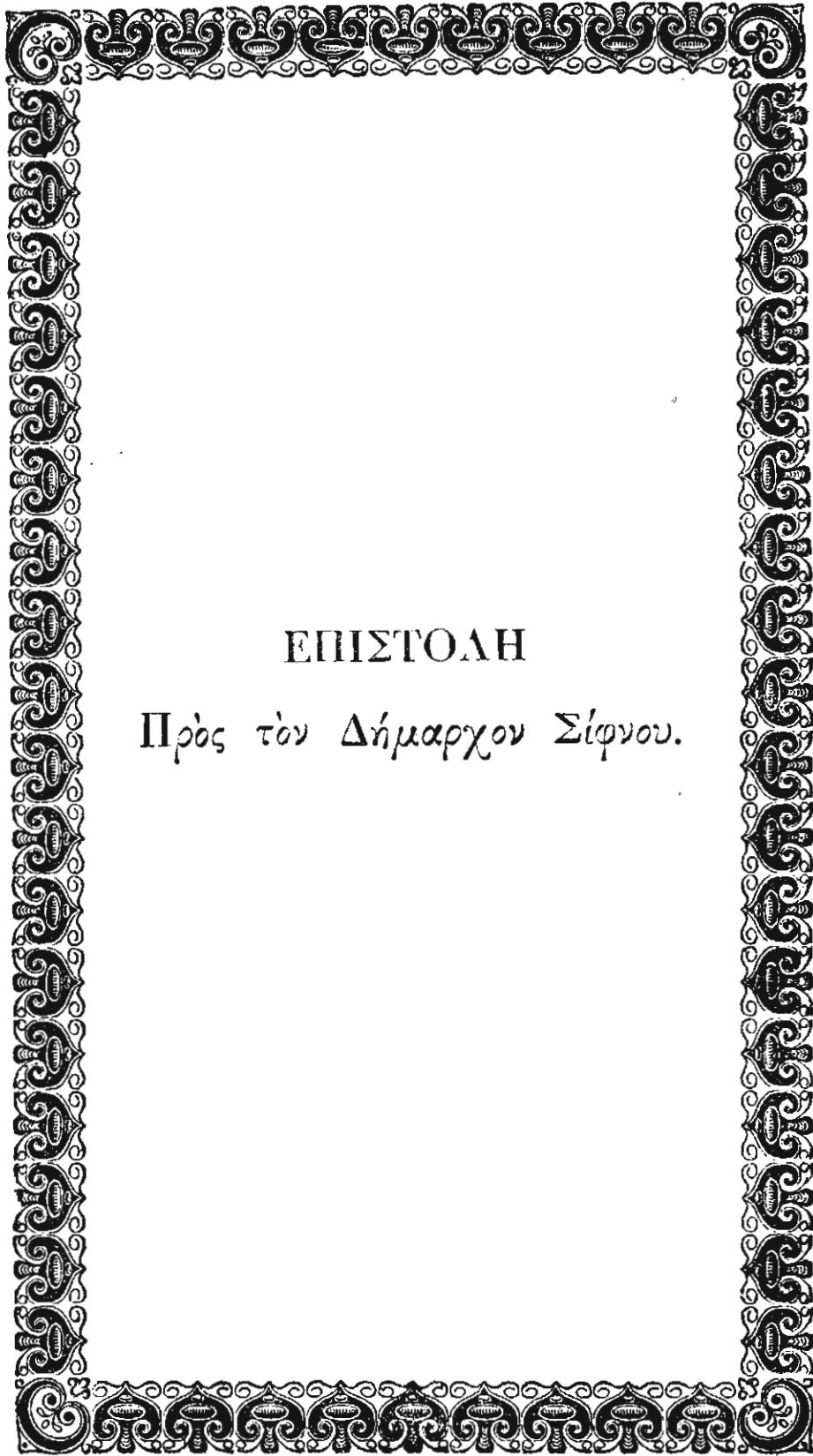
(1) Ἡ πόρησαν εύλόγως πολλοί, διὰτί ὁ Γερουσιαστής Χρυσόγελος καί ἡ συμμορία ἅπαντα τών έν Σίφνω κακούργων δέν παρεπονήθησαν πώποτε κατά τοῦ Εἰσαγγελέως Στούπη καί τοῦ Ἀνακριτοῦ Στεκούλη, τών ένεργησάντων τὰς ανακρίσεις επί τοῦ φόνου τοῦ Κώστα Μόσχου. Ὅσοι ὁμως άνέγνωσαν τὸ διαβόητον βούλευμα επί τής ὑποθέσεως ταύτης, ὅσοι έγνώρισαν τὰς έν Σίφνω γενομένας συνεννοήσεις μετά τών ανακρινόντων καί ανακρινομένων, τόν τρόπον τής έκφυλακίσεως τών διά τὰ μάτια τοῦ κόσμου συλληφθέντων δύο ὑπηρετῶν τοῦ Ἰω. Προβελεγίου, καί τέλος πάντων τήν έκμέτρησην τοῦ έγκλήματος τών φονέων εἰς ἄπλοῦν πλημμελήμα, καί τήν επίτηδες ένεργουμένην διαστροφήν, ὥστε νά μή δικασθῶσι ποτέ οὐδ' επί πλημμελήματι, εύρίσκουσι προχειροτάτην τήν αἰτίαν τής σιωπῆς τοῦ Γερουσιαστοῦ καί τής μεγάλης εύγνωμοσύνης τών έν Σίφνω κακούργων πρὸς τοὺς έν Σύρω ὑπηρέτας τής Δικαιοσύνης, τών ὁποίων ἡ αὐστηρότης επίκειται τρομερά μόνον κατά τινων Κιμωλίων, ὁτάκις παραπονεθῆ κατ' αὐτῶν ὁ Δήμαρχος Κιμῶλου, ὅτι δέν τόν έκαλλιμέρισαν τούτους νομίζουσιν αξίους άγχόνης, τοὺς δ' έν Σίφνω φονεῖς αξίους τής συναναστροφῆς των καί τής προστασίας των.

εὐσυνείδητον ἀνθυπολόχαγόν τῶν ἀκροβολιστῶν, δὲν εἶναι εἰμὴ
σαρκασμοὶ, τεχνάσματα μόνον, γεννήματα τῆς ἐξημμένης αἰείποτε
φάντασιᾶς σου. Μέμρου μᾶλλον σαυτὴν, μέμφου τὴν διανω-
γὴν σου !!!

Πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει
. μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτίσαντες,
γάρ τὸ φρονεῖν ἐδίδασκον.

Ἐγραψαν ἐν Σίφνῳ κατὰ μῆνα Νοέμβριον 1847.

Σίφνιοί τινες.
.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Πρὸς τὸν Δήμαρχον Σίφνου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΡΕΖΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗ, ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΩ,

τῷ ἐντίμῳ δημάρχῳ Σίφνου ὑγιαίνειν.

« Ἐπειδὴ δὲν ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ συγκαταλέγωμαι μεταξύ τῶν ἐντίμων ἐκείνων προσώπων τῶν ἐπὶ τοῖς δακτύλοις εὐτυχῶς ἀριθμουμένων, μεθ' ὧν διατηρεῖτε ἀλληλογραφίαν, διὰ νὰ κατασκοπεύητε τὰ διαθήματα, τὰς πράξεις, τοὺς λόγους καὶ τὸν βίον τῶν ἐνταῦθα πολυαριθμῶν συμπολιτῶν μας, καὶ ὁσάκις τὸ νομίσητε ἀναγκαῖον νὰ ὑβρίζητε καὶ ἀπειλήτε δι' αὐτῶν, ὄντινα σᾶς καταγγείλωσιν, ὅτι ἔχει τὴν ἀδιακρίσιαν, ἐνθυμούμενος τὸ πρὸς τὴν γεννήσασαν καὶ θρειαμένην ἱερὸν καθῆκόν του, νὰ ἐκφέρῃ ἓνα στεναγμὸν ἐπὶ τοῖς δεινοπαθήμασι τῆς προσφιλοῦς μὲν, ἀλλὰ δυσμοίρου μητρὸς καὶ νὰ ἐξορκίσῃ τὰ τέκνα τῆς εἰς θεραπείαν τῶν τραυμάτων, ἅπερ ἀσπλάγχχνως, ὡς μητραλοίας, ἐπὶ 20 σχεδὸν ἤδη ἔτη καταφέρεις εἰς αὐτήν, ἐπειδὴ, λέγω, δὲν ἔχω τὴν εὐτυχίαν τῆς πρὸς σὲ ἀλληλογραφίας, ὠρέχθην, ἵνα διαλεχθῶμεν δημοσίᾳ, ὡς πρέπει εἰς ἀνδρας εὐθεῖς καὶ ἔχοντας καθαρὰν τὴν συνείδησιν.

Ἐμαθον ἐκ Σίφνου, ὅτι μὲ κατεμήνυσας εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν Σύρου, ἐντιμότητε δῆμαργε. Καὶ ἀγνοῶ μὲν ὅποια εἰσὶν αἱ βάσεις τῆς καταμηνύσεώς σου, ἀλλ' ἔχω διδόμενα, δι' ὧν δύναμαι νὰ τὰς μαντεύσω·

Ἄναδιφῶν διὰ τῆς μνήμης τὸν βίον μου ὅλον, δὲν δύναμαι νὰ εὕρω τι δυνάμενον οὐχὶ νὰ μὲ καταστήσῃ εἰσαγγελίας ἄξιον, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ κηλιδώσῃ τὸ μέτωπόν μου. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ εὐφυῆς τρόπος, καθ' ὃν διαχειρίζεσαι τοσαῦτα ἤδη ἔτη τὴν ἀρχήν, ἐμόρφωσε χαρακτῆρας τινὰς ἀρκούντως ἐλαστικούς, ὥστε νὰ ὑπογράφωσιν ἀνευθριάστως καὶ ἀπαθῶς πᾶν ὅ,τι τοῖς παρουσιάσῃς· ἀλλ' ὅπωςδῆποτε παρῆλθον πλέον ἐποχὰί τινες, καὶ οἱ ἀνθρωποὶ ἤρχισαν νὰ ἀνανήφωσιν ὅπωςοῦν· ὥστε, καὶ ἂν σύ δὲν δισταῖς βεβαίως νὰ ἀνασύρῃς ἐκ τῆς ἀποθήκης σου τὰ τρομερώτερα ἐγκλήματα, καὶ νὰ τὰ ἀναθέσῃς εἰς ὄντινα σοὶ ὑπαγορεύσῃ ἡ ἀγεννῆς ψυχὴ σου, τὰ λυσσώδη πάθη σου καὶ ὁ φόβος μὴ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν σου ἢ ἀρχή, σήμερον πλέον δὲν θὰ εὕρῃς ἀνθρώπους νὰ τὰ ὑποστηρίξωσιν. Ἀρκετὰ ἐστιγματισμένα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Σίφνου εἶναι πρόσωπά τινα, ἅπερ ἄλλοτε σοὶ ἐχρησίμευσαν.

Ἡ' κατ' ἐμοῦ λοιπὸν καταμύνησίς σου δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην βᾶσιν, ἢ μικρὰ τινα παράπονα, ἅπερ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Σίφνῳ ὀλιγοήμερον διαμονήν μου, συμπέσοντος λόγου, ἐξέφρασα ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ καταστάσει τοῦ δήμου ἡμῶν, ἐντὸς τῶν ὄρων οὐ μόνον τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς μετριοπαθείας· διότι, τὸ γινώσκεις καλῶς (1), οὐδὲν ἀτομικὸν πάθος εἶχον οὐδ' ἔχω κατὰ σοῦ.

(1) Κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ἐν Σίφνῳ διατριβῆς μου ἡμέρας μοὶ παρεπονεῖτο διὰ τῶν οἰκείων του, καὶ μὲ ἠρώτα δι' αὐτῶν, Τί κακὸν παθῶν ἐγὼ ὑπὸ αὐτοῦ, διάκειμαι δυσμενῶς καὶ ἐπικρίνω αὐτόν; Οὐδέν, ἀπεκρίθην, καὶ ἀποκρί

Καί τοι ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ὑβριζόμενος καὶ διασυρόμενος ὑπὸ σοῦ καὶ τῶν οἰκείων σου, οὐδέποτε ἐμνησικαχῆσα, οὐδ' ἔλυπηθην ἐπὶ τούτοις· θεωρῶν ἅπ' ἐναντίας καύχημα καὶ σέμνωμά μου τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσός σου, ἤθελον ἐρυθριάσει καὶ αἰσχυρθῆ, ἂν μοι συνέβαινε νὰ ὑποθεθῶ παρὰ σοῦ ὡς ἄξιός νὰ συγκαταλεχθῶ μεταξὺ τῶν πρὸς οὓς ὑπεκρίθης κατὰ καιροὺς πρόσκαιρον φιλίαν· λέγω « Ὑπεκρίθης », διότι τὸ ἱερὸν τῆς φιλίας πῦρ οὐδέποτε ἐθέρμανε τὴν παγετώδη καρδίαν σου· καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶνε, ὅτι ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς σαγηνευθέντων ὑπὸ τοῦ δέλτηος τῆς φιλίας σου καὶ προσεγκόντων σοι τὴν ἑαυτῶν συνδρομῆν, ἢ ὀπωσδήποτε ὑπηρετησάντων τὰ τιμαλφέστερα συμφέροντά σου, οὐδεὶς ἀπελείφθη ἄπειρος τῆς θηριωδίας σου· τοὺς μὲν ἄρδην ἀνέτρεψας, καὶ ἀπολακτίσας ἔχεις χαμαὶ ὑπτίους, ἀφοῦ τοὺς κατέστησας ἄχρηστα σκεύη, ἐκμυζήσας τὸ ἐν αὐτοῖς μέλι· τοὺς δὲ ὀπωσδήποτε ἐμόλυνας, ὡς αἱ μυθολογούμεναι ἐκεῖναι ἄρπυιαι, αἵτινες ὅ,τι δὲν ἐπρόφθανον νὰ καταφάγωσι, δὲν ἐλησιμόνουν τοῦλάχιστον νὰ τὸ . . . καταστήσωσι δυσῶδες.

Ἐπειτα ἀπορεῖς, διατί κατέστη παροιμιῶδες τὸ κατὰ σοῦ μῖσος τῶν Σιφνίων, καὶ μαίνεσαι κατὰ πάντων, καὶ ἐξεμῆς κατ' αὐτῶν τὰ ἀναγωγότερας ὕβρεις, καὶ εὐχεσαι, ὡς ἄλλος Νέρων, νὰ εἶχον ἅπαντες οἱ Σίφνιοι μίαν κεφαλὴν, διὰ νὰ τοὺς κόψης ἀκόπως διὰ μιᾶς ἅπαντας. (2).

Ἄλλὰ, δύνασαι νὰ εἶπης, διατί λοιπὸν ἐπὶ τσσαύτας περιόδους ἐκλέγομαι δῆμαρχος καὶ βουλευτής; Εἰς τὴν κατ' ἐπιφάνειαν ἔλλογον ταύτην ἐρώτησίν σου, ἀρκοῦμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σοὶ ἀπαντήσω ὅ,τι ἔλλοτε ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματός σου. « Ἦξεύρω, ἔλεγε φρουάσσων μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ

νομαί, οὐδὲν εὐτυχῶς, Κύριε δῆμαρχε. Ἄλλ' ἐννοεῖς ἄρα γε, ὅτι ἡ ἐρώτησίς σου αὕτη μόνη εἶνε ἱκανὴ νὰ σὲ χαρακτηρίσῃ ἀποχρώντως; Κατὰ τὰς πολιτικάς, φαίνεται, ἀρχάς σου ἕκαστος Σίφνιος, τότε μόνον δικαιοῦται νὰ παραπονεύῃ, ὅταν ὁ θάρυς πέλεκυς σου καταπέσῃ ἐπὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κεφαλὴν· ὡς ποτὲ νὰ μὴ ᾔνε οἱ παραπονούμενοι πλείοτεροι τῶν δύο ἢ τριῶν συγχρόνως· ἄλλως ὁμοῦ ἐδόξαζεν ὁ ἀνόητος Σύλων, ὅστις ἐνομοθέτησε νὰ ᾔνε ατιμὸς ὁ ἀδιαφορῶν περὶ τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως, καὶ ἐν συνεδρίῳ τῶν ἑπτὰ σοφῶν προκειμένου περὶ τοῦ « Πῶς ἂν ἄριστα οἰκοῖντο αἱ πόλεις, » ἐγνωμάτευσεν, « Ἄν τὸ ἀδίκημα τὸ γινόμενον καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον πολίτην θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς κοινόν ἀδίκημα » Ἄλλὰ « Τί κοινόν κυσὶ καὶ Βαλανεῖψ; »

(2) Τῶν λόγων του τούτων, οὔτινες ἄλλως δὲν εἶνε σπάνιοι, ἐγενήθη ποτὲ αὐτήκοος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου Χρυσογελου, ὅστις ἠγάπα τοὺς ὀπωσοῦν μετῶντας παιδείας, ὅσον οὗτος ἀποτροπιάζεται καὶ ἀποδιοπομπεῖται. Ὁ σεβαστὸς ἐκεῖνος γερον, ἀφοῦ ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν ἤκουσεν αὐτὸν ἐκτραχηλιζόμενον κατὰ τῶν Σιφνίων, καὶ κυνικῶς μυχτηρίζοντα καὶ αὐτὸ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος, ἀναστὰς μετ' ἀνεκφράστου ἀγανακτήσεως, ἀπέτεινεν αὐτῷ τοιοῦτους λόγους, οἵτινες, ἂν μοι ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τοὺς εἶπω, ἤθελον εἶσθαι κειμήλιον πολῦτιμον διὰ τὴν δόξαν τοῦ γεραροῦ ἐκείνου ἀνδρός. Τί λέγεις, Κύριε I. Προβελέγγιε, ἐνθυμεῖσαι ἀκόμη τὸ εὐγενὲς καὶ θλοσυρὲν ἐκεῖνο θλέμμα, τὸ ὁποῖον σὲ ἀπελίθωσε, καὶ τοὺς ὑψηλοὺς καὶ διδακτικοὺς ἐκεῖνους λόγους, οἵτινες σὲ κατέστησαν ἐμβρόντητον; Ἄν τοὺς ἐλησιμόνησας, παρεκάλεσον τὸν σύγαμβρόν σου Κ. Βιώνην καὶ τὴν γυναικαδέλφην σου Κ. Ἀσπασίαν νὰ σοὶ τοὺς ὑπομνήσωσι.

τῆς καλῆς Ἀσπασίας, ἠξεύρω ὅτι κινεῖς δὲν μὲ ἀγαπᾷ, ἀλλὰ μοι ἀρκεῖ, ὅτι πάντες μὲ φοβοῦνται.» Τόσον εἶναι ἀληθές τὸ ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου τῆς Χαιρυνείας φιλοσόφου εἰρημένον, ὅτι «Τὸν ἐν δυνάμει καὶ τύχῃ μεγάλη καὶ ἀρχῇ βίον ἢ μὲν δικαιοσύνη ποιεῖ θεῖον, ἢ δὲ ἀδικία θηριώδη.» Ἀντὶ ὅμως ν' ἀποθηριοῦσαι εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ἄνθρωπε, δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ συνέλθῃς εἰς σεαυτὸν, καὶ νὰ συλλογισθῆς, ὅτι «Πᾶν τὸ κινούμενον ἐνεκά του κινεῖται;» Ἀντὶ νὰ ἀρχῆσαι εἰς τὸ ὅτι πάντες σὲ φοβοῦνται, καὶ νὰ πιστεύῃς, ὅτι ὁ φόβος αὐτός θὰ ἦναι αἰώνιος, δὲν ἦτο προτιμότερον νὰ ἄρῃς τὰς αἰτίας τῆς πρὸς σὲ ἀπεχθείας; Ἡ πλήρης γοητείας καὶ διδαγμάτων ἐκείνη σκηνὴ, καθ' ἣν ὁ ἀγαθὸς καὶ εὐσεβὴς τῆς Σίφνου λαὸς μετ' ἀνεκφράστου ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέχετο πέρυσι τὸν Σεβαστὸν αὐτοῦ Ποιμενάρχην, τὸν ἅγιον Κυκλάδων, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰ διεγείρῃ ἐν σοὶ, εἰμὴ μόνον ζηλοτυπίαν καὶ πείσμα: Βλέπων, ὅτι ὁ αὐτομάτως καὶ κατὰ τὸ εἶκός ἐγεγερθεὶς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν συνδημοτῶν σου ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ πατρός, ἐπετείνετο ἔτι μᾶλλον, καθόσον σὺ περιτρέχων ὁ μικροψυχος, ἔδιδες παντοῦ διαταγὰς νὰ περιορίσωσι τὸν μωρὸν λαὸν, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσωσι νὰ κρούῃ τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃς, ὅτι ὁ καλλιτέρας τύχης ἄξιός οὗτος λαὸς ἔχαιρε καὶ ἐτέρπετο, διότι ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὑπεξέφευγε τρόπον τινὰ τὴν δικαιοδοσίαν σου, καὶ μυστηριωδῶς πως διεμαρτύρετο κατὰ σοῦ, καταθέτων τοὺς πόνους του μετὰ δακρύων εἰς τοὺς πόδας ἐκείνου, οὗ τὴν εὐλογίαν ἐπεκαλεῖτο; Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ὠφελῆθῃ ἐκ τοιούτων διδαγμάτων ἄνθρωπος, ὅστις ἐντροφεῖ, ἀκούων μετὰ μειδιάματος σατανικοῦ τὰ ἀνδράποδά του ἀποκαλοῦντα αὐτὸν Ἰμπραίμην;

Ἄλλ' ἐάσωμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ταῦτα, καὶ ἐπανίσωμεν ἐπὶ τὰ προκείμενον. Τί κακὸν παθὼν ὑπ' ἐμοῦ ἰδίως, ἐμελέτησας νὰ ῥίψῃς κατ' ἐμοῦ τοὺς κεραυνούς σου; Ἄν ἐγὼ σὲ μισῶ, οἱ μισοῦντές σε εἶνε τόσοι, ὅσοι καὶ Σίφνιοι καὶ ἀδύνακτοι εἶναι νὰ συναντηθῶσι δύο, εἴτε ἐν Σίφνῳ, εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἴτε ἀλλαχοῦ, χωρὶς νὰ θρηνήσωσι τὴν τύχην τῆς πατρίδος, καὶ νὰ καταρασθῶσι σὲ τὸν ἀπηνῆ διώκτην αὐτῆς. Τὰ ὄπτα σου περιβομβοῦσι καθ' ἐκάστην αἰ κατακραυγαὶ τῶν συνδημοτῶν σου, καὶ ὅμως ἐφαίνεσο ἀναισθητῶν. διατί λοιπὸν κατ' ἐμοῦ ἐξηγέρθη ἡ μανία σου; Προχθὲς ἀκόμη ἐξεδόθη φυλλάδιον, περιέχον σκιαγραφίαν τινὰ μικροῦ μέρους τῶν ἄθλων σου, καὶ τοῦ φυλλάδιου τούτου συντάκτην ὁμολογεῖ πανδήμως ἑαυτὸν ὁ Κ. Φωτιάδης. διατί δὲν τὸν κατεμήνυσας; Διατί τὰ γεγραμμένα δὲν εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν σου νὰ τὰ διαστρέψῃς, καὶ νὰ δώσῃς εἰς αὐτὰ ἐννοίας ἐπιληψίμους. Ἄλλως τε τὰ φυλλάδια καὶ αἱ διατριβαὶ σὲ στιγματίζουσι μὲν ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης, ἀλλὰ σὺ, ὡς ἄνθρωπος πᾶσαν αἰδῶ ἀπολέσας, οὐδόλως φροντίζεις περὶ τοῦ «Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;» διότι ἄλλως ἤθελες πράξει τοῦλάχιστον ὅ,τι πράττουσιν οἱ φιλοτιμίαν τινὰ ἔχοντες, καὶ λόγον τινὰ

τῆς κοινῆς γνώμης ποιούμετοι, ὅτινες, ὅταν κατηγορῶνται δημοσίᾳ, δὲν ὑβρίζουσιν ἀγενῶς καὶ βαναύσως δι' ἐπιστολῶν πρὸς τρίτον πρόσωπον, ἀλλὰ προσπαθοῦσι δημοσίᾳ καὶ αὐτοὶ νὰ ἀποδείξωσι ψευδεῖς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας· σὺ ὅμως θαρρῶν εἰς τὸ φύσει προῖον καὶ μακρόθυμον τῶν συνδημοτῶν σου, εἰς τὸ θαυματουργὸν σύστημά σου, δι' οὗ πιστεύεις, ὅτι κατώρθωσας νὰ ἐκμηδενίσῃς πᾶσαν ἀτομικότητα, καὶ νὰ ἐκφραυλίσης πάντας τοὺς χαρακτῆρας· καὶ εἰς τὴν ἐν δεδομέναις τισὶ περιστάσεσι τηλεσφόρον προστασίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἐδείχθης πάντοτε ἀσπαζόμενος τὸ χυδαῖον παράγγελμα, « Ἄς λέγῃ ὁ κόσμος, κ' ἄς δένη ὁ κόμπος. »

* Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα περὶ ἐμοῦ. Ἐγὼ ἐτόλμησα (ᾧ τῆς ἀνοσιουργίας!) ἐν Σίφῳ, ἐν αὐτῇ τῇ περιφερείᾳ τῆς δυναστείας σου, ἐνώπιον τῶν ὑπηκόων σου, νὰ ὁμιλήσω περὶ τῆς διαχειρήσεως τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, ὡς ἄνθρωπος συναισθανόμενος τὰ δικαιώματα τοῦ δημότου, καὶ νὰ δώσω εἰς τοὺς συμπολίτας μου νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι μία δημοτικὴ ἀρχὴ ἔχει καθήκοντα πρὸς τοὺς δημότας· ὅτι σκοπὸς τῆς συστάσεως τῶν δήμων δὲν ἦτον ἀπλῶς τὸ νὰ ὑπάρξῃ εἷς δημοτικὸς ἄρχων, καλούμενος δήμαρχος, καὶ ἐν ἄθροισμα ἀνθρώπων, καλούμενον Δημοτικὸν συμβούλιον· ὅτι οἱ δημοτικοὶ φόροι εἶναι ὠρισμένοι εἰς θεραπείαν τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν τοῦ δήμου, καὶ ὅτι οὐδὲν, ἀπολύτως οὐδὲν πώποτε ἐγένετο ἐξ ἐκείνων, πρὸς ἃ εἶνε πραιρισμένοι. Αἱ ἀδιακρισίαι, φαίνεται, αὐταὶ δὲν ἤχησαν καλῶς εἰς τὰς εὐαισθήτους ἀκοάς σου. Ἄλλ' ἐντοσοῦτω διὰ νὰ χαρακτηρίσης ὡς ἀξιοποίνους τοιαύτας ἐξηγήσεις, εἶνε ἀνάγκη νὰ κατορθώσης οὐ μόνον νὰ καταστήσης τὸ Σύνταγμα χάρτην ἄγραφον, ἀλλὰ νὰ ἀλλοιώσης καὶ αὐτὰς τὰς βάσεις πάσης κοινωνίας λογικῶν ὄντων, καὶ νὰ καθιερώσης νέον κώδικα, καθ' ὃν τὸ μὲν πράττειν τ' ἀθέμιτα καὶ παρανομεῖν καὶ ἀδικεῖν καὶ ὅσα τοιαῦτα, νὰ ἦναι ἀνεκτὸν καὶ ἀσπαστόν· τὸ δὲ μὴ ὀνικῶς μακροθυμεῖν καὶ ἀναισθητεῖν, ἀλλ' ἐλέγχειν, ἔστω καὶ μετριώτατα τοὺς ταῦτα πράττοντας, νὰ ἦναι ἀξιοποῖνον. Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο, ὡς βλέπεις, εἶναι ἀνώτερον τῶν δυνάμεών σου.

* Ἄν ἡ Σ. Κυβέρνησις ἀπεφάσιζε νὰ ἐπιβλέψῃ σπουδαίως ἐπὶ τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος δήμου ἡμῶν, καὶ ἐπειμην ἄνδρα εἰδικῆς ἱκανότητος, νοσημοσύνης, καὶ πρὸ πάντων ἐγνωσμένης ἀκεραιότητος, διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὸν δῆμόν μας, ἤθελε τότε γνωσθῆ, ὅτι ὅσα λέγονται καὶ γράφονται περὶ σοῦ, εἶνε ἐλάχιστα ἀπέναντι τῆς πραγματικότητος· ἤθελε γνωσθῆ, ὅτι « Οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀπολέλοιπας τοῖς αὐθις βουλομένοις γενέσθαι πονηροῖς. » διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον εἰς ἓνα ἰδιώτην νὰ εἴπῃ καὶ νὰ γράψῃ, ὅσα εἷς διοικητικὸς ἀνακριτῆς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ. Τοῦτο δὲ γινώσκων κάλλιστα καὶ ἐγὼ, δὲν ἤγγισα πώποτε οὐδὲν οὐδαμῶς τῶν ἀφορώντων τὸν ἰδιωτικὸν βίον σου, τὴν ἠθικὴν διαγωγὴν σου ὡς ἄρχοντος καὶ τὰς ἐκ ταύτης εἰδεχθεῖς συνεπείας· καὶ διὰ νὰ σοὶ δείξω, ὅποσον εἶμαι εὐλαβὴς ὡς πρὸς ταῦτα, ἀρκεῖ

νά σοι εἶπω τόσον μόνον· Ἐν τῶν δεινοτέρων συμπτωμάτων τῆς ἠθικῆς παραλυσίας τῆς κοινωνίας μας εἶνε βεβαίως καί ἡ ἀπό τινων ἤδη ἐτῶν ἀναπτυχθεῖσα τάσις πρὸς τὴν διγαμίαν· πολλάκις λαλοῦντες μεταξύ μας διάφοροι φίλοι ὠκτείραμεν τὴν κοινωνίαν μας διὰ τὸ δσημέραι διαδιδόμενον τοῦτο μόλυσμα, ὅπερ ἀπειλεῖ τελείαν κοινωνικὴν ἀποσύνθεσιν· καὶ ὅμως, ἂν καὶ νομίζω χρέος παντὸς σχεπτομένου πολίτου νὰ φωτίζη τοὺς ἐν σκότει πλανωμένους, οὐδέποτε ἀπεφάσιμα νὰ ἐκστομίσω λέξιν περὶ τούτου, φοβούμενος, μήπως, ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι δόντες τὸ παράδειγμα τῆς διγαμίας Θεμιστοκλῆς Σεργιάννης καὶ Ἰωσήφ Ξηρουχάκης εἶναι πρῶτοι ἐξάδελφοί σου, ὑποθετῆ ἔνεκα τῆς συμπτώσεως ταύτης, ὅτι θέλω δῆθεν νὰ ἀνιχνῶ ὑμᾶς ὡς εἰσηγήτην καὶ προαγωγὸν τῶν τοιούτων.

Δὲν εἶπον λοιπὸν εἰμὴ τῶν κοινῶν ἐκείνων καὶ πασιγνώστων τινά, ἀφοροῦντα καθαρῶς τὸν δημαρχικόν σου βίον, ἅπερ καὶ ἤδη πρὸς χάριν σου συγκεφαλαίω ἐνταῦθα.

Ἐπὶ 18 ἔτη, καθ' ἃ δημαρχεῖς, δὲν ἐξωδεύθη οὐδ' ὀβολὸς εἰς δημοτικόν τι ἔργον· αἱ ἰδιοκτησίαι μας εἶνε εἰς τὴν διακρίσιν τῶν κλεπτόντων· ἄλλος σπείρει καὶ ἄλλος θερίζει· τὰς ὀπώρας καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς καρποὺς καρποῦται πᾶς ἄλλος μᾶλλον, ἢ ὁ κεκτημένος καὶ καλλιεργῶν καὶ ἀναλίσκων· ἐν τῷ λιμένι δὲν ὑπῆρχεν ἐντελῶς ὕδωρ μέχρι χθές, ὅτε εἷς τῶν ἐντίμων συμπολιτῶν, ὁ γνωστός διὰ τὰ φιλόφθωρα αἰσθήματά του διδάσκαλος, Σπυρίδων ὁ Πάτμιος ἀνῶρυξε φρέαρ ἰδίους ἀναλώμασιν· ἄλλο δημόσιον ὕδωρ, εἰς θέσιν ἐπικαιροτάτην πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀχθὲν καὶ δωρηθὲν τῷ δήμῳ χάριν ψυχικῆς σωτηρίας ὑπὸ μακαρίτου τινὸς συμπολίτου, ὅστις ἀφῆκε καὶ ποσόν τι διὰ τὴν ἐν ἀνάγκῃ ἐπισκευὴν τῶν ἀγωγῶν, ἐσφετερίσθη πρὸ μικροῦ ὑπὸ ἰδιώτου ἐνόχῳ ἀδιαφορίᾳ τῆς ἀρχῆς, ἵνα μὴ τι ἄλλο εἶπω, καὶ τοι τῶν δημοτῶν διαμαρτυρομένων· ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ Θόλῳ τοῦ λιμένος τῶν Ταξιαρχῶν ὑπάρχει ὕδωρ δημόσιον, ὅπερ πρὸ τινος ἤδη καιροῦ ἰδιωτῆται διὰ προαιρετικῶν συνεισφορῶν ἐπεχείρησαν νὰ διοχετεύσωσιν εἰς τὰ ἔξωθεν τῶν περὶ τὸν ναὸν τῶν Ταξιαρχῶν οἰκημάτων, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐντελῶς ὕδωρ, ἐνῶ τὸ ἐξαιρετικὸν σέβας, ὅπερ οἱ Σίφνιοι τρέφουσι πρὸς τὸν πάνσεπτον ναὸν τῶν Ταξιαρχῶν καὶ τὸ τερπνὸν τῆς θέσεως ἐπισύρουσι καθ' ἑκάστην ἑορτὴν πλῆθος πολὺ· ὁ δὲ Κ. Δήμαρχος ἐμποδίζει αἴφνης τὸ ἀναγκαιότατον καὶ χρησιμώτατον τοῦτο καὶ θεάρεστον ἔργον, οἰκειοποιεῖται τὸ ὕδωρ, προεκβάλλει παρακείμενόν τινα ἀγρόν του, περιλαβὼν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν ἔξωθεν δημοσίαν γῆν, καὶ σήμερον τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἔμελλε νὰ στολίζη τὴν περικαλλῆ τοποθεσίαν τῶν Ταξιαρχῶν καὶ νὰ καταπαύῃ τὴν δίψαν τῶν ἐκεῖ συρρέοντων δυστυχῶν Σιφνίων, ποτίζει λεμονῶνα τοῦ Κ. Δημάρχου. Ὑπάρχουσι δὲ ἀκόμη πρὸς ἔλεγχον τῆς ἀσεβείας καὶ πλεονεξίας τοῦ ἀνδρὸς οἱ ἀγωγοί, δι' ὧν ἔμελλε νὰ διοχετευθῆ τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὡς μοι ἔλεγε τοῦλάχιστον προχθὲς τῶν συμπολιτῶν τις, ὁ

στις, λέγει, καὶ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ προσωπικῶς. Πρότινος καιροῦ ἡ Σ. Κυβέρνησις ἐλεήσασα ἡμᾶς, ἀπήτησε τὴν σύστασιν Παρθηναγωγείου, διωρίσασα καὶ διδασκάλισσαν· καὶ ὅμως (φεῦ τῆς μισοκαλίας καὶ ἀναισχυντίας!) ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ φανερωῖς καὶ ἀπαρακαλύπτως, μυρία ὅσα τεχναζομένη, ἀντέπραπτεν εἰς αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν, προφασίζομένη ἀνέχειαν, ἐνῶ ὁ δῆμος τῆς Σίφνου δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀπορωτέρων· ἔχει πλειότερα εἰσοδήματα πολλῶν ἄλλων δήμων, οἵτινες, τυχόντες δημάρχων φιλοτίμων, εὐμοιροῦσι πλειοτέρων καλῶν, ὧν ἡμεῖς ἐπιζητοῦμεν· ἡμεῖς δὲν ζητοῦμεν π. χ. προκυμαίας πολυτελεῖς· δὲν ἐρωτῶμεν τί γίνονται τὰ χρήματα, ἀπερ πρὸ 15 περίπου ἐτῶν ἐδωρήσατο τῷ δήμῳ ἐκ τῆς βουλευτικῆς ἀντιμισθίας τοῦ ὁ νῦν γερουσιαστῆς Κωνστ. Προβιλέγγιος. δὲν τὸ ἐρωτῶμεν οὐδὲ τοῦτο, καθὼς δὲν ἐρωτῶμεν οὐδὲ περὶ τόσων ἄλλων, διότι ἀπηυδῆσαμεν ἐρωτῶντες κυφούς καὶ βωδούς· ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ μὴ βίβῳσι ποτέ δύο λίθοι, ἐφ' ὧν νὰ δυνάμεθα νὰ ἀποβῶμεν, χωρὶς νὰ κινδυνεύωμεν νὰ καταποντισθῶμεν, τοῦτο εἶναι πλέον φορητὸν πρὸς Θεοῦ; Δὲν σοὶ παραπονούμεθα, Κ. Δήμαρχε, ὅτι, καίτοι πλουτήσας ἐν Σίφνῳ, καταδέχεσαι νὰ λαμβάνης δημαρχικὸν μισθόν, ὃν πολλοὶ ἐντίμως πενόμενοι δημαρχοὶ δωροῦνται τῷ δήμῳ· δὲν σὲ ἐρωτῶμεν διατί καταδέχεσαι νὰ ἦσαι πάντοτε ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὁ ἐνοικιαστῆς τῶν δημοσίων προσόδων, οὐδὲ τίνι τρόπῳ κατορθώνεις νὰ μὴ δύναται ποτε οὐδεὶς ἄλλος ν' ἀγοράσῃ αὐτάς· οὐδὲ τίνι τρόπῳ συνέβη νὰ καταστραφῶσιν οἱ δυστυχεῖς Μήλιοι, οἱ μόνοι, ὅτινες ἀπαξ κατώρθωσαν νὰ γείνωσιν ἐνοικιασταὶ τῶν ἐλαιῶν τῆς Σίφνου, ἐνῶ σὺ πάντοτε ὠφελεῖσαι 100 τοῖς 010· δὲν σὲ ἐρωτῶμεν τίνι τρόπῳ διαχειρίζεσαι τὰ μοναστηριακὰ κτήματα. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ἄλλα ἄλλου εἶδους θέλουεν ἐξετάσει ἐν οικείῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Ἄλλ' ἐπὶ 48 ἔτη, καθ' ἃ δημαρχεῖς, δὲν εὖρες ποτέ τὸν τρόπον πὺ ὁ πολυμήχανος νὰ περισεύσῃ 500 δραχμαὶ διὰ μίαν πρόχειρον ἀποβάθραν; Ἄλλ' ἀφίνω τὰ 18 ἔτη, καὶ σ' ἐρωτῶ· Τὰ τελευταῖα 5 ἢ 6 ἔτη δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον 25 περίπου χιλιάδες δραχμῶν περιπλέον; Δὲν δύνασαι ν' ἀποκριθῆς ὄχι, διότι ταῦτα εἶναι ἐπίσημα· ὅλος ὁ κόσμος, καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ ἀνώτεραι γινώσκουσιν, ὅτι μέχρι πρὸ 5 ἢ 6 ἐτῶν ἠγόραζον οἱ περὶ σὲ τὸν ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων δημοτικῶν φόρον δραχμὰς 800 ἢ 900· εἷς δὲ τῶν συμπολιτῶν ἀπευθύνας ἀναφορὰν εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ἀνεβίβασε τὸν φόρον τοῦτον εἰς 4 χιλιάδας· βεβαίως ὁ προσενεγκὸν 4 χιλιάδας ἀντὶ τῶν 800, ἐγίνωσκε τὸ συμφέρον του· καὶ ὅτι τὸ ἐγίνωσκε καλῶς, ἀπεδείχθη τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὅτε πάλιν οἱ περὶ σὲ ἠγόρασαν τὸν φόρον τοῦτον οἱ γεννάδαι ἀντὶ 5 χιλιάδων, οἱ τοσαῦτα ἔτη μόνον 800 πληρώνοντες, χωρὶς οὔτε τὴν κοινὴν γνώμην νὰ αἰσχυνθῆτε οὔτε τὴν Κυβέρνησιν νὰ φοβηθῆτε. Ὅποια βαθεῖα ἐξαχρείωσις! Δι' ὀπίσθων σχολιῶν ὁδῶν πρέπει νὰ διέλθῃ τις, διὰ νὰ καταντήσῃ εἰς τόσῃ ἀναίδειαν! Πέρυσι δὲ καὶ ἐφέτος ἀνέβη ὁ φόρος οὗτος εἰς 6,000, καὶ πάλιν φεῖς τὸν ἠγοράσατε. Ἰδοὺ λοιπὸν

ὅτι ἐν διαστήματι 5 ἢ 6 ἐτῶν εἰσῆλθον περιπλέον εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον 25 περίπου χιλιάδες δραχμῶν. Καὶ ὁμως σὺ ὁ τερατουργὸς δήμαρχος εὔρες τὸν τρόπον νὰ φέρῃς πάντοτε τὰ ἔξοδα εἰς ἰσορροπίαν μὲ τὰ ἔσοδα, χωρὶς νὰ περισσεύσωσιν οὔτε κὰν ὀλίγα δραχμαὶ διὰ τὴν μικρὰν δαπάνην ἐνὸς νεκροταφείου.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ σιωπήσω· διότι ἔχει καὶ ἡ ἔκτακτος κακία τοῦτο τὸ καλὸν ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὅτι καταντᾷ ἀπίστευτος. Ἡ ἀθλιότης καὶ ἐλεεινότης, εἰς ἣν μᾶς κατήντησας, τοσοῦτον ὑπερέβη τὰ ὅρια τοῦ πιθανοῦ, ὥστε κινδυνεύομεν, ἐκτραγωδοῦντες τὰ δεινὰ μας, νὰ ὑποληφῶμεν κακεντρεχεῖς καὶ ἐμπαθῶς τερατολογοῦντες. Πῶς νὰ τὸ ἐκστομίσωμεν, καὶ νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι θὰ πιστευθῶμεν; Τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι δι' ἔλλειψιν καταλλήλου πρὸς ταρῆν τόπου, διάφοροι νεκροὶ ἐγένοντο (ὦ φρίκη!) βορὰ τῶν κυνῶν καὶ τῶν χοίρων; Ἄλλὰ, διὰ νὰ ἡμεθα δίκαιοι, δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης δὲν ἔμεινες ἐντελῶς ἀνάληκτος, Κύρ. Δήμαρχε· διότι ἓνα τῶν σαρκοβόρων κυνῶν, ὅστις ἐλήφθη ἐπ' αὐτοφῶρῳ ἀπάγων τὸ μερίδιόν του ἔκ τινος νεκροῦ, λαθῶν καὶ τὴν γνώμην τοῦ δημοτικοῦ σου συμβουλίου, κατεδίκασας εἰς τὸν διὰ τουφεκισμοῦ θάνατον· ἀγνοῶ ὁμως, ἂν ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ταύτης ποινῆς, καθ' ὄλους τοὺς νομίμους τύπους πρὸ τῆς οἰκείας σου γενομένη, ἐσωφρόνησε τοὺς συναδελφοὺς τοῦ κακούργου κυνός.

Ἡδυνάμην νὰ ἐκτείνω ἐπ' ἄπειρον τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν καθαρῶς δημαρχικῶν ἄθλων σου· ἀλλ' ἀρκοῦσι, νομίζω, καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα, ὅπως πεισθῆ καὶ ὁ συγκαταβατικώτατος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι εἶσαι ὁ κάκιστος τῶν δημάρχων.

Ἐκ τούτων λοιπὸν καὶ τῶν τοιούτων ἀνέφερά τινα ἐπὶ παρουσίᾳ τινῶν συμπολιτῶν μου, (καὶ τοῦτο, διότι προεκλήθην ὑπὸ τινος τῶν ὀργάνων σου,) οὐχὶ πρὸς ἄλλον σκοπὸν, εἰμὴ διὰ νὰ φέρω τοὺς πάσχοντας εἰς συναίσθησιν τῶν δικαιοματίων των. Σὺ ὁμως Κύριος οἶδε πῶς παραμορφώσας καὶ χρωματίσας τὰς νομιμοτάτας παρατηρήσεις μου, ἐδημιούργησας κατὰ τὴν ἰδέαν σου σῶμα ἐγκλήματος, καὶ ἀνήνεργες εἰς τὴν εἰσαγγελίαν. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν ἐλπίζω, ὅτι θέλω σοὶ ἀποδείξει ἡλίου φαινότερον, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔπραξα εἰμὴ τὸ χρέος δικαίου πολίτου, καὶ καθ' ὄλον μου τὸν βίον καὶ ὡς μαθητῆς καὶ ὡς διδάσκαλος ὑπῆρξα ἐπαίνων καὶ τιμῆς ἄξιος· διότι ὁ βίος μου ὅλος εἰς τὰς δύο ταύτας περιόδους διαιρεῖται. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ συγκυρίαν εἰς δύο περιόδους διαιρεῖται καὶ ὁ ἰδικός σου βίος, εἰς τὴν πρώτην, καθ' ἣν ἐδούλευες ἐν Βλαχίᾳ, καὶ εἰς τὴν δευτέραν, καθ' ἣν ἄρχεις ἐν Σίφνῳ, δύνασαι καὶ σὺ ν' ἀποδείξῃς, ὅτι καθ' ἑκατέρας ταύτας τὰς περιόδους ἐβίωσας καὶ ἐπολιτεύθης ἀμέμπτως; Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν δευτέραν, ἔχεις, τὸ ἡξεύρω, ἄπειρα ἐνδεικτικὰ παρὰ τῶν συνδημοτῶν σου ἐν φυλλαδίοις καὶ ἐν ἐφημερίσι, καὶ τῶν Βυζαντινῶν χρυσοβούλων πολυτιμότερα· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην, (ἣν ἐβίωσας μακρὰν ἡμῶν,) μένει νὰ ἴδωμεν, ἂν φέρῃς ἐνδεικτικόν τι τοῦ παρ' ᾧ διετέλεις Βαρῶνου Σακελλαρίου, μαρτυροῦν, ὅτι τὸν ὑπηρέτησας ἐντίμως.

Καὶ μὴ θαυμάζης, ὦ μεγαλόσχημε δήμαρχε, ἂν τολμῶ ἐγὼ ὁ μικρός, ὁ διδάσκαλος, νὰ ἀντεξετάζωμαι πρὸς σέ τὸν ἐπὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει ἐπιημένον· διότι κατὰ δυστυχίαν σου ἐν τῷ προσαίρῳ τούτῳ βίῳ τοῦλάχιστον οἱ ἄνθρωποι δὲν κρίνονται κατὰ τὸ μέτρον τοῦ πλούτου, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἠθικῆς ἀξίας· ἀφοῦ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐρωτηθεὶς ὁ Σωκράτης ὁποῖαν γνώμην ἔχει, «Ὀὐκ οἶδα, ἔφησεν, ὅπως ἀρετῆς καὶ παιδείας ἔχει.» Ὅτι δὲ σοὶ φέρω οἰκειότερον παράδειγμα, ὁ μὲν ὁδελφός σου Κωνσταντῖνος, καὶ τοι μόλις ἀποζῶν ἀπὸ τοῦ γερουσιαστικοῦ μισθοῦ του, διαπρέπει ἐν τοσούτῳ ὀπωσδήποτε ἐν τοῖς πρώτοις· σὺ δὲ ὁ μέγα φρυάσσων ἐπὶ πλούτῳ, ὁ ἐνώπιον μὲν τῶν ἀνδραπόδων σου μεγαλοφρονότατος, πανταχοῦ δὲ ἄλλου ἰχθύος ἀφωνότερος, κυλινδιῆσαι ἐν τοῖς ἐσχάτοις μετὰ τοῦ συναδελφοῦ σου Ταταράκη καὶ ἐν μοίρᾳ Καρὸς εἶ· καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι μισητὸς καὶ ἀποτρόπαιος. Ἄν δὲ τὸ πρῶγμα εἶχεν ἄλλως, οἱ Σαρδανάπαλοι καὶ οἱ Φαλαρίδες καὶ οἱ Ἐφιάλται ἤθελον κατέχει χρυσοῖς γράμμασι τὰς πρώτας τῆς ἱστορικῆς σελίδας.

Πτωχὲ δήμαρχε! Μέχρι τοῦδε ὑπέθετον, ὅτι ἡ πανουργία σου ἐξισοῦτο πρὸς τὸ ἀπάνθρωπον τῆς ψυχῆς σου· ἀλλ' εὐτυχῶς βλέπω, ὅτι ἢ μωρὸς εἶσαι, ἢ ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σέ μωραίνει καὶ σέ ὠθεῖ εἰς πράξεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἄλλο ἀποτέλεσμα, παρὰ νὰ ἀπαλλαχθῆ ἡ δύστινος πατρίς μας τοῦ πιέζοντος αὐτὴν ἐφιάλτου· διότι ἄλλως, ἂν εἶχες σώας τὰς φρένας, ἦτον ἀδύνατον νὰ πιστεύσης, ὅτι, ὑπερμεσοῦντος τοῦ 19ου αἰῶνος, ἐν ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ἐν πολιτεία συνταγματικῇ, δὲν δύναται τις νὰ κάμη μνεῖαν τοῦ δημοτικοῦ νόμου, δὲν δύναται νὰ παραπονεθῆ διὰ τὴν παραβίασιν αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ εὐχηθῆ τὴν ἐφαρμογὴν του, χωρὶς νὰ ὑβρισθῆ (3) νὰ ἀπειληθῆ νὰ καταμηνυθῆ. Ἴσως ὅμως πιστεύεις σπουδαίως, ὅτι θὰ μᾶς φέρης εἰς θέσιν ἡμῶν μὲ σέ νὰ μισήσωμεν καὶ τὴν προσφιλεῖ γῆν τῆς γεννησίως μας καὶ νὰ μεταναστεύσωμεν τινες πανοικί, ὅπως εὐγενέστατα μᾶς συμβουλεύεις ἐνίοτε σύ τε καὶ οἱ περιστοιχοῦντες σε κηφῆνες.

Ἄνθρωπε σκληροτράχηλε! Μετὰ τοσούτων ἐτῶν κατακραυγᾶς, μετὰ τοσούτων ἐτῶν αἰτιάσεις τῶν συνδημοτῶν σου, δὲ σοὶ ἐπῆλθε ποτὲ νὰ συλλογισθῆς ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ σέ μισῇ ὅλη ἡ Σίφνος, ἂν δὲν ἦσο πραγματικῶς μίσους ἄξιος, καὶ νὰ ἀποφασίσῃς νὰ μεταβληθῆς; Δὲν σοὶ ἐπῆλθε ποτὲ νὰ συλλογισθῆς, ὅτι σφαγιαῖεις σεαυτὸν ἠθικῶς καὶ δολοφονεῖς τὸ μέλλον τῶν ἀθῶων τέκνων σου, κληροδοτῶν αὐτοῖς ὄνομα ἀπαίτιον;

Ὅσοι ἐκ τῶν σκεπτομένων συμπολιτῶν μας ἀπεφάσισαν ἀπὸ πολλῶν ἤδη

(3) Λόγου γινομένου μιᾶ τῶν ἡμερῶν τοῦ παρελθ. Δεγούσου μεταξὺ ἡμῶν καὶ τινος ἄλλου συμπολίτου, ἀναγὰς ἀπειλητικῶς εἰς τῶν δορυφόρων καὶ τῶν ἀίσχρο τέρων ὀργάνων τοῦ Κυρίου Δημάρχου, ὁ Θεμιστοκλῆς Σεργιάννης, μὲ ὑβρίσε δεινῶς· ἤθελον ἐπικαλεσθῆ κατ' αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν τῶν νόμων, ἂν δὲν ἐθεώρου ἀναξιοπρεπὲς νὰ κρίνωμαι μὲ τοιοῦτον ἄνθρωπον.

ἐτῶν, νὰ κάμνωσιν ἐνίοτε λόγον περὶ τῶν ἀνομιῶν σου, δὲν ὠρμήθησαν εἰς τοῦτο ἀπὸ ἀλογίστου πρὸς τὸ ἐλέγχειν ῥοπῆς, οὐδ' ἐπιδιώκουσιν ἀπλῶς τὸ νὰ ἐπισπάσωσιν ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν λύσσαν σου· δὲν εἶναι τόσοσιν μωροί· ἀλλ' ἀνέλαβον τὸν ἀγῶνα τοῦτον, διότι ἔμαθον παρὰ τῶν διδασκαλῶν των, ὅτι « Οὐχ οἶον τ' ἀποτρέπειν τῶν ἀμαρτημάτων, μηδ' ἐτέρων πράξεων πείθειν ἐπιθυμεῖν, ἢν μὴ τις ἐβρωμένως ἐπιτιμήσῃ τοῖς ἀμαρτάνουσι. » καὶ ὅτι « Ψυχαῖς νοσοῦσαις καὶ πονηρῶν γεμούσαις ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἄλλο φάρμακόν ἐστιν ἢ λόγος, τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπιτιμᾶν τολμῶν. » Ὡφείλες λοιπὸν, ἂν ὁ νοῦς σου δὲν ἐταράττετο ὑπὸ τῆς τρικυμίας τῶν παθῶν σου, νὰ μᾶς τιμᾶς (ἐσωτερικῶς τούλάχιστον) καὶ νὰ μᾶς εὐγνωμονῆς, διότι ἀγωνιζόμεθα νὰ σὲ βιάσωμεν νὰ ἐξέλθῃς τῆς σχολιαῖς ὁδοῦ, καὶ νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος. Ἄλλ' ἡ ἰδική σου νόσος εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας δὲν θεραπεύει οὐδ' ὁ Θεὸς οὐδ' ὁ διάβολος· ὁμοιάζεις τοῖς ὑπὸ τῶν δαιμονίων ἐνεργουμένοις, ὅτινες, ὅταν ἴδωσι προσερχόμενον τὸν ἱερέα μὲ τὸ εὐχολόγιον, τότε μάλιστα ἀποδυσπετοῦσι καὶ καθίστανται λυσσωδέστεροι· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἀνήκεστα νοσεῖς· διότι ἂν ἡ νόσος σου ἦτον ἰατῆ, πρὸ πολλοῦ ἤθελες ἰαθῆ, καὶ δὲν ἤθελον ἀναγκασθῆ τινὲς τῶν συμπολιτῶν νὰ ἐπικαλεσθῶσι πρὸ τινῶν ἐτῶν τὴν ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως, ἂν καὶ εἰς μάτην· ὅχι διότι ἡ Σ. Κυβέρνησις ἐκώφευσεν, ἀλλὰ διότι ἠστόχησε περὶ τὴν ἐνέργειάν της· ἐπειδὴ ὁ διαταχθεὶς νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις, καταλύσας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀνακρινομένου καὶ ἐξετάζων οὐς τινὰς τῶν ἐπαρουσίαζεν αὐτός, ὑπέβαλεν, ὡς διεφημίσθη τότε, ἔχθεσιν τῶν ἀνακρίσεων, στηριζομένην ἐπὶ τοῦ ἐξῆς συλλογισμοῦ· « Ο' Κ. Δήμαρχος εἶνε πλουσιώτατος ἄνθρωπος· ἄρα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀληθεύωσιν αἱ κατ' αὐτοῦ κατηγορίαι. » ἡ δὲ Κυβέρνησις, μὴ ἔχουσα, φαίναται, τί ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν ἀκαταμάχητον ταύτην λογικὴν, ἐσιώπησε.

Τί λοιπὸν ὑπολείπεται ἡμῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἢ νὰ δεῖξωμεν, ὅτι ἐννοοῦμεν τὰ δικαιώματά μας, νὰ ἀγνισθῶμεν ἀπὸ τὰ μικρὰ πάθη, ἅπερ ἐπιτηδείως διεγείρεις πάντοτε καὶ μεταξὺ τῶν οἰκειοτάτων (4)· ὡς ἕξιος ὁπαδὸς τοῦ « Διαιρεῖ καὶ βασιλευε, » νὰ ἐνωθῶμεν ἅπαντες ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ, καὶ, ὅταν ἔλθῃ ἡ ἀρμοδία ὥρα, νὰ σοὶ εἴπωμεν θαρρῶρᾶτως, « Δὲν σὲ θέλομεν πλέον Δήμαρχον. » Εἰς τὰς πέντε ταύτας λέξεις συνίσταται ἡ σωτηρία μας. Φθάνουν πλέον οἱ λόγοι· ἀρκετὰ σὲ ἐγνώρισαν οἱ πάντες. Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ ἀκούσης ὁποῖα λέγουσι περὶ σοῦ ὅσοι τῶν ξένων ἀκούουσιν ἐνίοτε ἐπεισόδιά τινα τοῦ μοναδικοῦ βίου σου, ἀμφιβάλλω, ἂν ἤθελες κατορθώσαι νὰ μὴ ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ προσώπου σου ἐρύθημά τι, ὅσον καὶ ἂν σὲ ἀπεχαιρέτησε τῆς ἀρετῆς τὸ χρωῖμα. Καὶ διὰ νὰ σοὶ δώσω ἰδέαν τινὰ τῶν περὶ σοῦ κρίσεων τῶν ξένων, ἀρκεῖ, μοι φαίνεται, νὰ σοὶ σημειώσω, τί ἔλεγε προχθὲς εἷς αὐτῶν· ἐπιθυμεῖ, λέγει, ἂν

(4) Ὑπάρχουσιν ἐν Σίφνῳ γυναῖκες, ἐφ' ὧν τοσοῦτον σαταινικῶς ἐπενεργεῖ ἡ προβελεγγικὴ οἰκογένεια, ὡς προδίδουσιν εἰς αὐτὴν καὶ αὐτοὺς τοὺς συζύγους των.

αὐτὸς ζῆ, ὅταν σὺ ἀποθάνῃς, νὰ ἐξετάσῃ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐγκεφάλου σου καὶ τῆς καρδίας, νὰ κάμῃ ἐπ' αὐτῶν τὰς φυσιολογικὰς παρατηρήσεις του, καὶ τὰς ὑποβάλλῃ εἰς τινὰ Ἀκαδημίαν· φρονεῖ, ὅτι θέλει προσφέρει σημαντικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην. (Ἐγὼ δὲ νομίζω, ὅτι καὶ ἡ ἐξωτερικὴ κατασκευὴ τοῦ κρανίου σου δύναται νὰ παράσχῃ χρησιμωτάτην ὕλην εἰς τὴν κρανιοσκοπίαν·). Τί ἄρᾳ γε θὰ ἔλεγον, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ κάλαμος ἰκάνος νὰ γράψῃ πλήρη τὴν ἱστορίαν σου;

Θέλομεν λοιπὸν ἀπὸ τοῦδε προσπαθῆσαι, Κύριε Δήμαρχε, δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων νὰ φωτίσωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν ὅσω πλειοτέρους τῶν συμπολιτῶν δυνηθῶμεν· ὅχι περὶ τῶν ἀνομιῶν σου· διότι αὐταὶ εἰσὶ τοῖς πᾶσιν ἀρκοῦντως γνωσταί, ἀλλ' ὅτι τὰ δικαιώματά των δὲν παρεγράφησαν· ὅτι εἶνε καιρὸς πλέον νὰ κάμωσι χρῆσιν αὐτῶν, χωρὶς νὰ τρέμωσι τὰς καταδιώξεις σου, διότι ἀφοβία μεγίστη τὸ φοβεῖσθαι τοὺς νόμους· ὅτι ἐνώπιον αὐτῶν οὐδεμίᾳ ὑφίσταται διάκρισις, ὅτι ἡ δημοτικὴ περιουσία ἀνήκει εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς δημότας, καὶ ἐπομένως ἔχουσιν ἅπαντες δικαίωμα νὰ γνωρίζωσι πῶς αὕτη διατίθεται· ὅτι τέλος πάντων, ὅταν θὰ προσέλθῃς αὐτοῖς, ὡς ἀρνίον ἄκακον, διὰ νὰ ζητῆς τὰς ψήφους των, δύναται ἀξιολογώτατα νὰ σοὶ ῥίψωσι κατὰ πρόσωπον ἐν μέγα καὶ στρογγύλον ΟΧΙ. Ὅτι δὲ δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς, καὶ θὰ τὸ ἀκούσῃς τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ Ὅχι, καὶ σὺ αὐτὸς τὸ αἰσθάνεσαι κἀλλιστα· ἤρχισας ἤδη νὰ διορᾷς, ὅτι ὁ καταχθόνιος μεμελετημένος μακιαβελισμὸς σου δὲν ἐπρόφθασε νὰ μᾶς ἀποκτηνώσῃ τοσοῦτον, ὥστε οὐδέποτε πλέον νὰ ἀνακλύωμεν· ἤρχισας νὰ διορᾷς μετὰ φρίκης, ὅτι τῶν συμπολιτῶν σου ἡ ἄγνοια καὶ ὁ φόβος, ὧν ὅπισθεν ὑπέθετες σεαυτὸν ἀσφαλῶς ὠχυρωμένον, κινδυνεύουν νὰ καταπέσωσι· καὶ διὰ τοῦτο, βλέπων σεαυτὸν πολιορκούμενον εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ὀχύρωμά σου, ἐξῆλθες τῆς ἀπαθείας σου μαίνεσαι, βοᾷς, διαμαρτύρεσαι, ἀπειλεῖς (5), ὑβρίζεις, καταγγέλεις· Καὶ τίνα καταγγέλεις; Ἐμέ. Διατὶ κατ' ἐμοῦ ἐμελέτησας κατὰ προτίμησιν νὰ ῥίψῃς τοὺς κεραυνούς σου, ἐνῶ τόσοι ἄλλοι καθ' ἑκάστην σὲ ἐλόγχουσι καὶ προφορι-

(5) Τὸ ἐσπέρας τῆς 15ης Ἀυγούστου, καθ' ἣν συνέβη, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, νὰ διαλέγωμαι ἐν τι καφφενείῳ τοῦ χωρίου μας πρὸς τὸν ἐν σὺ ν ε ἰ δ η τ ο ν δι δ ἄ σ κ α λ ο ν Ἄδρᾶν περὶ τῆς δημοτικῆς ἡμῶν καταστάσεως, περιέτρεχεν (ὁ Κ. Δήμαρχος) φρονήρης τὰς ὁδοὺς μετ' ὁν ἀχώριστον σύντροφόν του τὸ κ α μ τ ζ ἰ κ ι, ἀπειλῶν, ὅτι θὰ μὲ κόψῃ εἰς δύο, ἐνῶ ἐτέρωθεν διεμαρτύρετο, ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, καὶ μὲ προσεκάλει διὰ τῶν οἰκείων του εἰς ἐξηγήσεις. Τὰς δ' ἐπομέας ἡμέρας οἱ κατάσκοποι καὶ ῥαβδοῦχοι του περιέτρεχον τὰ καφφενεῖα, ἀπειλοῦντες καὶ τοὺς περὶ τῆς ἀ σ θ ε ν ε ἰ α ς τ ῶ ν ἄ μ π ἔ λ ω ν λαλοῦντας· αὐτὸς δὲ οὗτος ἐφώναζεν εἰς τὸ κεντρικώτερον τῆς πόλεως μέρος, « Ὅποιος ὀμιλεῖ, νὰ τὸν παίρνεται ἀπὸ τ' αὐτὶ, καὶ νὰ τὸν φέρνεται εἰς τὸ δημαρχεῖον » Δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ διακηρύξῃ τὸν τόπον εἰς κατάστασιν πολιορκίας. Κρῖμα, Κύριε δήμαρχε, ἔτι δὲν ἐφρόντισας νὰ συσπᾷς ἐγκαίρως παρὰ τῶ ἐν μακρίᾳ τῆ λήξει Βομβίδῃ! Διότι ὁ φιλόλαος καὶ συνταγματικὸς ἡμῶν Ἀναξ ἀπεχθάνεται τοιοῦτους ἀσυνομούς· ἐκεῖ ὁμῶς, ἀδελφέ, εἴχες σάδιον· ὁ Βομβίδης δὲν θὰ ἦτον ἤδη φυγῆς εἰς τὴν Γαίταν.

κῶς κατὰ πρόσωπον καὶ γραπτῶς; Τίνα καὶ ὁποῖα εἰσὶ τὰ ἰδικά μου ἔργα ἤματα; ὦ! μεγάλα καὶ φοβερά! ἐτόλμησα νὰ σαλεύσω τὴν ἱεράν σου ἄγκυραν, νὰ σὲ ἐγγίσω εἰς τὰ καίρια, νὰ σὲ προσβάλω εἰς τὸ τρωτόν σου μέρος. Καὶ λοιπὸν πρέπει πεπρωμένως νὰ ἀποθάνω, ὡς προσβλέψας κατὰ πρόσωπον τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης.

Ἀναμιμνησκόμενος, φαίνεται, τὴν φρόνιμον συμβουλήν, ἣν ὁ Ζεὺς ἔδωκε ποτε εἰς τὸν παρακονοῦμενον ὄφιν, ἀπεφάσισας νὰ μετέλθῃς πᾶν θεμιτὸν καὶ ἀθέμιτον, ἵνα πλήξῃς ἐμέ, τὸν πρῶτον τολμήσαντα νὰ κάμω λόγον περὶ δικαιοματίων καὶ καθηκόντων ἐνώπιον τῶν ἐν Σίφνῳ συνδημοτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ τοιαύτη ἀνόητος ὄρεξις καὶ εἰς τοὺς λοιπούς, τοὺς ὁποίους σὺ διὰ τοσούτων μόχθων διαπαλαιδαγωγήσας, κατώρθωσας νὰ πείσης, ὅτι δίκαια καὶ νόμοι εἶνε ὀνόματα μάταια καὶ φροῦδα, οὐδὲν δὲ ἄλλο ὑφίσταται ἐν Σίφνῳ, εἰμὴ ἡ θέλησις ἡ ἰδική σου.

Ἄλλ' ἡ πείρα θέλει σοὶ δεῖξει, ὅτι ἠπατήθης εἰς τοὺς ὑπολογισμούς σου· ὑπέπεσας εἰς δεινὸν ἀναχρονισμόν· διότι παρῆλθον οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι, καθ' οὓς ἐπηρέαζων συνειδήσεις, κατώρθωνες νὰ στιγματίζῃς ὄντινα ἀπῆτουν τὰ συμφέροντά σου· ὑπολόγισας, ὅτι θέλεις μεταχειρισθῆ ὄργανον τῆς ἰδιοτελείας καὶ ἀπανθρώπιας σου τὸν νόμον αὐτόν, ὃν σὺ μὲν πρὸ πολλοῦ ἐξωστράκισας τῆς Σίφνου, ἡμεῖς δὲ ἀγωνιζόμεθα νὰ μετακαλέσωμεν, ἐπλανήθης εὐήθως πλάνην δεινὴν· διότι ὁ νόμος καὶ οἱ φύλακες αὐτοῦ κατὰ φυσικὸν λόγον ἐπὶ σὲ μὲν θέλουσι ρίψει βλέμμα ἐλέους καὶ περιφρονήσεως, εἰς δὲ τοὺς χάριν αὐτοῦ ἀνάδρωσος ὑπὸ σοῦ καταδιωκομένουσιν θέλουσι προσμειδιάσει μειδίαιμα εὐμενείας καὶ εὐγνωμοσύνης.

Καί τοι συναισθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ δώσω πέρας εἰς τὴν ἐπιστολήν ταύτην, ἥτις, καὶ ἄκοντός μου, ἀπέβη μικροτέρα, ἢ ὅσον προεθέμην, δὲν δύναμαι ὁμως νὰ παραλείψω περιστάσιν τινα, ἐφ' ἧς ἐπικαλοῦμαι τὴν προσοχήν σου.

Πρὸ τινων ἡμερῶν, Κύριε Δήμαρχε, ἀνέγνων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 702 τῆς Αὐγῆς, ὅτι ὁ Κύριος Νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, δὲν ἠξεύρω πῶς συνέλαβε τὴν παράδοξον ἰδέαν νὰ μεταβῆ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν δῆμον Λαυρίου, καί νὰ σκαλίσῃ, καί νὰ ἐρευνήσῃ, καί νὰ μάθῃ, καί νὰ ἰδῇ, μετὰ ταῦτα δὲ νὰ διατάξῃ 14 πράγματα· δὲν σοὶ τὰ ἀπαριθμῶ ὅλα, διότι εἶναι πολλὰ, καὶ φοβοῦμαι μὴ πρᾶσθῇ ὁ λαϊμός σου, ἐνῶ θὰ τὰ ἀναγινώσκῃς, καὶ ἔχω τὸ κρῖμά σου· ἀρκεῖ μόνον νὰ σοὶ εἴπω, ὅτι ἐν ἑκ τῶν 14 εἶνε καὶ τὸ νὰ δοθῇ λόγος διαχειρίσεων τινῶν. Τί φρονεῖτε, Κύριε Δήμαρχε περὶ τοῦ ἀστείου αὐτοῦ Νομάρχου;

Ἄν δὲ κατὰ τύχην συνέβαινε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ὄρεξις καὶ εἰς τὸν νῦν διευθύνοντα τὸν νομὸν Κυκλάδων Κ. Ῥωσσέτον νὰ κάμῃ μίαν μικρὰν ἐκδρομὴν μέ-

χρη Σίφνου, εἶπέ μοι, νὰ ζῆς, πῶς ἤθελε σοὶ φανῆ ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ; Καὶ ἂν ἤθελε θεωρήσει ἀναγκαῖον νὰ διατάξῃ μικρά τινα πράγματα, τί ἤθελες πράξει; Ἄν π. χ. διέταττε νὰ μεταβῆμισθῆ ὀλίγον ἡ δημοτικὴ ὑπηρεσία, δηλ. νὰ ὑπάρχῃ ἀπὸ τοῦδε ἐν δημοτικὸν συμβούλιον, νὰ συνέρχεται εἰς συνεδριάσεις ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ προέδρου του, νὰ βουλευῆται περὶ τῶν δημοτικῶν ὑποθέσεων, νὰ γράφῃ τὰς ἀποφάσεις του, νὰ τὰς υπογράφῃ πρῶτον αὐτό, καὶ ἔπειτα νὰ τὰς ἐκτελῆς σύ· πρὸς τοῦτο δὲ νὰ μετακομισθῆ τὸ δημαρχικὸν κατάστημα εἰς οἰκίαν κατάλληλον, διότι ὅπως τὸ ἔχεις τώρα εἰς ἐν δωμάτιον τῆς οἰκίας σου μόλις χωρεῖς σὺ καὶ οἱ δύο γραμματικοί σου· ἂν πρὸς τοῦτοις τῷ ἐπήρχετο καὶ ἡ ἰδιοτροπία νὰ φύγῃ καὶ τὸ εἰρηνοδικεῖον ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιον τῆς αὐτῆς οἰκίας σου· ὄχι διότι βλάπτει νὰ ἦνε ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ καὶ τὸ δημαρχεῖον καὶ τὸ εἰρηνοδικεῖον, ἀλλὰ πρῶτον, διότι ἡ λαμπροτέρα οἰκία τῆς Σίφνου δύναται νὰ ἐνοικιασθῆ ἀντὶ 400 μόνον δραχμῶν κατ' ἔτος, δεύτερον, ἵνα μὴ τυχὸν τὸ δημαρχεῖον, ὡς ὄν ὑπεράνω καὶ ὀλίγον παλαιὸν καταπέσῃ καὶ πλακῶσῃ τὸ εἰρηνοδικεῖον, τρίτον δὲ καὶ τελευταῖον, ἵνα ἀραιωθῆ ὀλίγον ὁ πληθυσμὸς, καὶ ἀναπνέῃ οὕτω καὶ ὁ καὶ ὑ μένος ὁ εἰρηνοδίκης ἀνετώτερον, δηλ. καθαρώτερον ἀέρα· (διότι, ἂν ἐνθυμῶμαι καλῶς, τὸ κατάγειον δωμάτιόν του δὲν ἔχει οὐδὲ παράθυρον). Ἄν ἔπειτα ἔλεγεν (ὁ Κύριος Νομάρχης) «Θέλω ἀμέσως ἀγροφύλακας· θέλω ἀμέσως νεκροταφεῖον· θέλω τὸ νερὸν τῆς Τσάβλας· θέλω τὸ νερὸν τοῦ Θόλου· θέλω προκουμαῖαν· θέλω νὰ ἐπισκευασθῶσιν αἱ ὁδοί· θέλω διδακτήριον διὰ τὸ Παρθεναγωγεῖον· θέλω νὰ μετακομισθῆ ἀμέσως τὸ Ἑλλ. σχολεῖον εἰς τὴν πρώτην του λαμπρὰν θέσιν· θέλω νὰ πληρῶνεται ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ Καστροῦ· θέλω νὰ πληρωθῶσιν ὁ πτωχὸς Ἀβραῆς (καὶ τοὶ βλάψας μᾶλλον ἢ ὠφελήσας, ὡς διδάσκαλος) καὶ ὁ καλὸς ἀγαθὸς δημοδιδάσκαλος Ἰωάν. Μάτσας τοὺς ἀπὸ τοσοῦτων ἐτῶν καθυστεροῦντας μισθοὺς των· θέλω. θέλω. ξεύρω καὶ ἐγὼ πόσα ἠμπορεῖ νὰ θέλῃ; Θέλω ἐπὶ τέλος νὰ ἐκτίθενται εἰς τὸ ἐξῆς οἱ δημοτικοὶ προϋπολογισμοὶ καὶ ἀπολογισμοί, ὥστε νὰ ἐννοήσωσιν οἱ δημόται, ὅτι ὀφείλεται λόγος εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς διαχειρήσεως τῆς περιουσίας των· ἂν, λέγω, συνέβαινε τοιοῦτόν τι, τί θὰ ἔκαμνες, Κύριε Δήμαρχε; . . . Τί ὠχρίᾳς καὶ συλλογίζεσαι; Ἐγὼ νὰ σοὶ τὸ εἶπω τί θὰ ἔκαμνες. Ἐκκλησιν ἀμέσως εἰς τὸ ὑπουργεῖον· καὶ ἂν σοὶ ἔλεγε καὶ ὁ Κ. Κρεσθενίτης, ὅπερ ἐντὸς πάσης πιθανότητος, ὅτι ὀφείλεις νὰ πράξῃς ὅ,τι διατάχθῃς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Νομάρχου, τί θὰ ἔκαμνες τότε; Αἶ! Τότε πλέον εἰς σὲ ἀπόκειται νὰ εὕρῃς διέξοδον, ἂν δύνασαι.

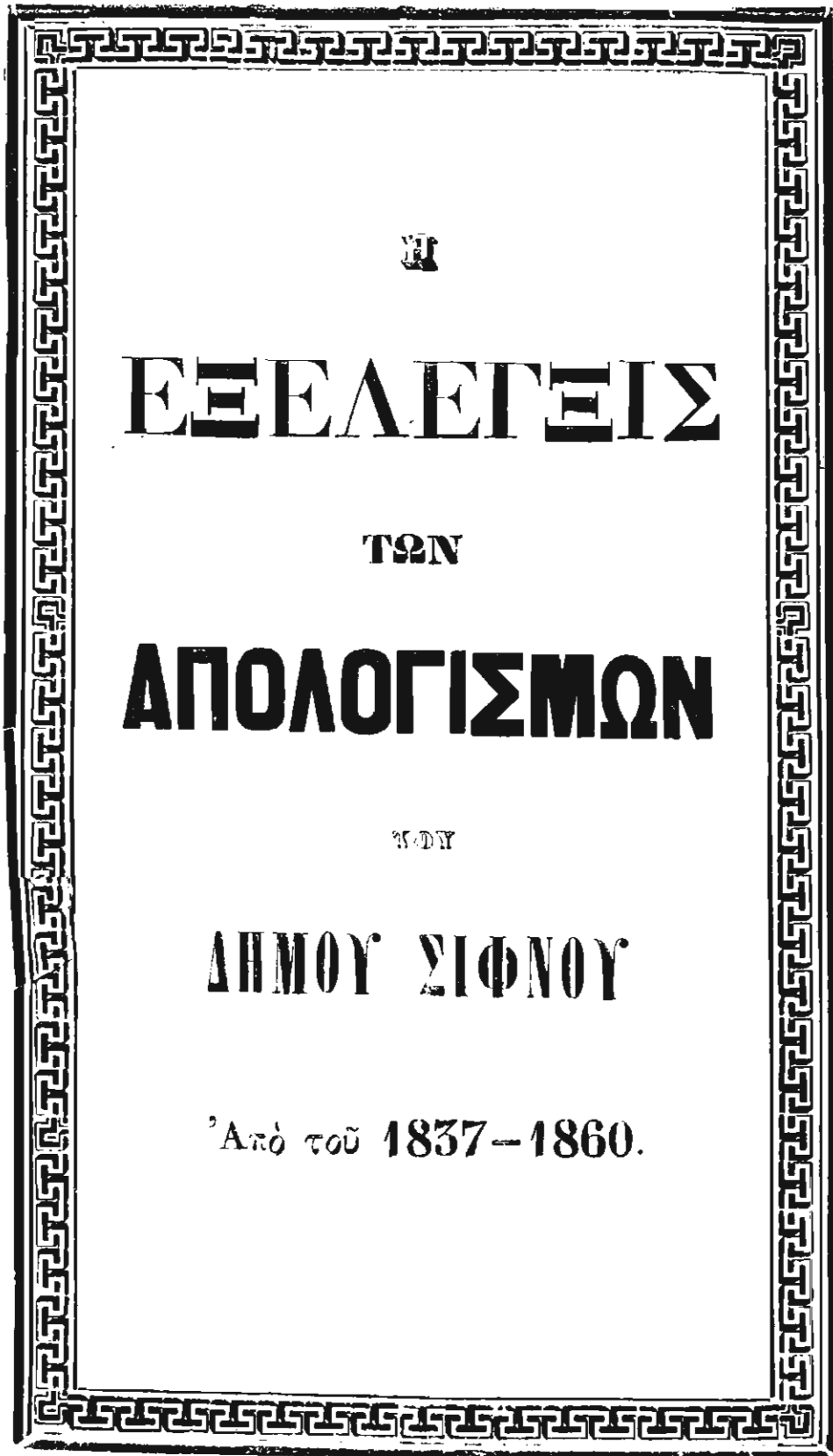
Ταῦτα καὶ καλὴν ἐντάμωσιν νὰ δώσῃ ὁ ἅγιος Θεός.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 16 ὀκτωβρίου 1860.

Ἰ. Γ. Ἀκούω ὅτι καὶ τὸ δημοτικὸν σου συμβούλιον μὲ κατεμύνησε· Κύριε ἐλέησον ! Μαρτύρομαι τὸν Θεὸν, ὅτι δὲν ἤξεύρω κἀν τίνες εἶναι οἱ δημοτικοὶ σου σύμβουλοι· καὶ πιστεύω, ὅτι ὀλίγοι Σίφνιοι τοὺς γνώριζον· ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν ἤξεύρω ἄλλον, παρὰ τὸν εὐφυᾶ νέον Ἰωάννην Δημητριάδην τὸν Ἰατρὸν καὶ τὸν δημοδιδάσκαλον Ψαραύτην. Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι, φιλικώτατα διακειμένοι πρὸς ἐμὲ, οὐδέποτε μοὶ παρεπονέθησαν, ὅτι προσεβλήθησαν ὑπ' ἐμοῦ· ἐξ ἐναντίας μάλιστα ὁ μὲν Ἰατρὸς καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου συναντηθεὶς μετ' ἐμοῦ ἐξέφραζει εὐγενῆ λύπην ἐπὶ τῇ ἀθλιότητι τῶν δημοτικῶν πραγμάτων· καὶ ἐν ἄλλοις δὲ περιστάσεσι δημοσίᾳ ὑπεδείξατο ἀνεξαρτησίαν χαρακτῆρος· ἐπίσης καὶ ὁ Κ. Ψαραύτης, μεθ' οὗ συνεταξειδεύσαμεν ἀπὸ Σίφνου εἰς Σύρον, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς μου συνδιαλεγόμεθα, οἰκτείροντες τὴν τύχην τῆς πατρίδος, οὐδέποτε ἀπέκρυψεν, ὅτι συμμερίζεται τὰ δίκαια παράπονα τῶν Σιφνίων· ἃ ἰσχύον ἐλείψε νὰ λησμονήσω τὸν Κύρ. Ἀπόστολον Βαφίαν, ὅστις, ὡς ἔμαθον ἐν Σύρῳ παρ' ἀξιοπίστων προσώπων, εὐρεθεὶς ἐν συναναστροφῇ (ἐν Σύρῳ), ἐν ᾗ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν περιλαλήτων δημαρχικῶν μας, παρέστησε γραφικώτατα διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ βωμολοχικῆς εὐφυΐας, τὴν λαμπρὰν εἰκόνα τῶν δημοτικῶν μας πραγμάτων. Αὐτὸς δὲ οὗτος καὶ ἐν Σίφνῳ ὁσάκις δι' αἰτία· ἀγνώστους δυσαρεστηθῆ κατὰ τοῦ κυρίου του, ἐξεμεῖ κατ' αὐτοῦ τὰ αἰσχίστα· ἀφοῦ δὲ σ υ μ β ι β α σ θ ῆ, ἐπιστρέφει πάλιν ἐπὶ τὰ ἴδια ἐξεράματα.

Ἡ λοιπὸν εἶναι ψευδῆς ἢ διχοθεῖσα φήμη, ὅτι μὲ κατεμυνήσατε, Κύριοι σύμβουλοι, ἢ ἂν ᾔνε ἀληθές, ἐτέθητε εἰς τὴν σκληρὰν ἀνάγκην νὰ ὁμολογήσητε, ὅτι μὲ καταμυνήσατε χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρετε· ἀπητήθη δηλ. ἡ ὑπογραφή σας, καὶ ἐθέσατε αὐτὴν εἰς ἔγγραφον, ὅπερ δὲν ἐπετράπη ὑμῖν νὰ ἀναγνώσητε· ἐξήγησις ἐλαφρυντικωτέρα ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δοθῆ· ἔπρεπε δὲ νὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ περίστασις αὕτη, ἵνα βεβαιωθῆ ἔτι μᾶλλον, ὅτι ἡ Σίφνος ἀποτελεῖ κράτος ἐν κράτει, καὶ ὅτι ἐν τῷ κράτει τούτῳ οἱ πάντες εἶνε καταδικασμένοι νὰ ζῶσιν ὡς παρίαί, εὐχαριστούμενοι, ὅτι τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ βλέπωσι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ νὰ φέρωσι τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ κυρτωμένου αὐτῶν αὐχένος.

Ὁ αὐτός·

Ἡ

ΒΕΒΛΗΤΕΙΣ

ΤΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

ΤΟΥ

ΔΗΜΟΥ ΣΙΦΝΟΥ

Ἐκ τῶν 1837—1860.

Ἀριθ. Πραξ. 4.

Ἀρχειοφύλαξ Μ. Βαίου
Ἀριθ. 8.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξελέγξεως τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ Δήμου Σιφνίων Ἐπιτροπή.

Διεξελοῦσα μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς, ἀναδιφίσασα δὲ καὶ διατρέξασα ἰδίως ἓνα πρὸς ἓνα φακέλλον ἐκάστης λογιστικῆς χρήσεως, ἀρχαμένη ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1860 ἔτους καὶ ἀσχοληθεῖσα πρὸς τοῦτο δωδεκαημερίαν ὀλόκληρον, προσπαθήσασα ὅπως ἀνεύρη ἅπαντα τὰ ἀπαιτούμενα λογιστικά βιβλία καὶ λοιπὰ βοηθητικά ἔγγραφα ἐντὸς τῶν τοιούτων φακέλων οὓς παρέλαβε παρὰ τῆς ἐνταῦθα Δημοτικῆς Ἀρχῆς ἄνευ ἐρεύνης τῶν περιεχομένων ἐντὸς τούτων κατὰ τὴν περὶ τούτου συνταχθεῖσαν κατὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου ἐνεστῶτος ἔτους ὑπ' ἀριθ. 2 πράξιν τῆς, ἵνα κατὰ συνέπειαν προβῆ κατὰ τὸν εἰλικρινῆ πόθον τῆς εἰς τὴν ἀκριβοῦς τῶν ἀπολογισμῶν τούτων ἐξελέγξιν, καὶ μὴ εὐροῦσα ἐντὸς τῶν φακέλων τούτων, εἰμὴ συγκεχυμένα καὶ σποράδην ὀλίγιστα καὶ ἀτελεῖ Βιβλία λογιστικά καὶ λοιπὰ ἔγγραφα, δι' ὧν ἦτον ἀδύνατον νὰ πρόσδεύσῃ εἰς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐργασίαν, ἐξαιτησαμένη δὲ τὰ ἐλλείποντα ταῦτα ἔγγραφα παρὰ τοῦ Κ. Δημάρχου διὰ τῆς ἀπὸ 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου ὑπ' ἀριθ. 3. ἐκθέσεώς τῆς, καὶ μὴ λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ μάλιστα μετὰ δεκαημερίας παρέλευσιν εἰμὴ φακέλους τινὰς ἐπιγραφόμενους ἔξωθεν *Οἰκονομικὰ καὶ Λογιστικά* καὶ τοι μετὰ σκέψεως καὶ προσοχῆς ἐρευνήσασα τὰ ἐντὸς τῶν φακέλων τούτων, καὶ ἀπαντήσασα ἐν αὐτοῖς ἀπλῆν τὴν μετὰ τοῦ σχετικοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου διαφόρων ἔτων ἀλληλογραφίαν τῆς Δημοτ. ἀρχῆς, εὐροῦσα δὲ μόνον τινὰ λογιστικά ἔγγραφα χρήσιμα μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα λίαν συγκεχυμένα καὶ ἐλλειπῆ, ὡς τὰ πρότερον εἰς αὐτὴν παραδοθέντα, ἐθεώρησε μολαταῦτα καθῆκον αὐτῆς βοηθουμένη ἐκ μόνων τῶν ὑπ' ὄψιν αὐτῆς ὑπαρχόντων ἀσυναρτήτων λογιστικῶν Βιβλίων καὶ ἐλλειπῶν χρηματικῶν ἐνταλμάτων, ἄνευ τῶν στελεχῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἔκ τινων Βιβλίων τῶν Πράξεων τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, νὰ προβῆ, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς, ἐξάγουσα ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπ' ὄψιν τῆς ἐγγράφων καὶ λοιπῶν τὸ κατ' ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ δήμου μας μέχρι τοῦ 1860 ἔτους προὑπολογιζόμενον, εἰσπραττόμενον καὶ δαπανώμενον ποσόν, ἔχουσα δὲ καὶ ὑπ' ὄψιν ὅσας ἀπῆντησε δημαρχικὰς ἐκθέσεις, δι' ὧν ὑπε-

βάλλοντο εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου οἱ ἀπολογισμοὶ τοῦ δήμου τινῶν ἐτῶν, ἐξάγει ὡς πρὸς τὰ ἐτήσια ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ δήμου ὡς ἐφεξῆς.

ΚΕΦΑΛ. Α.—Ὅτι ὁ Δῆμος οὗτος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837 μέχρι 1842 συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ κατὰ μέσον ὄρον, ἐκ τῶν διαφόρων πόρων του, προῦπολόγιζε καὶ εἰσέπραττε ποσὸν Δραχ. 3,500· ἐδαπάναι δὲ ἐτησίως εἰς τὰς ἀναποφεύκτους αὐτοῦ ἀνάγκας ἔλαττον Δραχ. 3,000 ἤτοι διὰ μισθοδοσίαν Δημάρχου, Γραμματέως καὶ ἐνὸς κλητῆρος Δραχ. 1200· δι' ἀντιμισθίαν Δημοδιδασκάλου καὶ ἔξοδα γραφικὰ Δρ. 700.— διὰ μισθοδοσίαν ἀγροφυλάκων Δραχ. 600· καὶ δι' ἀπρόοπτα ἔξοδα Δρ. 200· ἐκ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου τῶν ἐξόδων, ἀφοῦ δικαίως ἐκπίπτει ἡ Ἐπιτροπὴ τὰς διὰ τοὺς ἰδανικοὺς ἀγροφύλακας πληρονομένας ἐτησίως Δρ. 600 ὡς ἀδικαιολογήτους, καθάσον εἰς τὰ χρηματικά ἐντάλματα τούτων δὲν ὑπάρχουσιν ἐπισυνημμένοι οὔτε διορισμοί, οὔτε αἱ ὀρκοδοσίαι αὐτῶν, οὔτε αἱ παύσεις ἢ ἀπολύσεις τούτων (παρὰ τὰ διατεταγμένα) ὅπως γνωσθῆ τὸ πρόσωπον τοῦ ὀρκισθέντος καὶ ὑπηρετοῦντος ὡς καὶ ἡ διάρκειά τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ· ὥστε, κατὰ μέσον ὄρον, τὸ ποσὸν τῶν νομίμων ἐξόδων κατ' ἔτος περιορίζετο εἰς Δραχ. 2400. Κατὰ τὸ διάστημα ὅθεν τῆς ἐξαετίας ταύτης, τὸ Δημ. Ταμεῖον ὤφειλε νὰ ἔχη περίσσευμα κατ' ἔτος Δραχ. 1100· ἐν τῇ ἐξαετείᾳ ἄρα ταύτῃ, ἔδει νὰ εὑρίσκετο περίσσευμα εἰς τὸ Ταμεῖον 6600 Δραχ. ἀλλὰ κατὰ τινὰ εὑρεθεῖσαν ἔκθεσιν τοῦ τότε Δημάρχου πρὸς τὸ Δημ. Συμβούλιον, ὅτε ὑπέβαλεν εἰς αὐτὸ πρὸς ἐξέλεγχιν τοὺς ἀπολογισμοὺς τοῦ 1842 ἔτους, ἐξάγεται ὅτι εὑρέθη εἰς τὸ τελευταῖον τῆς ἐξαετίας ἔτος περίσσευμα μὲν χρηματικὸν μόνον Δρ. 164 8. 90. καθυστερούμεναι δὲ Δρ. 1024· ἤτοι τὸ ὅλον τοῦ πραγματικοῦ περισσεύματος μετὰ τῶν καθυστερουμένων Δραχ. 2672. 90 ἐξ ὧν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν αὐτὴν Δημαρχικὴν ἔκθεσιν, ὀφείλονται εἰς διαφόρους λήπτορας Δρ. 681. 90. ὥστε, καὶ τούτων ἐκπιπτομένων ἐκ τοῦ ὀλικοῦ ὡς ἀνωτέρω ποσοῦ, κατελείπετο εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου ποσὸν Δρ. 1991. αἵτινες Δρ. ἔδει νὰ μετενεχθῶσιν εἰς τὴν τοῦ ἐπομένου 1843 ἔτους χρήσιν· ἀλλὰ τοιοῦτον οὐδαμοῦ ὡς μετενεχθὲν εἰς τὴν ἐπομένην χρήσιν ἢ ἀλλαγῶν καταφαίνεται, ὥστε θεωρεῖται ὡς ὑπάρχον τὸ ποσὸν τοῦτο ἔκτοτε εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου, τὸ ὅποῖον ὁ παραλαβὼν τότε Δημοτικὸς εἰσπράκτωρ εἶναι ὑπόλογος ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν Δήμον, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ποῦ καὶ πῶς τὸ διέθεσε.

ΚΕΦΑΛ. Β'.—Προβαίνουσα ἐπομένως εἰς τὴν τῆς ἐπομένης τριετίας ἐξέλεγχιν τῶν ἀπολογισμῶν ἤτοι τοῦ 1843-1844 καὶ 1845· καίτοι ἀπαντήσασα πλείονα τάξιν ἐν ταῖς προγενεστέροις, ὑπ ὅψιν δὲ ἔχουσα μόνον φυλλάδιον τινὰ τῆς διαχειρίσεως τοῦ Δημοτικοῦ Εἰσπράκτορος, οὐδὲν ἕτερον ἠδυνήθη νὰ ἐξάξῃ, εἰμὴ ὅτι ἐπειδὴ οἱ αὐτοὶ πόροι καὶ τὸ αὐτὸ ποσὸν τῶν ἐξόδων ἀνευ τινος προσθαφαιρέσεως ὑπῆρχον προῦπολογισμένοι, ἔδει νὰ εὑρίσκειται περίσσευμα εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου καὶ κατὰ

τὴν λήξιν τῆς τριετίας ταύτης πλέον τῶν 3000. Δραχ. ἀλλὰ μετὰ λύπης παρατήρησεν, ὅτι πλεῖον ἢ καὶ διπλάσιον τοῦ εἰρημένου ποσοῦ, παρίσταται ὡς καθυστερούμενον, χωρὶς νὰ εὑρίσκηται καὶ ὀνομαστικὸς Κατάλογος τῶν καθυστερούντων προσώπων, ἐκ τίνος φόρου, καὶ ὁποῖον ποσὸν καθυστερεῖται παρ' ἐκάστου ὥστε ἡ ἔλλειψις αὕτη ἐπιβαρύνει τὸν ὑπόλογον Δημοτ. Εἰσπράκτορα, καθ' ὅσον ἔδει ν' ἀποδειχθῆ καὶ τοῦτο.

ΚΒΦΑΛ. Γ'.—Ἐπιληφθεῖσα ἐπίσης ἀκολούθως τῆς ἐξελέγξεως ἀπὸ τοῦ 1846 ἔτους, ὅτε εἰσῆλθεν ὡς Δήμαρχος ὁ Ἰωάννης Προβελέγγιος, παρατήρησεν ὅτι ἀφοῦ οἱ αὐτοὶ πόροι τοῦ Δήμου ὑπῆρχον προϋπολογισμένοι ἦτοι Δραχ. 3630, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ Βιβλίου τῶν πράξεων τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, οἵτινες βεβαίως ἤρουν ν' ἀπαντήσωσι τὰς ἀναποφεύκτους τοῦ Δήμου ἀνάγκας, ὡς καὶ πρότερον, (καθόσον οὐδὲν Δημοφελὲς ἔργον εἶχε προϋπολογισθῆ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὡς καὶ οὐδέποτε, οὐδὲ ἀνάγκη τις τοῦ Δήμου προὔκλει αὐξήσιν ἐξόδων πλειόνων τῶν συνήθων προσετέθη ὅμως κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὡς ἔσοδον τοῦ Δήμου καὶ τὸ ἐκ Δραχ. 720 ἐκπληστηρίασμα τῆς ἐκποιθηθείσης Δημοτ. οἰκίας καὶ κατεχωρήθη ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ὡς δαπανητέον, ἐνῶ ἡ κληροδοτηθεῖσα εἰς τὸν Δήμον οἰκία αὕτη, ἔδει νὰ διατηρηθῆ καὶ ἐπισκευασθῆ δεόντως ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς Δημαρχικὸν καὶ Βίρηνοδικιακὸν Κατάστημα, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἔχῃ ὁ Δήμος οἰκονομίαν πλέον τῶν ἑκατὸν Δραχμῶν κατ' ἔτος, ἄς πληρῶναι δι' ἐνοίκιον τοιούτων Καταστημάτων, δεκαπενταετίαν ἤδη, ἀναβαίνοντος τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς Δρ. 1500, τὰς ὁποίας ἀπελάμβανεν ὁ αὐτὸς Δήμαρχος, ἔχων ὡς τοιαῦτα καταστήματα τὰς ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ἐτοιμορόπους οἰκίας του, συνάμα δὲ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν αὐτοῦ ἐκ Δραχ. 600 κατ' ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ ἀπαντᾶται ἐν τῇ ἀπολογιστικῇ ἐκθέσει τοῦ Δημάρχου τῆς χρήσεως ταύτης ὅτι ὑποχρεοῦται ὁ Δημοτ. Εἰσπράκτωρ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου Δραχ. 427, 90 ἄς ἔλαβεν ἐκ τῶν Εἰσπράξεων τῆς αὐτῆς χρήσεως, καὶ οὐδαμοῦ εὑρίσκηται Γραμμάτιον ἀποδεικνύον ὅτι κατέθεσεν οὗτος τὰς Δραχ. ταύτας εἰς τὸ Δημοτ. Ταμεῖον, δεόν νὰ βαρυνθῆ καὶ μὲ τὸ ποσὸν τοῦτο ὁ Δημοτ. Εἰσπράκτωρ.

Ἄρθρον 1.—Εἰσελθοῦσα ἐπομένως εἰς τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἀπολογισμῶν καὶ ἐξακολουθοῦσα μέχρι τοῦ 1850 ἔτους, συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ, παρατηρεῖ ὅτι, καίτοι οἱ πόροι τοῦ Δήμου ἠῤῥξανον, καθ' ὅσον ἀπαντᾶται ὡς προϋπολογισθὲν ἔσοδον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ποσὸν Δραχ. 4347 46, καὶ τοῦτο, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προϋπολογίσθη μόνον ὁ τῶν ὠνίων κλπ. Δημοτ. φόρος διὰ Δραχ. 2633, 46, μόλα ταῦτα ἔσπαταλήθη κατὰ τὴν αὐτὴν λογιστικὴν χρῆσιν καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὸν Δήμον κληροδότημα τῆς ἀποβιώσασης Αἰκατερίνης Ἰωάν. Μ. Μάρκου ἐκ Δραχ. 1360, δοθεισῶν παρὰ τοῦ ἀποβιώσαντος Ν. Χρισογέλου εἰς τὸν τότε Δήμαρχον Ἰωάννην Προβελέγγιον καὶ σημειωθεισῶν ἐν τῷ τοῦ αὐτοῦ ἔτους προϋπολογισμῷ ὡς δαπανητέον ἔσοδον τοῦ Δήμου. Ἐνταῦθα πα-

ρακτηρεῖ ἢ ἐπιτροπῇ, ὅτι ἐπειδὴ τὰ πρὸς ἀμφοτέρων τῶν κληροδοτημάτων ἀναβαίοντα εἰς Δραχ. 2080, ἐξοδεύθησαν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου οὐχὶ συμφώνως μὲ τὴν διάταξιν τῶν διαθετῶν, οὐδὲ εὐρίσκεται πρᾶξις ἐγκεκριμένη περὶ καταναλώσεως εἰς μισθοδοσίαν Δημοτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀγροφυλάκων τῶν ἐν λόγῳ κληροδοτημάτων, τὸ ποσὸν τοῦτο δέον νὰ ἐπιστραφῇ ἐντόκως εἰς τὸν Δήμον παρὰ τοῦ δαπανήσαντος αὐτὸ Δημάρχου Ἰωάννου Προβελεγγίου, ὡς καὶ τὸ διὰ τοὺς ἀγροφύλακας δαπανώμενον κατ' ἔτος ποσὸν ἐκ Δραχ. 960, φέρον κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην ποσὸν Δραχ. 4800, διὰ τοὺς ὁποίους ἐκθέτει λόγους περὶ ἀγροφυλακῆς ἐν τῷ πρόσθεν κεφαλαίῳ Α'. τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Ἄρθρον 2. — Ἐπειδὴ οὐδαμοῦ ἀπαντῶνται Πρακτικὰ Δημοπρασίας καὶ ἐγκρίσεις τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ἐγγείων Δημοτ. φόρων, οὐδὲ τοῦ ἐμμέσου ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ σιτηρῶν Δημοτ. δασμοῦ καθ' ὅλην τὴν πενταετίαν ταύτην, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1846 ἕως 1850 ἔτους φαίνεται ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς σημειούμενον ὡς εἰσπρακτέον κατ' ἔτος ποσὸν Δρ. 1300 ἐκ τοῦ φόρου τῶν ὠνίων καὶ λοιπῶν, ὁ δὲ φόρος οὗτος, ὡς ἐσχάτως ἀπεδείχθη ἐνοικιάζεται καὶ εἰσπράττει ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον Δρ. 5000, τοὺς δὲ φόρους τούτους εἰσέπραττε παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Δημοτ. εἰσπράκτορος (ὡς οὗτος ἐκθέττει) τῇ διαταγῇ τοῦ εἰρημένου Δημάρχου ὁ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων ἐπιστάτης αὐτοῦ Ξενοφῶν Σεριάνης, ὅστις οὐδέποτε ἔδωκε λόγον περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν εἰσπράξεων τούτων καθ' ὅλην τὴν πενταετίαν ταύτην, οὐδὲ ἐκ διπλοτύπων τοῦ Δημοτ. εἰσπράκτορος ἐξάγεται τὸ κατ' ἔτος εἰσπραττόμενον ποσὸν ἐκ τοῦ εἰρημένου φόρου, ὑπολογίζεται δὲ κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην χρηματικὴ εἰσπραξις πλεόντων 25000 Δρ. κατὰ δὲ τὰς παρατηρήσεις τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἐκ τῶν ὑπ' ὄψιν τῆς φυλλαδίων ἐξάγεται, μόλις κατὰ μέσον ὄρον Δρ. 1000 εἰσῆγοντο κατ' ἔτος εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου ἐκ τοῦ φόρου τούτου καὶ οὕτω κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν ταύτην ὁ Δήμος ἐζημιώθη κατὰ μέσον ὄρον καὶ συγκαταβατικῶς Δρ. 12000, τὸ δὲ ποσὸν δέον τοῦτο νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν ἐπιτρέψαντα τὴν εἰσπραξίν ταύτην Δήμαρχον, ἢ ἐπιτροπῇ θεωρεῖ ὑπόλογον τοῦτον ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον ποσὸν, καὶ συγκεφαλαιούσα ἄχρι τῆς μυστικῆς ταύτης χρήσεως τοῦ 1850 τὰ βαρύνοντα τοὺς δοσιλόγους ποσὰ, ἐξάγει ὅτι ὁ μὲν Δήμαρχος Ἰω. Προβελέγγιος ὀφείλει

1) Νὰ ἐπιστρέψῃ ἐντόκως τὰ σπαταληθέντα κληροδοτήματα ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη	Δρ. 2080
2) Διὰ τὴν παράτυπον πληρωμὴν τῶν ἀγροφυλάκων καθ' ὅλην τὴν πενταετίαν ταύτην	" 4800
3) Διὰ τὴν αὐθαίρετον πενταετίας εἰσπραξίν τῶν ἐμμέσων φόρων παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος Σεριάνη ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη Δρ. δώδεκα χιλιάδας.	" 12000
	<hr/>
Τὸ ὅλον	Δρ. 18880

Ἐπίσης δὲ ὁ Δημοτ. εἰσπράκτωρ βαρύνεται διὰ τὰ ἐφεξῆς:

1) Διὰ τὸ πραγματικὸν φαινόμενον χρηματικὸν περίσσειμα ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ 1842 ἔτους ἄνευ τῶν καθυστερουμένων	Δρ.	1648	90
2) Διὰ τὰς ἐπιστρεπτέας ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ 1846 ἔτους	"	427	90
3) Διὰ τὸ φαινόμενον ὡς καθυστερούμενον ποσὸν κατὰ τὴν λήξιν τοῦ 1860	"	5921	7
Τὸ ὅλον Δρ. ἑπτὰ χιλιάδας ἑνεακίσσια ἑννεηκοντα ἑπτὰ καὶ λεπτὰ ὀγδοήκοντα ἑπτὰ.	Τὸ ὅλον Δρ.	7997	87

Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον ὡς ἀνωτέρω κονδύλιον τῶν καθυστερουμένων δύναται ὁ ὑπόλογος νὰ ἀποδείξῃ ἂν εἰσπραχθῆσαν καὶ ποῦ ἐδαπανήθησαν αἱ καθυστερούμεναι αὐταὶ Δραχμαί.

ΚΕΦΑΛ. Δ'. — Ἐξακολουθήσασα ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἐξέλεγχιν καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1851 ἔτους μέχρι τῆς λογιστικῆς χρήσεως τοῦ 1855 ἀπολογισμῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἔτους τούτου, ἦτοι καὶ ἑτέρας ἑτι πενταετίας διαχειρήσιν (οὕτω γὰρ, ὡς ἔγγιστα, καταριθμῶνται ἀτυχῶς αἱ ἔννομοι τριετείς μας Δημαρχικαὶ περίοδοι) καὶ ὁδηγουμένη ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν πράξεων τοῦ Δημ.-τ. Συμβουλίου καὶ λοιπῶν ὑπ' ὄψιν τῆς ἐγγράφων, ὡς μὴ παραδοθέντων εἰς αὐτὴν παρὰ τοῦ Δημάρχου οὔτε οἱ ἐγκριθέντες προϋπολογισμοὶ τοῦ Δήμου, οὔτε αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐγκριτικαὶ ἀποφάσεις τῆς προϊσταμένης Νομαρχίας, ἐξάγει ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τοῦ 1851, ὅτε παρίσταται ὅτι καὶ ὁ τῶν Σιτηρῶν φόρος ἤρξατο νὰ εἰσράττηται μετὰ τῶν ὠνίων, προϋπολογίσθησαν μὲν ταῦτα ἔσοδα μὲν μόνον Δρ. 3584. 54, ἀφοῦ μόνον μόνος ὁ τῶν ὠνίων κτλ. φόρος προϋπολογίσθη διὰ Δρ. 2200. Ἐξοδα δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος Δρ. 3566, ἐνῶ βεβαίως τὰ ἔσοδα ἔδει νὰ αὐξάνωσιν, ὡς ἐγκριθέντος τότε καὶ τοῦ Δημοτ. φόρου τῶν Σιτηρῶν ὡς εἴρηται· παρίσταται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν πράξεων τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, ὅτι κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1852 προϋπολογίσθησαν ὡς ἔσοδα τοῦ Δήμου Δρ. 5000 περίπου καθαρά, καὶ ἕτεροι 5000 καθυστερούμεναι, ἴσον δὲ ποσὸν ἐξόδων, ὥστε τοῦτο εἶναι θαυμασμῶ ἄξιον· ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1853 παρετηρήθη ὅτι ὑπελογίσθησαν ὡς ἔσοδα τοῦ Δήμου Δρ. 4400 καὶ ἐξοδα Δρ. 4224 (ἀείποτε δὲ ἀπαντᾶται ἡ ἀντιμισθία τῶν ἀγροφυλάκων προϋπολογιζομένη εἰς Δρ. 960 ἑτησίως). Ἐξάγεται ὅθεν ἐνταῦθα ἡ κατὰ μέσον ὄρον ἐλάττωσις τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Δήμου καὶ κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην, διότι ἐνῶ ἐκ μόνου τοῦ φόρου εἰσπραττόντο, ὡς ἀπεδείχθη οὗτος κατ' ἔτος 5000 Δρ. καὶ περιπλέον, προϋπελογίζετο μόνον Δρ. 2200, ὥστε ἂν δὲν ἀποδειχθῆ παρὰ τοῦ Δημάρχου ὅτι ὁ φόρος οὗτος ἐνοικιάζετο, καὶ εἰς ποῖον ποσὸν ἀνέβαινεν ἑτησίως ἡ ἐνοικίασις διὰ τῆς παρουσιάσεως τῶν Πρακτικῶν τῆς Δημοπρασίας καθίστησι τὸν Δήμαρχον ἔνοχον ὅτι κατὰ μέσον ὄρον ἐσφέρει τὸ Δημ. Ταμεῖον τῆς ὠφελείας Δρ. 2500 κατ' ἔτος· ἐξ ἀναλογίας ἄρα κατὰ

τὴν ἐν λόγῳ πενταετίαν τὸ σπαταληθὲν ποσὸν ἀναβαίνει εἰς Δρ. 12500, ὅπερ δέον νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν Δήμαρχον, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ παρατύπως καὶ κατὰ βούλησιν ἀπλῆν τοῦ Δημάρχου πληρωθὲν εἰς τοὺς ἀγροφύλακας ποσὸν κατὰ τὴν αὐτὴν πενταετίαν ἀναβαῖνον εἰς Δρ. 4800, τοῦτο δὲ διότι οὐχὶ τὸ συντάξαν τοὺς ἐτησίους προϋπολογισμοὺς τῆς πενταετίας ταύτης Δημοτ. Συμβούλιον δύνатаи νὰ θεωρηθῆ ὑπόλογον, ἀλλ'ὁ Δήμαρχος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ, καθόσον, ὡς εἶναι πασίγνωστον, τὸ σῶμα τοῦτο καὶ τοὶ ἐκ φιλησύχων καὶ τιμίων, ἀλλ'ἀγραμμάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, συνδημοτῶν μας ἀείποτε σχηματιζόμενον, καὶ πλᾶσμα τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὑπάρχον καὶ τυφλοῖς ὄμμασιν ὑπεῖκον εἰς τὰς αὐθαιρέτους θελήσεις τοῦ προϊσταμένου Δημάρχου Ἰω. Προβελεγγίου ἢ τοῦ ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ τοῦ δημορχικοῦ παρέδρου, ἐνεργούντος κατ' ἔμπνευσεν τοῦ Δημάρχου του, δὲν ἠδύνατο, εἰμὴ νὰ παραδέχεται ἀνεξετάστως τὸν εἰς αὐτὸ ὑποβαλλόμενον ἐτησίως καὶ ὑπ' αὐτοῦ προπαρασκευαζόμενον προϋπολογισμόν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου μας, ὡς καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς αὐτοῦ, καταφαίνεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ, ὅτι ποῦ μὲν ἀπαντῶνται πράξεις τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου ὑπογεγραμμέναι παρὰ τριῶν ἢ πέντε μελῶν ποῦ δὲ ὅλως ἀνυπόγραφοι αἱ πράξεις ὑπὸ τοῦ σώματος τούτου· συγκεφαλαιουμένων ἄρα τῶν ἄνω ποσοτήτων τῶν βαρυνόντων τὸν Δήμαρχον καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην πενταετίαν ὡς ἐφεξῆς. ἦτοι

1) Διὰ τὴν προκίψασαν ζημίαν τοῦ Δήμου ἐκ τῆς παρατύπου καὶ ἐλαττωματικῆς εἰσπράξεως τῶν ἀμέσων φόρων καθ' ὅλην τὴν πενταετίαν κατὰ μέσον ὄρον Δρ. 12,500

2) Διὰ τὴν κατὰ βούλησίν του πληρωμὴν τῆς ἀγροφυλακῆς κατὰ τὴν αὐτὴν πενταετίαν " 4,800

3) Διὰ τὸ κατὰ τὸ 1854 ἔτος ἀπαντώμενον δαπανηθὲν κληροδότημα τῆς Ῥαλοῦς Ῥαφελέτου ὅπερ δὲν διέτεθη κατὰ τὴν διάταξιν τῆς διαθέτου, ἀλλὰ διὰ μισθοδοσίαν προσωπικοῦ ἀγροφυλακῆς καὶ λοιπὰ " 2,080

Τὸ ὅλον Δρ. 19,380

Ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ τὸν Δήμαρχον ἢ τὸν ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ ὑπόλογον εἰς τὸν Δήμον διὰ τὸ εἰρημένον ποσόν.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄.— Δὲν θεωρεῖ ἄσκοπον ἐνταῦθα ἢ Ἐπιτροπὴ νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου πρὸς γνῶσίν του καὶ τῶν συνδημοτῶν μας ὅτι κατὰ τὴν ἐξέλεξιν τῶν δημοτ. λογαριασμῶν τῆς χρήσεως τοῦ 1854 ἔτους ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ δημορχικῇ ἐκθέσει, δι' ἧς ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐξέλεξιν τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου τοὺς ἀπολογισμοὺς τῆς διαχειρίσεως τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος τῆς χρήσεως ταύτης, ἀπήντησε ῥητῶς ὅτι ὁ Δήμαρχος Ἰω. Προβελέγγιος ἐπληρώθη ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ αὐτοῦ ἔτους δραχ. 1549.90 δι' ὅσας ἐξ ἰδίων του ἐξώδευσεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἑλλην. Σχολείου, ἐνῶ οὗτος ἐκήρυξεν ἦτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο κατάστημα

ἀνήγειρεν οὗτος ἀπὸ τὴν δημορχικὴν του ἀντιμισθίαν, ἐνῶ αὐτὴ παρίσταται εἰς τοὺς παρουσιασθέντας ἀπολογιστικούς πίνακας ὅτι προϋπελογίζετο καὶ ἐπληρώνετο ἀνελλιπῶς ἐτησίως, εἴτε πρὸς αὐτὸν ἀπ'εὐθείας ἢ, ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ, εἰς τὸν ἀναπληρωτὴν του.

Ἄρθρον 1.— Ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1854 εὐρίσκεται ὡς χρηματ. περίσσευμα δραχ. 472,92 τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο δέον νὰ βαρύνῃ τὸν Δημ. Εἰσπράκτορα διότι δὲν εὐρέθη ὡς μετενεχθὲν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐπομένου 1855 ἔτους.

Ἄρθρον 2.— Θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ παρατηρήσῃ ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1855, ἀπήντησε μετὰ θαυμασμοῦ ἐν κοινῶν καθυστερούντων εἰς τὸ Δημ. Ταμείον δραχ. 6228,58, ἐνῶ, ὡς προηγουμένως παρετήρησε, τὰ τοιαῦτα καθυστερούμενα ἦσαν ἐπὶ πολὺ ὀλιγώτερα, καὶ ἔδει μᾶλλον νὰ ἐλαττοῦνται διὰ τῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰσπράξεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Δημ. Εἰσπράκτορος.

Ἄρθρον 3.— Ἐνταῦθα ἡ Ἐπιτροπὴ πρὶν ἢ ἐκθέσῃ τὰ ἀπαντηθέντα εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1856 μέχρι 1860 ἐξέλεξι αὐτῆς δὲν δύναται εἰμὴ νὰ διομολογήσῃ ὅτι ἐπὶ σκοπῶ ὑπεκρύβησαν καὶ οὐδαμῶς ἐπαρουσιάσθησαν εἰς αὐτὴν παρὰ τῆς Δημ. Ἀρχῆς τὰ οὐσιωδέστερα καὶ κυριώτερα στοιχεῖα, ἐξ ὧν βοηθημένη ἠδύνατο νὰ ἀποφανθῇ μετὰ σφριγμοῦ καὶ θετικότητος καὶ ἀνακαλύψῃ πλείονας τοῦ Δήμου ζημίας ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν. Ὅτι δὲ δύναται νὰ διαβεβαιώσῃ εἶναι ὅτι οὐδένα ἄλλο ἐξῆξεν ἐκ τῶν ὧν ἔλαβεν ὑπ'ὄψιν ἀσυναρτήτων καὶ σποράδην συγκεχυμένων λογιστικῶν φυλλαδίων καὶ ἄλλων ἐγγράφων, εἰμὴ ὅτι ἅπαντες οἱ λογαριασμοὶ ἐσόδων τε καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου ὑπέκρυπτον δολιότητα, καὶ αὐτὸ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον βεβαίως δύναται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, ἐὰν τεθῶσιν ὑπ'ὄψιν αὐτοῦ, μόνον τὰ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην παρουσιασθέντα πρὸς ἐξέλεξι βιβλία καὶ λοιπὰ ἔγγραφα εἰς τὰ ὅποια οὐδὲν, εἰμὴ μοναδικὴ βαβυλωνία ἀπαντᾶται σκόπιμος, παρατυπία πλήρης, καὶ τέλος ἀθαιρεσία κακόβουλος, καὶ τοῦτο διότι ὁ κακοδαίμων λαὸς τῶν Σιφνίων ἐθεωρεῖτο τιμᾶριον καὶ ὡς κατάκτησις δορυάλωτος ἐνὸς προσώπου μὴ προσδοκῶντος οὐδέποτε ὡς οἱ Σαδουκαῖοι ἀνάστασιν νεκρῶν, ἦτοι οὐδαμῶς ἐλπίζοντος ὅτι ἤθελε διαταχθῆ ἐπανειλημμένη ἐξέλεξις τῶν πράξεων αὐτοῦ κατὰ τὴν δημοτ. αὐτοῦ διαχείρισιν.

Ἄρθρον 4.— Ἐπειδὴ δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην ὅτι " ἀφοῦ τοιαύτη ἀταξία, σύγχυσις καὶ ἀτέλεια εὐρίσκετο εἰς τοὺς ἀπολογισμοὺς τούτους, πῶς ἠδύνατο ἡ προϊσταμένη Διοικητικὴ Ἀρχὴ νὰ ἐγκρίνῃ αὐτούς; ὅπερ καὶ ὁ ἤδη Δήμαρχός μας ἐν τῇ ἀπὸ 10 Μαρτίου ὑπ' ἀριθ. ἐγγράφῳ ἀπαντήσῃ του πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην ἀναφέρει; " Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ πρῶτον διαβεβαιώσῃ ὅτι μόλις εὔρεν ἑνδεκα Νομαρχικὰς Ἀποφάσεις ἐν ταῖς ἀπολογιστικοῖς φακέλλοις,

ὧν αἱ πλείσται καὶ λίαν συνοπτικαὶ ὡς ἡ παρὰ πόδας ἀπέναντι εἰκοσιπενταετίας ὀλοκλήρου διαχειρήσεως.

Ἄριθ. Πρ. 5213 καὶ 5630.

Ἐν Ἐρμουπόλει τὴν 4 Μαΐου 1854.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ὁ Νομάρχης Κυκλάδων.

Πρὸς τὸν Ἐπαρχον Μήλου.

Διελθόντες τὸν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 988 ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1852 ἀναφορᾶς σας ὑποβληθέντα ἀπολογισμὸν τοῦ Δήμου Σιφνίων τῆς χρήσεως τοῦ 1851 καθ'ὸν τὰ μὲν εἰσπραχθέντα ἀναβαίνουνσιν εἰς δραχ. 3948,35
Τὰ δὲ πληρωθέντα " 3922,20
Μένοντα εἰς τὸ Ταμεῖον δραχ. 26,15

Ἀναγνόντες τὴν ὑπ' ἀριθ. 222 τῆς 4 Ἰουνίου 1852 τοῦ Δημάρχου Σιφνίων ἔκθεσιν καὶ τὸ ὑπὸ Στοιχ. ΕΓ' ψήφισμα τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου δι' οὗ παρατηρήσαντες ὅτι ἡ διαχείρησις ἐγένετο κατὰ τὰς ὁδηγίας καὶ σύμφωνα μὲ τὸν Νόμον

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 111 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου

Ἀποφασίζομεν

- 1) Ἐγκρίνεται ὁ μνησθεὶς ἀπολογισμὸς.
- 2) Ὁ Κ. Ἐπαρχος Μήλου θέλει κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Δημοτ. Ἀρχὴν τὴν παροῦσαν ἐφ' ἧ καὶ ἐπιστρέφεται ὁ ἀπολογισμὸς.

Ὁ Νομάρχης

Γ. Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

Ἐν Μήλῳ τὴν 17 Μαΐου 1854.

Ὁ Γραμμ. τοῦ Ἐπαρχείου Μήλου

Μιχαὴλ Γσιμάκης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ λέγομεν ἐπὶ τῆς μνησθείσης ἐρωτήσεως ἀπαντᾷ ὡς ἐφεξῆς

- 1) Ἡ ὅτι εἰς τὴν προϋπταμένην Διοικητικὴν ἀρχὴν ὑπεβάλλοντο πληρέστατα καὶ ἀνελλιπῶς τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν διαχείρισιν τῶν ὑπολόγων ἔγγραφα, πίνακες, λογιστικὰ βιβλία κτλ. κτλ. ἅτινα ὑπεξαιρε-

θέντα ἴσως ἤδη ἢ καὶ ἀπολεσθέντα δὲν ἐπαρουσιάσθησαν ὑπὸ τῆς Δημ. ἀρχῆς εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην καὶ

2) Ἡ ὅτι ἡ προϊσταμένη Διοικητικὴ ἀρχὴ θεωροῦσα τὴν παρὰ τῆ πεπτωκυῖα αὐτῆς ἰσχύϊν τοῦ ἀδελφοῦ Γερουσιαστοῦ, καὶ τὴν τοῦ ἐτέρου τοῦ ἀείποτε Δημάρχου καὶ Βουλευτοῦ, παρέβλεπε μετὰ χλευασμοῦ, ἂν καὶ ἐθεώρει παρατυπίας καὶ ἐλλείψεις ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τῆς διαχειρίσεως τῶν ὑπολόγων· κατάδηλον δὲ καθόσον πῶς ἠδύνατο ἡ προϊσταμένη Νομαρχία νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασίν τῆς ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1858 ἔτους ἐὰν παρετήρει ὅτι τὸ βιβλίον τῶν Διπλοτύπων τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος τῆς αὐτῆς λογιστικῆς χρήσεως, ὅπερ ἤδη ἔχει ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐπιτροπὴ καίτοι μονογραφημένον ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν εἶναι χάρτης ἀμετάχειριστος καὶ οὐδεμία σημείωσις ἐγένετο ἐπ' αὐτοῦ, ἢ ἀπόδειξις Εἰσπράξεως ποσοῦ τινος οὐδὲ καὶ λεπτοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο;

ΚΕΦΑΛ. ΣΤ'.—Καὶ ἤδη μετὰ πολλῆς ἀπορίας καὶ θαυμασμοῦ ἐπείγεται ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐκθέσῃ, ὅσας ἀνεῦρε λογιστικὰς ἀταξίας, παρατυπίας καταχρηστικὰς κατὰ τὴν ἐξέλεγχιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τῆς τρίτης πενταετίας ἤτοι τοῦ ἔτους 1856 μέχρι τοῦ 1860.

Ἄρθρον 1.—Μολονότι, ὡς πολλάκις ἐρρήθη, δὲν ἐδόθησαν τῇ Ἐπιτροπῇ παρὰ τοῦ Δημάρχου ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐξέλεγχιν τῶν λοιπῶν προλαβουσῶν χρήσεων οὔτε οἱ ἐγκριθέντες προὔπολογοισμοὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου καὶ κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην, οὐδὲ αἱ ἐπὶ τούτων ἐγκριτικαὶ ἀποφάσεις τῆς Νομαρχίας οὔτε ἀπολογιστικοὶ Πίνακες τῆς ἠθικῆς διαχειρίσεως τοῦ Δημάρχου, οὔτε τακτικοὶ τοιοῦτοι τῆς τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος, οὔτε ἅπαντα τὰ πρακτικὰ τῶν Δημοπρασιῶν τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων τοῦ Δήμου κλπ. κλπ. ἐξακολουθήσασα μύλα ταῦτα τὰς ἐργασίας τῆς, ὀδηγουμένη ἐκ τῶν ἀτάκτων δοθέντων αὐτῇ βιβλιαρίων καὶ ἐκ τῶν πράξεων τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, παρετήρησε μετὰ λύπης ὅτι ἐντὸς τοῦ φακέλλου τῆς χρήσεως ταύτης οὐδὲν ἕτερον οὐσιῶδες ἐγγραφον ἀπαντᾶται ἀλλὰ μόνον συγκεχυμένα τινα χρηματικὰ ἐντάλματα πληρωμῶν τοῦ ἔτους τούτου, ἐξ ὧν οὐδὲν δύναται νὰ ἐξάξῃ πόρισμα, καὶ ἐπιφυλάσσεται νὰ ἐπιφέρῃ τὰς παρατηρήσεις τῆς μετὰ τὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1860 ἐξέλεγχιν.

Ἄρθρον 2.—Κατὰ τὸ 1857 ἔτος παρετήρησεν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξ αὐτῆς τῆς Δημαρχικῆς ἐκθέσεως, δι' ἧς ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου οἱ ὑπολογισμοὶ μόνον τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προὔπολογίσθησαν Δραχ. 5430, ὡς καθαρὸν ἔσοδον τοῦ Δήμου (ἐνῶ μόνον ὁ ἐπὶ τῶν ὀνίων καὶ Σιτηρῶν φόρος ὡς ἀπαντᾶται ἐκ τῶν ἐγκριθέντων πρακτικῶν τῆς ἐνοικιάσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος κατεκυρώθη εἰς τὸν Ἰωάν. Ψυλιάκον διὰ Δραχ. 5000), ἐξοδα δὲ ἴσης ποσότητος ἤτοι Δραχ. 5430. Πόσον ἀστεῖον!!! Πῶς, ἀφοῦ μόνος ὁ τῶν ὀνίων καὶ Σιτηρῶν φόρος ἐνοικιάσθη διὰ Δραχ. 5000, ὁ δὲ

τῶν ἀμέσων ἐγγείων φόρος 3 τοῖς 0/0 εἰσπραχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐνοικιαστῶν, ὅστις παρήξεν ὠφέλειαν καὶ οὗτος 3000 περίπου Δραχ. καὶ ἐκ τούτων μόνον τῶν φόρων παρήχθη ὠφέλεια 8000 Δραχ. πῶς λέγομεν νὰ εὐρίσκειται προϋπολογισμένον ἔσοδον τοῦ Δήμου μόνον ποσὸν Δραχ. 5430; τοῦτο φαίνεται ἄπορον εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ φόρος οὗτος κατὰ μὲν τὴν Νομαρχιακὴν ἀπόφασιν προσδιωρίσθη νὰ εἰσπράττεται 3 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ἀλλὰ κατὰ τῆς Νομαρχικῆς ταύτης ἀποφάσεως γενομένης ἐκκλήσεως ὑπὸ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείου οὔτινος ἢ ἀποφάσις ἔφθασεν ἐνταῦθα περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅπερ ἀπεφάνητο νὰ εἰσπράττεται ὁ φόρος οὗτος ὡς καὶ κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη 2 τοῖς 0/0 ἢ Ἐπιτροπὴ ὅμως βεβαιοῦται ἐκ διαφόρων φορολογουμένων ὅτι ὁ φόρος οὗτος ἐξηκολούθει νὰ εἰσπράττεται 3 τοῖς 0/0. Ὅπερ δὲ παρετήρησεν ἡ Ἐπιτροπὴ μὲ θαυμασμόν τῆς εἰς τὸν εὐρεθέντα ἀπολογιστικὸν Πίνακα τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος τοῦ ἔτους τούτου εἶναι ὅτι σημειοῖ ὡς εἰσαχθεῖσας εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου μόνον Δραχ. 3334 ἥτοι ἔλαττον τοῦ ἡμίσεως ποσοῦ, ὅπερ ὁ φόρος οὗτος εἰσέπραττεν ἐνοικιαζόμενος μόνον 2 τοῖς 0/0 ὅθεν ὁ Δημοτ. Εἰσπράκτωρ βαρύνεται μὲ τὸ ἐλλεῖπον τῆς ἔπραγματικῆς ἐνοικιάσεως τοῦ φόρου τούτου ποσὸν τῶν Δραχ. 5000, ἴσην μὲ Δραχ. 1666 καὶ μὲ τὸ περίσσευμα τῆς χρήσεως τοῦ 1854 (ἴδε Σελ. 7 τῆς παρουσίας)

492,92

Τὸ ὅλον Δραχ. 2158,92

Ἐνταῦθα ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ καθήκον τῆς νὰ γνωμοδοτήσῃ ὅπως ἐπιβληθῇ εἰς τὸν Δήμαρχον ἢ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ ἐκβιάσῃ τοὺς ἐν λόγῳ ἐνοικιαστὰς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τοὺς φορολογουμένους ὅπερ παρ' ἐκείνων εἰσέπραξαν ἐν τοῖς ἑκατὸν περιπλέον, ἥτοι συμφώνως μὲ τὴν ὑπουργικὴν ἀπόφασιν, ἀλλως θεωρεῖ ὑπόλογον τὸν Δήμαρχον ἢ τὸν ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ κατὰ Δραχ. 3500: διὰ τὰς εἰσπράξεις ἐπὶ 3 τοῖς 0/0 ἐκ τε τῶν ἀμέσων ὡς καὶ τῶν ἐμμέσων Δημοτ. φόρων.

* Ἄρθρον 3. — Ἐπειδὴ ἂν καὶ κατὰ τὸ 1858 ἔτος δὲν εὐρέθησαν τὰ πρακτικὰ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, οὐδὲ ἐδόθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὁ ἐγκεκριμένος προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου τοῦ ἔτους τούτου, οὐδὲ σχετικὸν τι οὐσιῶδες ἀπήντησεν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς χρήσεως ταύτης οὔτε ἀπολογιστικὸς πίνακας ἀπήντησεν ἢ ἀποφάσεις Νομαρχικὰς ἐπ' αὐτοῦ, οὐδὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἐνιαχοῦ ἀπαντωμένη ἔχθεσις τοῦ Δημάρχου, δι' ἧς παραπέμπονται οἱ ἀπολογισμοὶ πρὸς ἐξέλεξιν εἰς τὸ Δημοτ. Συμβούλιον, εἰμὴ μόνον χρηματικὰ ἐντάλματα ἐν ἀξιοσημειώτῳ ἀταξία τεθειμένα, οὐδὲν δὲ ἕτερον ἐν τῷ φακέλλῳ τῆς χρήσεως ταύτης εὔρεν, εἰμὴ μόνον τὸ καθημερινὸν καὶ καθολικὸν τοῦ Δημοτ. εἰσπράκτωρος ἐξ ὧν οὐδὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ, παρετήρησε δὲ μόνον ἡ Ἐπι-

τροπή μετ' ἐκπλήξεως καὶ δικαίου θαυμασμοῦ ὅτι τὸ εὐρεθὲν Διπλότυπον βιβλίον τῶν διαφόρων εἰσπράξεων τοῦ Δημοτ. Εἰσπράκτορος οὐδὲ λεπτοῦ εἰσπραξίν ἔχον, ἀλλ' ὄλως ἀμεταχειρίστον καὶ τοι μεγαλογραφημένον ὑπάρχον παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ἐπάρχου, ὡς εἴρηται, ὥστε ἀγνοεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ ὁποῖον ποσὸν εἰσεπράχθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ τί ποσὸν ἐδαπανήθη, καὶ ἂν παρίσταται περίσσευμα ἢ ἔλλειμα, τοῦτο δὲ οὐδὲν ἕτερον παριστᾷ, εἰμὴ κεκρυμμένην τινὰ οὐσιώδη κατάχρησιν. Ἐκ τῶν εὐρεθέντων δὲ εἰς τὸν οὐτὸν φάκελλον πρακτικῶν δημοπρασίας τῆς ἐνοικιάσεως τῶν ἀμέσων καὶ ἐμμέσων φόρων τοῦ Δήμου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐξῆξε μόνον ὅτι εἰσῆχθησαν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου Δρ. 5881. ἐκ τῶν ἐφεξῆς.

1) Ἀπὸ Θεμιστοκλῆν Ι. Σπεράντσαν ἐνοικιαστὴν τῶν ἐμμέσων φόρων	Δρ.	4200
2) Ἀπὸ τὸν ἐνοικιαστὴν τῶν πρώτων καρπῶν Ξενοφῶντα Σεριάνην	"	505
3) Ἀπὸ τὸν Β.Μαγκανάρην ἐνοικιαστὴν τῶν ἐλαιῶν	"	1000
4) Ἀπὸ πταισματικά πρόστιμα	"	55
5) Ἀπὸ φόρον ζῶων καὶ μελισσίων	"	121
	Δραχ.	5881

Τὸ ποσὸν ὅθεν τοῦτο δέον νὰ ἀποδειχθῆ ποῦ ἐδαπανήθη ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἔσοδα τοῦ Δήμου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, νὰ καταλογισθῶσι δὲ ὡς καὶ κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη τὰ τῆς ἀγροφυλακῆς ἔξοδα εἰς βᾶρος τοῦ ἐντελαμένου καὶ ἐνεργήσαντος τὴν πληρωμὴν αὐτῶν.

* Ἀρθρον 4.—Κατὰ τὸ 1859 ἔτος ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀπαντηθείσης Δημαρχικῆς ἐκθέσεως, δι' ἧς ἀπεστάλη εἰς τὸ Δημοτ. Συμβούλιον πρὸς ἐξέλεξιν ὑ τοῦ ἔτους τούτου ἀπολογισμὸς, παρίσταται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσεπράχθησαν Δρ. 7549. 74. Ἐδαπανήθησαν δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 6123, 26. καὶ ὅτι ὑπολείπεται εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Δήμου περίσσευμα Δρ. 1426. 48. (προσθέττει δὲ μάλιστα ἡ αὐτὴ Δημαρχικὴ ἔκθεσις ὅτι τὸ περίσσευμα τοῦτο θέλει διανεμηθῆ ἐξ ἀναλογίας εἰς τοὺς ἔχοντας λαμβάνειν δικαιούχους ἐκ παρελθουσῶν χρήσεων περὶ οὗ θέλει σκεφθῆ τὸ Δημοτ. Συμβούλιον.) Οὐδεμίαν δὲ πράξιν ἀπαντᾷται τοῦ Δημ. Συμβουλίου κατὰ τὸ ἐπομένον ἔτος κανονίζουσα τὸ ἐξ ἀναλογίας χορηγηθῆσόμενον ποσὸν εἰς ἕκαστον δικαιούχον ἐκ τοῦ τοιούτου περισσεύματος, φαίνεται δὲ μόνον ὅτι ἐσημειώθη ὡς ἔσοδον ἐν τῇ οἰκίᾳ στήλῃ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1860 ἔτους, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου, ὡς ὀπισθεν ῥηθήσεται, παρίσταται καὶ πάλιν περίσσευμα Δραχ. 346. 39. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρίσταται καὶ πάλιν ποσὸν Δρ. 5921. 07. ἐκ καθυστερούντων, χωρὶς νὰ ἀπαντᾷται οὐδαμοῦ ὀνομαστικὸς κατάλογος τῶν καθυστερούντων προσώπων καὶ λοιπᾶ.

* Ἀρθρον 5.—Ἐπὶ τῆς λογιστικῆς χρήσεως τοῦ 1860 ἔτους φθάσα

ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ παρασιωπήσῃ καὶ αὖθις ὅτι δὲν εὔρεν οὔτε τὸν ἐγκεκριμένον προϋπολογισμόν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου καὶ λοιπὰ σχετικὰ, οὔτε τακτικὸν ἀπολογισμόν, ἀπῆντησε δὲ μόνον ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 201 ἐκθέσεως τοῦ Δημ. Παρέδρου, δι' ἧς ὑπεβάλλετο ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους τούτου, ὅτι εἰσεπράχθησαν Δραχ. 9469. 99 καὶ ἐπληρώθησαν Δραχ. 8074. 67. καὶ ὅτι ὑπολείπεται εἰς τὸ Ταμεῖον Δρ. 366. 39. ἐνῶ ἔδει νὰ σημειωθῇ εἰς τὴν ἐκθεσιν ταύτην ὅτι ὑπολείπονται εἰς τὸ Ταμεῖον ποσὸν Δρ. 1395. 32.

Ἐπορον θεωρεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ πῶς ἀφοῦ τῶν ὠνίων καὶ Σιτηρῶν φόρος ἐνοικιάσθη διὰ Δρ. 6050 Δρ. 6050

καὶ τὸ περίσσευμα τοῦ 1859 ἔτους ἦτον 1426 48
καὶ ἐκ μόνων τῶν δύο τούτων κονδυλίων εἰσῆχθη

εἰς τὸ Ταμεῖον Δρ. 7476 48

ἐκ τῶν λοιπῶν πόρων τοῦ Δήμου καὶ ἐκ τοσούτου ποσοῦ καθυστερουμένων εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μόνον Δρ. 1993. 51, ὅσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσπραχθέντος ὡς ἀνωτέρω ποσοῦ τῶν Δρ. 9469. 99 ὡς ἐκ τούτου ὅθεν δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ὑπονοήσῃ οὐσιώδη τινὰ κατάχρησιν τῶν διαχειριστῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἄρθρον 6. — Κατὰ τὴν ἐξέλεγχιν ὅθεν καὶ τῆς τελευταίας ταύτης ἐτέρας πενταετίας, καὶ τοι ἐλλειπόντων τῶν οὐσιωδестέρων λογιστικῶν στοιχείων, δι' ὧν ἠδύνατο ἐπ' ἀκριβῶς ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ ἀποφανθῇ ὀριστικῶς, καθόσον μάλιστα τὰ δοθέντα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο χρηματικὰ ἐντάλματα ὡς καὶ τῶν λοιπῶν χρήσεων δὲν παριστῶσιν ὁλοσχερῆς τὴν πληρωθῆν ποσόν, ὅπερ ἡ εἰρημένη δημορχικὴ ἐκθεσις ἀναφέρει, ἐξάγει ὅτι, ὅ,τε ἀναπληρωτῆς τοῦ Δημάρχου πρῶτος Δημορχικός Πάρεδρος ὁ ἐκδόσας καὶ ὑπογράφας τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα διὰ τοὺς ἀγροφύλακας κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην ὡς καὶ ὁ πληρώσας Δημ. εἰσπράκτωρ βαρύνονται μὲ ποσὸν Δρ. 3500, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ θεωρεῖ ἀμφοτέρους ὑποχρέους νὰ δώσωσιν ἀκριβέστερον καὶ εἰλικρινέστερον λόγον ἐνώπιον τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου κατὰ μέσον ὅρον διὰ Δρ. 35000 ὅσας διεχειρίσθησαν ἀπὸ εἰσπράξεις καὶ δαπάνας τῆς πενταετίας ταύτης, καθόσον ἕνεκα τῆς ὑποκρύψεως ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν ἀπαιτουμένων βοηθητικῶν βιβλίων καὶ λοιπῶν ὡς πολλάκις ἐξετέθη, οὐδέν τι ἀκριβὲς ἐξαγόμενον δύναται νὰ σημειώσῃ. Προστίθησι δὲ ὅτι οἱ ἀνωτέρω εἰρημένοι δοσίλογοι ἠδύνατο νὰ κηρυχθῶσι μετὰ θετικότητος ἔνοχοι πληρωμῆς εἰς τὸ Δημοτ. Ταμεῖον, οὐχὶ ἀσημάντου ποσότητος, ἐὰν ὑπέβαλον εἰς αὐτὴν εἰλικρινῶς τὴν τακτικὴν αὐτῶν διαχείρησιν, διότι ὡς ἐκ τῶν διαφόρων χρηματικῶν ἐνταλμάτων ἐξάγεται ποῖ μὲν εὐρίσκονται πληρωμένα ποσὰ ἴσως οὐδαμοῦ προϋπολογισμένα ἢ ἐγκεκριμένα, ποῖ δὲ καθ' ὑπέρβασιν διαφόρων δῆθεν ἐγκεκριμένων ποσοτήτων συγκριτικῶς πρὸς τὰ λοιπὰ ἔτη ἄλλὰ περὶ τῶν τοιούτων ἀπέχει νὰ διαβεβαιώσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ, μὴ ἰδοῦσα οὐδὲ

εἰρουσα εἰμὴ δύο μόνον λογιστικῶν χρήσεων ἐγκεκριμένους προϋπολογισμούς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Δήμου.

Κατὰ συνέπειαν ὅθεν ἐπείγεται ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ μεταφέρῃ ἐν τῷ ἐπομένῳ ἄρθρῳ εἰς ἀνακεφαλαίωσιν ὧν ἐν τοῖς πρόσθεν Σελίσαι τῆς παρούσης ἐκθέσεως θεωρεῖ ἕκαστον τῶν δοσιλόγων ὑπόλογον ἢ ὑπόχρεων εἰς τὸν Δήμον ὡς ἀκολουθῶς.

**Ἄρθρον 7.* — Ὡς ἐκ τοῦ συνόλου ὅθεν τῆς παρούσης ἐκθέσεως ἐξάγεται ὅτι ὁ μὲν Δήμαρχος Ἰω. Προβελέγγιος παρίσταται ζημιώσας τὸν Δήμον καὶ θεωρεῖται ὑπόλογος ὡς ἀκολουθῶς:

1) Διὰ τοὺς ἐκθετομένους λόγους καὶ περιγραφομένας αἰτίας ἐν τῇ παρούσῃ ἐκθέσει σελ. 4 καὶ 6. δρ. 37460

2) Ὅτι ὁ δημ. εἰσπράκτωρ ἐπιβαρύνεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸ δημοτ. Ταμεῖον διὰ τοὺς ἐκθετομένους λόγους ἐν τῇ παρούσῃ δρ. 12567 40

3) Ὅτι ὁ ὑπογράφας τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα τῆς ἀγροφυλακῆς πρῶτος Πάρεδρος κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ὡς καὶ ὁ πληρώσας δημοτ. εἰσπράκτωρ δρ. 3500

4) Ὅτι οἱ αὐτοὶ κατὰ τὸ εἰσπραχθὲν κατὰ τὸ 1857 ἔτος 1 τοῖς $\frac{0}{100}$ περιπλέον ἤτοι 3 τοῖς $\frac{0}{100}$ ἀντὶ τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἐγκριθέντων 2 τοῖς $\frac{0}{100}$ » 3500

Ἄμφότεροι εἶναι ὑπόλογοι διὰ δρ. 7000

5) Ὅτι θεωρεῖται ὁ εἰσπράκτωρ τοῦ δήμου ὑπόλογος διὰ τὸ ποσὸν ὅπερ κατέθεσεν εἰς τὸ δημοτ. Ταμεῖον ὁ δημοπάρεδρος Ζ. Διαλεισιμᾶς δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 44 τελεσιδίκου ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου δρ. 250

ἂν δὲν ἐπιδείξῃ τὸ Γραμματίον τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου ἄλλως ὀρεῖται νὰ καταθέσῃ ταύτας ἤδη ὁ Ζ. Διαλισμᾶς, ὡς καὶ τὰς κάτωθεν » 452 20

Τὸ ὅλον δρ. 702 20

6) Ὅτι διὰ Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ 1859 ἔτους καταδικάζονται ἀμφότεροι οἱ ὑπόλογοι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου διὰ τὰς καθ' ὑπέρβασιν πληρωμὰς ἐπισκευῆς ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, δρ. 181 50
καὶ διὰ τοὺς ἀγροφύλακας καθ' ὑπέρβασιν » 245

Τὸ ὅλον δρ. 426 50

7) Κατὰ τὴν ἀπαντωμένην ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν πράξεων τοῦ δημοτ. Συμβουλίου ὑπὸ Στοιχ. Α'. Πράξιν αὐτοῦ τῆς 15 Φεβρουαρ. τοῦ 1862 ἔτους ἐξάγεται ὅτι διὰ Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 3656 κατεδι-

κάσθη ὁ δημοτ. εἰσπράκτωρ νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου ὡς
παρανόμως πληρωθείσας δρ. 1005
αἵτινες καὶ μετεφέρθησαν ὡς ἀνωτέρω εἰς τὴν μερίδα τοῦ δημοτ. εἰσ-
πράκτορος.

8) Ὅτι ἐξάγεται ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ δημοτ. Συμβουλίου πράξεως ὅτι
ὁ δημοπάρεδρος ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου δι'
ἐκτάκτους δαπάνας μὴ ἐγκριθείσας παρὰ τῆς Νομαρχίας δρ. 452.20
αἵτινες καὶ μετεφέρθησαν ὡς ἄνω ἐν τῇ οἰκείᾳ μερίδι. Παρακαλεῖται
δὲ ἡ Νομαρχία κατὰ τὴν αὐτὴν προᾶξιν, ὥστε τὸ ποσὸν τοῦτο νὰ πληρω-
θῇ ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν δρ. 1005 ἃς ὑποχρεοῦται ὁ δημοτ. εἰσπράκτωρ
νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δημοτ. Ταμεῖον.

* *Ἄρθρον 8.*— Διὰ τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα ποσὰ ἐν τῇ παρούσῃ, ἡ ἐ-
πιτροπὴ ἐθεώρησε ὑπολόγους εἰς τὸν Δῆμον τοὺς εἰρημένους ἠθικούς καὶ
χρηματικούς διαχειριστοὺς τοῦ Δήμου μας, σηριχθεῖσα ποῖ μὲν ἐπὶ ἐνδεί-
ξεων, ποῖ δὲ καὶ ἐξ ἀποδείξεων, καὶ τοῦτο δι' ἔλλειψιν ὡς πολλακίς ἐ-
ξέθεσε τῶν οὐσιωδестέρων λογιστικῶν ἐγγράφων καὶ λοιπῶν βοηθητι-
κῶν βιβλίων, ἅτινα θεωρεῖ ὡς ἐπὶ σκοπῶ ὑπεξαιρεθέντα· ἂν δὲ οἱ ὑπόλο-
γοι νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἀσηρῖκτως, ἐπιβαρυνθέντας μὲ τὰ καταλογιζόμενα
εἰς ἕκαστον ποσὰ, δύνανται ἐν βραχυτάτῳ διαστήματι νὰ παρουσιάσωσι
τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν λογιστικὰ ἐγγράφα καὶ λοιπὰ δικαιολογητικά, ὅπως ἀ-
παλλαχθῶσι δι' αὐτῶν τῆς ὑποχρέωσης τῆς πληρωμῆς τοῦ ποσοῦ εἰς τὸ
Ταμεῖον τοῦ Δήμου μὲ τὰ ὁποῖα φαίνονται ὑπόχρεοι, ἄλλως καθίστανται
ὑποχρεωμένοι νὰ μετρήσωσι ταύτας εἰς τὸ Δημοτ. Ταμεῖον, ἀφοῦ τὰ ἐν τῇ
παρούσῃ ἐκθέσει παριστάμενα ἐγκριθῶσι παρὰ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου μας
ὡς καὶ παρὰ τῆς προϊσταμένης Νομαρχίας.

ΚΒΦΑΛ. Ζ'.— * *Ἄρθρον 1.*— Ἐπειδὴ ὁ μὲν Δημοτ. Εἰσπράκτωρ ἐπα-
ρουσιάσθη δις ἢ τρίς μόνον εἰς τὸ δωμάτιον ἐνθα ἡ Ἐπιτροπὴ εἰργάζετο,
ἐνῶ ὁ Κ. Δήμαρχος διὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου Ε. Β. ὑπ'
ἀριθ. 64 ἐγγράφου του τὴν διεβεβαίωσεν ὅτι οὗτος διετάχθη νὰ παρευ-
ρίσκηται ἐκάστοτε ὅπως διαλύῃ τὰς ὑπ' αὐτῆς ἀπαντωμένας ἀμφιβολίας
καὶ λοιπὰ, τὸ δὲ βοηθητικὸν ἴδιον αὐτοῦ βιβλίον, ὅπερ οὗτος ἀφῆκεν εἰς
τὸ Γραφεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς, γεγραμμένον μάλιστα δι' ἀλλοτρίας χειρὸς
οὐδεμίαν δύναται νὰ παρέξῃ βεβαίωσιν τοῦ περιεχομένου, ἡ Ἐπιτροπὴ
πρὸς περαιώσιν τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῆς καθήκοντος ἠναγκάσθη νὰ στη-
ριχθῇ ἐπὶ μόνων τῶν ὧν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς ἐγγράφων κτλ.

* *Ἄρθρον 2.*— Ἀξίον θαυμασμοῦ θεωρεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ παρεκτός τῆς ὁ-
ποίας ἀπήντησεν ἀταξίας καὶ ἀνωμαλίας εἰς τὰ παραδοθέντα αὐτῇ ἐγ-
γραφα κλπ. πῶς ὁ κατὰ καιρὸν δήμαρχος, ἀφοῦ ὡς παριστᾶ εἰς τὴν λῆ-
ξιν ἐκάστης λογιστικῆς χρήσεως ἔμειναν ἀπλήρωτοι δικαιοῦχοι καὶ λή-
πτορες διάφοροι τοῦ δήμου ὑπάλληλοι κλπ. διατί εἰς ἕκαστον προῦπο-
λογισμὸν τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἔτους νὰ μὴ σημειοῖ πρὸ παντός ἄλλου

τὸ ὑλικὸν ποσὸν ὅπερ καθυστερεῖται εἰς ἕκαστον δικαιούχον, ὅπως οὕτως ἀμέσως πληρώνεται κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀλλὰ νὰ παραλείπη τοῦτο καὶ αὐξάνωσιν οὕτω ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ ὀφειλόμενα ἐκ τοῦ δήμου, πῶς δὲ νὰ μὴν εὑρεθῇ γενικὸς κατάλογος τῶν ὧν ὁ δῆμος καθυστερεῖ προσώπων καὶ ποσοτήτων εἰς ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνος αἰτίας προέρχεται ἢ ὀφείλει κτλ. ἴσως καὶ τοῦτο δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τὴν οὐσιώδη ἔλλειψιν τοῦ ἐτέρου ἀναποφεύκτου Καταλόγου τῶν εἰς τὸν δῆμον καθυστερούντων, ὃν οὐδαμοῦ ἀπήντησεν ἡ Ἐπιτροπὴ, ὡς ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀναφέρει· ὡς ἐκ τούτου δὲ δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὰ τοιαῦτα πρὸς πλείονα τῶν λογαριασμῶν περιπλοκὴν ἐγίνοντο.

Ἄρθρον 3.—Ἐπειδὴ πιθανόν τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην ὅτι ὤφειλε νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην ἀπλῶς τὴν ἐξέλεξιν τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ δήμου χωρὶς νὰ παρενείρῃ ἐνιαχοῦ καὶ τινὰς ἐκ μέρους αὐτῆς παρατηρήσεις, ἡ Ἐπιτροπὴ προλαμβάνει νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι ἀφοῦ ἐστερεῖτο τῶν οὐσιωδεστέρων ἐγγράφων δι' ὧν ἐδύνατο εὐκολώτερον νὰ περαιώσῃ τὴν ἐργασίαν της, στηριζομένη ἐπὶ τούτων, ἐπομένως δὲ ἴσως οὐδεὶς τῶν φορολογουμένων οὐδέποτε ἔλαβε γνῶσιν, οὔτε τοῦ ἐκθετομένου κατάνομον προϋπολογισμοῦ τῶν ἐτησίων ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ δήμου, οὔτε καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπολογισμοῦ, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιφέρῃ ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸς δικαιολόγησίν της, ὅπως ἔδει νὰ κάμῃ ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων παρατηρήσεις πρὸς φωτισμὸν τῶν φορολογουμένων ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἐτέρου διὰ νὰ ληφθῇ ἡ ἔγκαιρος πρόνοια τῆς παρουσιάσεως ἐκ μέρους τῶν ὑπολόγων τῶν ὄσων ἀπαιτοῦνται ἐγγράφων, δι' ὧν οὗτοι δύνανται νὰ ἀποδείξωσι τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι ἡ Ἐπιτροπὴ παρίστησι πρὸς δικαιολόγησιν αὐτῶν.

Ἄρθρον 4.—Δὲν θεωρεῖ μικροῦ λόγου ἄξιον ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ νὰ παραστήσῃ τὴν λύπην της ἀπαντήσασα καὶ τινὰ σχετικὰ ἐγγράφα μεταξὺ τῶν ὧν παρέλαβεν ἐγγράφων, δι' ὧν παρίσταται ὁ τρόπος τοῦ ποσοῦ τῆς προσφορᾶς εἰς τὸν δῆμόν μας ἐκ τῆς βουλευτικῆς ἀντιμισθίας τοῦ Κωνστ. Προβιλεγγίου κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐκλογὴν, τοῦτο δὲ οὐ μόνον ἔνεκα τοῦ πολυπλόκου τρόπου καὶ δυσδιαλύτου δι' οὗ οὗτος ἐδωρήσατο τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὸν δῆμόν μας, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ποσὸν τοῦτο ἐκ δραχ. 2824. 56 συνιστάμενον, ἔμενον ἀργὸν καὶ ἄτοκον εἰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Προβιλεγγίου δεκαπενταετίαν ἤδη, ὅπερ δὲ δύναται νὰ ἐκθέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη πρὸς φωτισμὸν τοῦ δήμ. Συμβουλίου μας εἶναι ὅτι, καίτοι θεωρουμένη ἡ προσφορὰ αὕτη ἀφελονίκητος δήμ. περιουσία ἀφ' ἧς ἡμέρας παρεχώρησεν αὐτὴν εἰς τὸν δῆμον ὁ εἰρημένος Κωνστ. Προβιλέγγιος, ἐξάγεται ὅμως ἐκ τίνος πράξεως τοῦ δήμοτ. Συμβουλίου ὅτι ἐνεκρίθη νὰ παραδοθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ τότε παρέδρου τοῦ δήμοτ. Συμβούλου Ἰω. Ἀρβανιτάκη κατὰ τὸ 1848 ἔτος· πλὴν ἀφοῦ παρέλαβεν ἐπομένως αὐτοδικαίως ὁ εἰρημένος Ἰω. Προβιλέγγιος εἰς χεῖράς του τὸ ποσὸν τοῦτο

ὡς δήμαρχος κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὑπ' ὄψιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιστήμου ἐγγράφου τοῦ πρὸς τὸν Ἰω. Ἀρβανιτάκη, ἔδει νὰ δοθῆ ἔκτοτε ἐντόκως τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, ὅπως ἀπολαμβάνῃ ὁ δῆμος τὸν τόκον καὶ διαθέτῃ αὐτὸν εἰς τὰς ἀπολύτους αὐτοῦ ἀνάγκας, τὸ δὲ κεφάλαιον ἀφοῦ δὲν διετέθη διὰ τὴν ἀνέγερσιν Λοιμοκαθαρηθρίου ὡς ὁ δωρητὴς προέθετο νὰ δαπανηθῆ ἐν καιρῷ, ἢ εἰς ἀνέγερσιν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἐπὶ προηγουμένη πράξει τοῦ δημοτ. Συμβουλίου κλπ. ἢ εἰς ἄλλα δημοφελῆ ἔργα, καὶ οὐχὶ νὰ μένη ἕως ἡδὴ ἄτοκον εἰς χεῖρας τοῦ εἰρημένου δημάρχου, ἔπεται ὅθεν ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο ὀλοσχερὲς πρέπει νὰ ἀπαιτηθῆ ἐντόκως παρὰ τοῦ κρατοῦντος αὐτὸ ἕως ἡδὴ ἄλλοτε δημάρχου Ἰω. Προβιλεγγίου, χωρὶς ἐκπεσμόν τῶν ὧν οὗτος ἀναφέρει ὅτι ἐδαπάνησεν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου δρ. 350 δι' ἐπισκευὴν κτλ. τῶν δύο ἐλλην. Σχολειῶν μας, διότι οὐδεμίαν οὗτος ἠδύνατο νὰ κάμῃ δαπάνην ἐκ δημ. περιουσίας, ἀνευ προηγουμένης πράξεως τοῦ δημοτ. Συμβουλίου καὶ ἐγκρίσεως τῆς προϊσταμένης διοικητ. ἀρχῆς, ὀριζούσης, ἢ τὴν κατ' ἀποκοπὴν, ἢ δι' ἡμερομισθίων ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ἀφοῦ δὲν ἐξέθεσεν οὗτος τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν κατὰ τοὺς τύπους, τοῦτο δὲ διότι ὁ ὑποσχεθεὶς τὴν παραχώρησιν τοῦ χρηματ. τούτου ποσοῦ τῆς βουλευτικῆς ἀντιμισθίας εἰς τοὺς δῆμους τῆς ἐπαρχίας πρὸ τῆς βουλευτικῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς πρὸς ἐπιτυχίαν του δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέτῃ αὐτὴν κατὰ τὸ δοκοῦν, ὥστε τὸ ἀναλογίσαν ποσὸν καὶ εἰς τὸν δῆμόν μας κατ' ὀρθὸν λόγον οὐδὲν ἄλλο θεωρεῖται, εἰμὴ ἐκπλήρωσις ὑποσχέσεως αὐτοῦ, καὶ οὕτω λογίζεται ἢ τοιαύτη προσφορά ἀπλῆ δημοτ. περιουσία, ἣν ὁ δῆμος ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὅπως ἤθελεν ἐγκρίνη εἰς τὰ δημοφελέστερα ἔργα ἄλλως ἢ ὑπὸ ὄρους διαφόρους τοιούτους κατὰ τὸ δοκοῦν τῆς βουλευτικῆς ταύτης ἀντιμισθίας εἰς τὸν δῆμόν μας προσφοράς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ εἰλικρινῆς, ἀλλὰ σκόπιμος καὶ ὡς ἀπλοῦς ἐμπαιγμὸς εἰς τοὺς δημότας ἔπαναλαμβάνει ὅθεν ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ γνωμοδοτήσῃ ὅτι ὁ εἰς χεῖρας του διακατέχων 15 ἡδὴ ἔτη τὸ χρηματ. τοῦτο ποσὸν Ἰω. Προβιλέγγιος ὡς τότε δήμαρχος, εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ νομίμου τόκου εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου ὀλοσχερὲς καὶ ἐναπόκειται εἰς τὸ δημοτ. Συμβ. ἢ περαιτέρω τῶν δεόντων ἐνέργεια.

Ἄρθρον 5.—Ἐπειδὴ ὡς ἐξετέθη ἐν τῷ ἄρθρῳ 4 τοῦ Κεφαλ. Ε'. τῆς παρούσης ἐκθέσεως ἕνδεκα μόνον ἀποφάσεις Νομαρχικὰς ἀπήντησεν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέναντι τῆς εἰκοσιεξαετοῦς ἕως ἡδὴ διαχειρίσεως ἐπὶ τινων Δημοτ. ἀπολογισμῶν, θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς νὰ σημειώσῃ καὶ τίνων ἐτῶν διαχειρίσεως εἰσὶν αὐταὶ σημειοὶ δὲ ταύτας ὡς ἐφεξῆς.

1) Τὴν ἀπὸ 15 Μαρτίου 1845 ὑπ' ἀριθ. 606, Νομαρχικὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1842 ἔτους.

2) Τὴν ἀπὸ 20 Ἀπριλίου 1847 ὑπ' ἀριθ. 2586, ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1845 ἔτους.

- 3) Τὴν ἀπὸ 29 ἑβρίου 1849 ὑπ' ἀριθ. 7935, ἐπὶ τῶν τοῦ 1846 ἀπολογισμῶν.
- 4) Τὴν ἀπὸ 19 ἑβρίου 1849 ὑπ' ἀριθ. 5670, ἐπὶ τῶν τοῦ 1847 ἀπολογισμῶν.
- 5) Τὴν ἀπὸ 26 ἑβρίου 1849 ὑπ' ἀριθ. 4537, ἐπὶ τῶν τοῦ 1848 ἀπολογισμῶν.
- 6) Τὴν ἀπὸ 4 ἰοβρίου 1851 ὑπ' ἀριθ. 6564, ἐπὶ τῶν τοῦ 1850 ἀπολογισμῶν.
- 7) Τὴν ἀπὸ 4 Μαΐου 1854 ὑπ' ἀριθ. 5630, ἐπὶ τῶν τοῦ 1851.
- 8) Τὴν ἀπὸ 4 Μαΐου 1854 ὑπ' ἀριθ. 5631, ἐπὶ τῶν τοῦ 1852.
- 9) Τὴν ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1855 ὑπ' ἀριθ. 3724, ἐπὶ τῶν τοῦ 1854.
- 10) Τὴν ἀπὸ 6 Ἰουνίου 1856 ὑπ' ἀριθ. 3648 ἐπὶ τῶν τοῦ 1855.
- Καὶ 11) Τὴν ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1857 ὑπ' ἀριθ. 5788, ἐπὶ τῶν τοῦ 1856.

Ἀπέχουσα ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ νὰ ἀπαιτήσῃ τὰς πρὸ τοῦ 1842 ἔτους ἔλλειπούσας Νομαρχικὰς ἀποφάσεις καὶ ἐκθέτουσα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς τοῦ νὰ τοῖς ὑπεβάλλοντο αἱ ἐλλείπουσαι τοιαῦται τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐτῶν 1843-1844 καὶ 1845, περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην τῆς διὰ τὴν μὴ ὑποβολὴν εἰς αὐτὴν καὶ τῶν οὐσιωδωδεστέρων ἐλλειπουσῶν Νομαρχιακῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1857 ἔτους, ὅτε ὁ τῶν Ὀνίων καὶ Σιτηρῶν Δημοτ. φόρος εἰσεπράχθη 3 ἐπὶ τοῖς 0/0 ἐπὶ τινὰ χρόνον, ὡς ἐξετέθη ἐν τῷ οικείῳ τόπῳ, ὅπως παρατηρήσῃ κατὰ τίνα τρόπον ἀπεφάνθη ἡ προϊσταμένη Νομαρχία ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς χρήσεως ταύτης· ἐπίσης δὲ ἐπεθύμει νὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς καὶ τὴν τοῦ 1858 ἔτους ἐτέραν ἀπόφασιν, ὅτε τὸ παρὰ τοῦ ἐπαρχοῦ εὑρεθὲν μονογραφημένον βιβλίον τῶν διπλοτύπων τοῦ δημοτ. εἰσπράκτορος εὑρέθη ὅλως ἀμεταχειρίστον καὶ ὡς χάρτης ἀπλοῦς, ὡς πρόσθεν τοῦτο εἰρηταιζίνα γνῶ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη τὸν τρόπον τῆς ἐγκρίσεως τοιούτων ἀπολογισμῶν τῆς εἰρημένης λογιστικῆς χρήσεως, προσέτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοιούτων Νομαρχιακῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ 1859 καὶ 1860 ἔτους, ὅτε ὡς ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη πληροφορεῖται ἔξωθεν παρὰ πολλῶν εἰς δημοτ. ὑπάλληλος ἀπελάμβανε δύο μισθοὺς, ὅπως περιεργείας χάριν, παρατηρήτῃ καὶ τὰς ἀποφάσεις ταύτας καὶ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῆς συμφώνως μετὰ διὰ τῶν Νομαρχιακῶν τούτων ἀποφάσεων διαταττόμενα καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἐφεξῆς λόγον.

Διότι ἐκ τῶν τεθεισῶν ὑπ' ὄψιν τῆς μόνον τοιούτων ἑνδεκα Νομαρχιακῶν ἀποφάσεων εὐρίσκει τοὺς διαχειριστὰς δημορχεύοντα Πάρεδρον καὶ δημοτ. εἰσπράκτορα καταδικαζομένους νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ δημοτ. Ταμεῖον δραχ. 1353,49, καὶ οὐδαμοῦ εὔρεν ἡ Ἐπιτροπὴ διπλότυπα καταδεικνύοντα τὴν πραγματοποιήσιν τῶν παρὰ τῆς Νομαρχίας περὶ τοῦ προκειμένου ἀποφασισθέντων. Τὸ εἰρημένον δὲ χρηματ. ποσὸν πηγάζει ἐκ τῶν ἐφεξῆς αἰτιῶν.

1) Διὰ τῆς ὀπισθεν σημειωθείσης Νομαρχικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τῆς χρήσεως τοῦ 1846 ἔτους καταδικάζεται ὁ τότε δήμαρχος μετὰ τοῦ δημοτ. Εἰσπράκτορος νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου δραχ. 31

Ὡς καθ' ὑπέρβασιν πληρωθείσας εἰς τοὺς ἀγροφύλακας,

2) Διὰ τῆς σημειωθείσης ὡς ὀπισθεν ἐτέρας Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως δι' ἧς ἐγκρίνεται ὁ ἀπολογισμὸς τῆς χρήσεως τοῦ 1847 ἔτους διατάσσεται ὅτι τὸ ποσὸν τῶν

” 721 11

ὄπερ ἐπληρώθη εἰς τὸν δημοτ. Εἰσπράκτορα ἐκ τῆς χρήσεως ταύτης διὰ ἴσην ποσότητα, ἥτις ἐχρεωστεῖτο εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἐκκαθαρισθέντα ἀπολογισμὸν τοῦ 1843 ἔτους, εἶναι ἀπαράδεκτον καὶ ἐπιστρεπτέον ἐπιπληττομένου πικρῶς καὶ τοῦ Εἰσπράκτορος διὰ τὴν ἀσύγνωστον αὐτοῦ ἀμέλειαν εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν καθυστερούντων σημαντικῶν ποσοτήτων.

3) Διὰ τῆς σημειωθείσης Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως δι' ἧς ἐγκρίνεται ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1853 ἔτους ὑποχρεοῦται ὁ δημοτ. Εἰσπράκτωρ νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου τὰς εἰς τὸν τότε δημοπάρεδρον Κ. Κουζουρὴν πληρωθείσας

” 120

4) Διὰ τῆς μνημονευθείσης ἐτέρας Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῶν ἀπολογισμῶν τοῦ 1855 ἔτους διατάσσεται ἡ μεταφορὰ τῶν εἰς χεῖρας τοῦ δημοτ. Εἰσπράκτορος μενόντων

” 178 10

εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἐπομένου ἔτους 1856, αἰτινες οὐδαμοῦ ἀπαντῶνται ὡς μετενεχθεῖσαι

5) Διὰ τῆς ἀπὸ 28 Ἰουλίου 1857 ὑπ' ἀριθ. 5788 ἐτέρας Νομαρχιακῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐγκρίνεται ὁ ἀπολογισμὸς τῆς χρήσεως τοῦ 1856 ἔτους ἀμρότεροι οἱ εἰρημένοι ὑπόλογοι καταδικάζονται νὰ καταθέσωσιν εἰς τὸ δημοτ. Ταμεῖον

” 303 28

ἧτοι δραχ. 1: 12 ὁ Εἰσπράκτωρ ὡς πληρωθείσας καθ' ὑπέρβασιν ὁ αὐτὸς Εἰσπράκτωρ δραχ. 69 ὡς μὴ προσαρτήσας ἐν τινι ἐντάλλματι τὰ οἰκεῖα δικαιολογητικὰ ὡσαύτως ὁ ἴδιος καταδικάζεται εἰς δραχ. 72: 50 κατὰ παραβίαν τοῦ ἀρθ. 45 τοῦ περὶ χαρτοσήμου Νόμου καὶ δραχ. 160: 66 ὡς μὴ κατ' ἐγκρίσιν δαπανηθείσας διὰ τὴν ὁδοποιίαν ὥστε ἐκ τοῦ ἄνω ὀλικοῦ ποσοῦ τὰς μὲν δραχ. 440: 72 εἶναι ὑπόχρεος ὁ δημοτ. Εἰσπράκτωρ νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ δήμου, αἱ δὲ λοιπαὶ 312:77 βαρύνουσιν ἀμφοτέρους τοὺς ὑπόλόγους καὶ θεωροῦνται προσθετέαι εἰς τὴν μερίδα ἐκάστου τούτων, καθ' ἣν ὁ μὲν δημοτ. Εἰσπράκτωρ θεωρεῖ-

ται χρεώστης εἰς τὸν Δῆμόν μας	δραχ.	12567 47
προστιθεμένου καὶ τῶν ὡς ἀνωτέρω	"	440 72
	Τὸ ὅλον δραχ.	<u>13008 19</u>
ὁ δὲ Ζ. Διαλεισμάς δημοπάρεδρος ἰδίως θεωρεῖται ὀφειλέτης	δραχ.	<u>702 20</u>
ἀμφότεροι δὲ οἱ ἀνωτέρω εἰσὶ συνυπόχρεοι πρὸς πληρημὴν διὰ τὴν ἔμπροσθεν συγκεφαλαίωσιν	δραχ.	7426 50
καὶ διὰ τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν τῇ ὀπισθεν Σελίδι ποσότητα	"	912 77
	Τὸ ὅλον δραχ.	<u>8339 27</u>
ὁ δὲ ὑπαίτιος ζημίας καὶ καταχρήσεως τῶν δημοτ. χρημάτων Ἰωάν. Προβελέγγιος ἄλλοτε δήμαρχος, καθίσταται ὑπόλογος διὰ δραχ. 37460	δραχ.	37460

ΚΕΦΑΛ. Η'.— Ἡ Ἐπιτροπὴ ὀφείλει νὰ παρατηρήσῃ ὅπου δεῖ ὅτι ἐὰν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τῆς τὰς μὴ παρουσιασθείσας εἰς αὐτὴν Νομαρχιακὰς ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ 1857-1860 ἀπολογισμῶν τοῦ δήμου μας, ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ τετραπλάσιον ἴσως ποσὸν ἐπιβαρύνον τοὺς ὑπολόγους ἀμφοτέρους, οἵτινες ὡς καὶ πᾶς ἕτερος ὑπόλογος δύνανται νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς καταθέσεως εἰς τὸ Ταμεῖον μας, ὅπερ ἕκταος τούτων ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ ποσὸν (ἂν τὸ δημοτ. Συμβούλιον θεωρήσῃ τοῦτο δέον), ὅποταν διὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἐγγράφων ἀποδείξωσιν ὅτι τὰ καταλογιζόμενα εἰς βᾶρος αὐτῶν ποσὰ δὲν εἶναι ἐντελῶς βᾶσιμα.

Πρὶν ἢ δῶσῃ πέρας ἡ ἐξελεγκτικὴ αὕτη Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν παρούσαν αὐτῆς ἐκθεσιν δὲν δύναται νὰ παρασιωπήσῃ ὅτι ἀπήντησε μεταξὺ τῶν ὑπ' ὄψιν τῆς σποράδην καὶ ἀτάκτως εὐρεθέντων λογιστικῶν ἐγγράφων κλ. ἄτινα κατὰ τὸ δέμηνον περίπου τῆς ἐργασίας τῆς διάστημα προσεπάθησε ὅσον οἶόν τε νὰ συναρτίσῃ, εὔρε καὶ τὰ ἐγγράφα τῆς διαχειρίσεως τοῦ ποτέ Δημάρχου Προβελεγγίου τὰ ἀφορῶντα τὴν κατὰ τὸ 1854 ἔτος ἀνέγερσιν τῆς περὶ τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀρτεμίου ἐλλην. Σχολῆς κλ. εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ προσῆ καὶ ὑποβάλλῃ τὰς ἐκ μέρους τῆς παρατηρήσεις καὶ συντάξῃ ἰδιαιτέραν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκθεσιν, ἀλλὰ νομίζει ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι τὸ δημοτ. Συμβούλιον ἔχει τὸ δικαίωμα ἀφοῦ ἐξετάσῃ τοὺς ἐργασθέντας εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην τέκτους ξυλουργοὺς καὶ λοιποὺς λήπτορας, νὰ συντάξῃ τὴν περὶ τοῦ προκειμένου δέουσιν αὐτοῦ πράξιν ὡς μᾶλλον ἀρμόδιον διὰ τὰ περαιτέρω.

Περαινοῦσα ὅθεν ἤδη τὴν ἐκθεσίν τῆς ταύτην ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ καθήκον αὐτῆς πρὸς δικαιολόγησιν τῆς νὰ γνωμοδοτήσῃ, ὅτι ἐὰν τιχὼν τὸ σῶμα τοῦ δημοτ. Συμβουλίου μας εἰς ὃ ὑποβληθῆσεται ἡ παρούσα νομίζῃ ὅτι γενουμένης καὶ ἐτέρας ἐξελεγγέως παρὰ τοῦ ἐλεγκτ. Συν-

εδρίου ἐπὶ τῶν δημοτ. τούτων λογισμῶν, δύνανται νὰ ἐξαχθῇ πιθανότερον καὶ ἐπιωφελέστερον ἀποτέλεσμα, ἂν τυχὸν μάλιστα οἱ ὑπόλογοι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ἡδικημένους, παρ' αὐτῷ κεῖται νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δεόντα καὶ περὶ τούτου, ἀφοῦ τεθῶσι καὶ σφραγισθῶσι ταῖς ἰδίαις σφραγῖσι τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐντὸς Σάββου ἅπαντα ὅσα λογιστικά βιβλία καὶ ἔγγραφα καὶ λοιπὰ σχετικὰ παρεβῆθησαν εἰς αὐτὴν ὡς εὑρίσκονται, ὅπως ταῦτα ὑποβληθῶσι καὶ εἰς τὴν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐξέλεγχξιν δαπάνη τῶν ὑπολόγων, καὶ ἐκδοθῇ παρ' αὐτοῦ ἡ ἀνήκουσα ἀπόφασις διὰ τὴν περαιτέρω τῶν δεόντων ἐνέργειαν.

Ἐν Σίφνῳ τὴν 24 Ἀπριλίου 1863.

Ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΙΩ. Α. ΓΚΙΩΝ.

ΑΝΤ. Τ. ΔΕΠΑΣΤΑΣ.

ΓΕΩΡ. ΠΑΝΩΡΓΙΟΣ.

ΙΩΑΝ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ.

ΑΡΙΣΤ. ΒΑΦΙΑΣ.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΥΝΑΣΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ ΤΩΝ ΓΟΖΑΔΙΝΩΝ

Α'. «LA FAMIGLIA GOZADINA GRECA»

1. Σέ ἐπιστολή τῆς 28-4-1628, ὁ ἀποστολικὸς βικάριος Σίφνου Giacommo della Rocca χαρακτήρισε μέλη τῆς τέως δυναστικῆς οἰκογένειας τοῦ νησιοῦ, μέ τὰ ὅποια εἶχε οἰκονομικὲς διαφορὲς, ὡς πρόσωπα «*della famiglia Gosadina Greca*», δηλ. μέλη «τῆς ἐλληνικῆς οἰκογένειας τῶν Γοζαδίνων»¹, μέ τὴν ἔννοια ὅτι αὐτὰ εἶχαν ἐγκαταλείψει τὸν καθολικισμό καὶ ἀκολουθοῦσαν τὸ ὀρθόδοξο δόγμα. Ὅπως εἶναι ἤδη γνωστό, μετὰ τὴν ἐκδίωξη τοῦ ἡγεμόνα Ἄγγελου Γοζαδίνου ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸ ἔτος 1617, τὰ θήλεα μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ φυγαδεύτηκαν στὴ βενετοκρατούμενη Τήνο (ἀπὸ ὅπου ἀπεστάλησαν στὴν Κρήτη καὶ ἀκολούθως στὴν Ἰταλία), ἐνῶ τὰ τρία ἀγόρια τοῦ σπούδαζαν ἀκόμη στό Ἑλλην. Κολλέγιο τῆς Ρώμης². Πρέπει, συνεπῶς, νά θεωρήσουμε, ὅτι ὁ della Rocca ἀναφέρονταν σέ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογένειας τῶν Γοζαδίνων, τὰ ὅποια δέν εἶχαν ἐγκαταλείψει τὸ νησί.

Ἀπὸ αὐτὰ πάλι γνωρίζουμε ὅτι ἐξακολουθοῦσαν νά ἀκολουθοῦν τὸ Λατινικὸ δόγμα οἱ Νικολός Ἄντωνίου Γοζαδίνος, Ζουάνης Ἄντωνίου Γοζαδίνος καὶ ὁ Ἰούλιος Δελλαγραμμάτικας (σύζυγος ἀδελφῆς τοῦ τέως ἡγεμόνα Ἄγγελου Γοζαδίνου). Οἱ τρεῖς αὐτοὶ καθολικοί, μέ ἐπιστολή τῆς 10ης Ἀπριλίου 1624, ζήτησαν ἀπὸ τὸ Βατικανὸ νά ἐπιτρέψει στὸν Νάξιο κληρικὸ Μιχαήλ Σανουῦτο νά τοὺς ἐπισκέπτεται, κατὰ καιροὺς, γιὰ τίς θρησκευτικὲς ἀνάγκες τους, ἐπειδὴ στὴ Σίφνο δέν ὑπῆρχε τότε καθολικὸς ἱερέας.³ Ἐπίσης, ἡ Margartina Gozadina, ὅταν κατὰ τὸ ἔτος 1640 ἀσθενοῦσε σοβαρά, μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων, λίγο πρὶν ἀποβιώσει, κατὰ τὸ Λατινικὸ τυπικὸ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο della Rocca, ὅπως ἔγραψε ὁ τελευταῖος στὴ Ρώμη. Σημείωσε μάλιστα ἀκόμη ὅτι

1. SCPF/SOCG. 114, 249'-250'.

2. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 25.

3. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 32.

είχαν αποτύχει οι προσπάθειες του ὀρθοδόξου συζύγου της καί τοῦ οἰκονόμου Γοζαδίνου τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας νά μεταστρέφουν τή μακαρίτισσα Margartina στήν Ὀρθοδοξία.⁴

2. Μαρτυρίες γιά ἄλλους Γοζαδίνους τῆς Σίφνου πού ἐξακολουθοῦσαν νά τηροῦν τό Λατινικό δόγμα μετά τήν κατάργηση τῆς δυναστείας, δέν ἀνεῦρε ἡ ἱστορική ἔρευνα. Ἀντίθετα, εἶναι γνωστός «κατάλογος τῶν ψυχῶν Λατινικοῦ δόγματος πού κατοικοῦν στή Σίφνο», συνημμένος στήν, ἀπό 3-8-1631, ἀναφορά τοῦ ἀποστολικοῦ μισσιοναρίου τοῦ νησιοῦ Domenico della Grammatica, στόν ὁποῖο κατάλογο καταχωρίζονται ὀνομαστικῶς 39 πρόσωπα διαφόρων ἐπωνύμων, μηδενός ὅμως Γοζαδίνου.⁵ Οὔτε ἓνας Γοζαδίνος δέν καταγράφεται ὡς καθολικός στόν ἐν λόγω κατάλογο! Ἀπό τά 39 αὐτά πρόσωπα τά 13 χαρακτηρίζονται γηγενεῖς κάτοικοι, τά δέ λοιπά 26 ὅτι προέρχονταν ἀπό διάφορα μέρη.

Ἡ μαρτυρία αὐτή ἐκπλήσσει, φυσικά. Γεννᾶται δέ καί τό ἐρώτημα: Οἱ ἐναπομείναντες στή Σίφνο Γοζαδῖνοι, ἐγγύτεροι ἢ μή συγγενεῖς τοῦ ἡγεμόνα, εἶχαν προσέλθει ὁμαδικά στήν Ὀρθοδοξία;

Ἐπειδή ἀναφερόμαστε σέ μία περίοδο σημαντικῶν ἀλλαγῶν στό νησί τῆς Σίφνου (ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει τό ἔτος 1617) καί σέ μαρτυρούμενες ἀπό ἱστορικές πηγές μαχητικές ἐνέργειες τῶν ὀρθοδόξων πού ἀπέβλεπαν στήν ἐξαφάνιση τοῦ ἐναπομείναντος στόν τόπο ὀλιγάριθμου καθολικοῦ στοιχείου⁶, εἶναι δυνατόν νά εἶχαν συμβεῖ πολλά καί διάφορα, ἴσως καί αὐτή ἡ ὁμαδική μεταστροφή τῶν, καθολικοῦ δόγματος, Γοζαδίνων στήν Ὀρθοδοξία γιά ποικίλους λόγους. Ἐχει, ἄλλωστε, γραφεῖ (3-8-1631) ἀπό τόν ἀποστολικό μισσιονάριο Σίφνου Domenico della Grammatica ὅτι «εὐρισκόμαστε ἐδῶ (στή Σίφνο) μέ κίνδυνο καί τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς μας... ἔχει σχεδόν ἐξαλειφθεῖ τό ποιμνίό μας ἀπό τίς διώξεις τῶν ἀνταγωνιστῶν μας (ἐννοεῖ τούς ὀρθοδόξους), οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν συνεχῶς καί μέ κάθε τρόπο καί μέσον νά σβύσουν, ὅσο τούς εἶναι δυνατόν, τό δικό μας ἅγιο δόγμα... εἶναι γι' αὐτό ἀνάγκη ἡ Ἁγία Προπαγάνδα νά προέλθει σέ θερμή σύσταση πρὸς τόν ἐκλαμπρότατο Γάλλο πρεσβευτή πού εἶναι διαπιστευμένος στήν Κων/πολη, νά θέσει ὑπό τήν προστασία του αὐτή τήν Ἐκκλησία, ὥστε ὅταν παρίσταται ἀνάγκη νά χρησιμοποιεῖ τή δυναμὴ του γιά τήν ὑπεράσπισή της» [SCPF/SOCCG. 149, 208']. Μετά ἓνα χρόνο (1632), ὁ ἰησουΐτης ἱεραπόστολος pre Marco Lima, πού εἶχεν ἐπισκεφθεῖ τή Σίφνο, ἔγραψε ὅτι ὁ ἓνας ἀπό τούς δύο ἐπιτρόπους τοῦ Κοινοῦ, Λατινικοῦ δόγματος, (ἐννοεῖ τόν σύζυγο ἀδελφῆς τοῦ

4. SCPF/SOCCG. 165, 62^ν + 65'.

5. «Σιφνιακά», 4 (1994), σέλ. 37, ὑποσ. 14.

6. «Σιφνιακά», 9 (2001), σέλ. 91 ἐπ.

ήγεμόνα Ἄγγελου Γοζαδίνου Ἰούλιο Δελλαγραμμάτικα), ἦταν ἕτοιμος, λόγω ἰσχυρῶν πιέσεων, νά γίνει ὀρθόδοξος.⁷

Διάφοροι ἄλλοι λόγοι, ἐπίσης, συνηγοροῦν στή μεταστροφή τῶν Λατίνων στήν Ὀρθοδοξία:

α) ἡ ἀπώλεια κάθε ἐλπίδας ἐπιστροφῆς τοῦ «ἡγεμόνα» Γοζαδίνου στή διοίκηση τῆς Σίφνου. Τό νησί εἶχε περιέλθει ὀριστικά στό τουρκικό κράτος καί Τοῦρκοι ὑπάλληλοι, ἀγᾶς καί καδῆς, εἶχαν πρό πολλοῦ διοριστεῖ σ' αὐτό. Ἀκόμη, ἡ ἐλάχιστη σέ μέλη Λατινική κοινότητα ἀσφυκτιοῦσε μέσα σ' ἕναν ὀρθόδοξο πληθυσμό μεγαλύτερον τῶν 4.000 κατοίκων.⁸

β) ἡ συντελούμενη, ἀπό πολλά χρόνια πρὶν, σύναψη γάμων μεταξύ Λατίνων καί ὀρθοδόξων γυναικῶν, οἱ ὁποῖες παρέμεναν ἀκλόνητα πιστές στό δόγμα τους καί μ' αὐτό μεγάλωναν τά παιδιά τους. Ἄλλωστε, καί αὐτός ὁ τελευταῖος ἡγεμόνας Ἄγγελος Γοζαδίνος εἶχε βαφτίσει κατὰ τό ὀρθόδοξο δόγμα τά δύο, ἀπό τά τρία, ἀγόρια του, εἴτε γιατί δέν ὑπῆρχαν στό νησί καθολικοί ἱερεῖς (ἂν καί θά μπορούσε νά μετακαλέσει ἱερέα ἀπό τά γύρω νησιά), εἴτε γιά λόγους πολιτικούς.⁹

γ) ὁ φόβος ἀπώλειας τῶν, σημαντικῆς ἀξίας, περιουσιῶν τους, ἀφοῦ τό τουρκικό κράτος διεσφάλιζε μόνον αὐτές τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων (ραγιαδῶν), κατὰ τά χορηγηθέντα ἀπό τοῦ ἔτους 1580 σουλτανικά πρόνομια. Ὁ λόγος αὐτός, πολύ ἰσχυρός, ἀλήθεια, πρέπει νά συνέτεινε ἀποφασιστικά στήν μεταστροφή τῶν καθολικῶν στήν Ὀρθοδοξία.

δ) τό μεγάλο παράδειγμα τοῦ παπα Ἀποστόλη Γοζαδίνου, οἰκονόμου τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας Σίφνου, ὁ ὁποῖος εἶχε προσέλθει στήν Ὀρθοδοξία πρό τοῦ ἔτους 1587, μολονότι μέλος τῆς δυναστικῆς οἰκογένειας τοῦ νησιοῦ,¹⁰ τοῦτο δέ σέ ἐποχή τῆς ἀκόμη, κατὰ κάποιον τρόπο, «κρατούσης» φραγκοκρατίας! Ὁ Γοζαδίνος αὐτός ἀναγνωρίζεται μάλιστα ὡς ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀγῶνα κατὰ τῶν Λατίνων! Ὁ δόν Giacomo della Rocca, βικάριος πρῶτα καί μετὰ ἐπίσκοπος τῆς Σίφνου (1634), ἔγραψε πολλές φορές ἐναντίον του χαρακτηρίζοντάς τον «σχισματικόν καί αίρετικόν, ἐπειδή δέν παραδέχεται τή θεία κοινωνία γιατί, ὅπως διατείνεται, παρασκευάζεται ἀπό ἄζυμο...».¹¹

Συμπερασματικά, οἱ ἐναπομείναντες στή Σίφνο Γοζαδῖνοι, εἴτε ὀμαδικά, εἴτε τμηματικά, προσῆλθαν ἀπό τόν καθολικισμό στήν Ὀρθοδοξία, ἑλληνοποιήθηκαν μέσω αὐτῆς καί ἔζησαν, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὡς ὀρθόδοξοι Ἕλληνες - ἀπόγονοι τοῦ ποτέ Δυναστικοῦ Οἴκου τοῦ

7. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 37 καί 9 (2001), σελ. 101.

8. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 138.

9. Αὐτόθι, σελ. 23.

10. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Βρυσιανή 1981, σελ. 44-45.

11. SCPF.SOCG. 165, 62^v + 65^r.

νησιού. Ἀκολούθησαν πιστά καί ἀγωνίσθησαν μέ σθένος γιά τή διατήρηση στό ἀκέραιο τῶν κανόνων τῆς ἐπιτόπια λεγομένης «τάξης τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν», τήν ὁποία εἶχε καθιερώσει ἡ λαϊκή εὐσέβεια τῶν γηγενῶν κατοίκων τῆς Σίφνου ἀπό τῆς βυζαντινῆς ἤδη ἐποχῆς καί τηρήσει ἀπαρέγκλιτα καθ' ὅλην τήν περίοδο τῆς φραγκοκρατίας (1207-1617) γιά νά διατηρήσουν ἀναλλοίωτο τό θρησκευτικό τους φρόνημα καί αὐτήν τήν καταγωγή τους, ὅπως καί ἔγινε. Αὐτή τή θρησκεία σήμερα κάποιοι καταπολεμοῦν λυσσαδῶς κινούμενοι, ἀπό ἱστορική ἄγνοια, μέ πολιτικά κριτήρια μέσα στό ἔρεβος τῶν «προοδευτικῶν» ἰδεῶν τους.

Β'. ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΑ ΤΩΝ ΓΟΖΑΔΙΝΩΝ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΔΥΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ

1. Ὁ Σίφνιος ἀρχιεπίσκοπος Civita Castellana τῆς Ἰταλίας Ἄγγελος Γοζαδῖνος [ὁ, ἀπό ἐπίσκοπος Ναξίας (1617-1621)], συνέστησε τό ἔτος 1648 καί προίκισε δύο κληροδοτήματα στίς πόλεις Civita Castellana καί Hortia, διετήρησε δέ «τά σχετικά νομικά δικαιώματα ἐπ' αὐτῶν γιά τόν ἑαυτό του καί τά μέλη τῶν δυναστικῶν Οἴκων τῶν Γοζαδίνων, τόσο τῆς Σίφνου, ὅσο καί τῆς Bologna». Βραδύτερα, τό ἔτος 1653, μετεβίβασε τά νομικά αὐτά δικαιώματα στήν Ἁγία Προπαγάνδα Πίστεως τῆς Ρώμης, ἀφοῦ προηγουμένως φρόντισε «ὥστε, ὅλοι οἱ Γοζαδῖνοι νά παραιτηθοῦν παντός δικαιώματος τό ὁποῖο θά μπορούσαν νά διεκδικήσουν μελλοντικά», τόσον οἱ καταγόμενοι ἀπό τή Σίφνο (καί ἐγκατεστημένοι πρό πολλοῦ στήν Ἰταλία μετά τήν κατάρρευση τῆς δυναστείας τους ἀπό τούς Τούρκους τό ἔτος 1617), ὅσο καί ἐκεῖνοι τῆς Bologna.¹²

Παρόλο τοῦτο, μετά τόν θάνατο τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γοζαδίνου, ἀνεκυψε θέμα διεκδίκησης τῶν κληροδοτημάτων ἀπό τόν δόν Ἀντώνιο Γοζαδῖνο, κανόνικον τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Νάξου, ὁ ὁποῖος δήλωσε ἀνιψιός τοῦ θανόντος, πού, προφανῶς, δέν εἶχε δηλώσει ὅτι παραιτεῖται τῶν συγγενικῶν δικαιωμάτων του ἐπί τῶν δύο κληροδοτημάτων. Ὁ δόν Ἀντώνιος αὐτός, εἶχε ἔλθει στή Ρώμη γιά νά διεκδικήσει τή χηρεύουσα ἐπισκοπική ἔδρα τῆς Νάξου μετά τόν θάνατο τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ραφαήλ Σκιατίνη (1622-1649), ὅπου φαίνεται πληροφορήθηκε τά περί τῶν κληροδοτημάτων τους καί τά χρησιμοποίησε γιά νά ἐπιτύχει τήν ἀνάδειξή του σέ ἐπίσκοπο Νάξου. Τότε ὅμως κάποιοι ἐχθροί του τόν κατηγορήσαν ὅτι α) δέν εἶχε συγγένεια μέ τόν ἀποθανόντα ἀρχιεπίσκοπο τῆς Civita Castellana Ἄγγελο Γοζαδῖνο, β) δέν εἶχε καταγωγή ἀπό τούς Γοζαδίνους, ἀφοῦ εἶχεν ἰδιοποιηθεῖ τό ἐπώνυμο, δεδομένου ὅτι τό

12. Βλ. τό ἀπό 24 Ἰουλίου 1658, ἔγγραφο πού δημοσιεύεται κατωτέρω ἐντός τοῦ κειμένου, παραγρ. 2.

σωστό ήταν Contantino = ιταλ. χωρικός και γ) ήταν ακατάλληλος για επίσκοπος για πολλούς λόγους.¹³

Ἡ υπόθεση ἔλαβε διαστάσεις, ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἔφτασε μέχρι τὸν Πάπα, προωθήθηκε στὴν Curia (ἐκκλησιαστ. δικαστήριο) καὶ ὁ δὸν Ἀντώνιος Γοζαδῖνος βρέθηκε ἀντιμέτωπος μιᾶς καταστάσεως ἢ ἐξομάλυνση τῆς ὁποίας ἐκράτησε μεγάλο διάστημα. Γιά νά ἀποδείξει τὰ ἀντίθετα ἐπιδόθηκε σέ ἕναν ἀγῶνα συγκέντρωσης μαρτυριῶν διαφόρων προσώπων τῆς Νάξου καὶ τῆς Ρώμης, πού γνώριζαν τὴν καταγωγή του, ἀλλά καὶ οἱ ἀντίθετοι ἐπικαλέστηκαν καὶ ἄλλες μαρτυρίες τρίτων, οἱ ὁποῖες βέβαια δυσκόλευαν τὰ πράγματα, ἂν καὶ ἡ ἀλήθεια ἦταν διαφορετική καὶ μέ τό μέρος του. Σημασία ἔχει πῶς, μέ τό σοβαρό αὐτό ζήτημα πού δημιουργήθηκε, ἔχασε τὴν ἐπισκοπική ἔδρα τῆς Παροναξίας, τὴν ὁποία κατέλαβε τότε ὁ Συριανός Βαρθολομαῖος Πόλλα (1659-1691), ἀπόφοιτος τοῦ Κολλεγίου Urbano.¹⁴

2. Οἱ κατήγοροι καὶ οἱ κατηγορίες

Οἱ κατήγοροι καὶ οἱ, ἐναντίον τοῦ δὸν Ἀντώνιου, κατηγορίες κατεγράφησαν σέ συνοπτικό σημείωμα ἀπὸ 24 Ἰουλίου 1658 τῆς Γραμματείας τῆς Προπαγάνδας, τό ὁποῖο ἔχει ὡς ἐξῆς:

«24 Ἰουλίου 1658

Ὁ σεβασμιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Γοζαδῖνος κατέστησε τό ἔτος 1648 καὶ προίκισε δύο κληροδοτήματα στίς πόλεις Civita Castellana καὶ Horti καὶ διετήρησε τὰ σχετικά νομικά δικαιώματα ἐπ' αὐτῶν γιά τὸν ἑαυτό του καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας τῶν Γοζαδίνων, ἐκεῖνων τῆς Σίφνου καὶ τῆς Bologna.

Τό ἔτος 1653 ἀνεκάλεσε τὴν ἀποκλειστικότητα τῶν δικαιωμάτων τούτων καὶ τὴν παρεχώρησε στὴν Ἁγία Προπαγάνδα Πίστεως, φρόντισε δέ ὥστε ὅλοι οἱ Γοζαδῖνοι νά παραιτηθοῦν παντός δικαιώματος τό ὁποῖο θά μπορούσαν νά διεκδικήσουν (μελλοντικά). Τόσο στά ἔγγραφα διατήρησης τῶν δικαιωμάτων, ἀνάκλησης καὶ παραίτησης, ὅσο καὶ στή διαθήκη καὶ στὸν κωδῆκελο τοῦ εἰρημένου ἀρχιεπισκόπου, δέν γίνεται λόγος περὶ Γοζαδίνων τῆς Νάξου.

Ὁ Luca Ottaviani, κανόνικος ἀπὸ τὴν Civita Castellana, κάτοχος τοῦ ἑνός τῶν ἀνωτέρω δύο κληροδοτημάτων, ὁ ὁποῖος διετέλεσεν ἔμπιστος γραμματέας καὶ οἰκογενειακός βοηθός μέχρι τοῦ θανάτου του τοῦ εἰρημένου σεβασμιωτάτου, βεβαιώνει ὅτι οὐδέποτε ἄκουσε τὸν σεβα-

13. Αὐτόθι.

14. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Τό Ἀρχιελάγος κατὰ τὸν πόλεμο Τουρκίας-Βενετίας (1645-1669), καὶ οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στίς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές, «Μηλιακά», 3 (1989), σελ. 46-47 (καὶ σέ ἀνάτυπο). Βλ. καὶ «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 94.

σμιώτατο νά αναφέρεται σέ συγγενεῖς τῆς Νάξου, ἢ στὸν δόν Ἀντώνιο ὡς ἀνιψιὸν του. Ἰσχυρίζεται μάλιστα ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά εἶχεν ἀνίψια, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὸ ἐσωκλειόμενο ὑπόμνημα.

Ὁ θανὼν ἀρχιεπίσκοπος (Νάξου) Σκιατίνι διαβεβαίωσε προφορικά καί σέ ἔγγραφα ὅτι ὁ πάντρε Ἀντώνιο ἔκλεφε τὸ ἐπώνυμο Γοζαδίνος ἀπὸταν ὑπηρετοῦσε κάποιον κληρικό μέ παρόμοιο τοῦ «Γοζαδίνος» ἐπώνυμο, ἐνῶ τὸ δικό του πραγματικό ἐπώνυμο ἦταν Contadini (ἰταλ. contantino = χωρικός). Ἐπίσης, ὅτι ὁ πάππος του, δηλ. ὁ πατέρας τοῦ πατέρα τοῦ εἰρημένου δόν Ἀντωνίου, ἦταν νόθος. Τά ἴδια ὁμολογεῖ ὁ πρεβόστρος τῆς Νάξου, ὁ ὁποῖος συνόδεψε στή Ρώμη τὸν ἀνωτέρω ἀρχιεπίσκοπο Σκιατίνι, ὅπως καί ἄλλοι ἐκκλησιαστικοί μέ ἐπιστολές καί ἀναφορές πρὸς τὴ Γραμματεία, καθὼς καί διακεκριμένες προσωπικότητες τῆς Νάξου, οἱ ὁποῖες ἰσχυρίζονται τά ὅμοια.

Στή Ρώμη ὑπάρχουν καί ἄλλοι, πού βεβαιώνουν τά ἴδια, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι πιθανόν νά εἶναι μειωμένης ἀξιοπιστίας, καταγράφεται μόνο ἡ γνώμη τοῦ Vincenzo Maineri, συζύγου μιᾶς τῶν Γοζαδίνων τῆς Σίφνου, ὁ ὁποῖος δηλώνει ὅτι οὐδέποτε αὐτός ἢ οἱ κουνιάδοι του, ἀδελφοί τῆς συζύγου του, θέλησαν νά ἀναγνωρίσουν ὡς συγγενῆ τους τὸν δόν Ἀντώνιο, τὸν ὁποῖο θεωροῦν μπάσταρδο. Ὁ εἰρημένος Maineri εἶχε ἀκόμη πληροφορίες ὅτι ὁ δόν Ἀντώνιο διέδιδε ὅτι ἔφερε γράμματα ἀπὸ τὴ Νάξο μέ τά ὁποῖα ὁ ἐκεῖ λαός τὸν ἤθελε γιὰ ἀρχιεπισκοπὸν του, ὅταν δέ πληροφορήθηκε ὅτι κάποιος πάντρε Γιουστινιάνι, δομηνικανός ἀπὸ τὴ Χίο, διεκδικοῦσε τὴν ἀρχιεπισκοπὴ Νάξου, τὸν ἀπειλῆσε μέ λιθοβολισμό.

Ὁ καρδινάλιος Carrocci ἔχει τὴ γνώμη ὅτι ὁ εἰρημένος δόν Ἀντώνιο εἶναι ἀνίκανος καί ὅλως ἀκατάλληλος γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκεῖνη, ὄχι μόνο γιατί εἶναι ἀμόρφωτος, κακόβιος, βλάσφημος καί γνωστός γιὰ ψευδορκία, ἀλλὰ καί γιατί εἶχε μεταβεῖ στή Ρώμη νά βυσοδομήσει κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου του, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσε λόγω τῶν διώξεων τοῦ δόν Ἀντωνίου, καί θά εἶναι σκάνδαλο νά ἐπιστρέψει στή Νάξο διάδοχος τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὁ θύτης του»¹⁵.

Ἀπὸ τά διαλαμβανόμενα στό ἀνωτέρω σημείωμα συνάγεται ὅτι τὸν Ἀντώνιο Γοζαδῖνο κατηγόρησεν ὁ Luca Ottaviani, κανόνικος στήν Civita Castellana, στὸν ὁποῖο εἶχε παραχωρηθεῖ τὸ ἕνα ἀπὸ τά δύο κληροδοτήματα τοῦτος «ἔμπιστος γραμματέας καί οἰκογενειακός βοηθός μέχρι τοῦ θανάτου» τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γοζαδίνου, θεωρήθηκε σοβαρός κατήγορος, ὁ ὁποῖος δήλωσεν ὅτι οὐδέποτε εἶχε ἀκούσει τὸν ἀρχιεπίσκοπο νά ἀναφέρεται σέ συγγενῆ του στή Νάξο μέ τὸ ὄνομα Ἀντωνίος Γοζαδίνος. Κατήγορος, ἐπίσης, ἐμφανίστηκε ὁ πρεσβόστρος Ναξίας, ὁ

15. SCPF/SOCG. 275, 32".

ἔμπορος στή Ρώμη Vincenzo Maineri, σύζυγος μιᾶς τῶν Γοζαδίνων τῆς Σίφνου (ὁ ὁποῖος μάλιστα δήλωσε ὅτι, κατά τούς συγγενεῖς τῆς συζύγου του, ὁ δὸν Ἀντώνιος ἦταν νόθος), ὁ καρδινάλιος Carrocci καί εἰπώθηκε ὅτι καί ὁ θανὼν ἀρχιεπίσκοπος Ναξίας Σκιατίνη κατεφέρετο ἐναντίον τοῦ δὸν Ἀντωνίου.

Παρ' ὅλα ταῦτα, μετὰ τῆ δραστηριότητα πού ἐπέδειξε ὁ δὸν Ἀντώνιος γιὰ νά ἀποδείξει τό ἀβάσιμο τῶν ἐναντίον του κατηγοριῶν, ἀκόμη καί μέ προσφυγή του στόν Πάπα, ἡ Προπαγάνδα, ἀφοῦ συγκέντρωσε τίς μαρτυρικές καταθέσεις τῶν διαφόρων προσώπων πού ἐξετάσθηκαν, ὑπέβαλε μέ νεώτερο ἔγγραφο τῆς ὅλη τήν ἀλληλογραφία στόν Ποντίφηκα, τό γραφεῖο τοῦ ὁποῖου τήν ἐπέστρεψε μέ τήν ἐντολή νά ἐξετασθεῖ ἐκ νέου ἡ ὑπόθεση ὥστε «νά διακριβωθεῖ ἂν, ἀπό τήν κακοήθεια κάποιου, σπιλώνεται ἡ ἀθωότητα» ἐνὸς ἀνθρώπου.

3. Τό γενεαλογικό δένδρο

Ἀπό τίς μαρτυρικές καταθέσεις τῶν διαφόρων προσώπων πού ὑπεδείχθησαν γιὰ ἐξέταση, μποροῦμε νά συγκροτήσουμε τό γενεαλογικό δένδρο τοῦ δὸν Ἀντωνίου Γοζαδίνου, καταγομένου καί αὐτοῦ ἀπό τούς Γοζαδίνους τοῦ ἡγεμονικοῦ Οἴκου τῆς Σίφνου. Πράγματι, κατ' αὐτές, ὁ θανὼν ἀρχιεπίσκοπος Ἄγγελος Γοζαδίνος, ἦταν θεῖος του, πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ πατέρα του. Συνάγεται λοιπόν ὅτι:

α) Ὁ Ἰάκωβος Γοζαδίνος καί ἡ σύζυγός του Λουκρητία, ἀπέκτησαν (πρὸ τοῦ 1600) τέσσερα τέκνα, τρία ἀγόρια καί μία θυγατέρα. Ἀπό τὰ ἄρρενα πρῶτος γεννήθηκε ὁ Ἄγγελος, ὁ μετὰ ἀρχιεπίσκοπος Νάξου καί Civita Castellana, δεύτερος ὁ Ἰωάννης-Φραγκίσκος, ἐπίσκοπος Ρεθύμνου-Κρήτης, καί τρίτος ὁ Marc Antonio, φραγκισκανός μοναχός. Ἡ θυγατέρα συνῆψε γάμο μέ νέον τῆς οἰκογενείας Ragnoli τῆς Νάξου.

β) Ὁ ἀνωτέρω ἀρχηγός κλάδου τῶν Γοζαδίνων Ἰάκωβος, εἶχε ἀδελφὸ τὸν Ἀντώνιο, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε ἀπὸ τὸν γάμο του τρία ἄρρενα τέκνα, τὸν Νικολό, τὸν Φραντζέσκο καί τὸν Ζουάνη. Ὁ πρῶτος ἀπ' αὐτά, ὁ Νικολός καί ἡ σύζυγός του Φλωρεντία, ὑπῆρξαν οἱ γονεῖς τοῦ δὸν Ἀντωνίου, γιὰ τὸν ὁποῖο δημιουργήθηκε τό ἱστορούμενο ἐδῶ ζήτημα.¹⁶

Σημειώνεται ὅτι οἱ Νικολός καί Ζουάνης εἶναι οἱ δύο καθολικοί, οἱ ὁποῖοι μαζί μέ τὸν Ἰούλιο Δελλαγραμμάτικα, ζήτησαν κατά τό ἔτος 1624 ἀπὸ τὸ Βατικανὸ νά ἐπιτρέψει στόν Νάξιο κληρικό Μιχαήλ Σανουῖτο νά τοὺς προσφέρει τίς ἱερατικές ὑπηρεσίες του (βλ. Α' μέρος τοῦ παρόντος ἄρθρου).

16. Βλ. τὰ ἔγγραφα τοῦ Παραρτήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1

«Ο αοίδιμος αρχιεπίσκοπος Γοζαδίνος κατά τόν θάνατό του δέν κατέλιπε στή Νάξο συγγενεῖς του τοῦ Οἴκου τῶν Γοζαδίνων, γιατί ὁ πατέρας του, ὁ ὁποῖος ὀνομάζονταν Ἰάκωβος, εἶχε ἕναν ἀδελφό γνήσιο (ὄμαιμο), ὁ ὁποῖος, ἂν καί συζεύχθηκε, ἦταν ἡλικιωμένος καί ἀπεβίωσε χωρίς τέκνα. Ὁ εἰρημένος Ἰάκωβος συζεύχθηκε τή Λουκρητία καί ἀπέκτησε τέσσερα τέκνα, τρία ἄρρενα καί ἕνα θῆλυ. Πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ Ἄγγελος, ὁ εἰρημένος ἀρχιεπίσκοπος, δεύτερος ὁ Φραγκίσκος, ἀρχιεπίσκοπος Ρεθύμνου, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσεν ἀπό πανώλη ὅταν μεταλάμβανε τό ποίμνιό του κατά τήν κατάληψη τῆς πόλης ἀπό τοὺς Τούρκους. Ὁ τρίτος, ὀνόματι Marc Antonio, ὑπῆρξε κληρικός τοῦ (τάγματος) τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου καί ἀπεβίωσε στήν Ἰταλία. Ἡ θυγατέρα συζεύχθηκε στή Νάξο, τέκνο τοῦ Οἴκου Ragnoli, ἡ ὁποία ἀπεβίωσε ἐκεῖ, δέν γνωρίζω ὅμως ἂν ἀπέκτησε παιδιά, γιατί οὐδέποτε ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος τά ἐπικαλέσθηκε, μόνος δέ ἀπό ὅλους τοὺς ἀνωτέρω ἀπέμεινε ἐπιζῶν ὁ εἰρημένος σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος.

Στό ἐπίσημο ἔγγραφο τῶν δύο κληροδοτημάτων κατονομάζει τήν οἰκογένεια τῶν Γοζαδίνων τῆς Σίφνου καί τῶν παροικούντων στήν Ἰταλία ὡς γνησίων μελῶν τῆς οἰκογένειας, τοὺς ὁποίους καί ἀναγνώρισε ὡς συγγενεῖς του, μολονότι ὄχι καί τόσο στενοὺς καί ἐπειδή ἡ οἰκογενειακή παράδοση τοὺς θεωροῦσε καταγομένους ἀπό τόν Οἶκο τῆς Bologna, ἀναγνωρισμένον καί πολυευεργετημένον ἀπό τόν πάπα Γρηγόριο 15ο καί ἀπό τόν αοίδιμο καρδινάλιο Γοζαδῖνο καί ἐπειδή ἀπ' αὐτόν προῆλθε ἐκεῖνος τῆς Ἀνατολῆς. Δέν κατονόμασε ἐκείνους τῆς Νάξου ἐπειδή δέν τοὺς εἶχε σέ ἐκτίμηση ἢ λόγω ἀπόστασης δέν εἶχε ἐπαφές μαζί τους. Ἐγὼ οὐδέποτε ἄκουσα νά κατονομάζει ἄλλους συγγενεῖς, ἐκτός τῶν δύο ἀδελφῶν καί τῆς ἀδελφῆς του, καθ' ὅλη τήν περίοδο προσφορᾶς τῶν ὑπηρεσιῶν μου πρὸς τόν εἰρημένο ἀρχιεπίσκοπο.

Οὐδέποτε ἄκουσα νά γίνεται λόγος γιά τόν δόν Ἀντώνιο Γοζαδῖνο, κανόνικον τῆς Νάξου, ἐδῶ καί τριανταέξι χρόνια, ἀπὸταν ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀνεχώρησεν ἀπὸ τή Νάξο, παρά μόλις πρόσφατα πληροφορήθηκα γι' αὐτά τά μέρη καί γιά κάποιον δόν Ἀντώνιο Γοζαδῖνο, ὁ ὁποῖος εἶχε τό ἀξίωμα τοῦ pre-vostro τῆς Ἀδελφότητος, ὄχι ὅμως ὡς συγγενοῦς, ὁ ὁποῖος τώρα θά ἦταν ἡλικίας 60 περίπου χρόνων, ὥστε πολὺ πιθανόν καί ἀποβιώσας, πλὴν ὁ ἀρχιεπίσκοπος οὐδέποτε τόν ἀνέφερε.

Δέν γνωρίζω τώρα γιατί ὁ παρὼν δόν Ἀντώνιο, κανόνικος, μπορεῖ νά διεκδικεῖ δικαιώματα ἐπὶ τῶν δύο κληροδοτημάτων, ὅπως θά ἀντιλαμβανόμενον γιά ἄλλους, γιά τοὺς ὁποίους ὁ ἰδρυτής τους εἶχεν ἀνα-

φερθεῖ σ' αὐτούς, ὅπως ἐκείνους τῆς Σίφνου, τούς διαμένοντες στήν Ἰταλία καί ἐκείνους τῆς Βολογνα καί τέλος, στήν μεταβιβασθεῖσα τά νόμιμα δικαιώματα Ἀγία Προπαγάνδα ἀπό τόν ἴδιο τόν σεβασμιώτατο ἀρχιεπίσκοπο, μετά παραίτηση τῶν εἰρημένων δύο οἰκογενειῶν, ὅπως ἄριστα διατυπώνεται στό ἔγγραφο τῆς σύστασης τῶν κληροδοτημάτων περί τοῦ νομικοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καί τῆς οἰκογένειας του τῶν Γοζαδίνων καί τῶν ἀρρένων τέκνων τοῦ κυρίου Ἀγγελου Γοζαδίνου τοῦ Ἀρχιεπελάγου, τῶν διαμενοντων στήν Ἰταλία καί κατοπιν ἐκείνων τῆς Βολογνα, χωρίς νά κάνει λόγο γιά ἄλλους καί ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ συμβολαιογράφου» [SCPF/SOCG. 275, 33^v].

2

«Ὁ πρῶτος μάρτυς εἶναι ὁ Giacomo Clivio, γεννηθεῖς στή Νάξο, ἡλικίας 85 χρόνων περίπου, ὁ ὁποῖος βεβαιώνει ἐνόρκως ὅτι ὁ δόν Ἀντώνιος Γοζαδίνος εἶναι γνήσιο τέκνο καί νόμιμο τοῦ Νικολοῦ Γοζαδίνου, υἱοῦ τοῦ Ἀντωνίου Γοζαδίνου, θείου ὁμοπάτριου τοῦ σεβασμιωτάτου Γοζαδίνου, ἐπισκόπου Civita Castellana, δέν γνωρίζει ὅμως ἂν ἡ καταγωγή αὐτή εἶναι νόμιμη.

- Ὁ δεύτερος μάρτυς εἶναι ὁ Πέρης, ὁ ὁποῖος βεβαιώνει ἐνόρκως ὅτι ὅταν ἦταν στή Νάξο ὅλοι ἀποκαλοῦσαν τόν δόν Ἀντώνιο ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας τῶν Γοζαδίνων καί μέ τό ἴδιο ἐπώνυμο, λέγει, ἄκουσε νά τόν φωνάζει ὁ δόν Ἀντώνιος (sic. ἐνν. Ἀγγελος) Γοζαδίνος, ἀρχιεπίσκοπος Νάξου καί μέ αὐτό τό ἐπώνυμο προῆλθε στίς διαγραφές (ἐνν. τῶν δικαιωμάτων ἐπί τῶν κληροδοτημάτων) ὁ ἴδιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος.

- Ὁ 3ος μάρτυς εἶναι ἕνας νέος 18 ἐτῶν, ὀνομαζόμενος Natale Theris, ὁ ὁποῖος βεβαιώνει ἐνόρκως ὅτι διέμεινε ἐπί ἐξάμηνο στή Νάξο καί πάντοτε ἄκουγε νά ἀποκαλοῦν τόν δόν Ἀντώνιο μέ τό ἐπώνυμο Γοζαδίνος καί ὅπως βεβαιώνουν ὅλοι ἀνήκε στήν οἰκογένεια τῶν Γοζαδίνων.

- Ὁ 4ος εἶναι ὁ Νικολός Γοζαδίνος, ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται πῶς ἄκουσε τόν σεβασμιώτατο ἀρχιεπίσκοπο Γοζαδῖνο νά λέγει ὅτι ὁ δόν Ἀντώνιος ἦταν συγγενής του καί ὡς συγγενῆ του τόν ἤθελε μαζί του στήν Civita Castellana.

- Ὁ 5ος μάρτυς εἶναι ἡ Νικολέτα, σύζυγος τοῦ πρώτου μάρτυρος, γεννηθεῖσα στή Νάξο, ἡ ὁποία βεβαιώνει τά ἴδια μέ τόν σύζυγό της». [SCPF/SOCG. 275, 35^v]

3

[Ἐκτίθεται πρῶτα τό γνωστό ἱστορικό τῆς ὑπόθεσης, καί ἔπειτα:]

«-Ὁ πρῶτος καί ὁ πέμπτος μάρτυς, ἐπειδή εἶναι ἀπό τήν ἴδια πόλη

τῆς Νάξου, ἔχοντας γνωρίσει τοὺς πάππους, τὰ ἀδελφία, τὸν πατέρα-μητέρα τους, ὅπως ἐπίσης ἐκείνους τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου (Γοζαδίνου), βεβαιώνουν ξεκάθαρα τὴν ἀλήθεια γιὰ τὴν εἰρημένη οἰκογένεια μὲ βαθμούς μάλιστα συγγενείας, πού σχετίζονται μὲ τοὺς ἀπογόνους καί τὸν εἰρημένο σεβασμιώτατο.

- Ὁ 4ος μάρτυς, καταγόμενος ἀπὸ τὸν Οἶκο τῶν Γοζαδίνων, πλήν ὅμως τοῦ κλάδου τῆς Ἄνδρου, βεβαιώνει πῶς ὁ εἰρημένος ἐπίσκοπος κλέγονταν ὅτι ὁ συγγενῆς του (ὁ δὸν Ἄντωνιος) δέν ἤθελε νὰ διαμείνει μαζί του στὴν Civita Castellana, ὅπως τὸν παρακαλοῦσε (αὐτὴ ἡ ἐπίμονη παράκληση ἔγινε ἀπὸ τὸν εἰρημένο σεβασμιώτατο ἐδῶ στὴ Ρώμη ἐνώπιον πατέρων καπουτσίνων, οἱ ὅποιοι διέμεναν τότε στὴν Carraiola, οἱ ὅποιοι θὰ μπορούσαν ἐνορχα νὰ βεβαιώσουν τὴν αἴτηση τοῦ σεβασμιωτάτου πρὸς τὸν συγγενῆ του, ὁ ὅποιος ἀρνήθηκε νὰ παραμείνει μαζί του ἐπειδὴ πρόσφατα εἶχε ἀποβιώσει ὁ πατέρας του) καί βεβαιώνει ὁ μάρτυς, ὅτι ἔχει καταγωγή ἀπὸ τὸν Οἶκο τῶν Γοζαδίνων (ὁ δὸν Ἄντωνιος) καί ἔτσι τὸν γνώριζαν οἱ πάντες.

- Ὁ 2ος καί 3ος μάρτυρες ἔπειτα, ἐπειδὴ διέμεναν πολλές φορές στὴ Νάξο, ὁμολογοῦν πῶς αὐτό ἐθεωρεῖτο τὸ γένος του καί τὸν ἀποκαλοῦσαν τοῦ Οἴκου τῶν Γοζαδίνων καί ὅτι καί αὐτός ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸν φώναζε πάντοτε μὲ αὐτό τὸ ἐπώνυμο, αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι (οἱ μάρτυρες) ἔτσι τὸν γνώρισαν καί ἔτσι τὸν ἀποκαλοῦσαν.

Ὑπάρχουν ἀκόμη δύο πατέρες καπουτσῖνοι ἱεραπόστολοι, οἱ ὅποιοι γιὰ πολλά χρόνια διέμειναν στὴ Νάξο καί ἔφτασαν ἐδῶ πρὸ πενθημέρου, οἱ ὅποιοι μὲ τίς μαρτυρίες τους βεβαιώνουν τὰ ὅμοια.

Ἄκόμη ὁ δὸν Ἄντωνιο ἦλθε στὴ Ρώμη γιὰ νὰ διεκδικήσει τὴν ἀρχιεπισκοπή (Νάξου) ὅπως λέγει μὲ κάθε εἰλικρίνεια, φέρει δὲ μαζί του γράμματα τοῦ Κλήρου, τῶν Ὀφφικιαλίων καί τῆς Κοινότητος Νάξου, μὲ τὰ ὅποια τὸν προτείνουν στὴν Προπαγάνδα, ὅπως καί ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Χίου, ἀποστολικὸς ἐπισκέπτης καί ἐπιτηρητὴς Νάξου...»

[SCPF/SOCG. 275, 30^v]

4

«Μακαριώτατε Πάτερ

Ὁ δὸν Ἄντωνιος Γοζαδίνος, κανόνικος τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Νάξου στὴν Ἀνατολή, ἐνεφανίσθη πρὸ τριετίας στὴν Κουρία ὡς ἀπεσταλμένος, κατ' ἀρχὴν, τοῦ Κλήρου καί τῆς Κοινότητος τῆς πόλεως ἐκείνης, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὰ ἀρχειακά στοιχεῖα τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας Πίστewος καί, τελευταία, τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου Χίου καί ἀποστολικοῦ ἐπιτηρητῆ Ναξίας (μὲ διαταγή Σας καί τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας), καταδαπανώντας σημαντικὰ ἔξοδα προκειμένου νὰ διεκ-

δικήσει τήν ἀναπλήρωση τοῦ ὑπάρχοντος κενοῦ ἀπό τήν ἔλλειψη ἀρχιεπισκόπου σ' ἐκείνη τήν πόλη· ἔχει τοῦτος ὑπηρετήσῃ πιστά καθ' ὅλη τή διάρχεια τοῦ βίου του τήν ἐκκλησία ἐκείνη ὡς μοναχός-σκευοφύλακας, ἐνοριακός ἐφημέριος πολλά χρόνια καί οἰκονόμος ἐπί τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας γιά τή διάσωση τῆς ὁποίας κακοποιήθηκεν ἀγρίως ἀπό τούς σχισματικούς, οἱ ὅποιοι ἐποφθαλμιοῦσαν τά ἀκίνητα, θέτοντας φραγμό στά σχέδια τους, τόσο μέ μεγάλα ἔξοδα στά τουρκικά δικαστήρια, ὅσο καί μέ κίνδυνο αὐτῆς τῆς ζωῆς του, τελευταία δέ ὑπηρετεῖ ὡς κανόνικος τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας. Παρακαλεῖ λοιπόν τήν Ἀγιότητά σας νά τόν συντρέξει καί τόν θεωρήσει ἄξιον, ὥστε νά ἐπιλυθοῦν κατά τόν καλύτερο τρόπο τά ζητήματά του τώρα, μετά τόσην μακρά παραμονή σ' αὐτήν τήν πόλη (τή Ρώμη) καί γιά τό μεγάλο διάστημα πού διέρρευσε μετά τίς πρῶτες παραστάσεις του στήν Ἀγία Προπαγάνδα. Πιστεύει ἀκόμη ὅτι ὅσοι ἔχουν γνωρίσει τόν χαρακτήρα του ἢ ἔχουν πληροφορηθεῖ γιά τό ποιόν του, μποροῦν νά μιλήσουν γι' αὐτόν, ὅπως λ.χ. οἱ πολλοί ἱεραπόστολοι πού βρίσκονται στή Ρώμη καί τόν ἔχουν γνωρίσει στίς περιοδεῖες τους στήν Ἀνατολή. Ἐξάλλου ἡ ἀναφορά του γιά ἄμεση διάφευση τῶν κακοπίστων κατηγορῶν του πρὸς τήν Ἀγία Προπαγάνδα συνετέλεσεν ὥστε νά ἀσκήσει ἐπίδραση καί μή προέλθει αὐτή στή λήψη ἀπόφασης, ἀλλά νά θέσει τό ζήτημά του στήν Ἀγιότητά Σας, ἐκτιμώντας ἰδιαίτερα τή δωρεά τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Civita Castellana, θείου του, ὁ ὁποῖος κατέλιπε μνήμη ἀγαθῆ καθιστώντας τήν Προπαγάνδα κληρονόμο τῶν ὑπαρχόντων του... γιά νά χρησιμεύσουν στίς δραστηριότητες τῆς Ἀγιότητός Σας καί τῆς ἐκκλησίας Της, τήν ὁποία τοῦτος (ὁ Ἄντ. Γοζαδῖνος) ἄρχισε νά ὑπηρετεῖ πιστά καί ἔντιμα ἀπό τῆς ἡλικίας τῶν δεκαπέντε ἐτῶν του μέχρι σήμερα πού διανύει τά τριάντα ἐννέα χρόνια του».

[SCPF/SOCG. 275, 118']

5

«Μόλις ὁ δόν Ἀντώνιο Γοζαδῖνος πληροφορήθηκε ὅτι κατηγορήθηκε στήν Ἀγιότητά Του τόν Κύριό μας καί στίς σεβασμιότητές σας ὅτι δέν ἔχει καταγωγή ἀπό τή γνήσια οἰκογένεια τῶν Γοζαδῖνων καί, πολύ περισσότερο, ὅτι δέν ἔχει συγγένεια μέ τόν ποτέ σεβασμιώτατο Γοζαδῖνο, ἐπίσκοπον τῆς Civita Castellana, ὅπως ἀναφέρθηκε μέ δύο ἐκθέσεις πρὸς ὑμᾶς, θεώρησε ὑποχρέωση συνείδησης καί ὑπόληψῆς του νά ἐπιβεβαιώσῃ κατά τόν καλύτερον δυνατό τρόπο τήν ἀλήθεια μέ τήν πλέον ἀκριβῆ ἐξέταση τῆς ὑπόθεσης ἀπό πολλούς μάρτυρες οἱ ὅποιοι γνώρισαν τούς προγόνους τοῦ εἰρημένου σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου τῆς αὐτῆς μέ αὐτόν καταγωγῆς ἢ ὅτι ἄκουσαν ἀπό στόματος τοῦ ἰδίου ἐπι-

σχόπου ὅτι ἐνῶ εἶχαν τὴν ἴδια καταγωγὴ δέν θέλησε τοῦτος (ὁ δὸν Ἄντωνιο) νά τόν ἀκολουθήσει τό ἔτος 1650 στήν Civita Castellana ὅπως ἐκεῖνος τόν παρεκάλεσε καί ἀρνήθηκε ἐπειδὴ τότε ἀκριβῶς ἀπεβίωσε ὁ πατέρας του καί ἔπρεπε νά ἐπιστρέφει στόν τόπο του· ὅλα τά προσκομισθέντα σχετικά ἔγγραφα στόν Κύριό μας, ἀποστέλλονται ἀπό τὴν Ἀγιότητά του στίς σεβασμιότητές σας (ἐνν. τοὺς καρδινάλιους τῆς Προπαγάνδας) γιά νά κάνουν τίς πρέπουσες παρατηρήσεις ἂν εἶναι ἀληθῆ καί γνήσια προκειμένου νά διακριβωθεῖ ἂν ἀπό τὴν κακοήθεια κάποιου σπιλώνεται ἡ ἀθωότητά του».

[SCPF/SOCG. 275, 28']

6

«Ἐχω γεννηθεῖ στό νησί τῆς Νάξου τοῦ Ἀρχιπελάγους, στό ὁποῖο μεγάλωσα καί διέμεινα μέχρι τόν καιρό καί ποντιφηκάτο τοῦ ἀοιδίμου Πάπα Οὐρβανοῦ τοῦ 8ου (1623-1644)... γι' αὐτό καί γνωρίζω ὅτι σ' αὐτό ὑπῆρχε καί ὑπάρχει ἡ οἰκογένεια τῶν Γοζαδίνων, τῆς ὁποίας, μεταξύ ἄλλων, γνώρισα τόν ἀποθανόντα Ἄντωνιο Γοζαδῖνο, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἐκ πατρὸς θεῖος τοῦ ἀλήστου μνήμης σεβασμιωτάτου Ἁγγελου Γοζαδίνου, ἐπισκόπου τῆς Civita Castellana καί πρώην ἀρχιεπισκόπου Νάξου, ὅπως καί τοῦ Ἰωάννη Φραγκίσκου Γοζαδίνου, ποτέ ἐπισκόπου Ρεθύμνου τῆς Κρήτης καί ἀδελφοῦ γνησίου τοῦ εἰρημένου σεβασμιωτάτου Ἁγγελου Γοζαδίνου· ἐκ τοῦ εἰρημένου Ἄντωνιου Γοζαδίνου κατάγονται ὁ ἀποθανών Νικολός Γοζαδῖνος καί ὁ ἀποθανών Φραντζέσκος Γοζαδῖνος, ἀδελφοί· ἀπό τόν εἰρημένο Νικολό καί τὴν ἀποθανοῦσα Φλωρέντσια, νόμιμη σύζυγός του, κατάγεται ὁ δὸν Ἄντωνιο Γοζαδῖνος ἀπό γάμο νόμιμο, κανόνικος σήμερα τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Νάξου· ἐγνώρισα λοιπόν ὅλους αὐτούς σάν φίλος τῆς οἰκογένειας κ.λπ.»

[SCPF/SOCG. 275, 40'-42']

7

«Σεβασμιώτατοι

Ὁ δὸν Ἄντωνιος Γοζαδῖνος, μέ τό νά ἔχει κατηγορηθεῖ στήν Ἀγιότητά του τόν Πάπα καί στίς σεβασμιότητές σας ὅτι δέν προέρχεται ἐκ νομίμου γάμου καί δέν κατάγεται ἀπό τὴν οἰκογένεια τῶν Γοζαδίνων καί, ἀκόμη, ὅτι δέν εἶναι συγγενῆς τοῦ ἀειμνήστου σεβασμιωτάτου Γοζαδίνου, ἐπισκόπου τῆς Civita Castellana, ὅπως ἔχει ἀναφέρει στά πρὸς ὑμᾶς ὑπομνήματά του, θεώρησε ὑποχρέωσή του γιά ἀποκατάσταση τῆς ὑπόληψής του νά ἀποδείξει, κατά τό δυνατόν, τὴν ἀλήθεια ἐπὶ τῆς ὑποθέσεώς του μέ περισσοτέρους μάρτυρες πού γνώρισαν τοὺς προγόνους τοῦ ἀνωτέρω σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου, τοῦ ἰδίου μ' αὐτόν

γένους, οί όποιοι τόν άκουσαν και προφορικά νά αναφέρει ότι, μολονό-
τι συγγενής του έξ αίματος (ό δόν Άντώνιος) δέν ήθέλησε νά τόν άκο-
λουθήσει στην Civita Castellana τό έτος 1650, όπως τόν παρεκάλεσε,
μέ τή δικαιολογία ότι τότε είχε αποβιώσει ό πατέρας του και έπρεπε νά
έπιστρέψει στην πατρίδα του (όλες τίς καταθέσεις τών μαρτύρων υπέβα-
λε στον Κύριο μας (ένν. τόν Πάπα), ή δέ άγιότητά του τίς διαβιβάζει
στις σεβασμιότητές σας, οί όποίες παρακαλοϋνται νά προέλθουν στην
πρέπουσα έξέταση προκειμένου νά αποδειχτεί ή άθωότητά του, ως προς
τήν καταγωγή του, αλλά και ή κακοήθεια εκείνων πού ένήγαγαν μέ
ψευδεϊς κατηγορίες έναν άθωο άνθρωπο».

[SCPF/SOCG. 275, 48']

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΕΣ
ΔΥΟ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΗ ΣΙΦΝΟ
[PRE MARCO DA POLLA - FRANCESCO
MICHELLUZZI]

Τά δύο πρόσωπα τῆς παρούσης ἐργασίας, κληρικοί τοῦ Λατινικοῦ δόγματος, βρέθηκαν στή Σίφνο σέ ἐποχή συνεχοῦς φθορᾶς καί ἀπαξίωσης τοῦ Καθολικισμοῦ. Ἡ κατάσταση αὐτή προῆλθε ἀπό τήν ὀριστική κατάργηση τῆς Ἡγεμονίας τοῦ Οἴκου τῶν Γοζαδίνων πού «κυβερνοῦσε» τό νησί (1617) καί ἀνάδειξη τῆς πολυάριθμης ἑλληνορθόδοξης κοινότητάς του ὡς κυρίαρχης δύναμης μέσα στό νέο καθεστῶς δουλείας πού εἶχε ἐπιβληθεῖ στά νησιά, ἐκεῖνο τῆς Τουρκοκρατίας. Τήν ἴδια περίοδο καί στά πενήντα χρόνια πού ἀκολούθησαν, συνέβησαν μεγάλες ἀναταραχές στόν ἑλληνικό χῶρο, τόσον ἐκκλησιαστικές μέ ἐπίκεντρο τήν Κων/πολη, ὅσο καί πολιτικές-πολεμικές λόγω τοῦ Κρητικοῦ πολέμου (1645-1669) μεταξύ Βενετίας-Τουρκίας, πού εἶχε ὡς στόχο τήν κατάληψη ἀπό τή δεύτερη τῆς βενετοκρατούμενης Κρήτης, μέ ἄμεσες ἐπιπτώσεις στό πολύνησο τῶν Κυκλάδων.¹

Ὅμως, τήν ἴδια αὐτή περίοδο, ἡ Σίφνος ἐμφανίζεται διακριβωμένα ὡς πολιτικό-οἰκονομικό κέντρο τῆς περιοχῆς ἀπό τίς σπουδαῖες δραστηριότητες τοῦ διακεκριμένου μεγαλεμπόρου της μισέρ Βασίλη Λογοθέτη, κατά τά ἤδη ἱστορηθέντα σέ προηγουμένους τόμους τοῦ περιοδικοῦ² καί γίνεται, ὡς ἐκ τούτου, πόλος ἑλξης γιά πολλούς ἀνθρώπους ἀπό ἄλλα νησιά καί περιοχές. Ἔτσι βρέθηκαν τότε στή Σίφνο καί οἱ δύο κληρικοί τοῦ Λατινικοῦ δόγματος· ὁ μὲν Marco da Polla ὡς ἐφημέριος-βοηθός τοῦ ἐπισκόπου Σίφνου καί Θερμίων Giacomo della Rocca, τό ἔτος 1634,³ ὁ δέ Μικελούτσι αὐθαίρετα, χωρίς ἐπίσημο διορισμό, τό ἔτος 1648 καί ἐνῶ κατευθύνονταν πρὸς τήν Ἀθήνα, ὅπου εἶχε διοριστεῖ νά ὑπηρετήσῃ.⁴ Δύο ἐντελῶς διαφο-

1. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Τό Ἀρχιπέλαγος κατά τόν πόλεμο Τουρκίας-Βενετίας (1645-1669) καί οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στίς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές, Μηλιακά, Γ'* (1989), σελ. 17 ἐπ. (καί σέ ἀνάτυπο).

2. «Σιφνιακά», 6 (1989), σελ. 17 ἐπόμε., 9 (2001), σελ. 21 ἐπ.

3. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 38.

ρετικές προσωπικότητες οί καθολικοί αὐτοί κληρικοί· ὁ δὸν Μάρκος καλοῦ καί ἥπιου χαρακτήρα ἄνθρωπος καί χωρίς ἰδιαίτερες γραμματικές γνώσεις (κατά δική του ὁμολογία)⁵, ἐνῶ ὁ Μικελούτσι εἶχε καλές γραμματικές γνώσεις, ἦταν ὅμως ἄξεστο ὑποκείμενο, ἄφοβος, ἀδίστακτος στίς ἐνέργειές του, χειριστής ὄπλων καί ἐπιρρεπής σέ γλέντια καί διασκεδάσεις. Καί οἱ δύο αὐτοί κληρικοί εἶχαν ἓνα κοινό σημεῖο ἀναφορᾶς· τήν ἐξάρτησή τους ἀπό τόν Βασίλειο Λογοθέτη, ὁ ὁποῖος τούς ἐξασφάλιζε τά μέσα διαβίωσής τους μέ ἀντάλλαγμα τήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν τους. Τόν μέν δὸν Marco Polla χρησιμοποιοῦσε γιά τήν προβολή του στούς κύκλους τοῦ Βατικανοῦ, ὅπου ἐπιθυμοῦσε νά ἔχει προσβάσεις, τόν δέ Φραντσέσκο Μικελούτσι γιά τή διεξαγωγή τῆς μεγάλης ἀλληλογραφίας του καί τή διεκπεραίωση ἐμπορικῶν ἀποστολῶν σέ ἄλλα νησιά καί τόπους.

Α'. PRE MARCO DA POLLA

Ὁ pre Marco da Polla, γόνος πτωχῆς καθολικῆς οἰκογένειας τῆς Σύρας (ἔχει γραφεῖ, μειωτικά γι' αὐτόν καί τούς ἀδελφούς του, ὅτι ὁ πατέρας του ἦταν τσαγκάρης)⁶, διορίστηκε ἐφημέριος τῆς ὀλιγάριθμης Λατινικῆς Κοινότητος τῆς Σίφνου τό ἔτος 1634 ἀπό τόν καθολικό ἐπίσκοπο τοῦ νησιοῦ Giacomo della Rocca, ὅταν ὁ τελευταῖος ἀπεφάσισε νά ἐγκαταλείψει τήν ἔδρα του ἐπειδή δυστυχοῦσε οἰκονομικά προκειμένου νά ἐγκατασταθεῖ στήν Ἄνδρο, κοντά σέ δικούς του ἀνθρώπους, γιά νά τόν φροντίζουν. Ὁ δὸν Marco, μέ ἐτήσια ἀμοιβή 12 ρεαλιῶν, θά προσέφερε τίς ἱερατικές ὑπηρεσίες του γιά νά μὴν εἶναι ἀκέφαλο τό ποίμνιο.⁷ Στή Σίφνο τόν ἀκολούθησε καί ἓνας ἀπό τούς ἀδελφούς του, ὁ Γεώργιος, ὁ ὁποῖος προσελήφθη τότε στόν Ἐμπορικό Οἶκο τοῦ Βασιλείου Λογοθέτη.⁸ Βραδύτερα, ὁ δὸν Marco ἀναγνωρίστηκε βικάριος ἀπό τήν Ἁγία Προπαγάνδα τῆς Ρώμης καί ἀποστολικός μισσιονάριος μέ 25 σκούδα ἐτησίως. Στά ἴδια ἀξιώματα διατηρήθηκε καί μετά τόν θάνατο (10 Ἀπριλίου 1643) τοῦ ἐπισκόπου della Rocca δίνοντας, ἀνά τριετία, λόγο στή Ρώμη μέ αὐτοπρόσωπη μετάβασή του ἐκεῖ, γιά τό ἔργο πού ἐπιτελοῦσε στήν Ἐκκλησία Σίφνου.⁹

Τό ἱστορικό τῆς σταδιοδρομίας του στή Σίφνο περιέχεται σέ ὑπόμνημα ἔτους 1650 τῆς γραμματείας τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας, τό ὁποῖο ἔχει ὡς ἑξῆς:

4. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 46 ἐπ.

5. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 49.

6. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Τό Ἀρχιπέλαγος*, σελ. 47.

7. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 38.

8. «Σιφνιακά», 5 (1995), σελ. 49, τόμ. 6 (1998), σελ. 20, ὑποσ. 12.

9. Αὐτόθι.

«Υπόμνημα, έτους 1650.

Σεβασμιώτατε Κύριε,

Ὁ Μάρκος Πόλλα, μισσιονάριος Θερμίων Σίφνου καί Κέας, ἀναφέρει μέ ταπεινότητα στή σεβασμιότητα σας ὅτι ἔχει ὑπηρετήσει τήν Ἐκκλησία τῆς Σίφνου δεκαοκτώ χρόνια μέχρι σήμερα κατά τό χρονικό αὐτό διάστημα προσέφερε καί ὑπηρεσίες στήν Ἁγία Προπαγάνδα Πίστεως ἐπί ἔνδεκα χρόνια, τόσον ὡς μισσιονάριος, ὅσο καί ὡς βικάριος τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀποβιώσαντος ἐπισκόπου della Rocca, ἀλλά καί τοῦ νῦν ἐπισκόπου τῶν ἀνωτέρω νησιῶν σεβασμιωτάτου Camponesco μέ μεγάλη ἀφοσίωση, κατά τά διαλαμβανόμενα σέ πιστοποίηση τοῦ ἀειμνήστου σεβασμιωτάτου Ingoli. Μέσα στά δεκαοκτώ αὐτά χρόνια προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν, πραγματοποίησε τέσσερα ταξίδια στή Ρώμη σύμφωνα μέ τήν ὑποχρέωση πού ἔχει νά δίνει ἀναφορά γιά τήν κατάσταση τῶν ἐκκλησιῶν του καί τίς ἀνάγκες τους. Σέ ἓνα ἀπό αὐτά τά ταξίδια, δηλαδή ἐκεῖνο τοῦ παρελθόντος ἔτους, τόν σκλάβωσαν Μπαρμπαρέζοι καί, ἐκτός ἀπό τίς ἀποσκευές πού τοῦ ἄρπαξαν, ὑποχρεώθηκε, προκειμένου νά ἐλευθερωθεῖ, νά πληρώσει καί 300 ρεάλια, ὥστε σήμερα βρίσκεται χρεωμένος στούς δανειστής του. Παρακαλεῖ λοιπόν τή σεβασμιότητά σας νά μὴν παραβλέπει τήν πτωχεία του καί νά θελήσει νά τόν συστήσει στήν Ἁγία Προπαγάνδα προκειμένου νά τόν ἐνισχύσει στίς ἀνάγκες του ὥστε, χωρίς προβλήματα, νά συνεχίσει τήν προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν του στήν Ἐκκλησία. Ἀναφέρει ἀκόμη ὅτι, ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου, ὑπάρχει στά νησιά ἔλλειψη τροφίμων καί, προκειμένου νά μεταβεῖ ἐκεῖ γιά τήν ἀποστολή του, παρίσταται ἀνάγκη σημαντικῶν ἐξόδων καί μέ τόν ἐτήσιο μισθό του τῶν 20 σκούδων δέν καταφέρνει νά τά βγάξει πέρα. Γιά τοὺς λόγους αὐτούς σᾶς παρακαλεῖ νά προσβλέψετε στήν πολύχρονη καί πιστή προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν του σ' αὐτές τίς ἐκκλησίες καί τήν πρόσφατη σκλαβιά του, πού τόν κατέστησε ἀξιολύπητο καί νά τοῦ συμπαρασταθῆτε...»¹⁰.

Ἡ σκλαβιά τοῦ δόν Marco da Polla

Σύντομη ἀναφορά γιά τό γεγονός αὐτό κάναμε στόν προηγούμενο τόμο τῶν «Σιφνιακῶν», σελ. 121-122, στά «Χρονικά πολεμικῶν - πειρατικῶν καί ἄλλων δεινῶν τῶν νησιωτῶν τοῦ 17ου αἰῶνα». Πιό ἐμπεριστατωμένα, τό ἱστορικό τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμή νά ἀποβιώσει ὁ δόν Μάρκος ἀπό τίς κακουχίες πού πέρασε, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κατά τόν Μάιο τοῦ 1649, ὁ pre Marco «ἀνεχώρησε μέ ἓνα γαλλικό πλοῖο γιά νά μεταβεῖ στή Ρώμη προκειμένου νά ἐκθέσει τή δυσχερῆ

10. SCPF/SOCG. 187, 669'.

κατάσταση τῆς ἐκκλησίας του. Ὁ Θεός ὅμως θέλησε νά συναντηθοῦν μέ γαλέρες τῆς Μπαρμπαριᾶς κοντά στή Ζάκυνθο καί νά συλληφθεῖ σκλάβος», ἔγραψε ἀπό τή Σίφνο στήν Προπαγάνδα ὁ ἀδελφός του Γεώργιος Πόλλα καί συνέχισε: «τώρα βρίσκεται ὁ φτωχός γυμνός σέ γαλέρα μέ ἀλυσίδες στά χέρια, σίδερα στά πόδια καί μαστιγώσεις στήν πλάτη χωρίς ἐλπίδα ἀπελευθέρωσής του, ἐάν ἐγώ, ὁ δυστυχῆς νησιώτης καί ἡ Ἁγία Προπαγάνδα δέν τοῦ συμπαρασταθοῦμε· ἐπ' εὐκαιρία γνωρίζετε πολύ καλά ὅτι τοῦτος ἐπί τρία περίπου χρόνια δέν ἔλαβε τούς ἐξ 25 σκούδων ἐτησίους μισθούς του ὡς ἀποστολικοῦ μισσιοναρίου τῆς νήσου Σίφνου»¹¹. Ἀνέφερε ἀκόμη ὅτι ὁ ἴδιος μποροῦσε νά συγκεντρώσει τετρακόσια ἢ πεντακόσια σκούδα καί μέ τά χρεωστούμενα τῆς Προπαγάνδας ἀπό τούς μισθούς τοῦ ἀδελφοῦ του, θά μποροῦσε νά τόν ἀπελευθερώσει. Ὁ Γεώργιος Πόλλα ἔγραψε καί ἄλλα γράμματα στήν Προπαγάνδα, ὅπως καί ὁ μεγαλέμπορος Βασίλειος Λογοθέτης γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ pre Marco, πού εἶχε μεταφερθεῖ ἀπό τούς Μαρμπαρέζους στά Χανιά. Ὁ Λογοθέτης προσέφερε 100 ρεάλια καί τά ἀδέλφια τοῦ σκλάβου δανείστηκαν ἄλλα 200 μέ τόκο, ὥστε νά γίνουν 300 πού ζητοῦσαν οἱ πειρατές.¹²

Μετά τήν ἀπελευθέρωσή του ὁ pre Marco συνέχισε τό ταξίδι του στήν Ἰταλία κι ἐπῆγε στή Ρώμη προκειμένου νά δώσει τήν τριετῆ ἀναφορά του, ὅπως εἶχε ὑποχρέωση, στήν Προπαγάνδα Πίστειος καί ζητήσει τήν οἰκονομική ἐνίσχυσή της. Στό διάστημα πού παρέμεινε ἐκεῖ παραβρέθηκε στή χειροτονία τοῦ ἀδελφοῦ του Βαρθολομαίου σέ πρεσβύτερο, ὁ ὁποῖος μόλις εἶχεν ἀποφοιτήσει ἀπό τό Κολλέγιο Urbano καί ὅταν ὁ νεοχειροτονημένος ἐπῆρε τόν διορισμό του σέ ἀποστολικό μισσιονάριο καί βικάριο Σίφνου, ἐπῆραν τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στίς Κυκλάδες.¹³ Στή Σίφνο ἔφτασαν τόν Ἰούνιο τοῦ 1651, ὅπου καί ἀπεβίωσε ὁ pre Marco στίς 21 Ἰουλίου τοῦ ἴδιου χρόνου¹⁴ μετά δεκαοκταετῆ προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν του στό νησί καί στόν Βασίλειο Λογοθέτη. Ὁ τελευταῖος εἶχε ποικιλότροπα συμπαρασταθεῖ στόν καλοκάγαθο pre Marco, αὐτός δέ στά γράμματά του πρὸς τή Ρώμη, ἢ κατά τίς ἐπισκέψεις του ἐκεῖ, δέν παρέλειπε νά τόν περιγράψει μέ τά καλύτερα λόγια καί ὡς σπουδαῖο συμπαραστάτη τῶν καθολικῶν στή Σίφνο καί στά ἄλλα νησιά.¹⁵

11. SCPF/SOCG. 187, 633^v, ὅπου ἐπιστολή του τῆς 28-8-1649.

12. «Σιφνιακά», 13 (2005), σελ. 122.

13. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 94.

14. SCPF/SOCG. 187, 420^r.

15. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 30 καί ὑποσημ. 49.

B'. FRA FRANCESCO MICHELLUZZI

1. 'Ο fra Francesco Michelluzzi, μοναχός του τάγματος του 'Αγίου Φραγκίσκου, μέ δυσπροσδιόριστη καταγωγή, είχε διοριστεί από τον Λατίνο επίσκοπο της Χίου βικάριος 'Αθηνών τό έτος 1647. Κατευθυνόμενος στην έδρα του, τό πλοίο στό όποιο επέβαινε, στάθμευσε στη Σίφνο όπου διεπίστωσε ότι εκεί θά μπορούσε νά περάσει καλά προσφέροντας τίς γραμματικές γνώσεις του στη διεξαγωγή της άλληλογραφίας του μεγαλεμπόρου Βασιλείου Λογοθέτη και των άλλων εμπόρων του νησιού και απέφασε νά εγκατασταθει σ' αυτό. Μέ τή βοήθεια του Λογοθέτη, ό όποιος βρήκε στό πρόσωπό του κατάλληλο άνθρωπο για τίς δουλειές του, επήρε τήν έγκριση του Λατίνου επισκόπου Σίφνου Giovanni Camponesco νά διαμένει στη Σίφνο, αφού οι κίνδυνοι στη θάλασσα από τον πόλεμο Βενετίας-Τουρκίας τον εμπόδιζαν, δήθεν, νά μεταβεί στη θέση του των 'Αθηνών. 'Ο Λογοθέτης μάλιστα έγραψε στις 29 Μαρτίου 1648 στην Προπαγάνδα της Ρώμης ότι «από τινος καιρού εύρίσκειται εδώ ό αιδεσιμώτατος πατέρας *Francesco Michelluzzi*, γενικός βικάριος 'Αθηνών, για νά προωθηθει στην έδρα του... αλλά στους καιρούς αυτούς της συμφορας και του μεγάλου κινδύνου εκρινα σκόπιμο νά κρατήσω εδώ τον ειρημένο πατέρα για όσο χρονικό διάστημα απαιτηθει... άλλωστε όπως εκτιμήσαμε μέ όλους τους προκρίτους, θά έχουμε όφελος από τήν εδώ διαμονή μιās τέτοιας προσωπικότητας... οντας αυτός κληρικός υποδειγματικής συμπεριφορας... από τον όποιο θά έχουν και τά παιδιά μας τήν εύκαιρία νά μάθουν γράμματα, τά όποια δέν σπουδάζουν έλλείψει διδασκάλων...»¹⁶. Σέ άλλο γράμμα του, μάλιστα, της 16/26 'Απριλίου 1648, δέν παρέλειψε νά σημειώσει ότι «έκανα πολύ καλά νά κρατήσω εδώ τον αιδεσιμώτατο πατέρα γενικό βικάριο 'Αθηνών, λόγω των συντρεχόντων κινδύνων... τον όποιο συνιστώ στις σεβασμιότητές σας εξ' όλης καρδιάς ως άνθρωπο ό όποιος κατά τήν ώρα του Κριτηρίου θά καταταγει μεταξύ των παλαιών μαρτύρων»¹⁷.

Δύο ημέρες αργότερα, στις 28 'Απριλίου 1648, έγραψε στην Προπαγάνδα και ό ίδιος ό Μικελλούτσι, «σχετικά μέ τον έτήσιο μισθό του της 'Αποστολής των 'Αθηνών, θά γνωρίζει ή σεβασμιότητά σας ότι, όταν αναχωρούσα από τή Χίο πρό εξαμήνου και πλέον, έλαβα 50 σκούδα από τον σεβασμιώτατο επίσκοπο της Χίου σέ *pezze da otto No 62 1/2*, δίνοντάς του απόδειξη' μέ τά χρήματα αυτά πορεύομαι, αφού στην Τουρκία δέν γίνεται διαφορετικά. Τώρα, κατόπιν συμβουλής του έξοχωτάτου κυρίου Βασιλείου Λογοθέτη, παραμένω εδώ στη Σίφνο μέχρι

16. Αυτόθι, σελ. 62.

17. Αυτόθι, σελ. 63.

νά εκλείψουν οί κίνδυνοι προσφέροντας καθημερινά ἔργο κατά τίς συστάσεις τῆς Ἀγίας Προπαγάνδας μή σκεπτόμενος ἄλλο παρά τήν ολοκάρδια ὑπηρεσία ὑπέρ τῆς Ἀγίας Ἀποστολικῆς Ἐδρας...»¹⁸.

Ἔτσι πέραγε ὁ καιρός καί στά γράμματά του πρός τήν Προπαγάνδα γιά διάφορα ζητήματα, ὁ Βασίλειος Λογοθέτης εὔρισκε εὐκαιρία νά ἐπαινῆ τόν Μικελλούτσι καί νά δηλώνει ὅτι ἐξακολουθοῦσε νά προσφέρει στή Σίφνο τίς σπουδαῖες ὑπηρεσίες του καί ὅτι τοῦτος εἶχεν ἤδη καί γραπτή ἔγκριση τῶν ἀνωτέρων του νά παραμένει στό νησί (ἐπιστολή τῆς 8 Αὐγούστου 1649 τοῦ Λογοθέτη).¹⁹ Τόν ἐπόμενο χρόνο, 8 Μαΐου 1650, παλαιό, ὁ Λογοθέτης ἔγραφε ὅτι «ἡ ἐπισκοπή Θερμίων, Σίφνου καί Κέας (στήν ὁποία, σημειωτέον, ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης Καμπονέσκο, δέν ἀνέλαβε ποτέ καθήκοντα διαμένοντας στήν Ἰταλία) διεκυβερνᾶτο ἄριστα ἀπό τόν αἶδεσ. πατέρα Μικελλούτσι, ἀπουσιάζοντας καί τοῦ αἶδεσ. δόν Marco da Polla. Ὁ πατήρ Μικελλούτσι ἐπῆγε στήν Ἀθήνα, ὅπου παρέμεινε μερικές ἡμέρες, πλήν τότε ἔφτασε ἐκεῖ νέος βοεβόδας καί οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου τόν συμβούλευσαν νά ἀναχωρήσει πάραυτα διά νά ἀποφύγει (δῆθεν) τόν κίνδυνο· ἔτσι ἐπῆγε στήν Εὐβοία ὅπου παρέμεινε ὅλο τό σαρανταήμερο καί ἀκολούθως ἐπέστρεψε ἐδῶ, κοντά μας, ὅπου ἱεουργεῖ καί ὑπηρετεῖ τήν ἐκκλησία μέχρι νά μπορέσει νά ἐπιστρέφει στή θέση του...»²⁰.

Τότε, πράγματι, ἀπουσίαζε ὁ βικάριος Σίφνου δόν Marco da Polla, ὁ ὁποῖος, ὅπως προαναφέρθηκε, εἶχε ἀναχωρήσει γιά ὑπηρεσιακούς λόγους, ἀπό τό νησί, κατευθυνόμενος στή Ρώμη, πλήν πιάστηκε σκλάβος ἀπό τούς Μπαρμπαρέζους κοντά στή Ζάκυνθο. Ἔτσι, Λογοθέτης καί Μικελλούτσι, εἶχαν καί πρόσθετο λόγο νά γράφουν στό Βατικανό γιά τήν παραμονή τοῦ δευτέρου στή Σίφνο προκειμένου νά περνάει ὁ καιρός. Ὁ ἐπίσκοπος μάλιστα Camponesco ἔγραφε στίς 17 Δεκεμβρίου 1650 ὅτι «ὁ κύριος Βασίλειος Λογοθέτης καί οἱ κύριοι Γοζαδῖνοι τῆς Σίφνου μέ πληροφόρησαν ὅτι ὁ pre Marco, βικάριος μου, συνέχιζε τίς ἀτασθαλίες του, ἐγκατέλειπε τήν ἐκκλησία καί ἰδιοποιήθηκε τό ἐλάχιστο εἰσόδημά της... γι' αὐτό μου προτείνουν ὡς βικάριο τόν φρά Φραντσέσκο Μικελλούτσι· οἱ ἀνωτέρω κύριοι μου ἔγραψαν ὅτι ὁ pre Marco ἦταν πάντοτε διώκτης τῶν πτωχῶν ἐπισκόπων... καί ὅτι αὐτός ὁ καλός ἄνθρωπος κτύπαγε μέ μπαστουινίες τόν δυστυχῆ ἐπίσκοπο Giacomo della Rocca...»²¹ καί ἄλλες, ψευδεῖς καί ἄδικες βέβαια, κατηγορίες κατά τοῦ Polla, προκειμένου νά διατηρηθεῖ στή Σίφνο ὁ «χρήσιμος» γιά τούς ἐμπόρους Μικελλούτσι.

18. Αὐτόθι.

19. Αὐτόθι, σελ. 65.

20. Αὐτόθι, σελ. 66.

21. SCPF/SOCG. 187, 658'.

Ἔτσι, μέ τή μία, ἤ τήν ἄλλη δικαιολογία, πέρασαν τρία χρόνια πού ὁ μοναχός αὐτός παρέμενε στή Σίφνο καί ἡ Ρώμη ἀνέχονταν τήν κατάσταση ἱκανοποιώντας τήν ἐπιθυμία τῶν Σιφνίων ἐπισήμων.

Παρόλα ταῦτα, οἱ πρῶτες καταγγελίες ἐναντίον τοῦ Μικελλούτσι, εἶχαν ταξιδέψει στή Ρώμη. Ἐπρόκειτο γιά ἐπιστολή τῆς 10ης Αὐγούστου 1649 τοῦ Γεωργίου Πόλλα, ἀδελφοῦ τοῦ δόν Μάρκου, στήν ὁποία τοῦτος, μεταξύ ἄλλων, ἀνέφερε καί τά ἑξῆς:

«Πρόσφατα ἦλθε ἐδῶ ἓνας κληρικός ὀνομαζόμενος φρά Φραντσέσκο Μικελλούτσι, ὁ ὁποῖος διαρκῶς ἐναντιώνεται σ' ἐμένα καί τόν δόν Μάρκο καί συμπορεύεται μέ τούς σχισματικούς (ἐνν. τούς ὀρθοδόξους), ἐχθρούς τῆς ἐκκλησίας μας, ἱκανοποιώντας τίς ἐναντίον μας ἐπιθυμίες τους. Σ' αὐτές τίς ἐνέργειες δέν ἔπρεπε νά προέρχεται γιά κανένα λόγο, ἀλλά τίς κάνει γιατί τρέφει ἐναντίον μας κακές διαθέσεις, ἐπειδή δέν θελήσαμε νά περάσουν στά χέρια τους τά ἀκίνητα τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Εὐαγγελιστρίας. Ἐνεργοῦσαν αὐτοί οἱ σχισματικοί νά ἀναδείξουν τόν Μικελλούτσι σέ ἐπίσκοπο, ἀλλά τέτοια ὑποκειμένα δέν πρέπει νά γίνονται ἀρχιερεῖς, ἐπειδή τά νησιά μας, τά ὁποῖα κατοικοῦνται ὅλα ἀπό Ἑλληνας, ἔχουν ἀνάγκη ἐπισκόπων πεπειραμένων καί λογίων, γιατί ὁ λαός περιμένει ἀπ' αὐτούς στοργή καί σεβασμό καί ὄχι προσώπων τά ὁποῖα δέν κάνουν τίποτα ἄλλο, παρά νά παίζουν ζάρια καί λαοῦτο, πράγματα πού χλευάζουν οἱ Ἑλληνας...».²²

Ἔτσι, μία πρώτη ἰδέα γιά τό ποιόν τοῦ Μικελλούτσι, εἶχε σχηματιστεῖ στήν Ἁγία Προπαγάνδα τῆς Ρώμης, παρόλο πού τόν ἄφηνε νά παραμένει στή Σίφνο, ἱκανοποιώντας ἔτσι τόν Λογοθέτη μέ τόν ὁποῖο συνεργάζονταν ἐπί διαφόρων θεμάτων καί ζητημάτων.

2. Στίς 18/28 Ἰουνίου 1651 ὁ Βασίλειος Λογοθέτης ἔγραψε στήν Προπαγάνδα ὅτι «ἔφτασε στή Σίφνο ὁ κύριος Βαρθολομαῖος Πόλλα μέ τόν πατέρα Μαγρο, ἀδελφόν του, ἀπό τούς ὁποίους ἔλαβε τήν, ἀπό 22 Ἰανουαρίου, πολύτιμη ἐπιστολή τῆς καί ἐχάρηκε γιά τήν καλή ὑγιεῖα» τῶν καρδινάλιων τῆς. «Ὅτι ἀκόμη, εὐχαριστήθηκε πού τοποθέτησαν στή Σίφνο, ὡς βικάριο, τόν Βαρθολομαῖο, ἄνθρωπο μέ ἀρχές καί ἱκανότητες κ.λπ.»²³ Ἔτσι ὁ Μικελλούτσι ἀποκλείστηκε μέ τήν ἐνέργεια αὐτῆν τῆς Προπαγάνδας ἀπό τή θέση τοῦ βικαρίου Σίφνου, ἐξακολούθησε ὅμως νά παραμένει σ' αὐτήν. Ὅμως, ὁ Βαρθολομαῖος Πόλλα, ὅταν διεπίστωσε γιά ποιούς λόγους παρέμενε στό νησί ὁ Μικελλούτσι καί ποίου φυράματος ἦταν ὁ ἄνθρωπος, ἔγραψε, μερικούς μῆνες ἀργότερα (30 Ἀπριλίου 1652) σέ προστάτη του καρδινάλιο στή Ρώμη ὅτι εἶχε ἀκούσει πολλά καί διάφορα ἐναντίον αὐτοῦ, ἀλλά δέν ἔσπευσε νά τά ἀναφέ-

22. SCPF/SOCG. 187, 632".

23. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 68.

ρει, ἐπειδὴ ἐπέλεξε καλύτερο νὰ τὰ διαπιστώσει μόνος του. Ἔτσι ἔρχονταν τώρα νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι «στούς ὀκτώ-ἐννέα μῆνες πού τόν γνώριζε, ἔκανε τοῦτος ἐπτά ἢ ὀκτώ ταξίδια σέ διαφόρους τόπους, ὄχι γιά τήν προσφορά ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου, ἀλλά γιά λογαριασμό τοῦ κ. Βασιλείου Λογοθέτη καί ἄλλων ἐμπόρων, οἱ ὁποῖοι τόν ἔστελναν μέ ἐμπορεύματα ἐδῶ κι ἐκεῖ, ὅπως καί δικά του ἐμπορεύματα τὰ ὁποῖα πωλοῦσε μέσω τρίτων. Διαμένει ἐδῶ κι ἐκεῖ, μακριά ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν ἀνωτέρων του, οὐδέποτε μοῦ ἔδειξε ἔγγραφη ἄδεια προῖσταμένου του νὰ παραμένει ἐδῶ καί κάνει ὅ,τι θέλει, χωρίς νὰ ἀναγνωρίζει καμμία ἀνώτερη ἐκκλησιαστική ἀρχή...»²⁴

Στά μισά Αὐγούστου 1652 ἔφτασε στή Σίφνο καί ὁ ἀποστολικός ἐπισκέπτης fra Bernardo da Parigi μέ ἐντολή τῆς Προπαγάνδας νὰ ἐπιθεωρήσῃ τή Λατινική Ἐκκλησία τοῦ νησιοῦ. Ἐγραφε λοιπόν κι αὐτός στήν ἔκθεσή του ὅτι, πρὶν διοριστεῖ, πρὸ 13 μηνῶν, ὁ Βαρθολομαῖος Πόλλα, δέν ὑπῆρχε στή Σίφνο ἄλλος κληρικός «πλὴν τοῦ αἰδεσιμωτάτου Φραντσέσκου Μικελλούτσι, ὁ ὁποῖος, μέ τό πρόσχημα ὅτι προτίθεται νὰ μεταβεῖ στήν Ἀθήνα, παραμένει ἐδῶ μέ δυσφορία τῶν κατοίκων, τόσο πρὸς τό δόγμα του, ὅσο καί πρὸς τό πρόσωπό του».²⁵

Ὁ Μικελλούτσι, πάντως, ἔγραφε, κατά διαστήματα, στήν Ἁγία Προπαγάνδα τῆς Ρώμης, ἐπικαλούμενος διαφόρους λόγους γιά αἰτιολόγηση τῆς παραμονῆς του στή Σίφνο, ἰδιαίτερα δέ τούς κινδύνους ἀπό τόν πάντοτε συνεχιζόμενο πόλεμο μεταξύ Βενετίας-Τουρκίας (πού βέβαια δέν τόν ἐμπόδιζαν νὰ πραγματοποιεῖ ἐμπορικά ταξίδια γιά λογαριασμό τοῦ Λογοθέτη καί τῶν ἄλλων ἐμπόρων). Ἐγραφε ἀκόμη ὅτι διδάσκει γράμματα στούς νέους καί ζητοῦσε νὰ τοῦ ἀποστείλουν διδακτικά βιβλία καί βραβεῖα γιά τούς καλούς μαθητές, ὅτι προσφέρει πνευματικό ἔργο καί ἄλλα φεύδη.²⁶ Ἴσως νὰ δίδασκε περιστασιακά παιδιὰ τῶν προκρίτων, σχολεῖο ὅμως δέν ἔκανε ἀφοῦ ἔλειπε διαρκῶς σέ ἐμπορικές ἀποστολές.

Ὁ βικάριος Βαρθολομαῖος Πόλλα, πού ἀνησυχοῦσε πλέον ἀπό τήν ἐν γένει συμπεριφορά τοῦ Μικελλούτσι καί τίς ἀδιαντροπιές του, ἄρχισε νὰ γράφει στό Βατικανό καί νὰ περιγράφει τὰ ἔργα του ζητώντας τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό τή Σίφνο καί τόν ἐγκλεισμό του σέ κάποιο μοναστήρι. Στίς 19 Μαΐου 1653 ἔγραφε στή Ρώμη ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἦταν «ἐνα μεγάλο σκάνδαλο γιά τούς ὀρθοδόξους καί μιά μεγάλη ντροπή γιά τούς λατίνους ἀφοῦ, ἀντί νὰ διαδίδει τήν πίστη καί τό πνεῦμα, συντελεῖ στήν

24. Αὐτόθι, σελ. 69.

25. Αὐτόθι, σελ. 95.

26. SCPF/SOCG. 177, 170^v, ὅπου ἐπιστολή του τῆς 28 Ἀπριλ. 1648, ff173^v, ὅπου ἐπιστολή τῆς 4 Ἰουλ. 1648, SOCG. 187, 654^v, ὅπου ἐπιστολή τῆς 14/24 Ἀπρ. 1650, ff. 655^v, ἐπιστολή τῆς 8 Μαΐου 1650 κ.ἄ.

ανάπτυξη σέ βαθμό πολλαπλάσιο τῶν σωματικῶν ἀμαρτημάτων». Τοῦτο δ' ἐπειδή συνελήφθη τότε «νά ἀμαρτάνει μέ μία μοναχή» τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου τοῦ Μογχοῦ, γεγονός πού ὅταν ἔμαθαν οἱ Ἕλληνες ἤθελαν νά τόν λιθοβολήσουν, πρᾶγμα πού τελικά δέν ἔκαναν «ἀπό σεβασμό στό πρόσωπό μου καί στόν κύριο Βασίλειο» Λογοθέτη, ἔγραψε ὁ Βαρθολομαῖος καί ζήτησε τήν ἔγκριση τῆς Ἁγίας Προπαγάνδας νά τόν ἐκδιώξει ἀπό τή Σίφνο, ἀφοῦ «ὅταν προσπάθησε νά τόν νουθετήσει, τόν ἀπέιλησε πώς θά τόν πυροβολήσει». ²⁷

Αὐτά πού ἔγραψε ὁ Βαρθολομαῖος στή Ρώμη θά μπορούσαν νά θεωρηθοῦν ὑπερβολές ἀπό πρόθεση νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν παρουσία τοῦ Μικελλούτσι στή Σίφνο. Ὅμως δέν ἦταν, γιατί καί ἄλλες μαρτυρίες βεβαιώνουν τόν ἐλεεινό χαρακτήρα τοῦ φραγκισκανοῦ μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος συνέχισε ἀπτόητος τόν φαβλόβιο βίο του, διαμένοντας πάντοτε στή Σίφνο. Ὁ ἀποστολικός ἐπισκέπτης fra Bernardo da Parigi ἔγραψε στήν ἔκθεσή του πρὸς τήν Προπαγάνδα:

«Ὁ ἀνωτέρω γενικός βικάριος (ἐνν. τόν Βαρθολομαῖο), ὅπως καί ὁ κύριος Βασίλης, ἐπίτροπος τῶν Ἑλλήνων καί ἐκτιμώμενος ἀπό τήν Ἁγία Προπαγάνδα, ὁ κύριος Πέτρος Ρόζας, γαμβρός του τοῦ λατινικοῦ δόγματος καί πρόξενος Γαλλίας, Ἀγγλίας καί Βενετίας, ὁ κύριος Γεώργιος Πόλλα, ἐκ μέρους ὄλων τῶν λοιπῶν καλῶν καί εὐσεβῶν χριστιανῶν, καθολικῶν καί ὀρθοδόξων, καταγγέλλουν τόν ἔκλυτο βίο καί σκανδαλώδη διαγωγή τοῦ fra Francesco Micheluzi, μοναχοῦ τοῦ Τάγματος τῶν Ἐλαχίστων τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἢ τῆς Οἰκογένειας, πού ἀποτελοῦν ἀτίμωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου τοῦ λατινικοῦ δόγματος καί τῆς Ἁγίας Χριστιανικῆς Πίστεως γιά τούς ἐπομένους λόγους:

α) Πρῶτο γιατί ὁ κληρικός αὐτός χορεύει δημόσια σέ γάμους καί ἄλλες ἐκδηλώσεις

β) γιατί πηγαίνει ἔφιππος στά πανηγύρια (ὅπου συνήθως ὑπάρχει μέγανος ἀριθμός ἀνθρώπων) ἔχοντας μαζί του διαφόρους νέους στολισμένους καί ντυμένους κατά τρόπο σκανδαλώδη

γ) γιατί οἱ γυναῖκες μπαινοβγαίνουν συνεχῶς στό σπίτι του, ὅπου συνήθως αὐτός παίζει διάφορα ὄργανα

δ) γιατί βλασφημᾷ, ὀρκίζεται, οὐρλιάζει καί λέει μύριες ἀπρέπειες καί χοντράδες

ε) γιατί πηγαίνει στό κυνήγι μέ ἀρκεβούζιο καί ὀπλισμένος μέ πιστόλια ἀπειλεῖ νά σκοτώσει ὅποιονδήποτε δέν τοῦ ἀρέσει

στ) γιατί ζητᾷ ἐλεημοσύνες ἀπό τούς ξένους ὑπέρ τῆς ἐκκλησίας, τίς ὁποῖες κρατᾷ γιά τόν ἑαυτό του

27. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθήνα 1984, σελ. 69.

ζ) γιατί πηγαίνει στον βενετσιάνικο στόλο στην Κρήτη, στην Τήνο ή όπουδήποτε άλλο θέλει για δικές του δουλειές ή τρίτων

η) τέλος, γιατί είναι άπερίσκεπτος και οξύθυμος και γιατί πολλές φορές έχει πει (στον καιρό της χολέρας) ότι αυτός δεν αλλάζει κεφάλι και άλλα παρόμοια, για τα όποια οι ανωτέρω κύριοι (έννοει τους προκρίτους) βαθύτατα παρακαλούν τις σεβασμιότητές σας να τον απομακρύνουν από το νησί και από τα μέρη αυτά όσο γίνεται πιο γρήγορα και κατά τον πιο ασφαλή τρόπο. Είχα την πρόθεση να τον επιπλήξω, αλλά οι ανωτέρω κύριοι, μη περιμένοντες καμμία βελτίωση του ανθρώπου, παρά μόνον άλλα ανάρμοστα, με παρεκάλεσαν να μην επιχειρήσω τίποτα, γιατί το μόνο που απομένει είναι η απομάκρυνσή του απ' εκεί».²⁸

Έτσι υπήρχε πλέον και επίσημη και άδιαφιλονίκητη καταγγελία έναντι του Michelluzzi και της άπαξιωτικής για κληρικό συμπεριφοράς του, άλλ' αυτός, άπτόητος, παρέμενε στη Σίφνο χωρίς να λογαριάζει κανέναν. Έγραψε μάλιστα στη Ρώμη (8 Ιουλίου 1652 sv) ότι «δεν θέλει μισθό γιατί τον βοηθούσε οικονομικά ο κ. Βασίλειος και τό σπίτι του».²⁹ Αντίθετα, ο βικάριος Βαρθολομαῖος, σε αναφορά της 26ης Μαΐου 1653, έγραψε ότι «τόσον ο ίδιος, όσο και οι κ.κ. Pietro Rosa και Basilio άπορούν για την καθυστέρηση της Αγίας Προπαγάνδας να εκδιώξει τον Michelluzzi, ο όποῖος πηγαίνει όπου του άρέσει και θέλει να έγκατασταθει κάπου χωρίς να παραδέχεται ανωτέρους...».³⁰

3. Και μετά δύο χρόνια, πάντως, ο Michelluzzi έξακολουθοῦσε να παραμένει στη Σίφνο και, όπως έγραψε στο Βατικανό ο Βαρθολομαῖος Πόλλα, στις 26 Μαρτίου 1655 «ή ψυχή του έχει πάει στην κόλαση»³¹ από τα όσα μετέρχονταν ο άνθρωπος. Παρ' όλα ταῦτα και έπτά χρόνια μετά ο Michelluzzi βρίσκονταν πάντοτε στο νησί, μετά δέ την αποβίωση του βικαρίου Σίφνου Άντωνίου Γοζαδίνου (7-6-1662), ο καθολικός έπίσκοπος Μήλου σ' αυτόν ανέθεσε την έφημεριακή έξυπηρέτηση των πιστών.³² Τότε μάλιστα έγραψε στην Προπαγάνδα, ως προσωρινός βικάριος Σίφνου, ότι «βρῆκε την εκκλησία του Αγίου Άντωνίου στο Κάστρο να μην έχει κίτρινο και πράσινο φελόνια' έτσι φρόντισε, μέσω του κ. Μιχελέτου Κοντόσταβλου, να τά άποκτήσει ή εκκλησία από ωραιότατο δαμασκηνό ύφασμα και ένα λευκό μέ χρυσό κέντημα και σκόπευε να κάνει ακόμη ένα άμφιο (priviale) για τις έκταχτες ανάγκες τό όποῖο του υποσχέθηκε (ο Κοντόσταβλος) που ήδη δώρησε και ένα σκέπασμα από

28. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 81 έπ.

29. SCPF/SOCG. 187, 425'.

30. Αυτόθι, σελ. 715'.

31. Αυτόθι, σελ. 456".

32. SCPF/SOCG. 276, 340".

ύφασμα μπροκάρ για τό άρτοφόριο και έδωσε παραγγελία νά κατασκευασθεῖ ένα ώμοφόριο βαμβάκινο μέ λουλούδια»³³. Και στίς αρχές του έπομένου χρόνου 1663, όπως έγραφε στίς 28 Ίανουαρίου ό (άπό του έτους 1659) άρχιεπίσκοπος Νάξου Βαρθολομαῖος Πόλλα, ή εκκλησία Σίφνου έξακολουθοῦσε νά διοικεῖται προσωρινά άπό τόν Michelluzzi,³⁴ μέχρι πού τόν ἴδιο χρόνο τό Βατικανό τοποθέτησε ως βικάριον τόν Giovanni Batista Paterio (1663-1669).³⁵

Ό άποστολικός επισκέπτης μονσινιόρ Sebastiani, επίσκοπος Ίεραπόλεως, έγραφε στην έκθεσή του (Μαρτίου 1667), ότι «ζούσε στό Κάστρο ένας Φραγκισκανός κληρικός, ό Φραντσέσκο Μικελλούτσι μέ έγκριση των προϊσταμένων του για νά συμπαραστέκεται μερικώς συγγενείς του πρόσφυγες άπό τήν Κρήτη πού έχουν μεγάλες ανάγκες». ³⁶ Και παρακάτω, άφοῦ επανέλαβε ότι τοῦτος παρέμενε στή Σίφνο «για νά συμπαραστέκεται μία άδελφή και μερικά άνίφια του», πρόσθεσε ότι τοῦτος διέμενε «τόν περισσότερο καιρό κοντά στόν Μιχελέτο Κοντόσταβλο, άπασχολούμενος άπ' αυτόν ή σέ ταξίδια, ή σέ άλλες έργασίες του», ασχολίες άκατάλληλες για έναν ιερωμένο πού έπρεπε κανονικά νά βρίσκεται στό μοναστήρι του, «πέραν άπό τό γεγονός ότι κατηγορήθηκε πώς είχε σχέσεις μέ μία γυναίκα, μολονότι χωρίς άποδείξεις, θεώρησε σωστό νά τόν άπομαχρύνει» άπό τό νησί επειδή του είχαν γράψει σχετικώς, τόσο ό νούντσιος τής Βενετίας, όσο και ό ναύαρχος τής Βενετικής άρμάδας και νά διατάξει τόν έγκλεισμό του στό «ένδιαίτημα των Ναξίων μοναχών του Τάγματος του Άγίου Φραγκίσκου τής Όσσερβάντσιας, τιμώμενο στό όνομα του Εὐαγγελισμού τής Υπεραγίας Θεοτόκου». ³⁷

Φαίνεται πώς τότε ό Μικελλούτσι αναγκάστηκε νά έγκαταλείψει τή Σίφνο, μετά 25ετή παραμονή σ' αυτήν, άγνωστο δέ τί απέγινε. Πέντε χρόνια άργότερα, όταν ό Γάσπαρης Κοντόσταβλος ανέλαβε καθήκοντα προξένου τής Βενετίας στην Κρήτη, τόν ανεζήτησε για νά τόν πάρει μαζί του στην μεγαλόνησο ως γραμματικόν και έφημέριό του. Δέν γνώριζε όμως πού βρίσκονταν, γι' αυτό έγραφε σχετικώς στην Προπαγάνδα τήν 1η Μαρτίου 1672 ζητώντας τή βοήθειά της νά τόν ανεύρει. ³⁸ Φαίνεται μάλιστα πώς έγραφε και στόν νούντσιο τής Βενετίας Andrea Borgia, ό όποτος, επειδή δέν γνώριζε πού βρίσκονταν ό Μικελλούτσι, έγραφε κι αυτός στην Προπαγάνδα, στίς 30 Ίουλίου 1672, νά τόν ενημερώσει

33. Αυτόθι, σελ. 340^ο.

34. SCPF/SOCCG. 275, 241^ο.

35. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 43.

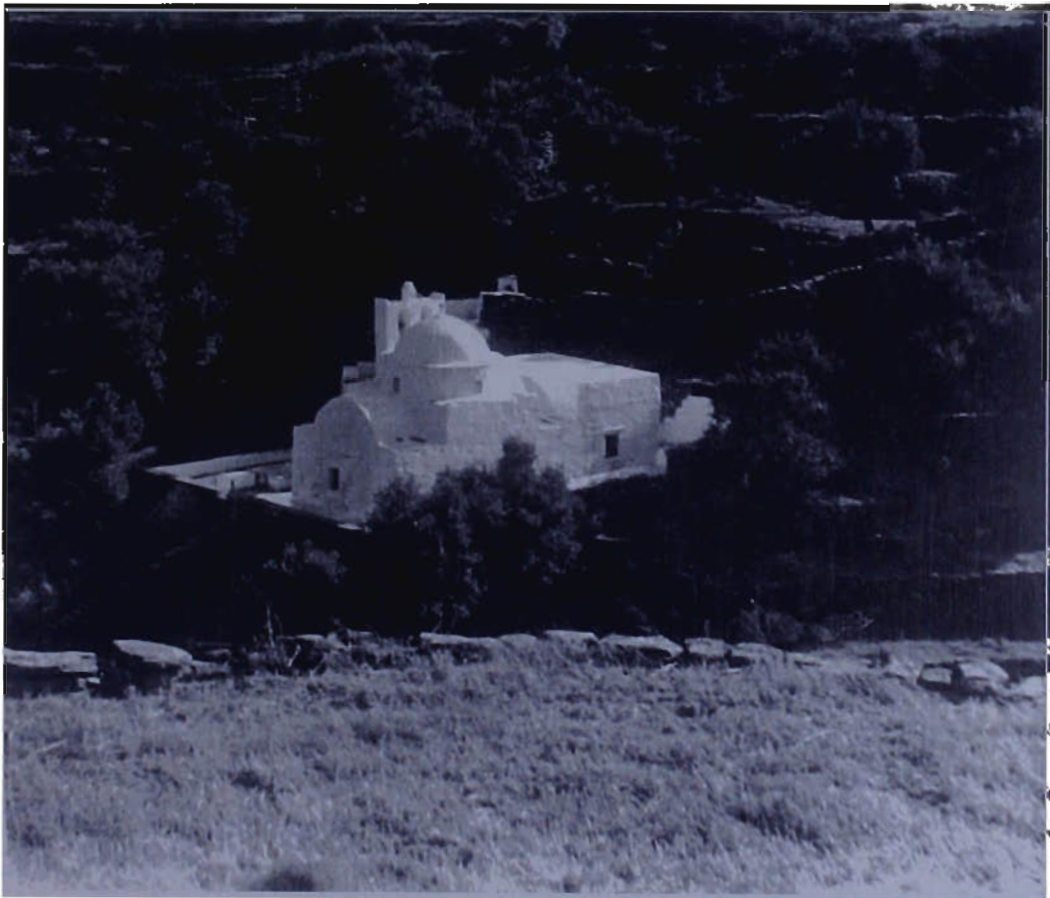
36. «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 129.

37. Αυτόθι, σελ. 132.

38. SCPF/Scrit. Rif. nei Congr.-Arcip. 2a, 311^ο.

«γιατί ὁ Γάσπαρης Κοντόσταβλος ἐπιθυμοῦσε νά τόν συνοδεύσει στήν Κρήτη, ὅπου ἐπρόκειτο νά μεταβεῖ ὡς πρόξενος τῆς Βενέτικης Δημοκρατίας»³⁹.

Αὐτή εἶναι ἡ γνωστή, ἀπό τίς πηγές, ἱστορία τοῦ φραγκισκανοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ, τό πρόσωπο τοῦ ὁποίου ἐπέλεξε ὁ Ὀλλανδός ἱστορικός κ. Β. J. Slot, γιά νά μᾶς χαρακτηρίσει ἀπρόσεκτους στή χρησιμοποίηση τῶν ἱστορικῶν πληροφοριῶν, τίς ὁποῖες, κατά τήν ἀποφή του, «κρίνουμε ἀπλά ὡς ἀληθινές», ἐνῶ δέν εἶναι! Ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ ἔχομε ἤδη ἀπαντήσει στόν κ. Slot, ὅπως ἔπρεπε, στή «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 163-171.

39. SCPF.SC.ARCIP., vol. 2a, 358'.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΣΙΦΝΟΥ ΑΠΟ ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΣΕΡΙΦΟΥ

Στόν Κώδικα καί τό ύπ' ἀριθμ. 3 κατάστιχο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ Σερίφου εὐρίσκονται καταγεγραμμένες πολλές μαρτυρίες πού ἔχουν σχέση μέ τή Σίφνο, ἀλλά καί Σιφνίους. Οἱ ἐν λόγω μαρτυρίες ἔχουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιατί φανερώνουν τόν σεβασμό πού ἔτρεφαν οἱ Σίφνιοι πρός τήν ἱστορική Μονή τῆς γειτονικῆς Σερίφου, ἀλλά καί τίς οἰκονομικές - πολιτικές - πνευματικές ἐπαφές καί σχέσεις μεταξύ Σιφνίων - Σεριφίων.

Τίς μαρτυρίες συγκεντρώσαμε ἀπό τά ἀνωτέρω χειρόγραφα τά ὅποια τηροῦνται φιλομογραφημένα στό Μορφωτικό Ἰδρυμα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Α'. ΚΩΔΙΚΑΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ

φ.5. Κατά δέ τούς χιλίους ἑξακοσίους πενήντα ἐννέα χρόνους ἀπό Χριστοῦ 1659 ἐκτίσθη ὁ πάνσεπτος οὗτος ναός τοῦ μέγα Ταξιάρχου, ὡς καθῶς τήν σήμερον φαίνεται, χαλάσαντες τόν μικρόν ὅπου ἦτον μαΐστορες ἦτον Σιφνεοί¹ ὅπου ἔκτισαν τά τειχία τῆς, εἰς δέ τόν κουμπέ ἦταν μάστορες ἀπό νῆσον Μῆλον.

- 1763, ἀνεκαίνισε τό τρικάρταρον ὅπου ἦτον εἰς τήν Σίφνον καί ἔγινε μεγαλύτερον, ἐξ οὗ ἔγινε καί τό πολυκάνδηλον.

- Ἀνεκαινίσθη τῆς τραπέζης ἡ στέγη καί ἔγινε σοφίτα τό 1770 καί ἡ πόρτα τῆς ἐμαρμαρώθη, σταλμένα (ἐνν. τά μάρμαρα) παρά τοῦ σιόρ Κωνστ. Μάτζα.²

- καί 1782 ἤφερε (ἐνν. ὁ ἡγούμενος) μάστοραν ἀπό τήν Σίφνον καί ἔκαμεν τά παράθυρα τῆς ἐκκλησίας μέ τά (τ)ζάμια καθῶς εἶναι, ὁμοί-

1. Φαίνεται ὅτι οἱ Σίφνιοι εἶχαν εἰδικότητα στήν ἀνέγερση ναῶν, οἱ δέ Μήλιοι μάστορες κατασκευῆς κουμπέδων (= τρούλλων).

2. Μέλος τῆς διακεκριμένης οἰκογένειας Μάτζα τῆς Σίφνου.

ως καί τοῦ ἡγουμενείου τὰ παράθυρα καί ἐτελείωσεν εἰς τὰς 11 Δεκεμβρίου.³

- ὁ αὐτός (ἡγούμενος) κύρ Ζαχαρίας (Πέργαμος) ὑπῆρχε καμοῦ τοῦ εὐτελοῦς Καλλινίκου Γρυπάρη θεῖος μου σαρκικός, τῆς μητρός μου γνήσιος ἀδελφός, ὅστις μέ ἀνέθρεψεν καί μέ ἔμαθεν τὰ ἱερά γράμματα ἔστειλέ με εἰς τό Σχολεῖον τῆς Σίφνου καί ἐσπούδαξα, μά πολύ ὀλίγον⁴ ἔγινα ἱεροδιάκων εἰς τόν δέκατον ἕκτον χρόνον τῆς ἡλικίας μου, 1748, Μαρτίου 12, παρά τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου κύρ Διονυσίου εἰς Ἄνδρον,⁵ εἰς τόν ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου... ἔγινα ἱερομόναχος εἰς τοὺς 1751, Σεπτεμβρίῳ 8, παρά τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου κύρ Μελετίου⁶ ἐδῶ εἰς τό μοναστήρι.

φ. 14. ,αψηδ' (1784), Ἰουλίου 1, ἀπόφαση ἐκδίωξης μοναχοῦ ἀπό τῆ Μονῆ ὑπογράφει καί ὁ «Δημήτριος, ὁ τοῦ Ἁγίου Σίφνου ἀνεψιός τυχῶν ἐνταῦθα καί παρακληθεῖς ὑπό τῶν πατέρων ἔγραφα τό παρόν».

- 1793, ἡ πατερίτζα κτῆμα καί ἀφιέρωμα τοῦ κύρ Ἀνθίμου Θεολάη Σιφνέου διά γρ(όσια) 130.

φ. 32. 1801, μηνός Ἰανουαρίου 15. Λογαριασμός τῆς Μονῆς θεωρηθεῖς ἀπό τόν πατριαρχικό ἔξαρχο μητροπολίτη Σίφνου Καλλίνικο, ὅπου καί «Κωνσταντῖνος Παλαιός γράφας μαρτυρῶ».

φ. 33. Καταγραφή τοῦ χρέους τῆς Μονῆς 1811, Μαρτίου α'.

Τὰ ὅσα ἐν Σίφνω:

- Ἰωάννου Μπάου 500

τά ἄφισεν εἰς τό μοναστήρι
διά ψυχικήν του σωτηρίαν

- Κωνσταντίνου Παλαιοῦ 500

3. Οἱ Σίφνιοι εἰδικοί μάστορες φαίνεται πῶς προσέφεραν τακτικά τίς ὑπηρεσίες τους στή Σέριφο.

4. Κατά τὰ σημειούμενα ἐδῶ, ὁ Καλλνίκος Γρυπάρης ὅταν ἔγινε διάκωνος τό ἔτος 1748 ἦταν ἡλικίας 16 ἐτῶν, δηλ. γεννηθεῖς τό ἔτος 1732. "Ὅταν τόν ἔστειλε ὁ θεῖος του Ζαχαρίας Πέργαμος «εἰς τό Σχολεῖον τῆς Σίφνου» νά σπουδάσει, ἔστω καί ἂν αὐτός ἐσπούδασε «πολύ ὀλίγον», τοῦτο θά ἔγινε πρό τοῦ ἔτους 1748, πρῖν χειροτονηθεῖ ἱεροδιάκωνος. Ἔτσι, ἡ ἀποψη ὅτι τό Σχολεῖο τῆς Σίφνου ἀνασυγκροτήθηκε καί ἐπαναλειτούργησε πρό τοῦ ἔτους 1650, ἢ, καλύτερα, πρό τοῦ 1648, ἰσχυροποιεῖται ἔτι πλέον [Βλ. Σιφνιακά, 5 (1995), σελ. 76].

5. Στόν ἀρχιερατικό κατάλογο τῆς Ἄνδρου δέν περιλαμβάνεται αὐτήν τήν ἐποχή ἀρχιεπίσκοπος Διονύσιος [βλ. Δημ. Ι. Πολέμη, Ἱστορία τῆς Ἄνδρου, Ἄνδρος 1981, σελ. 113], ἀλλά ὁ Γεράσιμος (1745-1748) καί μετ' αὐτόν ὁ Φιλόθεος (1759-1768). Ἔτσι, στό χρονικό κενό 1748-1759 θά πρέπει νά περιληφθεῖ ὁ Διονύσιος, ὁ ὁποῖος χειροτόνησε διάκωνο τόν Καλλνίκο Γρυπάρη.

6. Ὁ Μελέτιος ἀρχιεράτευσε ἀπό Φεβρ. 1751-1777, 1779-1788, βλ. «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 91 ἐπ.

- Τῆς Καμαράσενας 600
 - Τοῦ Νικολάου Παύλου 800-1820 ἔδωσα ἀπό τὰ ἀντίκρυ κέφ. 150
- φ. 46. 1827, Ὀκτωβρίου 27
 Τά σωζόμενα χρέη τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου ἀπό σήμερον.
 Τά ἐν Σίφνω, Θερμιάις καί Μήλω
- 500 τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιοῦ
 - 500 τοῦ λογιωτάτου Ἰωάννου Κώμη, μετέβησαν ἐπ' ὀνόματι Γιαννάκη Ρούσου.
 - 600 τῆς Καμαράσενας, ἐπροικίσθησαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Ἰωάννου Λειμβαίου
 - 650 τοῦ Νικολάου Παύλου
 1852, Νοεμβρ. 3 ἐξωφλήθησαν τὰ ἀντίκρυ τοῦ Κων. Παλαιοῦ.⁷

φ. 112. - 1778 Ἰουλίου 1. Σίφνος, ἴσον τοῦ πρωτοτύπου ἀπαράλλακτον

Τὴν σήμερον φαίνονται σωματικῶς ἔμπροσθεν εἰς ἐμένα τὸν γραφέα καί εἰς τοὺς κάτωθεν ὑπογεγραμμένους μάρτυρες ὁ παπᾶ Ἀποστόλης Ἀτανάσης ὁμοῦ καί ἡ συμβία του Αἰκατερίνα καί μέ καλήν τους θέλησιν καί γνώμην πωλοῦν καί παραδίδουν καί αἰωνίως ἀλλοτριώνουν τὰ δένδρα ὅπου ἔχουν μέ τό χωράφι εἰς τὰ Φυρόγαια καί εἶναι παλαιά ὀκτώ καί ὄλα τὰ καλαμαρίσματα ὅπου ἔχει μέσα, διά τὰ ὅποια τὰ ἀγοράζει ὁ καθηγούμενος τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν κύρ Ζαχαρίας εἰς τό ὄνομα τοῦ μοναστηρίου ὅθεν διά τιμὴν τῶν αὐτῶν δένδρων τοῦ ἔδωσαν γρόσια διακόσια ἐξῆντα, ἧτοι 260 οἱ ἀποκοφταί τοῦ αὐτοῦ πράγματος εἶναι ὁ Ἀντώνης Ζαμπέτης καί Κωνσταντῆς Πανόριος, ὅθεν ὁμολογοῦν οἱ ἄνωθεν πωληταί ὅπως τὰ ἔλαβον τὰ αὐτά ἄσπρα καί μένουν πληρωμένοι καί εὐχαριστημένοι καί ἀπό τὴν σήμερον καί εἰς τό ἐξῆς νά εἶναι καί νά ὀνομάζεται μούλκι τοῦ μοναστηρίου εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα. καί εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἐγεγόνει τό παρόν παρακαλώντας καί ἀξιόπιστους μάρτυρας νά ὑπογράψουν ὁμοῦ καί ὅμοιοι πωλητές εἰς ἀσφάλειαν. τό αὐτό πρᾶγμα χρεωστεῖ στρατάν τοῦ πραγμάτου ὅπου ἔχει ὁ Ἀνδρέας Νικολάκη Μαγκανάρη.

- = παπα-Ἀποστόλης Ἀτανάσης στέργω καί βεβαιώνω ὡς ἄνωθεν.
- = Ἰωάννης Ἀντώνη Σοφιανοῦ, βαλμένος ἀπό τὴν ἄνωθεν παπαδιάν ὑπογράφω εἰς τόπον της ὅτι στέργει ὡς ἄνωθεν.
- = παπᾶ Ἰωάννης Ἀτανάσης στέργω. - Ἀπόστολος Μπάος μάρτυς.
- = παπᾶ Τριαντάφυλλος Ἀτανάσης στέργω
- = Τριαντάφυλλος ὁμοῦ καί ἡ συμβία μου στέργομεν
- = Ἰωάννης Ποτεντάκης μάρτυς

7. Ὅλοι οἱ καταγεγραμμένοι ἐδῶ δανειστές τῆς Μονῆς ἦταν Σίφινοι.

= Ἰωάννης Καμπάνης μάρτυς. Ἀντώνιος Γρυπάρης παρακλη-
θείς μάρτυς

Σακελλάριος Σίφνου Μπαῶς ἔγραφα τό παρόν καί οὕτως μαρτυρῶ.

- 1778, Ὀκτωβρίου 3, ἐπροσήλωσεν εἰς τό μοναστήρι τοῦ Μέγα Ταξιάρχου ἡ καλογριά τοῦ μουσοῦ Γγιουζέ Πελαγία ὀνόματι τό γονικόν τῆς χωράφι ὅπου ἔχει εἰς τόπον λεγόμενον εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην τοῦ Κορκοσούρι διά μνημόσυνόν τῆς μέ συμφωνίαν νά τό τρώγη ἕως ὅτου ζῆ, καί ἀποθανούσης αὐτῆς νά τιμῆται τό χωράφι καί νά δίδῃ τό τρίτον τῆς τιμῆς εἰς τό μοναστήρι ἡ ἀνιψιά τῆς ἡ Κιουρά ὅπου ἔχει μαζί τῆς καί νά τό κρατίζη· εἶδέ καί ἡ ἀνιψιά τῆς εἶναι ἀποθαμένη ζώσης τῆς Πελαγίας, νά μείνῃ ὅλον τοῦ μοναστηριοῦ, καθῶς καί τό γράμμα πλατύτερον διαλαμβάνει.

1792 ἀπόθανεν ἡ Πελαγία καί ἐπῆρε τό μοναστήρι διά τό τρίτον γρόσια 25.

1816 Ἰουλίου 23, ἦλθεν ἡ ἀνιψιά τῆς Πελαγίας καί ἔδωσε διά τό ἄνωθεν πρᾶγμα εἰς τό μοναστήρι διά νά σώση τήν παρρησίαν... γρ. 25

φ. 115. Εἰς νῆσον Σίφνον [Περιουσιακά στοιχεῖα]

- Ἐλαιοτρίβι μέ τήν τοποθεσίαν του καθῶς εὐρίσκεται τό χωράφι ἀφιερωθέν καί προσηλωθέν παρά τοῦ Ἰωάννη Τζικιάκη εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ.
- Μαγαζί εἰς τήν Σεράλιαν ἀγορασθέν παρά τοῦ μακαρίτου πρώην Σίφνου κυρίου Νεοφύτου διά χρέος τοῦ πρώην κύρ Μακαρίου μαζί καί τούς ἀγέριδές του, ἡγουμενεύοντος τοῦ κύρ Καλλινίκου Ρῶτα. Τόν ἀέρα τοῦ μαγαζέ ἀπό πάνω τόν ἐπουλήσαμεν τοῦ σιόρ Γιαννάκη Καμπάνη.
- Δένδρη ἐλαιῶν ἀφιερωθέντα εἰς διαφόρους τόπους παρά τῶν κατοίκων τῆς αὐτῆς νήσου καί ἄλλα ἀγορασθέντα παρά τῶν πατέρων. φανερώνοντας διά κάθε ἓνα πού εἶναι ὁ κατάλογος ὅπου εὐρίσκεται εἰς τῶν ἐπιτρόπων τά χέρια. Ζήτηι εἰς φύλλα 8 ἔμπροσθεν.
- Ἀκόμη ἕτερον χωράφι καί ὀνομάζονταν τῆς Φανερωμένης εἰς τόπον στήν Πλατύ Γιαλόν, τό ὅποιον εἶχε το ἀγοράσει ὁ Μανόλης Ἀλιμπέρτης, εἰς τό ὅποιον εἶχε καί τό μοναστήρι δύο δένδρά καί μανθάνοντάς το ὁ ἡγούμενος κύρ Ζαχαρίας ὡς Κολλητεράνος ἔχων τήν προτιμήν ἐστάθην ἐπιπόνως καί τοῦ ἔδωσε τά δώδεκα γρόσια καί τό ἐπῆρεν· ὁ δέ αὐτός Μανόλης πάλιν εὐλαβεία φερόμενος εἰς τόν Ταξιάρχην, τό ἐζήτηξε τοῦ ἡγουμένου νά τό δουλεύη καί ἀποθάνοντάς του τοῦ Μανώλη Ἀλιμπέρτη, νά εἶναι τό μοναστήρι εἰς αὐτό τό πρᾶγμα τέλειος νοικοκύρης, μή ἔχοντας ἄλλο χρέος νά δίδῃ παρά δύο δένδρα νά ἀγροικοῦνται τῆς Φανερωμένης εἰς τό αὐτό πρᾶγμα καί ὄχι ἄλλο τίποτες.

- Τό χωράφι εἰς τὰ Φυρόγαια μέ τό ἐλαιόφυτον, τό ἐπροσήλωσεν ἡ κερά Κατερίνα Ντεστουιάννα καί εἶχε καί ἐορτήν εἰς τήν Κυρά Ἐλεοῦσαν, μά ὁ κύρ Ἀθανάσιος Ρώτας εἰς τὰ 1705 ἔδωσε 12 γρόσια τοῦ Κωνσταντάκη Μπάου καί τό ἔκαμεν ἐλεύθερον ἀπό τήν ἐορτήν.
 - Ἀμπέλι εἰς τό Σκαλωτόν ἀφιερωθέν ἀπό τόν Μαρκάκη Ἀβρᾶν, 1770 Ἀπριλίου 10, καθώς καί ἡ πούλησις φανερώνει γενομένη εἰς τοὺς 1769 Δεκεμβρίου 27 ὑπογεγραμμένη παρά τοῦ ἀγίου σακελλαρίου Μπάου καί ἰδιοχείρως του γινομένη μάρτυρες εἰς αὐτήν Γεώργιος ἱερεὺς Ντεστουιάννος καί Ἀντώνιος Γρυπάρης.
 - Ἀγορά εἰς τὰ Φυρόγαια τό κλίσμα μέ δένδρα διὰ ρεάλια 45 ἐδόθη ὀπίσω τοῦ παιδιοῦ της. Ἀλλαξιά εἰς τὰ Φυρόγαια μέ τόν παπᾶ Νικολάκη Ναδάλε τό μαντράκι μέ δένδρα. Ἔτερη ἀγορά εἰς τὰ Φυρόγαια ἀπό τόν παπᾶ Ἀποστόλην Ἀθανάσην διὰ ρεάλια 260: 1778.
 - Τό ἀμπέλι εἰς τό Σκαλωτόν τό ἐκάμαμεν ἀλλαξιάν 1785 μέ τόν Ἰωάννην Πρατικόν καί ἐπήραμεν ἐδῶ πράγματα τῆς γυναικός του Αἰκατερίνης θυγατρὸς Γεώργη Γαβριήλ Μαγουλά.
 - 1788 Σεπτ. ἀφήσα παραγγελίαν τοῦ σιόρ Γιαννάκη Μπάου καί σιόρ Γιαννάκη Καμπάνη νά διορθώσουν τό μαγαζέ εἰς τήν Σεράλιαν καί τοῦ ἔβαλαν τρία ξόνια διὰ γρόσια 8 καί εἰς τό μίστρωμα καί ὑποσχέθη ὁ σιόρ Μπάος νά δίδη τόν χρόνον γρόσια 6 καί ὅποταν ἠθέλαμεν πάγει διὰ ὑπηρεσίαν τοῦ μοναστηρίου νά εἶναι εἰς τό χέρι μας.
- φ. 125. „αφοβ’ Φεβρουαρίου ιθ’ εἰς τό μοναστήρι τῆς Σέρφου τῶν Ταξιαρχῶν, ἐπροσηλώθη ἐγὼ ὁ ταπεινὸς ἐλθὼν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, μένοντας εὐχαριστημένος εἰς τήν τάξιν ὅπου κρατοῦν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ καί διὰ σημεῖον τῆς προσηλώσεώς μου ὅπου ἔχω νά φυλάξω ἕως ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς εἰς αὐτό τό μοναστήρι, ἀφιέρωσα τόν τίμιον σταυρόν ὅπου εἶχα καί ἔγινε κτῆμα τοῦ εἰρηθέντος μοναστηρίου. Ὅθεν ἴδια χειρὶ εἰς τόν παρόντα κώδικα ὑπέγραψα.
Ἄνθιμος ἱερομόναχος Θεολάης βεβαιῶνω στέργω τὰ ἄνωθεν.
- φ. 127. Τήν σήμερον φαίνεται σωματικῶς ἔμπροσθεν εἰς ἐμένα τόν γραφέα καί εἰς τοὺς κάτωθι ὑπογεγραμμένους μαρτύρους ὁ κύρ Λούκας Βαφίας καί μέ κάθε καλήν του γνώμην πουλεῖ καί παραδίδει καί αἰωνίως ἀλλοτριώνει τό ἀμπέλι ὅπου ἔχει εἰς τό Σκαλωτόν, τό ὅποῖον τό εἶχεν ἀγοράν ἀπό τό μοναστήρι Σέρφου, τοῦ Μαρκάκη Ἀβρᾶ ὅθεν διὰ ἀξιασμόν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, τοῦ ἐμέτρησεν ὁ ἄνωθεν ἀγοραστῆς γρόσια σαράντα δύο: 42: καί νά ἔχη καί ὄμπλιγον νά κάνη μίαν ἐορτήν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως εἰς τόν Ἅγιον Γεώργιον εἰς τήν ἐκκλησίαν του, νά δίδη πληρωμὴν παράδες 16 καί νά ἀγροικᾶται αὐτὴ ἡ ἐορτὴ εἰς τό ὅμοιον πρᾶγμα, ὅπου ἠθέλεν εὐρίσκεται. ἐκ τουναντίου εἰς κανένα καιρόν δέν ἠθέλαν κάμη τήν

έορτην, νά δίδη ὁ νοικοκύρης τῆς ἐκκλησίας τὰ ἄνωθεν ἄσπρα καί νά πέρνη ὀπίσω τό αὐτό ἀμπέλι. ὅθεν ἀπό τήν σήμερον νά εἶναι καί νά ὀνομάζεται τοῦ ἄνωθεν Μαρκάκη νά τό κάνη ὡς θέλει καί βούλεται καί εἰς ἔνδειξιν ἔγινε τό παρόν ὑπογεγραμμένον ὑπό ἀξιοπίστων μαρτύρων εἰς ἀσφάλειαν. Τό ἄνωθεν ἀμπέλι τό ἐπῆρεν ὁ ἄνωθεν Μαρκάκης διά νά τό δώσει εἰς τό ἄνωθεν μοναστήρι τῶν Ταξιαρχῶν, ὅπου τό εἶχε καί πρότερον.

- Γεώργιος ἱερεὺς Νεστουνιᾶνος μαρτυρῶ
- Ἄντωνιος Γρυπάρης μαρτυρῶ
- Σακελλάριος Σίφνου Μπάος ἔγραφα καί οὕτως μαρτυρῶ.

- Διά τῆς ἐνυπογράφου καί ἐμμαρτύρου ἀποδείξεως ταύτης γίνεται δῆλον ὅτι πωλεῖ καί ἐξ αὐτῆς ἀπηλοτριώνει ἡ κυρά Μαρία Κατερινιῶ τοῦ Βασίλη εἰς τό μονατήρι τῶν Ταξιαρχῶν Σέρφου, τὰ δένδρα ὅπου ἔχει εἰς τὰ Φυρόγαια μέ τό χωράφι καθὼς εὐρίσκεται ὅλο τό κλίσμα διά ρεάλια σαράντα πέντε, ἡγουν ρεάλια 45, ὅθεν ἀπό τοῦ νῦν καί εἰς τό ἐξῆς νά εἶναι εἰς τήν ἐξουσίαν τοῦ μοναστηρίου ὡς καλά ἀγορασμένον, τοῦ ὁποίου ἡ στράτα νά εἶναι ἀπό τό στενό τοῦ παπαῦ τῆς Παναγίας. ὅθεν διά ἀσφαλῆ μαρτυρία ἐγεγόνει τό παρόν ὑπογράφοντάς το καί ἀξιόπιστοι μάρτυρες εἰς ἔνδειξιν.

Σίφνος 1773 Ἰανουαρίου 18

Σακελλάριος Σίφνου Μπάος μαρτυρῶ

Ἄντωνιος Γρυπάρης ἀναγνούς καί παρακληθεῖς μαρτυρῶ

Ἰωάννης Κωνσταντίνου Μπάος παρακληθεῖς ἔγραφα

τό παρόν καί μαρτυρῶ.

Διά τό ἄνωθεν αὐτό πρᾶγμα ἐσυμφώνησαν ὁ Μαρκάκης Ἀβραῆς μετά τοῦ καθηγουμένου κύρ Ζαχαρίου καί ἔδωσεν ὁ Μαρκάκης τὰ ἄσπρα νά τό καρποτρώγη ἐν ὅσω ζῆ καί μετά τόν θάνατόν του νά εἶναι τοῦ μοναστηρίου ὡς καθὼς ἔκαμε καί εἰς τό ἀμπέλι. Νά ἔχη χρέος ὅμως τό μοναστήρι νά τόν γράφη εἰς τήν παρρησίαν, τόσον αὐτόν ὡσάν καί τήν γυναῖκα του καί διά μαρτυρίαν τῆς συμφωνίας ταύτης ἔγινεν ἐμπροσθεν μου καί ὑπογράφοντας μαρτυρῶ.

Ἄντωνιος Γρυπάρης ἔγραφα καί μαρτυρῶ.

Τό ἄνωθεν πρᾶγμα τό ἐσήκωσε τό παιδί τῆς μέ τό νά ἔχασεν 1783 καί τό ἀμπέλι καί τήν ἀλλαξιά 1785

ἐπῆρε τό μοναστήρι τὰ ἄσπρα.

φ. 128. Τήν σήμερον ἐσυμφώνησαν ὁ ἅγιος καθηγούμενος κύρ Ζαχαρίας μέ τόν παπαῦ Νικολάκην Ναδάλε καί κάμνουν τήν παροῦσαν ἀλλαγὴν καί δίδει ὁ παπαῦ-Νικολάκης εἰς τό μοναστήρι Σέρφου τό

μανδράκι όπου έχει εις τά Φυρόγαια μέ δένδρα έλαιων μέσα καθως εύρiσκεται. ό δέ άγιος καθηγούμενος δίδει τό δέντρον εις ταίς Λεύκαις όπου είναι εις τό πράγμα του Νικολου Γέλλη και τά δύο δενδρά εις τό Βλισίδι όπου είναι εις τής Τζίκενας τό μερδικόν και ένα δενδρόν εις τόν Πλατύ Γιαλόν μέσα εις του Καραβελιά τό μερτικόν, και κρατίζει ό καθένας τό χαράτζι του. όθεν διά τό βέβαιον έγιναν δύο παρόμοια γράμματα κρατώντας ό καθ' εις ένα εις ασφάλειαν.

Σίφνος 1774 Μαΐου 25

- παπα Νικόλαος στέργω τά άνωθεν
- Άγάπιος ιερομόναχος Ντεπεράκης μάρτυς
 'Ιωάννης Κωνσταντίνου Μπαός έγγραφα
 τό παρόν και μαρτυρώ.

- 1776, Όκτωβρίου 1. έπροσηλώθην ό 'Ιωάννης Άφεντάκης από νήσον Σίφνον και διά τήν προσήλωσίν του έβαλεν εις τό μοναστήρι τό χωράφι εις τούς Λούρους καθως εύρiσκεται μέ δένδρη διάφορα και μετά τήν αποβίωσίν του, είτι του εύρεθει τό τρίτον του μοναστηρίου εκ των άκινήτων πραγμάτων, εκ δέ των κινητών όλα του μοναστηρίου καθως και τό γράμμα φανερώνει.

φ. 131. Τά δενδρά όπου έχει τό μοναστήρι εις τήν Σίφνον

= Εις τόν Πλατύ Γιαλόν τό κλεισμα μέ δενδρά	10:
= Εις του Φασόλη	01
= Εις τήν Γεναριάν εις του λαιμου τά χωράφια	05
= Άπό κάτω εις του Νικολου Ζανη	02
= Εις του Θεολάη	01
= Εις του Λόντρη	01
= Εις τήν βίγλαν εις του Λουκατάρη	01
= Εις του Νικολου παπα Λουκα	01
= Εις τήν Μυρσίνην εις του Λουκατάρη	02
= Εις του Κατζαρίδη	01
= Εις του Τομάζου	01
= Εις τήν Πλεκτήν του Λοίζου	01
12 = Εις του Ψιλου	01
= Έτερο του Σάρη	01
14 = Εις τόν Άγιον 'Ιωάννη στα Πλακιά	01
= Μέσ' τήν Φυριάν στου Γιάννη Άρφανου	01
= Εις τό Καχόν Σκαλί εις τήν Μυρσίνην	01
17 = Εις τό Βλισίδι	01
18 = Εις του Μουγγου	01

- = Εἰς τοῦ Βόλου01
- = Εἰς ταῖς μάνδραις τοῦ Μογγοῦ.....01
- = Εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους στοῦ Πολυχρόνη01
- = Εἰς τὰ Μάγγανα εἰς τοῦ Γιάννη Μαρουδῆ.....01
- = Εἰς τὸν Ἅγιον Μερκούρη εἰς τοῦ Νικολοῦ Φιλίππου ...01
- 4 = Εἰς τὴν Λαγγάδαν εἰς τοῦ Θεολάη01
- 25 = Εἰς τοῦ Σαλαγγιά.....01
- 26 = Εἰς τὸ Σταυρί στοῦ Δουκατάρη τὸ σπίτι01
- 1 = Εἰς τοῦ Καλικατζιάρου στό Μαῦρο Χωρίον01
- = Εἰς τὸ Καλαμίτζι στ' Ἀντώνη τῆς Σοφιᾶς02
- = Εἰς τὴν Ἀνεραΐδαν στοῦ καλογέρου τοῦ νοικοκύρη..... 01
- = Εἰς τὴν Γεναργιάν κοντά εἰς τοῦ μοναστηρίου
τό δένδρον τό κάτω01

Τό ἄνωθεν τό ἐπροσήλωσεν ἡ Καλή τ' Ἀντώνη Λόντρη
1778, μέ τοῦτο, νά τό τρώγη ἕως ὄτου ζεῖ.

- = 1780. ἐπροσήλωσεν ὁ Νικολός Κρητικοῦ δένδρά.....2
τό ἓνα εἰς τὸ ἐλαιόφυτον τοῦ μοναστηρίου εἰς τὰ Φυρό-
γαια, εἰς τὸ Ἀγοραστόν, καί τό ἄλλο εἰς τοῦ Καλογέρου
εἰς τοῦ Συναδινοῦ τό χωράφι.
- = 1782, ἀφιέρωσεν ἡ Καλή τοῦ Νικολοῦ Φραζέσκου
εἰς τὸ Πετάλι εἰς τοῦ Τρευλοῦ τοῦ Τομάζη τό χωράφι
δένδρό ἓνα1
Εἰς τὸ ὅμοιον χωράφι ἕτερο δένδρον ἔχει ὁ Γεώργης τοῦ
κέρ Ἀντώνη καί δίδει ἓνα κάρτο λάδι.
- = 1779, ἀφιέρωσεν ὁ Ἰωάννης Ἀντώνη Ἀρφανοῦ ἀπό τό
Σταυρί εἰς τὸν Θόλο τοῦ Βαθιοῦ, λέγω εἰς τὸ Βαθῦ δέντρά 2
σύμπλιος ὁ Ἀργυρός τοῦ Μανόλη τοῦ Τζουρῆ τοῦ γαμπροῦ.

φ. 133. 1880 Νοεμβρίου α' ἀφιέρωσεν ἡ Μαρία Ἀντωνίου Παντολιοῦ
(ἢ Γουλάκη) ἓν ἐλαιόδένδρο εἰς θέσιν Πηγαδάκια τῆς
περιφερείας τοῦ Δήμου Σίφνου, πλησίον τοῦ Γεωργίου
Ἀποστολακιοῦ, Μαρία τοῦ Μπέλη καί δημόσιος δρόμος.

φ. 134. 1785 Δεκεμβρίου ἡμουν εἰς Σίφνον στόν καντζηλιέρην
σιόρ Γιαννάκη Μάτζα καί μοῦ ἐσήκωσεν ἀπό τὴν Καντζη-
λαρίαν τὴν πόσταν τοῦ μοναστηρίου μας, εἴ τί πράγμα
ἔχει εἰς Σίφνον.

- = Στό Σταυρί σπίτια, χ(ωράφια), συκιάς μέ ἐλαιοτρίβι α^α 11:
- Στά Πλακιά δένδρο στό χ(ωράφι) τοῦ Ψιλοῦ α^α...: ≠
- Στή Βίγλα δένδρο τοῦ Σκαντάλη α^α .1

- Στοῦ Μουγγοῦ δένδρο	α ^α .1:
- Στή Φανερωμένη δένδρο	..: ≠
- Στόν Πλατυγιαλό στοῦ Ἀγγελέτου παπα Ἀργουζῆ δένδρο	.. ≠
- Στοῦ Ἀντωνάκη Ντακορώνια δένδρο στόν Ἄη Θωμᾶ	.. ≠
- Τοῦ παπα τῆς Παναγίας στά Φυρόγια ἀλλαξιά τόπον μέ δένδρη	.1 :
- Στά Φυρόγια χ(ωράφι), δένδρα	20:
- Στό Βαθύ στοῦ Τζηριγάκη 2 δένδρη στίς μισόμανδρες	.1:
- Στίς μισόμανδρες δένδρη	.3:
- Μαγαζέ στή Σεράλλια	.1:
- Στή Φανερωμένη χ(ωράφι), δένδρη τῆς Φλουρέζας Μπαροῦ	.3:
- Στά Φυρόγια χ(ωράφι) δένδρη τοῦ Ἀποστόλου Τριαντάφυλλου	.2≠
- Ἀπό τόν Νικολό Κρητικᾶκη ἐκεῖ δένδρα	..≠
- Στοῦ Μουγγοῦ χ(ωράφι) δένδρη τοῦ Γιάκουμου Ἀξιώτη	2:
Τῆς Σταματούλλας, εὔρισκεται εἰς τό καθολικόν τῆς καντζηλαρίας ἐδῶ	2. 49:
1786: ἐδόθη ἓνα ἄσπρο χαράτζι διά τόπον ὀποῦ ἐδόθη τοῦ Ἰωάννη Καλίτζη εἰς τό ἐλαιοτρίβι	α ^α 1:

φ. 135. Καί κατά τήν παράδοσιν τοῦ ἐπιτρόπου μας Μαρκάκη Ἀβραῶ, ὅ,τι δένδρα ἔχομεν καί ποῦ εἰς Σίφνον

- Εἰς τά Φυρόγια τοῦ Ξεπεσᾶ καί ὅλα μικρά μεγάλα	103 :
- Εἰς τό Μαῦρον Χωριόν εἰς τοῦ Καλικατζάρη	1:
- Εἰς τήν Γεναριάν	.6:
- Ἔτι εἰς τήν Γεναριάν εἰς τοῦ Νικολοῦ Ζάνη	.2:
- Καί ἔτι εἰς τῆς Καλῆς του Μιχελιοῦ ἢ τοῦ Λόντρη, τῆς ὁμοίας Καλῆς εἶναι τό ἓνα	2:
- Εἰς τήν Βίγλαν εἰς τοῦ Σκανδάλη	1: 115:
- Καί ἔτι εἰς τήν Βίγλαν εἰς τοῦ Νικήτα	.1:
- Εἰς τήν Μυρσίνην εἰς τοῦ Λουκατάρη	.2:
- Εἰς τήν Πλεκτήν εἰς τοῦ Κατζαρίδη	.1:
- Εἰς τήν Πλεκτήν εἰς τοῦ Μπούρδινου	.1:
- Εἰς τά Πλακιά εἰς τοῦ Ψιλοῦ	.1:
- Εἰς τόν Ἅγιον Ἰωάννην εἰς τά Πλακιά	.1:
- Εἰς τήν Φυρίαν τοῦ Πλατυγιαλοῦ	.1:
- Εἰς τοῦ Φασόλη εἰς τόν Πλατυγιαλόν	.1: 124:

- Κλεῖσμα εἰς τὴν Φανερωμένη δένδρο 1 καὶ καλαμαρίσματα 7 8:
 - Εἰς τὸ Βλισίδι εἰς τοῦ Ἰάννη Παληκαράκη τὸ χ(ωράφι) 1:
 - Εἰς τοῦ Μουγγοῦ εἰς τῆς καλογριᾶς τοῦ πρωτόπαπα 1:
 - Τῆς Σταματούλλας εἰς τοῦ Μουγγοῦ 14:
 - Εἰς τὴν Λαγγάδαν εἰς τοῦ Θεολάη 1
- 149
- Εἰς τοῦ Σαλαγγιᾶ εἰς τὴν Λαγγάδα 1:
 - Εἰς τὸν Ἀρτεμῶνα εἰς τοῦ Μιχάλη τοῦ υἱοῦ 1.
 - Εἰς τὸ Σταυρί εἰς τοῦ Λουκατάρη τὸ σπίτι ὀπισθεν 1
 - Εἰς τὸ ἐλαιοτρίβι μας ὀμπρός 1
- 153
- 1785: ἀφιέρωσε τὸ Κατερηνιό τοῦ Μπαλτεζᾶ δύο δενδρά 2 εἰς τὰ Φυρόγια εἰς τοῦ Ἀποστόλου τὸ χ(ωράφι) τὴν ἀγοράν μας νὰ τὸ τρώγη ὅσπου ζῆ, ἔχει γράμμα.
 - 1789 Ἀπριλίου 16 ἐδιορίσθην ἐπιτροπικός ὁ Φραζέσκος Γεώργη Ραφελιάς.
 - 1796 Ἰανουαρίου 16 ἐδιορίσθην ἐπιτροπικός ὁ μαστρογιώργης Μακρῆς
 - 1801 Σεπτεμβρίου 25 ἀφιέρωσεν ὁ Ἀντώνης Γεώργη Κουτζοκόλη δενδρόν παλαιόν εἰς τὸ Σελλάδι εἰς τοῦ πενθεροῦ του τὸ κλεῖσμα. 1
 - 1807 Μαΐου, ἐλαιόδενδρον εἰς τοῦ Βάνη, ἀφιέρωμα τῆς Μαρίας καὶ Χρυσίνας ἀπὸ Ἀρτεμῶνα.
 - 1810 ἀφιέρωσεν ἓνα καλαμαρίσμα ὁ Φραζέσκος τοῦ Τομάζου ἀπὸ τὸ Σταυρί.
 - 1812 Νοεμβρίου 4 ἦλθεν ὁ μαστρογιάννης Μιχέλη Ψ'αροῦ καὶ ἀφιέρωσεν ἓναν δενδρό εἰς τὸ Λοῦρο εἰς τὰ Βορεινά.

φ. 145. Μία πατερίτζα ἀρχιερατικὴ ἀμπανός (;) μὲ ἀσήμι τὸ κεφάλι καὶ οἱ βίδαις, ἀφιέρωμα Ἀνθίμου Θεολάη Σιφνέου.

φ. 181-82. - 1796 ἐν μηνί Ἀπριλλίω 35, Σέρφος.
 - προσήλωσις ἱερομονάχου Γρηγορίου Ἀθανάση Μωραΐτη ἀπὸ νῆσον Μῆλον.

Γεώργης Πρεβηλέτζιος
 καὶ ζαμπίτης, μάρτυς.⁸

8. Ὁ ἐγκατεστημένος στὴ Σίφνο Γεώργιος Προβελέγγιος, ὁ ὁποῖος διατηροῦσε οἰκονομικὲς σχέσεις μὲ τοὺς Σεριφίους.

Διά τοῦ παρόντος γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι ἐρχομένη ἡ καλογορία Πελαγία μοναχή τοῦ μουσοῦ Γγιουζέ ὀνομαζομένη εἰς προσκύνησιν τοῦ Μέγα Ταξιάρχου, ἐκουσία τῆς γνώμη καί μέ καλήν τῆς προαίρεσιν θέλει καί ἀφιερώνει διά ψυχικήν τῆς σωτηρίαν δύο δένδρα ἐλαιῶν ὅπου ἔχει προῖτα τῆς εἰς τόπον λεγόμενον Καλαμάκι διαλέγοντας ἀπ' αὐτά ὅπου ἔχει καί ἄλλα ἐκεῖ ὅποια μπεγεντίσει τά καλλήτερα. καί μέ τοῦτο ἀπό τήν σήμερον νά εἶναι καί νά ἀγροικῶνται αὐτά τά δένδρα τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μέγα Ταξιάρχου τῆς Σέρφου, μηδενός ἐναντιουμένου εἰς αὐτήν τήν προσήλωσιν μήτε ἐδικός, μήτε ξένος, ὡς πρᾶγμα ἐδικόν τῆς καί διά μνημόσουν τῆς ψυχῆς τῆς καί τῶν γονέων τῆς ὅπου τά ἀφιέρωσεν, ὅποιος δέ φανεῖ ἐναντίος εἰς αὐτήν τήν προσήλωσιν ἢ συγγενής (ἢ) ξένος θέλει ἔχει τόν ἀρχιστράτηγον Μιχαήλ ἀντίδικον ἐν τῇ φοβερᾷ ὥρα τοῦ θανάτου του. καί εἰς τοῦτο ἔγινε τό παρόν γράμμα τυπωμένο μέ τήν σφραγίδα τοῦ μοναστηρίου ὑπογεγραμμένον καί παρά τῶν εὑρεθέντων ἀξιοπίστων μαρτύρων εἰς κάθε καιροῦ ἔνδειξιν καί ἀσφάλειαν.

» Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος μέ θέλημα τῆς Πελαγίας μοναχῆς
ἔγραψα τό παρόν καί οὕτως μαρτυρῶ.

» παπᾶ-Ἰωάννης Κάτζας μάρτυς

» παπαποστόλης Κάτζας μαρτυρῶ.

Β'. ΚΑΤΑΣΤΙΧΟ ΑΡΙΘ. 3.

φ. 20. - Ἰδού βάλλω σέ νόταν ὅσα ἄσπρα δίδω τοῦ ἀδελφοῦ μου
νά μοῦ τά χρεωστᾶ.

- Ἐν πρώτοις 1765, Αὐγούστου 20, ἔκαμα του καλά εἰς τόν
ἀφέντη Κωνσταντάκη Μπάγον ὅπου τάς ἔδωσαν τοῦ χατζῆ
Γιάννη διά τούς λογαριασμούς των γρόσια 134

- Ἐπῆρε καί ἀπό τοῦ χανγιαριοῦ
ὅπου εἶχα εἰς τήν Σίφνον καί ἐπουλιούταν γρόσια 23 30

- Ἐπῆρε καί ἀπό τοῦ βαβουλιοῦ τόν λο-
γαριασμόν γρόσια 160
Τό ρέστος τοῦ χανγιαριοῦ τῆς Σίφνου 1763 317,30

- Καί φασόλια ὅπου ἔστειλεν ὁ Κωνσταντά-
κης Μπάγος καί τά ἐπούλησεν γρόσια 21

- 1763 Αὐγούστου 23, πού ἔφυγε διά τήν Σίφνον,
τοῦ ἔδωσα διά χαρτζιλίχι του γρόσια 6

ΝΟΜΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΙΦΝΟΥ

[1676-1840]

Στούς τρεῖς πρώτους τόμους τοῦ περιοδικοῦ δημοσιεύσαμε ἱκανόν ἀριθμό νομικῶν (δικαιοπρακτικῶν) ἐγγράφων τῆς Σίφνου τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας. Σκοπός τῆς δημοσίευσης ὁ ἐμπλουτισμός τῶν παρεχομένων σχετικῶν στοιχείων στούς εἰδικούς τῆς Νομικῆς Ἐπιστήμης γιά νά προσεγγίσουν, μέ μελέτες τους, τά νομικῶς ἰσχύοντα στό νησί μας κατά τούς δυσχερεῖς ἐκείνους χρόνους, κατά τούς ὁποίους, παρά τή σκληριά, ὁ κοινωνικός βίος τῶν κατοίκων του, συνέχιζε πάντοτε τίς δραστηριότητές του. Ὅμοια ἐγγράφα δημοσιεύτηκαν καί σέ ἄλλους τόμους τοῦ περιοδικοῦ εἴτε παρένθετα σέ κείμενα ἐργασιῶν, εἴτε ὡς παραρτήματα μελετῶν, ὥστε ὅλο τό ὑλικό τοῦτο νά θεωρεῖται ἱκανό γιά τήν ἀνάπτυξη ἀπό νομικούς διαφόρων ἐργασιῶν, πρᾶγμα ὅμως πού δέν συνέβη μέχρι σήμερα, ἀπό ὅσα, τοῦλάχιστον, γνωρίζουμε ἐμεῖς.

Φαίνεται πώς, μετά τήν ἀποβίωση σπουδαίων προσωπικοτήτων τῆς Νομικῆς Ἐπιστήμης, οἱ ὁποῖες προήγαγαν μέ τό ἐρευνητικό καί ἐπιστημονικό ἔργο τους τόν εἰδικό αὐτόν κλάδο τῆς, ὁ χῶρος παραμένει ἀκάλυπτος.

Μέ ἐγγράφα τῆς σπουδαίας Συλλογῆς τοῦ ἀειμνήστου συμπολίτου μας πανεπιστημιακοῦ καθηγητοῦ καί ἀκαδημαϊκοῦ Γεωργίου Σοφ. Μαριδάκη, ὁ ἀείμνηστος, ἐπίσης καθηγητής τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν Γεώργιος Πετρόπουλος δημοσίευσε στή σειρά ἐκδόσεων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν «Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας», τόμ. Γ', τεῦχος I, περισπούδαστη ἐργασία ἐκ 518 σελίδων μεγάλου σχήματος μέ τόν τίτλο «*Νομικά ἐγγράφα Σίφνου τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835)*», ἐν Ἀθήναις 1956. Μέ τήν ἐργασία αὐτή καί ἀνάλογα μέ τό εἰδικό περιεχόμενο ἐκάστου ἐκ τῶν 110 ἐγγράφων τῆς Συλλογῆς, ὁ Γ. Πετρόπουλος προσδιόρισε ἢ προσέγγισε τό ἐφαρμοζόμενο στή Σίφνο Δίκαιο κατά τήν τουρκοκρατία καί τίς, ἀπό τήν ἀρχαιότητα καί ἐξῆς, ρίζες του. Ὅμως, συνήντησε καί ἱκανές δυσχέρειες γιά τήν ἐπίλυση μερικωτέρων προβλημάτων, ἐλλείπει, κυρίως, καί ἄλλων, ὁμοίου περιεχομένου ἐγγράφων, γεγονός πού τόν ἀνάγκασε νά ἀποφανθεῖ, σέ ἱκανές περιπτώσεις, ὑποθετικά ἢ κατά προσέγγιση.

Μέ επίγνωση τῶν ἀνωτέρω, ἀρχίσαμε τή δημοσίευση ἀπό τῶν σελίδων τῶν «Σιφνιακῶν» ἐγγράφων τοῦ νησιοῦ μας νομικοῦ περιεχομένου προερχομένων καί ἀπό ἄλλες πηγές χάριν ἐμπλουτισμοῦ τοῦ σχετικοῦ ὕλικου γιά τή διευκόλυνση τῶν ἐπιστημόνων νομικῶν, πλὴν ματαίως. Μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά εὐρεθεῖ κάποτε ὁ εἰδικός ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θά θελήσει νά συνεχίσει τήν ἀνάπτυξη τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ θέματος τῆς Ἱστορίας τῆς Σίφνου, τό περιοδικό συνεχίζει τήν παρουσίαση νομικῶν ἐγγράφων, τεσσαράκοντα τόν ἀριθμό, ἀπό τά ὁποῖα, τά περισσότερα ἀναφέρονται στούς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, τά δέ ὑπόλοιπα σέ χρόνους μεταγενεστέρους. Τά ἐν λόγω ἐγγράφα προέρχονται ἀπό τρεῖς πηγές, δύο ἰδιωτικές συλλογές α) τῶν ἀειμνήστων συμπολιτῶν Νικολάου καί Εὐαγγέλου τῶν Βάων, β) τοῦ ἀειμνήστου, ἐπίσης, συμπολίτου διδασκάλου Γεωργίου Θ. Γαϊτάνου καί γ) τά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ κράτους. Ποικίλο τό περιεχόμενό τους ἔχει σχέση μέ πωλήσεις ἢ παραχωρήσεις ἀκινήτων, συνάψεις δανείων, λύσεις διαφορῶν κ.λπ., ἀλλά καί μέ ἄλλα ἐνδιαφέροντα θέματα, ὅπως λ.χ. τοῦ κρατοῦντος στό νησί ἐκκλησιαστικοῦ «Δικαίου», γιά τό ὁποῖο ἔχομε ἤδη γράφει σχετικῶς [βλ. «Σιφνιακά», 11(2003), σελ. 5-79]. Τά ἐγγράφα δημοσιεύονται ὡς ἔχουν ἀκριβῶς στή διατύπωσή τους μέ ἰκανές ὀρθογραφικές διορθώσεις, σύντομες σημειώσεις - σχολιασμούς ἢ ἐπεξηγήσεις, ὅπου κρίθηκε ἀναγκαῖο, καί ἐπισήμανση τῆς πηγῆς προέλευσῆς τους.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

[1] Ἰδιωτ. Συλλογή Ε. Βάου

10 Ἀπριλίου 1676

†

:- 1676 - ἀπριλίου - 10 - σίφνος :-

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος δίδει πουλεῖ καί παραδίδει ὁ κύρ² Ἰωάννης Λεγνός καί ἡ γυναῖκα του τοῦ κύρ Ἀνεγνώστη Ναδάλε τό χω³ράφι ὁποῦ ἔχουν εἰς τόν Ἅγιον Κωνσταντῖνον πλησίον ὁ ἄνω⁴θεν κύρ Ἀνεγνώστη καί ἡ ἐκκλησία ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος διά⁵ ρεάλια εἰκοσιτρία, Νο 23, περό μέ σπιτάκι καί ⁶ μάντρα ὡς καθῶς εὐρίσκεται μέ ὅλα του τά δικαιώματα καί ἀ⁷πό τήν σήμερον νά εἶναι τό ἄνω λεγόμενον πρᾶμα τοῦ ἄνωθεν⁸ ἀγοραστή νά τό κάνει ὡς θέλη ὡς πρᾶγμα ἐδικόν του ἄς τό⁹ χαρίση, προυκίση, πουλήση νά τό κάνη ὡς θέλη καί διά τό βέβαι¹⁰ον τῆς ἀληθείας ἐγίνη τό παρόν μέ μάρτυρες παρακα¹¹λετούς.

¹² < Φραγκούλης μαγκανάρης μαρτυρό τάνοθε.

¹³ < Ίω(άννης) κουλούρις μαρτιρώ τάνωθε

¹⁴ Ίω(άννης) Ρουῖσος παρακαλετός ἔγραφα καί μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν.

[2] Ίδιωτ. Συλλογή Ε. Βάου

20 Μαΐου 1676

†

1676 - μαΐου - 20 σίφνος

Ἐπειδή καί νά χρεωστῆ ὁ μακαρίτης ὁ Νικόλαος ὁ Ρήγας καί ἡ γυναῖ³κα του τοῦ κύρ Ἀναγνώστη Ναδάλε ρεάλια δέκα Νο ρ(εάλια) 10 τοῦ ⁴ ἔδωκεν πούληση διά τά αὐτά 10 ρ(εάλια) τό χωράφι ὁποῦ⁵ ἔχουν εἰς τήν Ὀρνιθοῦ, πλησίον Φίλιππος Ἀπλώδορος καί ἡ Ἀνέ⁶ζα Ἰωάννη Δημήτρη καί ἀπό σήμερον νά εἶναι τό αὐτό πρᾶμα⁷ ἐδικόν του ἄς τό πούληση, χαρίση, προυκίση καί ὡς ⁸ βούλεται καί θέλη νά τό κάνη· καί διά τό ἀσφαλές καί βέβαιον ⁹ ἐγείνη τό παρόν ἀπογραμμένον ἀπό ἀξιόπιστους μαρ¹⁰τύρους.

¹¹ «Κωνσταντῖνος ἱερεὺς χαλκιόπουλος καί ἀγιογράφος μαρτυρῶ τά ἄνω¹²θεν.

¹³ <Φραγκούλης μαγκανάρης μαρτηρό τάνοθε

¹⁴ <παπα Νεόφυτος μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν

¹⁵ Ἰωάννης Ρουῖσος παρακαλετός ἔγραφα καί μαρτυρῶ ὡς
¹⁶ ἄνωθεν

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

11. «Κωνσταντῖνος ἱερεὺς Χαλκιόπουλος καί ἀγιογράφος», βλ. γι' αὐτόν στά «Σιφνιακά», 8 (2000), σελ. 121 καί 11(20063), σελ. 111 ἐπ.

15. «Ἰωάννης Ρουῖσος», ὁ γραφέας τῶν ἐγγράφων 1 καί 2, ὁ ὁποῖος δείχνει, ἐκ τῶν κειμένων του, ὅτι διέθετε ἰκανή μόρφωση καί καλλιγραφία.

[3] Ίδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

13 Ἰουλίου 1679

1679 Ἰουλίου 13 Σίφνος

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος φαίνεται ὁ κύρ Ἀντώνης Ἰωάννου Πρε³ζάνη καί ὁμολογεῖ πῶς μέ κάθε του βουλὴν καί γνώμην που⁴λεῖ καί παραδίδει καί αἰωνίως ἀλοτριώνει τοῦ κύρ Νικολοῦ Ἰωάννη⁵ Γεώργη Ἀποστόλου τό μερδικόν του τό χωράφι ὁποῦ ἔχει⁶ εἰς τό λιβάδι τοῦ Βαθιοῦ

ἀπό τοῦ κυροῦ του· πλησίον εἰς τό ἄνω⁷θεν χωράφι ὁ ἄνω εἰρημένος κύρ Νικολός καί ἀπό τό ἄλλο μέρ⁸ος ὁ κύρ Νικολός Δραγάνης καί ὀδιαπρετζίον καί ἀξιασμό⁹ τοῦ ἄνωθεν χωραφιοῦ ἐμέτρησε τοῦ ἄνωθεν κύρ Ἀντώνη ρεά¹⁰λια πέντε, Νο ρ.5, ὡς καθῶς ἀλλήλωστων ἐσυμβιβά¹¹σθηκαν, τά ὁποῖα ρεάλια ὁμολογεῖ ὁ ἄνωθεν κερ Ἀντώ¹²νης πῶς τά ἔλαβεν καί ἀπομένει εὐχαριστημένος καί ἀπα¹³πλερωμένος καί ἀπό τήν σήμερον καί ὀμπρός νά εἶναι καί ¹⁴νά γροικᾶται τό χωράφι τό μερδικόν του τοῦ κύρ Ἀντώνη¹⁵ τοῦ ρηθέντος κύρ Νικολοῦ καί τῶν κληρονόμων καί διαδόχων¹⁶ του ὡς θέλει καί βούλεται νά τό κάμη ὡς πρᾶμα ἐδικόν του¹⁷ τινάς νά μή δέν ἤμπορεῖ νά τόν διασεῖση καί εἰς ἀσφάλειαν ¹⁸καί βεβαίωσιν τοῦ παρόντος βάνουν καί ὑπογράφουν καί ἀ¹⁹ξιόπιστοι μάρτυρες καί τά ἐξῆς:~ τό ἄνωθεν γράμμα εἶναι²⁰ διά νά ρεκεστραριστεῖ εἰς τήν καντζιλαρία.

²¹ παπαῖ Ἰωάννης Κάτζας μαρτυρῶ τά ἄνωθεν

²² παπαῖ Ἀντώνης Θωμᾶ μαρτυρῶ τά ἄνωθε.

²³ Ἀναγνώστης Ποτεντάκης παρακληθεῖς ἀπό τά δύο

²⁴ μέρη ἔγραφα καί μαρτυρῶ τά ἄνωθεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

6.- «... τοῦ κυροῦ του», κληρονομία ἀπό τόν πατέρα του.

8.- «... καί ὀδιαπρετζίον καί ἀξιασμόν». Ἰταλικά Pregiage = ἐκτιμῶ, λ.χ. τήν ἀξία ἀκινήτου

Pregio = τίμημα, ἀξία. Ὁ ὅρος «ἀξιασμός» σημαίνει τή συμφωνία στήν τιμή τοῦ ἀκινήτου.

19-20. «διά νά ρεκεστραριστεῖ εἰς τήν καντζιλαρία». Ἰταλ. τό ρῆμα registrare = καταχωρίζω, ἐγγράφω στά κατάστιχα τῆς καντζιλαρίας γιά τήν ἀπόλυτη διασφάλιση τῶν συμφωνουμένων. [βλ. σχετικῶς καί «Σιφνιακά», 2 (1992), σελ. 103]. Ἡ καταχώριση στά βιβλία δέν ἦταν ἀπαραίτητη προϋπόθεση κύρους τῶν συμφωνουμένων μέ ἰδιωτικό ἐγγραφοῦ ἀρκοῦσε, σχεδόν πάντοτε, τό ἰδιωτικό ἐγγραφοῦ μέ τίς ὑπογραφές «ἀξιόπιστων μαρτύρων» ἐπειδή ἡ διαδικασία αὐτή ἦταν ἀνέξοδη. Στήν προκειμένη περίπτωση, ἐπειδή ἡ πώληση ἀφοροῦσε μερίδιο κτήματος (μέ συνιδιοκτήτη ἢ συνιδιοκτήτες καί ἄλλα πρόσωπα στό ὅλο κτῆμα), ὁ ἀγοραστής τοῦ μεριδίου τοῦ Πρεζάνη ζήτησε, γιά κατοχύρωσή του, τήν καταγραφή τοῦ ἐγγράφου στά κατάστιχα τῆς καντζιλαρίας.

[4] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

10 Φεβρουαρίου 1695

1695 Φεβρουαρίου 10 Σίφνος

Διά τῆς παρουσίας ὁμολογίας ὁμολογεῖ ὁ κύρ Νικόλας³ Τζερίγου πῶς δίδει καί πουλεῖ καί παραδίδει τοῦ κύρ⁴ Νικολοῦ υἱός Ἰωάννου Γεωργίου Ἀποστόλου τό χωράφι ὁποῦ ἔχει μέρ⁵ συκιές καί ἓνα δενδρό ἐλιάς

στή Νεραΐδα κατά πῶς εὐρίσκεται σύμπλιος⁶ ὁ ἴδιος ὁ ἀγοραστής καὶ Ἀντώνης Γεώργη Ἀλέξανδρου ὀδιαρεα⁷λια ἐφτά Νο ρ. 7 καὶ ἔτζι ὁμο-
λογεῖ ὁ ἄνωθεν πωλητῆς πῶς ἔλα⁸βε τὰ ἄνω εἰρημένα ρ. 7 καὶ εἶναι
πλερωμένος καὶ σατισ⁹φάδος καὶ εὐχαριστημένος καὶ δέν ἔχει νά λάβη
πλιά τίποτε¹⁰ καὶ ἀπό τήν σήμερον καὶ ὀμπρός νά εἶναι ὁ ἄνωθεν ἀγο-
ραστής¹¹ εἰς τό ἄνωθεν χωράφι καὶ δενδρά ἴδιος καὶ καθολικός νοικοκύ-
ρη¹² εἰς τό πωλήσει, χαρίσει, προυκίσει καὶ ὅτι τοῦ φανῆ καὶ ἀρέσει νά
τό¹³ κάμη ὡσάν πρᾶγμα ἐδικόν του καὶ εἶναι μέ τό θέλημα τῆς ¹⁴ γυναι-
κός του καὶ τοῦ υἱοῦ του τοῦ Γιώργη καὶ ἀπομένουν νά τό βάλουν¹⁵ στήν
καντζελαρίαν διά νά εἶναι βέβαιον τό παρόν γράμμα¹⁶ καὶ ἀληθέστατον
καὶ διά πίστωσιν τῆς ἀληθείας βάλουν καὶ μάρ¹⁷τυρες παρακαλετοῦς.

¹⁸ <

¹⁹ <

²⁰ < κύρ Ἀντώνης Κορλαρῆς μάρτυρας εἰς τὰ ἄνωθεν

²¹ ἐγώ Γεώργιος Ἀναγνώστη Κουρτεζᾶς ἔγραφα τό παρόν γράμμα

²² μέ θέλημα τῶν δύο μερίδων καὶ μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

5.. «... εὐρίσκεται σύμπλιος» = ὄμορος.

8-9.. «πλερωμένος καὶ σατισφάδος» (ἰτ. satisfare = ἱκανοποιῶ, ἱκανοποιη-
μένος).

14-15.., «... καὶ ἀπομένουν νά τό βάλουν στήν καντζελαρίαν»· καὶ ἐδῶ οἱ
ἐνδιαφερόμενοι ἐκφράζουν τήν ἐπιθυμία τους νά καταγραφεῖ ἡ ἀγοραπωλησία
στά κατάστιχα τῆς καντζηλαρίας, προκειμένου «νά εἶναι βέβαιον τό παρόν
γράμμα καὶ ἀληθέστατον».

[5] Ἰδιωτ. Συλλογή Ε. Βάου

25 Μαρτίου 1701

1701 - μαρτίου -25- σίφνος.

† Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος φαίνεται ὁ κύρ Θεοδωρῆς Ἀντώνη ³
Σπίθα, ἀπό τό ἓν μέρος, καὶ ἀπό τό ἕτερον ὁ κύρ Νικολός Γεώργη Ἰωάν-
νου ⁴ Ἀποστόλου καὶ ἐσυνιβαστήσαν καὶ τὰ δύο μέρη καὶ δίνει, ὁ ἄνωθεν⁵
Θεοδωρῆς τοῦ ἄνωθεν κύρ Νικολοῦ τό χωράφι ὀποῦ ἔχει ⁶ στόν Ἅγιον
Ἀνδρέαν καὶ ὁ κύρ Νικολός τοῦ δίνει τό χωράφι ὀποῦ ἔχει ⁷ στόν Ἅγιον
Ἰωάννην τοῦ Φάρου καὶ κάνουν ἀλλαξιάν περό στρέφη ὁ ⁸ κύρ Νικολός
τοῦ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆ ρεάλι ἓνα ἄσπρα ἐξῆντα⁹ Νο ρ. 1:60 καὶ ἔτζι ἀπο-
μένουν εὐχαριστημένα καὶ τὰ δύο¹⁰ μέρη καὶ σοτισφάδα καὶ νά μὴν ἡμπορῆ
πλέον ἓνας ἢ¹¹ πέρ τοῦ ἄλλου νά ἐνοχλήση εἰς τήν ἰδίαν σύμβασιν καὶ
ὀποιοῖς¹² ἤθελεν πειράξῃ κανένα καιρόν, νά κοντενᾶρεται ἀπό¹³ τήν δικαιο-

σύνην ρεάλια είκοσι καί διά τό ἀληθές καί βε¹⁴βαιον ἐγένην τό παρόν καί βάνουν καί μάρτυρες παρακαλε¹⁵τούς καί τά ἐξῆς:

|¹⁶ < ἀντώνιος πρατικός μαρτυρῶ τά ἄνωθεν

|¹⁷ < γεώργης παπαγιαννούλη Ζαμπέλη μαρτυρῶ τά ἄνωθεν

|¹⁸ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος καί πρώην ἡγούμενος παρακα-

|¹⁹λεμένος ἀπό τούς ἄνωθεν ἔγραφα καί μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

7-8.. «... περό στρέφη ὁ κύρ Νικολός τοῦ ἄνωθεν κύρ Θεοδωρῆ ρεάλι ἕνα ἄσπρα ἐξῆντα...», δηλ. καταβάλλει ὁ κύρ Νικολός καί τό χρηματικό ποσό τοῦ 1:60 ρεαλιού.

10.. «... καί σοτισφάδα» = ἰταλ. Soddisfazione = πληρωμένος, ἱκανοποιημένος.

12.- «... νά κοντενάρεται...» = ἰταλ. condannare = τιμωρῶ

[6] Ἰδιωτ. Συλλογή Ε. Βάου

24 Δεκεμβρίου 1713

1713 μηνός Δεκεμβρίου 24, Σίφνος

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος φαίνεται σωματικῶς ἡ κερά Φλω³ρέζα, γυνή τοῦ ποτέ μάστρο Φραζέσκου Ἰωάννη Κατζόν καί πουλε⁴ καί παραδίνει καί αἰωνίως ἀλοτριώνει τά ἀργαστήρια ὁπούχει⁵ ἀπό τοῦ ἀνδρός της εἰς τοποθεσία στόν Ἅγιον Ἰωάννη τοῦ Κοκλίου τοῦ |⁶ μαστρο Ζανῆ Ἰωάννη Γεώργη Τουλῆ, σύμπλιος μάστρο Λευτέρης καί Ἰωάννης⁷ Φρουδᾶς καί ὀδιά πρετζιόν καί ἀξιασμόν τῶν αὐτῶν ὀσπη-⁸τιῶν, τῆς ἔδωσεν καί τῆς ἐμέτρησεν ρεάλια τόν ἀριθμόν δεκάξει⁹ Νο 16 καί νά εἶναι καί ὀμπλιγάδα νά σύρουν ἀνοργία στόν αἰ¹⁰ Ἅγιον Κωνσταντῖνον καθῶς ἀλλήλως ἐσυνηβάστησαν καί ἔτζι ὀ¹¹μολογεῖ ἡ ἄνωθεν πουλήτρα πῶς τά ἤλαβεν καί εἶναι πληρωμένη καί |¹² εὐχαριστημένη καί ἀπό τήν σήμερον καί ὀμπρός νά εἶναι καί νά |¹³ ὀνομάζεται τοῦ ἰδίου ἀγοραστῆ καί τῶν κληρονόμων καί διαδόχων του¹⁴, προύκί-¹⁵σει, χαρίσει τινάς νά μὴν ἡμπορῆ νά τόν διασειση καθῶς |¹⁵ μέ τήν κοντετζιόν ἄνωθεν ὅ,τι παιδί τό πάρει νά εἶναι εἰς τήν |¹⁶ ἀνοργία καθῶς ἀπό τό παλαιόν γονικόν καί διά τό ἀληθές ἐγί¹⁷νη τό παρόν βάζοντας καί ἀξιοτάτους μάρτυρες εἰς ἀσφάλειαν¹⁸ καί τά ἐξῆς:

|¹⁹ < Σακελλάριος Σίφνου Γοζαδῖνος μάρτυς στά ἄνωθεν

|²⁰ <

|²¹ < παπα-Γεώργης Κονίδης μαρτυρῶ τά ἄνωθεν.

|²² Ἄναγνώστης Μαγκανάρης παρακληθεῖς

|²³ ἀπό τήν ἄνωθεν κερά Φλουρέζα ἔγραφα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

2.- «...φαίνεται σωματικῶς» = παρίσταται αὐτοπροσώπως.

4-5. «... τὰ ἀργαστήρια ὁπούχει ἀπό τοῦ ἀνδρός της», ἐννοοῦνται ἐργαστήρια ὑφαντουργίας, γιά τὰ ὁποῖα βλ. «Σιφνιακά», 9(2001), σελ. 48

5.- «... εἰς τοποθεσία στόν Ἅγιον Ἰωάννη τοῦ Κοκλίου», τήν ὁποία δέν μπορέσαμε νά προσδιορίσουμε.

9.- «... νά εἶναι καί ὀμπλιγάδα νά σύρουν ἀνοργία (= ἐνορία)» στόν Ἅγιο Κωνσταντῖνο. «Ὀμπλιγάδα» εἶναι ἰταλ. λέξη ἀπό τό ρῆμα *obbligare* = ὑποχρεώνω. Δηλαδή τὰ ἀργαστήρια εἶχαν ὑποχρέωση νά ἀνήκουν ἐνοριακά μέ ὅλες τίς οἰκονομικές ἐπιβαρύνσεις τους στό νάό τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου [βλ. λεπτομέρειες στά «Σιφνιακά», 11 (2003), σελ. 12 ἐπ.]

15.- «... μέ τήν κοντετζιόν (= ὑποχρέωση, ἀπό τό ἰταλ. *conteggiare* = ὑπολογίζω, ὑποχρεοῦμαι) ἄνωθεν ὅ,τι παιδί τά πάρει (= κληρονομήσει τὰ ἐργαστήρια), νά εἶναι εἰς τήν ἀνοργία (= ἐνορία) καθῶς ἀπό τό παλαιόν γονικόν», δηλ. ἡ ἐνορία τῶν ἐργαστηρίων ἀνήκε πατρογονικά στό νάό τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Γιά τήν εἰδική κατηγορία γονικῆς περιουσίας, λεγομένης «κοντετζιονάδα», βλ. λεπτομέρειες, τόσο στό ἔργο τοῦ Γ. Πετρόπουλου πού μνημονεύσαμε στόν πρόλογο, ὅσο καί στόν Ἰάκωβο Τ. Βισβίτζη, Δικαστικά ἀποφάσεις τοῦ 17ου αἰῶνος ἐκ τῆς νήσου Μυκόνου, στήν Ἐπετηρ. τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλλην-Δικαίου, 7 (1957), σελ. 35 ἐπ.

[7] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

2 Ἰανουαρίου 1714

1714 Ἰανουαρίου 2 Σίφνος

Τήν σήμερον φαίνεται σωματικῶς ὁ μάστρο Γεώργης Νικολοῦ |³ Λούκα Ραφελέτου καί ὁμολογεῖ πῶς μέ κάθε του βουλήν καί γνώμην πουλεῖ καί παραδίδει καί αἰωνίως ἀλοτριώνει τό λουρί τῶ⁵ χωράφι πού ἔχει τούς Λούρους τοῦ κύρ Νικολοῦ Ἰωάννη Ἀποστο⁶λου καί οδία ξασμόν τοῦ ἄνωθεν χωραφίου τοῦ ἔδωσεν καί τοῦ ἐ⁷μέτρησεν ρεάλι ἕνα, ἤγουν ρ.1 καί ἀπό τήν σήμερον καί ὁμ⁸πρός νά εἶναι καί νά ὀνομάζεται τοῦ ρηθέντος κύρ Νικολοῦ καί |⁹ τῶν κληρονόμων καί διαδόχων του ὡς θέλει καί βούλεται νά τό |¹⁰ κάμη τινάς νά μήν ἡμπορεῖ νά τόν διασειση ὡς πᾶμα |¹¹ ἐδικόν του καί διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας παρακαλοῦν |¹² καί τό ὑπογράφουν καί ἀξιόπισθοι μάρτυρες καί τά ἐξῆς:

|¹³ < Ἀγγελέτος Κάτζας μάρτυρας

|¹⁴ < Γεώργης Φιδέλες μάρτυρας

|¹⁵ Ἀναγνώστης Ποτεντάκης παρακληθεῖς ἀπό τούς

|¹⁶ ἄνωθεν ἔγραφα καί οὔτως μαρτυρῶ.

1714 Ἰουνίου 20 ἐν τῇ νήσῳ Σίφνος

Τὴν σήμερον φαίνεται σωματικῶς ὁ σιόρ Ἀντωνάκης τοῦ ποτέ³ παπα-Ἰωάννη Ρωμάνου καὶ πουλεῖ καὶ παραδίδει καὶ αἰωνίως ἀ⁴λοτριώνει τὸ χωράφι πού εἶναι εἰς τὴν Ράχη τοῦ κύρ Νικολοῦ⁵ Ἀποστόλου, τὸ ὁποῖο κατάγεται ἀπὸ τῆς Λαμπριανῆς⁶ τῆς Κιμουλιάτισσας καὶ διὰ ξασμόν τοῦ ἄνωθεν χωραφίου |⁷ τοῦ ἔδωσεν καὶ τοῦ ἐμέτρησεν γένημα π(αράδων) 10 καὶ σιτάρι π(αράδες)|⁸ τρία ἥμισυ καὶ ἄσπρα ρεάλια δύο ἥμισυ, ὅλα ρεάλια πέν⁹τε, Νο ρ.5, ὡς καθὼς τὸ ἐπόκοφεν ὁ κύρ Ἀπόστολος Κου¹⁰ζουρῆς καὶ ἐπλήρωσε καὶ τὸ χαράτζι τοῦ ἰδίου χωραφίου ἀβάντι|¹¹τράτο καὶ ἔτζι ὁμολογεῖ ὁ ἄνωθεν σιόρ Ἀντωνάκης πὼς τὰ |¹² ἔλαβεν καὶ εἶναι πλερωμένος καὶ εὐχαριστημένος ὡσάν ὁποῦ |¹³ ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν νοικοκυρὰ ὅτι κάμει νὰ εἶναι |¹⁴ καλὰ καμωμένο καὶ ἔτζι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὀμπρός |¹⁵ νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζεται τοῦ ρηθέντος κύρ Νικολοῦ καὶ |¹⁶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του, ὡς θέλει καὶ βούλεται νὰ |¹⁷ τὸ κάμη τινὰς νὰ μὴν ἡμπορῆ νὰ τὸν διασειῆ ὡς |¹⁸ πρᾶμα ἐδικόν του καὶ διὰ τὸ βέβαιον τῆς ἀληθείας |¹⁹ τὸ ὑπογράφουν ἀξιόπισθοι μάρτυρες καὶ τὰ ἐξῆς:

|²⁰ < Ἀναγνώστης Μαλόβριος μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν

|²¹ <

|²² Ἀναγνώστης Ποτεντάκης παρακληθεῖς

|²³ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἔγραφα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

5-6.- «... τὸ ὁποῖο κατάγεται ἀπὸ τῆς Λαμπριανῆς τῆς Κιμουλιάτισσας...», ὅπου τὸ «κατάγεται» σημαίνει «ἀνῆκε» στὴν Λαμπριανή (βλ. καὶ παρακάτω ἀριθ. 12-13).

7-9.- «... τοῦ ἔδωσεν καὶ τοῦ ἐμέτρησεν γένημα π(αράδων)10 καὶ σιτάρι π(αράδες) τρία ἥμισυ καὶ ἄσπρα ρεάλια δύο ἥμισυ, ὅλα ρεάλια πέντε...». Ἡ πληρωμὴ ἀπὸ τὴν πώληση τοῦ ἀκινήτου πραγματοποιήθηκε μερικῶς σέ γεωργικά προϊόντα καὶ μερικῶς σέ χρήματα, συνολικῆς πάντως ἀξίας 5 ρεαλιῶν.

9.- «... καθὼς τὸ ἐπόκοφεν...» = τὸ ἐξετίμησε.

10-11.- «... καὶ ἐπλήρωσε καὶ τὸ χαράτζι τοῦ ἰδίου χωραφίου ἀβάντι τράτο...». Ἐπιπρόσθετα ὁ ἀγοραστής κατέβαλε καὶ τὸν χρεωστούμενον φόρο τοῦ χωραφιοῦ καὶ μάλιστα ἀβάντι τράτο = προκαταβολικῶς [βλ. Δικαίου Βαγιακάκου, *Μανιάται εἰς Ζάχυνθον*, στὴν Ἑπετηρ. τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλλην. Δικαίου, ἐν Ἀθήναις 1955, σελ. 61, 101, 103].

12-13.- «... ὡσάν ὁποῦ ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὴν ἰδίαν νοικοκυρὰ» = εἶχε τὴν ἐξουσιοδότηση ἀπὸ τὴν νοικοκυρὰ τοῦ ἀκινήτου νὰ προέλθῃ στὴν πώλησίν του.

1714: σεπτεμβρίου 14: Σίφνος

Τὴν σήμερον διὰ τοῦ παρόντος φαίνεται σωματικῶς ὁ κύρ Νικολός Ἀντώνη Τραγάνη καὶ⁴ πουλεῖ καὶ παραδίδει καὶ αἰωνίως ἀλοτριῶν⁵ει τό χωράφι πού ἔχει στοῦ Μπαρίκου ἀπὸ⁶ πάνω ἀπὸ τῆς Βεντούρενας καὶ ἀπὸ κάτ⁷ω καὶ ἀπὸ πάνω τό πετάλι μέ τῆ θεμονιά⁸ καὶ ἀλώνι καὶ σπιτάκια ὡς καθὼς εὐρίσ⁹κουνται τοῦ κύρ Ἰωάννη Ἀποστόλου Φρανκούλη¹⁰ ὀδιά ρεάλια πέντε Νο ρ.5 καθὼς οἱ¹¹ ἀποκοφτάδες τό ἐπόκοφαν, ὁ κύρ Ἰωάννης¹² Χαλλιᾶς καὶ Ἰωάννης Ποδενές καὶ ἔτζι ὁμολο¹³γεῖ ὁ ἄνωθεν κύρ Νικολός πὼς τά ἔλαβε¹⁴ καὶ εἶναι πλερωμένος καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ¹⁵ ὀμπρός νά εἶναι τοῦ ρηθέντος κύρ Ἰωάννη καὶ τῶν¹⁶ κληρονόμων του ὡς θέλει καὶ βούλεται νά τό κά¹⁷μη ὡς πρᾶμα ἐδικόν του καὶ διὰ τό βέβαιον¹⁸ τῆς ἀληθείας τό ὑπογράφουν καὶ ἀξιοπι¹⁹σθοι μάρτυρες καὶ τά ἐξῆς:

|²⁰ < Ζαχαρίας ἱερεὺς μάρτυς στά ἄνωθεν|²¹ < Γεώργης Τρ(ι)αντάφυλλος μαρτυρῶ|²² Ἀναγνώστης Ποτεντάκης παρακληθεῖς|²³ ἀπὸ τούς ἄνωθεν ἔγραφα καὶ μαρτυρῶ.

1714 Νοεμβρίου 10 Σίφνος.

Τὴν σήμερον διὰ τοῦ παρόντος φαίνεται |³ σωματικῶς ἡ κερά Μαρία θυγάτηρ Κατερί⁴νας Ἰωάννου Ἀβρᾶ μαζί μέ τὴν ἀδελφή της τῆ⁵ Φλουρέζα καὶ πουλοῦν καὶ παραδίδουν καὶ αἰωνίως |⁶ ἀλοτριώνουν τό χωράφι πού ἔχουν γονικῶ⁷ τως εἰς τοῦ Μπαρίκου τοῦ κύρ Ἰωάννη Ἀποστόλου |⁸ Φραγκούλη καὶ ὀδιά ξασμόν τοῦ ἄνωθεν χω⁹ραφίου τῶς ἔδωσε ἄσπρα ἑβδομηντα,¹⁰ ἡγουν ρ.70, σύμπλιος ὁ ἴδιος ἀγοραστής¹¹ καὶ ἔτζι ὁμολογοῦν πὼς ἔλαβαν τά ἄσπρα ἐβ¹²δομηντα καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὀμπρός νά εἴ¹³ναι τό ἄνωθεν χωράφι τοῦ ρηθέντος κύρ Ἰωάννη¹⁴ καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του ὡς θέλει καὶ |¹⁵βούλεται νά τό κάμη ὡς πρᾶμα ἐδικόν του¹⁶ καὶ διὰ τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ἐπαρακά¹⁷λεσαν ἐμένα τὸν κάτωθεν ὑπογεγραμμένον¹⁸ καὶ τῶς ἔκαμα τό γράμμα.

|¹⁹ Ἀναγνώστης Ποτεντάκης παρα.|²⁰ καλεμένος ἀπὸ τές ἄνωθεν ἔγραφα|²¹ καὶ μαρτυρῶ τά ἄνωθεν.

1735 Ἰανουαρίου 23 Σίφνος.

σφραγίδα	γραφή
τουρκική	τουρκική

† Διά τοῦ παρόντος γράμματος ὁμολογῶ ἐγώ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμέ¹⁴νος Ἰωάννης Μιχελῆ Σπίθα μαζί καί ἡ γυναῖκα του ἡ κερά Ταντία πῶς ἐλάβα¹⁵με καί ἐπεριλάβαμε ἀπό τόν ἀφέντη Γιαννάκη Μπαῶ ρεάλια ἐνενη¹⁶τα ὀκτώ Νο ρ(εάλια) 98 διά τά ὅποια ρεάλια τοῦ ἐπουλήσαμε τό χω¹⁷ράφι εἰς τόν Ἀρτεμώννα σύμπλιος ὁ ἰδιός ἀγοραστής καί ἀπό τήν σήμε¹⁸ρον καί ὀμπρός νά εἶναι τό αὐτό χωράφι εἰς τήν ἐξουσίαν καί θέλησι¹⁹ τοῦ ἄνω εἰρημένου Ἰωαννάκη Μπάου ὡς θέλη καί βούλεται νά τό κά¹⁰νη ὡς πρᾶγμα ἐδικόν του προυκίσει, χαρίσει το νά εἶναι εἰς τήν ¹¹ ἐξουσίαν καί θέλησίν του καί διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ἐγινεν τό ¹² παρόν βεβαιωτήριον γράμμα καί βάνομεν καί ἀξιόπιστους μάρτυ¹³ρες καί τά ἐξῆς:

¹⁴ < Μελέτιος ἱερομόναχος μαρτυρῶ τά ἄνωθε

¹⁵ < Λεόντιος ἱερομόναχος μαρτυρῶ τά ἄνωθε

¹⁶ < Χαρίτων ἱερομόναχος μαρτυρῶ τά ἄνωθε

¹⁷ < Ἐγώ Ζώρξης Τραγάνης μέ θέληση τῆς κερά Διαμάντας ὑπογράφω

¹⁸ διά λόγου τῆς πῶς στέργη καί οὔτως μαρτυρῶ

¹⁹ < ἀκόμη καί ἡ ἀδελφή τῆς ἡ Μαργαριτίνα στέργη ὡς ἄνωθεν καί οὔτως ²⁰ μαρτυρῶ Ζώρξης Τραγάνης.

²¹ «Καθηγούμενος Ἰάκωβος παρακαλεμένος ἀπό τοὺς ἄνωθεν ἔγρα²²φα καί οὔτως μαρτυρῶ

²³ < παπα Ἀντώνιος Πρατικός βεβαιῶνω τό ἄνωθεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

21-22.- «Καθηγούμενος Ἰάκωβος» τῆς ἱερᾶς Μονῆς Βρύσεως, γιά τόν ὁποῖο βλ. «Σιφνιακά», 13(2005), σελ. 48-49. Καί οἱ συνυπογράφωντες ἱερομόναχοι Μελέτιος, Λεόντιος καί Χαρίτων ἀνήκαν στήν δύναμη τῆς ἴδιας Μονῆς (βλ. σχετικῶς «Σιφνιακά», 2 (1992), σελ. 170, ὅπου συνυπογράφουν «παραίτησιν τοῦ καθηγουμένου Ἰακώβου καί ἀνάθεσιν τῆς ἡγουμενίας εἰς τόν πρωτοσύγκελλον τοῦ ἀγίου Ξάνθης Παρθενίου κύρ Ἰωσήφ».

19.- «... καί ἡ ἀδελφή τῆς ἡ Μαργαριτίνα στέργη ὡς ἄνωθεν...», δηλαδή ἡ ἀδελφή τῆς συζύγου τοῦ Ἰωάννη Σπίθα, ἄγνωστο ὅμως γιά ποιό λόγο «στέργει» καί αὐτή.

1735: ἀπριλλίου 29: σίφνος.

Ἐπειδὴ καὶ νὰ φαίνεται ἓνα σκρῆτο καμωμένο ἀπὸ τόν³ Ἀντώνη παπα-Κατζαρίδη μέ τήν συμβίαν του ὅπου ἔλαβον χειρο⁴δότης ἀπὸ τόν ἀφέντη τόν χωροπίσκοπον ρεάλια εἴκοσι⁵ ὡς καθὼς τό σκρῆτο διαλαμβάνει, ἀκόμα καὶ εἰς τόν θάνατον τῆς ⁶ γυναικός του τόν ἔδωσε ρεάλια δύο, τήν σήμερον ἐλογαριάστηκαν ⁷ μέ τήν θυγατέραν του κερά Κατερίνα παρόν(τος) καὶ τοῦ ἀφέντη Γεωργάκη⁸ Τριαντάφυλλου καὶ κάνει καὶ τό διάφορον τῶν ρεαλίων εἴκοσι ρεάλι⁹α τέσσερα καὶ εἰς σέ σαρνταλείτουργον ρεάλια πέντε ὅ¹⁰λα ρεάλια τριανταένα καὶ τήν σήμερον ἐφάνηκαν καὶ ἄλλοι ¹¹ χρεοφειλέτες γυρεύοντας τό ἐδικόν τως καὶ ἀπὸ τίς κληρο¹²νόμους νὰ μὴν εἶναι ἐδῶ κανένας, ἐνεφανίστην ἡ κερά Κα¹³τερίνα καὶ ἐπαρακάλεσε τόν ἀφέντη χωροπίσκοπον καὶ ἐ¹⁴μέτρησεν διὰ τοὺς ἰδίους κληρονόμους ρεάλια ἐννέα καὶ ἐγ¹⁵νηκαν ὅλα ρεάλια σαράντα, ρ. 40 διὰ τὰ ὅποια ρεάλια¹⁶ σαράντα τοῦ ὀμπλιγάρει τό λιβάδι ὅπου ἔχουν εἰς τό Βαθύ μέ¹⁷ δέντρη ὡς καθὼς εὐρίσκεται νὰ τό καρποτρώγη διὰ τό διάφορόν τῶν¹⁸ ἄσπρων του καὶ ὀφέποτε ἤθελε ἔρθουν ἀπὸ τοὺς κληρονόμους¹⁹ καὶ δόσουν τό ἐδικόν του, νὰ εἶναι πάλι τό πρᾶμα ἐδικόν τως²⁰ μέ τοῦτο νὰ γροικᾶται πάντα...., εἰ δέ καὶ ἀπὸ τοὺς κληρο²¹νόμους δέν ἤθελεν ἔρθουν, ὅπου ὁ Θεός νὰ μὴν τό δώση, καὶ τό πρᾶ²²μα ἤθελεν πωληθῆ καὶ δέν ριβάρει ὁ ἀξιασμός τοῦ²³ πραμάτου, νὰ πιάνη καὶ ἄλλο πρᾶμα τῶν κληρονόμων νὰ πλε²⁴ρώνεται καὶ διὰ τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ἐγεγόνη τό παρόν πα²⁵ρακαλοῦν καὶ τό ἀπογράφουν καὶ ἀξιόπισθοι μάρτυρες ²⁶ παρακαλετά καὶ τὰ ἐξῆς:

²⁷ <

²⁸ < Γεώργης Τριαντάφυλλος μαρτυρῶ

²⁹ ὁ χαρτοφύλαξ σίφνου πα

³⁰ ρακαλεμένος ἀπὸ τήν κε-

³¹ρά Κατερίνα ἔγραφα ³² τό παρόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Κατὰ τήν ἀναζήτηση παλαιοῦ χρέους τῆς οἰκογενείας τοῦ θανόντος παπα-Κατζαρίδη ποσοῦ 31 ρεαλιῶν μετὰ τῶν τόκων ἀπὸ τόν δανειστή χωρεπίσκοπο Σίφνου καὶ ἄλλων χρεῶν ἀπὸ τρίτους δανειστές, τήν εὐθύνη τακτοποίησης τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῶν ἀνέλαβε ἡ θυγατέρα τοῦ θανόντος κερά Κατερίνα, τῶν λοιπῶν συγγενῶν-συγκληρονόμων τῆς εὐρισκομένων ἐκτός Σίφνου. Μέ τῆ φιλική μεσολάβηση τοῦ ἀφέντη Γεωργάκη Τριαντάφυλλου, ἡ Κατερίνα δανείστηκε ἀπὸ τόν ἴδιο χωρεπίσκοπο ἄλλα 9 ρεάλια (μέ τὰ ὅποια, φαίνεται, ἐπλήρωσε τοὺς λοιπούς δανειστές), τοῦ χρέους ἀνεληθόντος σέ 40 ρεάλια. Γιά τήν παρα-

σχεθεῖσα ἀπό τόν χωρεπίσκοπο ἐξυπηρέτηση, ἡ κερὰ Κατερίνα παρεχώρησε σ' αὐτόν «τό λιβάδι ὅπου ἔχουν εἰς τό Βαθύ» μέ ἐλαιόδενδρα «νά τό καρποτρώγει» (= ἐκμεταλλεύεται) πρὸς κάλυψιν τοῦ τόκου τοῦ κεφαλαίου τῶν 40 ρεαλιῶν του μέχρι νά ἐπιστρέφουν στή Σίφνο οἱ λοιποὶ κληρονόμοι καί τόν ἐξοφλήσουν. Ἐάν, παρ' ἐλπίδα, οἱ κληρονόμοι δέν ἐπέστρεφαν παρερχομένων τῶν χρόνων καί ὁ χωρεπίσκοπος ζητοῦσε κάποτε τήν ὀριστική τακτοποίηση τοῦ δανείου του, θά μπορούσε νά πωλήσει τό λιβάδι τοῦ Βαθιοῦ γιά τήν ἱκανοποίησή του, ἐάν δέ ἡ ἀξία του δέν κάλυπτε τίς ἀπαιτήσεις του, θά μπορούσε «νά πιάνη καί ἄλλο πρᾶμα (= ἀκίνητο) τῶν κληρονόμων νά πλερώνεται».

[13] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

13 Αὐγούστου 1738

1738: αὐγούστου 13: σίφνος

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος γράμματος φαίνεται³ σωματικῶς ὁ κύρ Ἀντώνης Ἰωάννου Ἀργυροῦ μαζί καί ἡ γυ⁴ναῖκα του καί τά παιδιά του καί πουλοῦν καί παραδίδουν καί ⁵ αἰωνίως ἀλοτριώνουν τό ἀμπέλι ὅπου ἔχουν στίς Καμάρες⁶ ἀπό τοῦ Μαρχάκη τό μερδικό διά ρεάλια δεκαοκτώ Νο ρ.18 τοῦ⁷ Γεωργάκη Ἰωάννη Μάρκου διά τά ὁποῖα ρεάλια λέγει πῶς⁸ τά ἔλαβαν καί εἶναι πλερωμένοι καί εὐχαριστημένοι ⁹ καί ἀπό τήν σήμερον καί ὀμπρός νά εἶναι καί νά ὀνομάζεται ¹⁰ τοῦ ἄνωθεν ἀγοραστῆ, τῶν κληρονόμων καί διαδόχων τους ὡς ¹¹ θέλει καί βούλεται νά τό κάμη ὡς πρᾶμα ἐδικόν του καί διά τῶ¹² βέβαιον τῆς ἀληθείας ἔγινε τό παρόν παρακαλοῦν καί ¹³ νά τό ὑπογράψουν οἱ μάρτυρες καί τά ἐξῆς:

¹⁴ < Ζαχαρίας ἱερεὺς μαρτυρῶ τά ἄνωθεν

¹⁵ < Γεώργης Τριαντάφυλλος μαρτυρῶ.

¹⁶ χωρεπίσκοπος Σίφνου Ποτεντάκης παρα

¹⁷ κληθεῖς ἀπό τούς ἄνωθεν ἔγραφα καί

¹⁸ μαρτυρῶ.

[14] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

10 Δεκεμβρίου 1738

1738 δεκεμβρίου 10 σίφνος

Τήν σήμερον φαίνεται σωματικῶς εἰς τήν καντζιλαρ³αν μου ὁ Χρουσῆς Καζούρης καί Ἰωάννης Τζαμπουνέρης καί κάνουν τήν ⁴ παρόν ἀλλαξίαν, τόνον διά λόγου τους, ὡσάν καί διά τούς αὐτῶν⁵ κληρονόμους καί δίδει ὁ Χρουσῆς τοῦ Ἰωάννη τήν θεμονιά ὅπου ἔχει εἰς⁶ τά Ἀφεντικά καί ὁ Ἰωάννης δίδει τοῦ Χρουσῆ τήν θεμονιά ὅπου ἔχει⁷ εἰς

τόν Θόλο πλησίον εἰς τόν μῦλον τῆς Βρύσης, τέσ ὁποῖες θεῖ⁹μονιές νά ἔχη νά γοδέρη ὁ καθένας τήν θεμονιά ὁποῦ⁹ πέρνει τήν σήμερον ἔχοντας ἄδειαν καί ἐξουσίαν νά¹⁰ τήν κάνη ὡς θέλει καί βούλεται ὡς πρᾶμα ἐδικόν του, πουλήσῃ¹¹ χαρίσει τινάς νά μήν ἡμπορῇ νά τόν διασειση ὡς πρᾶμα¹² ἐδικόν του, μέ τοῦτο, νά σπέρνη ὁ καθένας τό χωράφι¹³ ὁποῦ ἀγγίζει τῆς θεμονιάς ὁποῦ πέρνει καί διά κάθε και¹⁴ροῦ ἔνδειξιν ἔγινεν τό παρόν μέ ἀξιοπίστους μάρτυ¹⁵ρες εἰς ἀσφάλειαν καί τά ἐξῆς:

¹⁶ < Νικολός Γρυπάρης μαρτυρῶ

¹⁷ < Ἰωάννης Δραγάτζης μάρτυρας

¹⁸ Σταμάτης Γρυπάρης Καντζιλιέρης

¹⁹ ἔγραφα καί μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΑ

7.- «... πλησίον εἰς τόν μῦλον τῆς Βρύσης...», ἐνν. τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας Βρυσσιανῆς ἢ Βρύσης.

8.- «... νά ἔχη νά γοδέρη ὁ καθένας...»· γοδέρω = ἰταλ. godere = ἀπολαμβάνω, καρποῦμαι.

18-19.- «Σταμάτης Γρυπάρης, καντζιλιέρης», βλ. γι' αὐτόν «Σιφνιακά», 7(1999), σελ. 29.

[15] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

10 Μαρτίου 1743

1743: μαρτίου 10: σίφνος

Μέ τό παρόν γράμμα φαίνεται σωματικῶς εἰς ἐμένα³ τόν γραφέα καί εἰς τούς κάτωθεν ἀξιοπίστους μάρ⁴τυρας ἢ Μαργετοῦ γυνή Ἀντώνη Ἀργυροῦ καί πουλεῖ,⁵ δίδει καί παραδίδει καί αἰωνίως ἀλοτριώνει τό χω⁶ράφι εἰς τά κοπριανά ὡς καθῶς εὐρίσκεται τοῦ⁷ ἀνιψιοῦ τῆς τοῦ Γεώργη Ἰωάννη Μάρκου διά ρεάλια⁸ ὀκτώμισυ, ἤγουν ρ. 8¹/₂, διά τά ὁποῖα ὁμολογεῖ ἢ ἄνω⁹θεν Μαργετοῦ πῶς τά ἔλαβεν καί εἶναι πλε¹⁰ρωμένη καί εὐχαριστημένη καί ἀπό τήν σήμε¹¹ρον καί ὀμπρός νά εἶναι καί νά γροικᾶται τό αὐτό¹² πρᾶμα τοῦ ἄνωθεν ἀγοραστῆ, τῶν κληρονό¹³μων καί διαδόχων του προυκίση, χαρίσει τινά¹⁴ νά μήν ἡμπορῇ νά τόν διασειση ὡς πρᾶμα ἐδικόν¹⁵ του. ὅθεν καί εἰς ἔνδειξιν τοῦ παρόντος βάλ¹⁶ζουν μάρτυρες ἀξιοπίστους εἰς ἀσφάλειαν¹⁷ καί τά ἐξῆς:

¹⁸ <

¹⁹ < μανόλης καλέργης μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν

²⁰ χωρεπίσκοπος σίφνου παρα²¹κληθεῖς

ἔγραφα τό παρόν²² καί οὕτως μαρτυρῶ.

1744 Αύγουστου 20

† Τὴν σήμερον μέ τό νά ἔχη νά λάβῃ ὁ Γιαννάκης Τουλάκης ἀπό³ τούς Κατζαρίδηδες κατὰ τὴν ὁμολογίαν του καί τὴν σήμερον μέ τῷ⁴ νά γυρέβῃ τό ἐδικόν του ὁ Γιαννάκης, φαίνεται ἡ Κατερίνα Κα⁵τζαρίδα ὡσάν κληρονόμος καί βάζει τό χωράφι στοῦ Κοπα⁶νᾶ ὅπου εἶναι γονικό της καθὼς εὐρίσκεται τό ὀμπληγάρι τοῦ αὐ⁷θέντη χωροπισκόπου Ποτεντάκη διά ρεάλια 15, ἡγου⁸ δεκαπέντε, τὰ ὁποῖα ρεάλια τὰ ἔδωσαν τοῦ ἀνηψιοῦ του Γιαννάκη⁹ Ἀντωνίου καθὼς τοῦ τ' ἄφησαν εἰς τό τεσταμέντο του καί ἀπόμειναν πλέα¹⁰ τό παιδί πληρωμένον καί εὐχαριστημένον καί δέν ἔχει πλέα νά¹¹ ζητᾶ οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον καί ὀφέποτε λέγει ἡ Κατε¹²ρίνα ἤθελε σηκωθεῖ ἄλλος χρεοφειλέτης νά γυρεύῃ ἀπό τῷ¹³ χωράφι πολὺ-ὀλίγο, ὀμπληγάρεται ἡ Κατερίνα μέ τὰ καλά της¹⁴ νά τὰ εὐχαριστᾶ τοῦ ἀφθέντη χωροπισκόπου ξεκαθαρίζοντας¹⁵ ἄν ποτας ἤθελαν ἔρχουν τὰ ἀδέλφια της νά ξεμαχαίσουν(;) ¹⁶ τὰ πράγματα τὰ γονικά των νά ἔχουν νά δίνουν καί τὰ δεκατρία¹⁷ γρόσια ὅπου ἦτον στό ἴδιον σκρῆτο τοῦ Γιαννάκη καθὼς φαίνονται¹⁸ καθὼς διορίζει στό τεσταμέντο του. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένῃ τό παρόν¹⁹ ὑπογεγραμμένον κι' ἀξιοπίστους μάρτυρες εἰς ἀσφάλειαν καί τὰ ἐξῆς:

²⁰ < Χαρίτων ἱερομόναχος μαρτιρό

²¹ < Ἰωάννης Μπαῶς μαρτυρῶ οσάνοθε

²² † ὁ ἡγούμενος τῆς Βρύσης Ἰωσήφ παρακληθεῖς ἀπό τὴν ἰδίαν Κατερί²³να ἔγραψα καί οὕτως²⁴ μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ γνωστή ἤδη οἰκογένεια τῶν Κατζαρίδηδων χρεωστοῦσε καί στὸν Γιαννάκη Τουλάκη μέ σχετικό ὁμολογό τους. Ὅταν ὁ τελευταῖος ζήτησε τὴν ἐξόφλησή του, ἡ κερά Κατερίνα (ἡ αὐτὴ τοῦ ἐγγράφου ὑπ' ἀριθμ. 12) προσέτρεξε ἐκ νέου στὸν χωρεπίσκοπο Σίφνου Ποτεντάκη καί ζήτησε νά τῆς δανείσει 15 ρεάλια παραχωρώντας του «τό χωράφι στοῦ Κοπανᾶ, ὅπου εἶναι γονικό της» γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ δανείου του. Τὰ 15 ρεάλια παρεδόθησαν, ὄχι στὸν Γιαννάκη Τουλάκη, ἀλλὰ στὸν ἀνιψιό του Ἀντωνιο πρὸς τὸν ὁποῖο φαίνεται πὼς εἶχε σχετικὴ ὑποχρέωση ὁ ἴδιος ἀπὸ «τεσταμέντο» (= ἰταλ. *testamento* = διαθήκη) ἄγνωστο ποίου. Δηλαδή, ὁ Γιαννάκης Τουλάκης ἀνεζήτησε τό ποσὸν τοῦ δανείου του ἀπὸ τούς Κατζαρίδηδες προκειμένου νά τακτοποιήσῃ δική του ὑποχρέωση πρὸς τὸν ἀνιψιό του Ἀντωνιο. Ἡ κερά Κατερίνα, τέλος, δήλωσεν ὅτι, ἐάν ἐμφανίζονταν καί ἄλλος δανειστής τους νά ζητᾶ ἀπαιτήσεις ἀπὸ τό χωράφι πού παρεχώρησε στὸν χωρεπίσκοπο, ἀνελάμβανε νά ἰκανοποιήσῃ αὐτὸν «μέ τὰ καλά της», δηλ. μέ τὰ λοιπὰ ὑπάρχοντά της. Ἄν δέ κάποτε ἐπέστρεφαν τὰ ἀδέλφια της στὴ Σίφνο γιὰ νά ξεκαθαρίσουν τὴν κτηματικὴ περιουσία

τους, θά είχαν υποχρέωση νά εξοφλήσουν καί τό ποσόν τῶν 13(;) ρεαλιῶν τοῦ δανείου τοῦ Τουλάκη πρὸς τοὺς γονεῖς τους.

[17] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

6 Ὀκτωβρίου 1746

1746 Ὀκτωβρίου 6 σίφνος

† Τὴν σήμερον διὰ τοῦ παρόντος φαίνεται σωματική ἢ κερὰ Κατε-
ρί³να Ἀντώνη Κατζαρίδη ὁμοῦ μέ τόν ἄντρα της τόν μάστρο Μάρκο⁴
ἔμπροσθεν εἰς ἐμένα τόν γραφέα καί τοὺς κάτωθεν ὑπο⁵γεγραμμένους
μαρτύρους καί ὁμολογοῦν πῶς ἔλαβαν καί ἐπέ⁶ρίλαβαν ἀπὸ τόν μάστρο
Γεώργη Ἰωάννη τοῦ Μάρκου ρεάλια⁷ τόν ἀριθμόν ἐξηνταπέντε, ἤγουν
ρ.65 τὰ ὁποῖα τὰ ἐχρε⁸ᾶστηκαν καί τὰ ἔδωσαν τοῦ ἀφέντη χωροπι-
σκόπου κατὰ⁹ τὴν ὁμολογίαν ὅπουχεν εἰς χεῖρας του στά τρι¹⁰άντα
πέντε καί εἰς τὰ σαράντα, διὰ τὰ ὁποῖα τοῦ δίδουν |¹¹ ἀπὸ τὴν σήμερον
τό λιβάδι μέ τὰ δένδρη ὅπου ἔχουν γονικόν¹² τως εἰς τό Βαθύ ὡς καθὼς
εὐρίσκεται, ἀκόμη καί τὰ μονιά¹³σματα εἰς τοῦ Κοσκωνᾶ μέ δύο δένδρη
ἐλιές νά τὰ κρατῆ ἀπό¹⁴ τὴν σήμερον νά τὰ καρποτρῶγη καί νά τὰ
ποσεδέρη ἕως νά |¹⁵ λάβη τό ἐδικόν του καί ἂν ἴσως καί ὁ μάστρο Γιώρ-
γης καί ἤθελεν |¹⁶ κάμη τοίχους καί καλαμαρίσματα νά ἔχη νά πληρῶ-
νετε¹⁷ τοὺς κόπους του περί ἀποξύλου καί τῶν δένδρων καί νά
πλε¹⁸ρώνη καί τό δόσιμο τό βασιλικό. ὅθεν εἰς ἔνδειξιν κάθε και¹⁹ροῦ
ἔγινε τό παρόν παρακαλώντας νά τό ὑπογράψουν |²⁰ καί ἀξιόπιστοι μάρ-
τυρες εἰς ἀσφάλειαν καί τὰ ἐξῆς:

|²¹ Νικόλαος ἱερεὺς Ποτεντάκης μαρτυρῶ

|²² Μανόλης Καλέργης μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν

|²³ Ἀπόστολος ἱερεὺς καί χωρεπίσκοπος

|²⁴ Σίφνου παρακληθεῖς ἀπὸ τοὺς ἄνω

|²⁵ θεν ἔγραφα τό παρόν καί μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ἡ γνωστὴ πλέον κερὰ Κατερίνα, θυγατέρα Ἀντώνη Κατζαρίδη, «μέ τόν ἄντρα της τόν μάστρο Μάρκο» δανείζονται «ἀπὸ τόν μάστρο Γεώργη Ἰωάννη τοῦ Μάρκου» ρεάλια 65, προκειμένου νά ρυθμίσουν ὀφειλές πρὸς τόν χωρεπίσκοπο Σίφνου τῶν ἐτῶν 1735 (βλ. ἔγγραφο ὑπ' ἀριθμ. 12, ὅπου ὀφειλή 40 ρεαλιῶν) καί 1740, ποσοῦ ἀγνώστου. Τό χρέος ὅμως πρέπει νά ἦταν μεγαλύτερο γι' αὐτό καί τοῦ παρεχώρησαν τό λιβάδι μέ ἐλαιόδενδρα στό Βαθύ καί τὰ μονιάσματα στή θέση Κοσκωνᾶ μέ ἄλλα δύο ἐλαιόδενδρα «νά τὰ καρποτρῶγη» καί «νά τὰ ποσεδέρη» (ἰταλ. possedere = κατέχω) μέχρι νά ἐπέλθῃ ἐξόφληση τοῦ ὑπολοίπου τοῦ χρέους τους. Σέ περίπτωση πάντως πού ὁ σύζυγος τῆς Κατερίνας μάστρο Γιώρ-

γης θά προσέφερε υπηρεσίες στά κτήματα, ὅπως κατασκευές ἢ ἐπισκευές τοίχων, φύτευση νέων ποικιλιῶν κ.λπ. «θά πληρώνεται τούς κόπους του» ἀπό τόν δανειστή. Ὁ μάστορ Γιώργης, ἐπίσης, θά πληρώνεται καί «τούς κόπους του περί ἀποξύλου (= ἀπεξηραμένου) τῶν δένδρων», δηλ. τοῦ καθαρισμοῦ τῶν δένδρων ἀπό τά ξερά κλαδιά, ὁ δέ δανειστής ἀνελάμβανε τήν ὑποχρέωση «νά πλερώνη καί τό δόσιμο τό βασιλικό», δηλαδή τή φορολογία τῶν κτημάτων πρὸς τό κράτος.

[18] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

21 Δεκεμβρίου 1746

1746 δικεμβρίου 21 σίφνος

Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος φαίνεται σωματικῶς ὁ ἀφέντης παπα-λογοθέτης Πρατικός καί μέ κάθε του καλήν γνώμην πουλεῖ καί παραδίδει τά μισά δέντρη μέ τό χωράφι τό ἐμισόν τοποθεμένα στοῦ Βαγγέλου ὁποῦ ἔχει ἀγορά ἀπό τοῦ Μαρκάκη Ἀβραά τοῦ κύρ Ἰωάννη Νικολοῦ⁶ Πολυχρόνη νά μοιράζουσι στήν μέση τόν καρπόν, τόσον στά δέντρα⁷ ὡσάν καί στό χωράφι καθὼς τάχαν καί ἀπό τούς γονέους τονε⁸ καί ὁ κύρ Ἰωάννης ἔδωσεν καί ἐμέτρησεν τοῦ ἀγίου λογοθέτου ρεάλια τέσσερα Νο ρ. 4 τά ὁποῖα ὁμολογεῖ ὁ ἄνωθεν παπα-λογοθέτης πῶς τά ἔλαβεν καί μένει πληρωμένος καί εὐχαριστημένος καί ἀπό τήν σήμερον θέλει καί νά γροικουῦνται τά αὐτά¹² μισά δέντρη καί μισό χωράφι τοῦ ἄνωθεν κύρ Ἰωάννη καί τῶν κληρονόμων καί διαδόχων του ὡς θέλει καί βούλεται νά τό κάνη, τινάξ¹⁴ νά μὴν ἡμπορῇ νά τόν διασειῇ ὡς πρᾶμα ἐδικόν του καί διά τῶ¹⁵ ἀληθές ἔγινε τό παρόν ὑπογράφοντάς το ὁ ἀφέντης λογοθέτης καί ἰδιοχειρῶς του εἰς ἀσφάλειαν καί τά ἐξῆς:

¹⁷ καί ὅποιος ἤθελε μαζώνει τίς χαμάδες νά τίς μοιράζονται τά δύο μέρη-

¹⁸ // ὄσακελήου σίφνου μαρτυρῶ

¹⁹ // ὁ λογοθέτης σίφνου στέργω τά ἄνωθεν

²⁰ μανόλης καλέργης παρακληθείς

²¹ ἀπό τάνωθεν δύο μέρη ἔγραψα

²² καί οὕτως μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ ἀφέντης λογοθέτης Σίφνου Πρατικός μετεβίβασε στόν Ἰωάννη Νικολοῦ Πολυχρόνη τό μισό ἀπό ἕνα χωράφι του μέ τά ἐπ' αὐτοῦ ἐλαιόδενδρα, κείμενο στήν τοποθεσία «στοῦ Βαγγέλου» τό ὁποῖο εἶχεν ἀγοράσει ἀπό τόν Μαρκάκη Ἀβραά, ὑπό τούς ἐξῆς ὅρους: α) νά μοιράζουσι ἰσομερῶς τούς ἀποδιδομένους ἀπό τήν καλλιέργεια τοῦ χωραφιοῦ καί τῶν δένδρων καρπούς στό διηνεκές, β) νά μετρήσει, ὅπως καί ἔγινε, ὁ Ἰωάννης Πολυχρόνης καί 4 ρεάλια στόν λογο-

θέτη και γ) οί χαμάδες έλιές, επίσης, θά διανέμονταν κατά τό ήμισυ μεταξύ τους. 'Ο τρόπος αυτός μεταβίβασης του μισού χωραφιού και των έπ' αυτού δένδρων τούς ήταν γνωστός «άπό τούς γονέους τους», πολύ πιθανόν έπειδή ή οικογένεια Πολυχρόνη άνήκε στην έργατική τάξη και διέθετε έργατικά χέρια για τίς άπαραίτητες καλλιέργειες και κόπους, ενώ εκείνη του λογοθέτη όχι.

[19] 'Ιδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

11 Δεκεμβρίου 1748

ό δραγομάνος του β(ασιλικού) στόλου έπιβεβαιοῖ

1748 έν μηνί δικεμβρίου 11: σίφνος.

Τήν σήμερον διά του παρόντος γράμματος φαίνονται σωμα⁴τικοί ό μάστρο Μάρκος Νικολού Γεωργάκη Μούρμουνα μά⁵ζι και ή συμβία του ή Κατερίνα και πουλοῦν και παραδίδου⁶ και αίωνίως άλλοτριώνουν τό λιβάδι που έχουν στό Βαθύ μέ⁷ συκιές και δενδρά ώς καθώς εύρίσκονται, έβγάζοντας ένα⁸ δεντρό όπουναι μέσα του 'Αγίου Νικολάου του Γιωργάκη 'Ιωάν⁹νη Φραγκούλη οδιά πρέτζιον και άξιασμόν τόν ήδωσεν και¹⁰ τόν έμέτρησε είς τόσα μετρητά καλά ρεάλια έξηνταπέντε,¹¹ ήγουν ρ. 65, διά τά οποῖα ρεάλια λέν πώς τά έλαβαν και εῖναι¹² πλερωμένοι και εύχαριστημένοι και άπό την σήμερον και¹³ όμπρός νά εῖναι και νά ονομάζεται του άνωθεν άγοραστῆ,¹⁴ των κληρονόμων και διαδόχων του ως θέλει και βούλεται νά¹⁵ τό κάμη ως πράμα έδικόν του και καλά άγορασμένο. οθεν¹⁶ είς ένδειξιν και βεβαίωσιν του παρόντος έγίνει τό πα¹⁷ρόν μέ άξιοπίστους μάρτυρας παρακαλώντας τους είς άσφα¹⁸λειαν και τά έξῆς.

¹⁹ = Παπανικολός Ποτεντάκης μαρτυρῶ τά άνωθεν

²⁰ = μανόλης καλέργης μαρτυρῶ ως άνωθεν

²¹ 'Απόστολος ίερεύς και χωροπί

²² σκοπος παρακληθείς άπό τούς ά

²³ νωθεν έγραφα τό παρόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

1.- «ό δραγομάνος του β(ασιλικού) στόλου έπιβεβαιοῖ». Πρόκειται για τόν Νικόλαο 'Ιωάννη Μαυρογένη, ό οποῖος διετέλεσε δραγομάνος του στόλου άπό 1744-1750 και άπό Μάρτ. 1756-1759 [βλ. Βασιλείου Βλ. Σφυρόερα, *Οί δραγομάνοι του στόλου, ό θεσμός και οί φορεῖς*, 'Αθήναι 1965, σελ. 105 έπ.].

7.- «...μέ συκιές και δενδρά...» μολονότι και οί συκιές εῖναι δένδρα, άπό τή διατύπωση αυτή βεβαιώνεται ότι μόνο τά έλαιόδενδρα λέγονταν έπιτόπια «δέντρα» ή «δεντρά».

1755 Ὀκτωβρίου 8 Σίφνος.

Τὴν σήμερον ἐνεφανίστην ἔμπροσθεν εἰς ἐμένα τὸν γραφ²φέα καὶ εἰς τοὺς κάτωθεν ὑπογεγραμμένους μαρτύρους, ἀποθ³ τό ἓνα μέρος ὁ κύρ Ἀντώνης Παλαιός καὶ ἀπό τό ἄλλου⁴ ὁ μάστρο Γιώργης Λευτέρης ὁμοῦ καὶ ἡ συμβία του ἡ κερά Μαρί⁵ρία καὶ ἕκαμαν τὴν παροῦσαν συμφωνίαν. ἔστοντας καί⁶ νά ἀποθάνη ἡ μάνα τως καὶ νά μὴν κάμη διαθήκη⁷ εἰς τό ὅ,τι εἶχεν τῆς ἐξουσίας της, εἰς τοῦτο ἐσυμφώνησαν καὶ τά⁸ δύο μέρη ὅτι νά εἶναι τά χωραφάκια ὅπου εἶχεν στή⁹ Χερόννησο καὶ ἡ μάντρα στά Λιβαδάκια τοῦ υἱοῦ της τοῦ Ἄν¹⁰τώνη, περό νά κάνη τά χρόνια τῆς μάνας του μίαν λειτουρ¹¹γίαν παντοτεινή, νά γροικᾶται εἰς τὴν μάντρα καὶ δίδει του¹² καὶ ὁ γαμπρός του τρία γρόσια νά μὴν πρετεντέρη πλέ¹³ον ὁ Ἀντώνης ἀπό τὸν γαμπρό του τὸν μάστροΓιώργη¹⁴ οὔτε ἀπό τά δεντρά, οὔτε ἀπό ἄλλον τίποτα, παρά¹⁵ νά εἶναι σούλφι καμωμένα μὴ πρετεντέροντας πλέου¹⁶ εἰς πέρ τοῦ ἄλλου τίποτα καὶ εἰς ἔνδειξιν τοῦ κάθε καιροῦ¹⁷ ἔγινεν τό παρόν ὑπογράφοντάς το ἀξιόπιστοι μάρτυρες¹⁸ εἰς ἀσφάλειαν καὶ τά ἐξῆς.

¹⁹ Νικόλας Μπογιατζῆς μέ θέλημα τοῦ Ἀντώνη Παλαιοῦ²⁰ γράφω καὶ οὕτως μαρτυρῶ.

²¹ Ἰωάννης Μπάος μαρτυρῶ.

²² Παπα Νικόλαος Μπάος καί²³ σκευοφύλαξ

Σίφνου ἔγραψα τό²⁴ παρόν καὶ οὕτως μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ κύρ Ἀντώνης Παλαιός καὶ ἡ ἀδελφή του Μαρία, σύζυγος τοῦ μάστρο Γιώργη Λευτέρη, ἐπειδὴ ἡ μητέρα τους ἀπεβίωσε χωρὶς διαθήκη, συμφώνησαν νά περιέλθουν στὸν Ἀντώνη «τά χωραφάκια ὅπου εἶχεν στή Χερόννησο καὶ ἡ μάντρα στά Λιβαδάκια» ἰδιοκτησίας της μέ τὸν ὄρο νά τελεῖ ἐτήσιο μνημόσυνο της. Ἡ ὑποχρέωση τέλεσης τῆς λειτουργίας θά βάρυνε τὴ μάντρα στά Λιβαδάκια. Ἀκόμη «ὁ γαμπρός» τοῦ Ἀντώνη μάστρο Γιώργης Λευτέρη, τοῦ ἔδωσε τρία γρόσια γιὰ «νά μὴν πρετεντέρη (= ἰτ. pretendere = ἀξιῶνει, διεκδικεῖ) ...οὔτε ἀπό τά δεντρά, οὔτε ἀπό ἄλλον τίποτα» ἀπὸ τά οἰκογενειακά περιουσιακά στοιχεῖα.

1780 Ἰουνίου 12, Σίφνος. Χωρίον Σταυρί.

Ἔστοντας καὶ νά διαφέρουνται ὁ ἅγιος σκευοφύλακας Καντζηλιέρης³ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Πετράκη περὶ τῆς κληρονομίας τῆς ἀπο⁴θανῶν

αὐτοῦ Φλουργιοῦ, ἀδελφή τως καί τῆς μητρός αὐτῶν πηγαί⁵νάμενος ὁ Πετράκης εἰς τόν ἄρχων δραγομάνο κύριον Νικολάκη⁶ Μαυρογένη φέροντας ἕνα γράμμα τῆς ἐνδοξότητός του διορίζοντας⁷ τοῖς προεστούς τοῦ τόπου ἐδῶ νά στοχαστοῦν τή διαφορά τως καί ἀ⁸φιλοπροσώπως νά τοῦς ἀναπαύσουν. ἐρευνώντας δέ οἱ κάτωθεν⁹ ὑπογεγραμμένοι τόσον τήν διαθήκην τοῦ μακαρίτη παπαῦ τους ἀγίου¹⁰ πρωτόπαπα, ὡσάν καί τῆς πρεσβυτέρας του, ὁμοίως καί τῆς θυγα¹¹ρός τονε κυρά Φλουργιοῦ ἀποφάσισαν ἀπό ἐκεῖνα ὅπου βαστά¹² ὁ ἅγιος σκευοφύλακας, τόσον ἀπό τήν μητέρα τως, ὡσάν καί ἀπό τῆς¹³ ἀδελφῆς των, νά δώση εἰς τόν ἀδελφόν του Πετράκη τό σπίτι τό πέλ¹⁴ρα τό μικρό, ὅπου τό ἔκτισε ἡ μάνα τως, μέ τό μισό κηπάρι ἀπό¹⁵ τό νυχίτη νά βγαῖνη ἔξω στή στράτα ἡ πόρτα. νά κτίζη ἀπό μέσα¹⁶ ἀπό τήν αὐλή τοῦ μεγάλου σπιτιοῦ μέ τελειότητα καί νά κάνη τήν¹⁷ μπόρτα νά κουμπᾶ εἰς τό μισοτοίχι τό κάτω καί νά μὴν ἤμπορη νά¹⁸ τ' ἀψηλώση ἀπό ἐκεῖ ὅπου εἶναι τήν σήμερον καί ὅταν θά κτιστῇ¹⁹ τό σπιτάκι ὅπουναι θεμελιωμένο νά κτιζεται ἀνεμποδίστως καί²⁰ νά εἶναι ἡ ἀνορία τῶν σπιτιγῶν εἰς τόν Ἅγιον Σώζοντα ἐκεῖνα ὅπου θά πά²¹ρη ὁ Πετράκης. τό κάτω λιβάδι εἰς τό Βαθύ καί νά κάνη τήν ἑορτήν στήν Γερα²²νοφόρα καί νά ἀνάφτη καί τό καντήλι μήνα παρά μήνα καί νᾶναι ἀδελ²³φός εἰς τήν ἑορτήν της διά τήν καδενέτα καί τή χρυσή φορεσκιά ὅπου ἀ²⁴φισε ἡ ἀδελφή τως τοῦ σκιοφύλακα νά πέρνη ὀμπροστά ὁ Πετράκης τό²⁵ κορδόνι καί τά μανίνια του, νά τοῦ δίδη τή μεγάλη κασέλα καί δύο κα²⁶ρέκλες καί ἀπό τό κατάστιχο τῆς μάνας τονε νά τοῦ δίδη μέ τά πέλ²⁷νήντα γρόσα ποῦ τοῦ ἀφήνη νά τοῦ τά σώνη ἑκατόν πενήντα, τό δέ ἑναπο²⁸ληφθέν τῆς ἀδελφῆς τονε μάλαμα, ἀσήμι, ροῦχα νά τά μερά²⁹ζουσι εἰς τή μέση ὡσάν καλά ἀδελφάκια, τά δέ ἑναπολη³⁰φθέντα ἀβανταλίγια τοῦ σπητιοῦ νά εἶναι τοῦ σκευοφύλακα³¹ ὁμοίως καί τά ἄσπρα τῆς ἀδελφῆς τονε, ὁμοίως καί αὐτά νά ταιρι³²άζουσι, ὁμοίως καί ὅ,τι ἔξοδα ἀκολουθήσουν νά εἶναι εἰς τή μέση τους. ὅθεν μένου³³ καί οἱ δύο ἀκαταζήτητοι καί δέν ἔχουν πλέον νά ζητῇ ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον³⁴ οὔτε πολύ, οὔτε ὀλίγον. καί διά πίστωσιν τῆς ἀληθείας ἔγιναν³⁵ δύο παρόμοια γράμματα καί κρατῇ κάθε ἕνας τος ἕνα ὑπο³⁶γεγραμμένα ὑπό τῶν μπροεστῶν καί ἰδιοχειρώς των.

³⁷ † ὁ σκευοφύλαξ Σίφνου Καντζιλιέρης στέργω καί βεβαιώνω.

³⁸ = Πέτρος Καντζιλιέρης στέργω καί βεβαιώνω.

³⁹ = ὁ οἰκονόμος Σίφνου μάρτυς.

⁴⁰ = σακελλάριος Σίφνου μάρτυς. ⁴⁵ = Ἀντώνιος Γρυπάρης

⁴¹ = Ἀπόστολος Μπάος μάρτυς. ⁴⁶ = Κωνσταντῖνος Μάτζας

⁴² = Λεονάρδος Ντιπάστης

⁴⁷ = Ἀντώνιος Γρυπάρης μάρτυς

⁴³ = Ἰωάννης Μάτζας μάρτυς

⁴⁸ = Ζαφείρης Μάτζας.

⁴⁴ = Γεώργιος Γρυπάρης

ΣΧΟΛΙΟ.

Μετά τόν θάνατο τῆς μητέρας καί τῆς ἀδελφῆς τους, ὁ σκευοφύλακας Σίφνου Καντζηλιέρης καί ὁ ἀδελφός του Πετράκης, ἦλθαν σέ ρήξη γιά τά περιουσιακά πού κατέλιπαν οἱ θανοῦσες, μέ ὑπαιτιότητα τοῦ σκευοφύλακα, ὁ ὁποῖος, ὅπως φαίνεται, κατεκράτησε αὐθαίρετα τά περισσότερα. Ὁ ἀδελφός του, κατόπιν τούτου, ἐμφανίστηκε ἐνώπιον τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου Νικολάου Μαυρογένη (παλαιοῦ μαθητοῦ τοῦ Σχολείου τῆς Σίφνου) καί ζήτησε τή βοήθειά του γιά ἀποκατάσταση τῆς ἀδικίας. Ὁ δραγομάνος, μέ γράμμα του στούς προεστούς Σίφνου διέταξε «νά στοχαστοῦν τή διαφορά» τῶν δύο ἀδελφῶν καί νά δώσουν λύση, ὅπως καί ἔγινε μέ τό δημοσιεύμενο ἐδῶ ἔγγραφο. Οἱ δραγομάνοι τοῦ στόλου ἔδειχναν μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά τά νησιωτικά ζητήματα, τόσο γενικῆς σημασίας, ὅσο καί ἐπί ὑποθέσεων τῶν νησιωτῶν [Βλ. Βασ. Βλ. Σφυρόερα Ἐγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820) ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, «Ἐπετηρίς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου», τόμ. 17 (1967), σελ. 28].

[22] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

14 Σεπτεμβρίου 1791

1791 σεπτεμβρίου 14 σίφνος

Μέ τό νά μισεύη ὁ Ἰωάννης τοῦ Νικολάκη Ἀρφάνης ἐσυμ³φώνησεν μέ τόν Ἀντώνη τοῦ Ἰωάννη Χαρχάλη καί τοῦ ἔδωσεν ὁ Ἰωάννης⁴ τοῦ Ἀντώνη τό λιβάδι ὅπου ἔχει εἰς τό Βαθύ νά τό καρποτρώγη⁵ καί νά πληρώνη τό χαράτζι του καί νά τοῦ δίνη τόν καθέκα⁶στον χρόνον ρεάλια εἴκοσι, λέγω ρ. 20 καί ὀψέ⁷ποτε καιρόν ἤθελε ἔλθῃ ὁ Ἰωάννης νά γυρέψῃ τό πρά⁸γμα του νά τοῦ τό δίδῃ, περό σάν τελειώσῃ ἡ ἐντράδα ὅ⁹που θάχομε καί διά τό βέβαιο τῆς ἀληθείας ἔγινε τό πα¹⁰ρόν ὑπογεγραμμένον ἀπό ἀξιοπίστων μαρτύρων εἰς¹¹ ἀσφάλειαν.

¹² παπα-ἰωάννης ντεστουνιάνος καί μή ἡξεύροντας ὁ κουνιάδος μου νά¹³ γράφῃ, ὑπογράφω καί μαρτυρῶ.

¹⁴ Ἀπόστολος Βαφιά¹⁵ παρακληθεῖς ἐ¹⁶γραψα καί οὔτως μαρ¹⁶τυρῶ.

[23] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

1 Μαΐου 1796

1796 Μαΐου πρώτη σίφνωσ

† Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος γρά³μμα³τος, ὁμολογεῖ ὁ Ἀντώνης Χαρχάλη ὁπῶς⁴ διά τήν ὁμολογίαν πού εἶναι ὑποσχεμένος⁵ ὁ Τζωρτζάκης, τοῦ Σταμάτη τήν ὁμολογία,⁶ διά ρεάλια 74 καί ὁ Ἀντώνης

ὑπόσχεται νά χρωστεῖ τοῦ Τζωρτζάκη τὰ τριά(ν)τα⁸ τέσσερα γρόσια μέ τό διάφορό τονε τὰ δέ⁹κα έντεκα ὅσο καιρό κάμουνε ἀπάνω¹⁰ μου καί διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας τοῦ ἔδω¹¹σε τό παρόν εἰς χεῖρας τοῦ Τζωρτζάκη εἰς ἔν¹²δειξιν καί διά τήν ὁμολογία τοῦ Κω(ν)στα(ν)τά¹³κη Τζωρτζάκη Μάτζα πού ἔχουν καμωμέ¹⁴νη, δέν ἔχει ὁ Τζωρτζάκης νά δίνει τίποτες¹⁵ μοναχά θά τὰ δώση ὁ Ἀντώνης καί τήν ὁμολογί¹⁶α πούχομε καμωμένη τοῦ Μακάριου θά τά¹⁷ δίνει καί αὐτά ὁ Ἀντώνης καί δέν ἔχομε π¹⁸ἄρε ματζί νά πλερώνωμε πάρε τῆς Σφα¹⁹κιανῆς τὰ πενήντα γρόσια ὅπου δανειστή²⁰καμε διά τό μερδικό τοῦ Πορίχη καί ὅτι ἀ²¹κολουθήση τοῦ μερδικοῦ τοῦ Πορίχη ἔξοδο²² ἀνάμεσά μας καί τῶν δύοων καί παρακαλεῖ²³ (ὁ) Ἀ(ν)τώνης νά τό ὑπογράψουνε καί μάρτυρες.

²⁴ = Νικόλαος Χαρτοφύλαξ μάρτυς

²⁵ = Ἀντώνης Τουλφῆς μαρτυρό

²⁶ Δημήτρης Τζοῦ²⁷κος ἔγρα²⁸φα

²⁹ καί μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Ἀντώνης Χαρχάλης, ὁ αὐτός τοῦ προηγουμένου ἐγγράφου καί τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 25 καί ὁ, ἀγνώστου ἐπωνύμου, Τζωρτζάκης εἶχαν δανειστεῖ, κατά καιρούς, γιά τίς ἀνάγκες τῆς ἐργασίας τους ὑπογράφοντας σχετικά δανειακά ὁμολογα πρὸς τοὺς δανειστὲς τους. Μέ τό δημοσιευόμενο ἐδῶ ἔγγραφο τακτοποιοῦνται οἱ, μεταξύ τους, οἰκονομικὲς σχέσεις ὡς ἐξῆς: Γιά τίς ὑποχρεώσεις τους ἀπὸ τό ὁμολογο 74 ρεαλιῶν πρὸς κάποιον Σταμάτη, τό ὅποιο εἶχεν ἐγγυηθεῖ ὁ Τζωρτζάκης καί ἐν συνεχείᾳ ἐπλήρωσε πρὸς αὐτόν, ὁ Χαρχάλης "ὑπόσχεται νά χρωστεῖ τοῦ Τζωρτζάκη" τό μερίδιό του 34 γρόσια ἐντόκως πρὸς 10% ἐτησίως. Δάνειά τους ἀπὸ τὸν Κωνσταντάκη Τζωρτζάκη Μάτζα καί κάποιον Μακάριο ἀνελάμβανε νά πληρώσει ὁ Χαρχάλης, ἀπὸ κοινοῦ δέ μέ τὸν Τζωρτζάκη τὰ δάνειά τους ἀπὸ τὴ Σφακιανή (γροσίων 50), ὅπως καί τὰ ἔξοδα ἀπὸ συμμετοχὴ σέ κάποια συνεταιριστικὴ ἐργασία τοῦ ἀγνώστου, ἀπὸ ἄλλη πηγῆ, Πορίχη.

[24] Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους
Κ. 47, Δ', φ. Β', ἀρ. 16

12 Μαρτίου 1797

1797 μαρτίου 12

Διά τοῦ παρόντος δηλοποιεῖ ὁ σιόρ Πετράκης Κάν³ζιλιέρης ὅτι μέ κάθε του καλὴν γνώμην καί θέλησιν⁴ πουλεῖ καί παραδίδει καί αἰωνίως ἀλλοτριώνει τό περι⁵βόλι ὅπου ἔχει πατρικόν του στίς Πλάκες τοῦ σιόρ Ἀ⁶γχελετάκη Καζιλιέρη διά ρεάλια ἑκατόν σαράντα, ἤτοι ρ(εάλια) 140 καθὼς τό ἐστιμάρισε ὁ κύρ Κωσταν⁷τῆς Πούλλης. Ὅθεν ἔλαβεν

αὐτά τὰ ἄνωθεν ρεάλια δ⁸ σιόρ Πετράκης καί μένει εὐχαριστημένος καί ἀπό τήν⁹ σήμερον καί εἰς τό ἐξῆς νά εἶναι τό αὐτό περιβόλι εἰς τήν ἐ¹⁰ξουσίαν τοῦ σιόρ Ἀγγελετᾶκη νά τό κάμη ὡς θέλει καί¹¹ βούλεται. καί εἰς ἔνδειξιν ἐγεγόνει ἡ παροῦσα πούλησις ὑ¹²πογεγραμμένη ἰδιοχείρως του εἰς βεβαίωσιν.

|¹³ »πέτρος κατζιλιέρης στέργω

|¹⁴ γεόργης ντωλφῆς

|¹⁵ ἔγραψα καί μαρτυρῶ.

[25] Ἴδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

15 Φεβρουαρίου 1798

1798 Φεβρουαρίου 15 σίφνος

= Τήν σήμερον διά τοῦ παρόντος γράμματος καί κα³θολικῆς ἀποδείξεως φανερώνει καί ὁμολο⁴γᾶ (ὁ) Ἀντώνης Χαρχάλης πῶς ἔλαβε καί ἐ⁵περίλαβε ἀπό τόν Φραζέσκο Γ(ι)ώργη Ρα⁶φελιοῦ ρεάλια τόν ἀριθμόν 100, ἥτοι ρεά⁷λια ἑκατό πρός τὰ δέκα ἔντεκα τόν⁸ καθέκαστον χρόνον σιγούρα τῆς γῆς⁹ καί ὀφόποτε ἤθελε γυρέψει ὁ ἄνωθει¹⁰ τό ἐδικόν του, νά τοῦ τὰ ἐνχ(ει)ρίζει μέ χωρί¹¹ ἐναντιότητα· ὑπόσχεται καί ἡ συμβία του Φλουρέζα¹² καί διά τό βέβαιον τῆς ἀληθείας ταῦ δίδω τό παρόν¹³ εἰς χεῖρας του καί τό ὑπογράφουν καί ἀξιό¹⁴πιστοι μάρτυρες καί εἰς ἀσφάλειαν.

|¹⁵ = Νικόλαος Κάτζας μαρτυρῶ.

|¹⁶ = Ἀνεγνώστης Παλαιός (;) μαρτυρό

|¹⁷ Ζωρζῆς Μαρινιοῦ Μπα¹⁸ος ἔγραψα τάνωθεν

|¹⁸ καί οὕτως μαρτυρῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Ἀντώνης Χαρχάλης τοῦ ἐγγράφου ὑπ' ἀριθμ. 22 δανείζεται 100 ρεάλια πρός 10% ἀπό τόν Φραζέσκο Γ. Ραφελιοῦ. Τό δάνειο χορηγεῖται «σιγούρα τῆς γῆς» (ἰταλ. sicuro = ἀσφαλής), δηλ. διασφαλισμένο μέ τήν ἀκίνητη περιουσία τοῦ δανειζομένου, ἐπιπρόσθετα δέ «ὑπόσχεται (= παρέχει τήν ἐγγύησή της) καί ἡ συμβία του Φλουρέζα» γιά τήν καλή ἐξόφλησή του, προφανῶς μέ δικά της περιουσιακά στοιχεῖα.

1804 Ἰουνίου 7 Σίφνος

= μέ τό νά ἔχει ἔχει ὁ κύρ μανολιός γεναρδῆς γράμμα κάν³τζηλαρικόν καί νά καταστένει ἐπιτροπικούς τῆς περιουσίας⁴ του τόν σιόρ Κωνσταντάκη Μάτζα καί σιόρ Βιτωράκη Μά⁵τζα, τήν σήμερον πουλοῦν καί παραδίδουν καί αἰωνίως ἀλο⁶τριώνουν τό σπίτι ὅπου ἔχει τοποθεμένο εἰς τήν Καταβατή⁷ μέ τό κηπάρι τῆς Φλουρέζας γυνῆς τοῦ ποτέ Νικολάκη Κουλού⁸ρη διά γρόσια ὀγδοῆντα, ἤτοι Νο γρ. 80 τά ὅποια τά ἔλαβαν οἱ ἄνω⁹θεν ἐπιτροπικοί σῶα καί ἀνελειπῆ καί ἀπό τήν σήμερον καί¹⁰ εἰς τό ἐξῆς νά εἶναι καί νά ἀγροικοῦνται τά αὐτά ὀσπήτια τῆς¹¹ ἄνωθεν κερά Φλουρέζας καί κληρονο(μο)νόμων καί διαδόχων τῆς¹² ὡς πρᾶγμα ἐδικόν της καί καλά ἀγορασμένον. ὅθεν καί διά¹³ πίστωσιν καί βεβαίωσιν τοῦ κάθε καιροῦ ἔγινε τό παρόν ὑ¹⁴πογράφοντάς το καί οἱ ἄνωθεν ἐπίτροποι εἰς ἀσφάλλιαν.

|¹⁵ = Κωνσταντῖνος Μάτζας καί ἐπίτροπος τοῦ ἄνωθεν μανολιοῦ βεβαιῶ

|¹⁶ = ἡ ἐνορία τοῦ ὀσπιτίου νά εἶναι εἰς τόν Χριστόν

|¹⁷ = βιτόριος μάτζας καί ἐπίτροπος τοῦ ἄνωθεν μανολιοῦ βεβαιῶ.

|¹⁸ Ἀπόστολος Βαφία

|¹⁹ γραφεύς καί μάρτυς.

ΣΧΟΛΙΟ

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπικῆς ἀποφάσεως φησὶ ὁ κύρ Μανωλιός Γεναρδῆς εἶχε καταστήσει μέ συμβολαιογραφικό ἔγγραφο «ἐπιτροπικούς τῆς περιουσίας του τόν σιόρ Κωνσταντάκη Μάτζα καί σιόρ Βιτωράκη Μάτζα», οἱ ὅποιοι πωλοῦν, μέ τό ἀνωτέρω ἔγγραφο, ἕνα σπίτι τοῦ κείμενο στό χωριό τῆς Καταβατῆς, προφανῶς γιά τήν ἱκανοποίηση ἀναγκῶν του (πιθανόν ὡς γέροντος ἢ ἀναπήρου). Ὁ ἐκ τῶν ἐπιτρόπων Κων. Μάτζας, κατά τήν ὑπογραφή τοῦ πωλητηρίου, δέν παρέλειψε νά σημειώσει ὅτι τό σπίτι θά εἶχε ἐνορία στό νάο τοῦ Χριστοῦ, στόν ὅποιο, προφανῶς ἀνήκε ἐνοριακά ἀπό παλαιότερα.

[27] Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους
Κ.47, Δ', φ. Β', ἀρ. 17

7 Ἀπριλίου 1806

1806 ἀπριλίου 6 Σίφνος

Τήν σήμερον πουλῶ πράσει τελεία τό χωράφι μέ ἀμπελάκι³ μέ ἀπιδιές, καθώς εὑρίσκεται ὅπου ἔχω ἀγοράν ἀπό τό⁴ Ἀναγνώστην Χρυσοφίνην, κείμενον εἰς τά Πηγαδάκια, πρέζ⁵ τόν Ἀντώνη Κωνσταντῆ παπα Ἰωάννην Κόμη διά γρό(σια) διακόσα εἰ⁶κοσι πέντε, ἤτοι γρόσια

225, τὰ ὅποια λαβῶν εἰς χεῖρας ἀποξενουῖ⁷ με ἐγώ τε καί οἱ κληρονόμοι μου καί μένει ὑπό τήν ἐξουσίαι⁸ καί κυριότητα τοῦ ἄνωθεν ἀγοραστοῦ κληρονόμων καί διαδόχων του⁹ ὡς θέλουν καί βούλονται νά τό κάμουν ὡς πρᾶγμα ἐδικόν τους καί καί¹⁰ λά ἀγορασμένον. Ὅθεν καί εἰς τήν περί τούτου ἔνδειξιν δέδω¹¹ κα καί τήν παροῦσαν πούλησιν ὑπογεγραμμένην ἰδιοχείρως μου¹² εἰς ἀσφάλειαν

|¹³ Κωνσταντῖνος Μάτζας βεβαιῶνω

Γραφή μέ ἄλλο χέρι:

= Καθώς διαλαμβάνει ὡς ἄνωθεν ἡ παροῦσα πούλησις² ὅτι πουλιέται εἰς ὄνομα Ἀντώνη Κωνσταντῆ παπα Ἰω³άννου τό ἄνωθεν χωράφι τό ἐπῆρην ὁ σιόρ Ἀλεξ⁴αντράκης Καμπάνης γρό(σια) 180, ἤτοι γρόσια ἑκατόμ⁵ ὀγδοήκοντα [ἐγεγόνει δέ] καί τό παρόν εἰς⁶ κάθε καιροῦ ἔνδειξιν.

|⁷ Πέτρος Μάτζας μαρτυρῶ.

ΣΧΟΛΙΟ

Μολονότι τό πωλητήριο ἔγινε στό ὄνομα τοῦ ἀγοραστή Ἀντώνη Κωνσταντῆ παπα-Ἰωάννη Κόμη στίς 7 Ἀπριλίου 1806, μεταγενέστερα τό ἀκίνητο περιῆλθε στόν σιόρ Ἀλεξανδράκη Καμπάνη καί μάλιστα μέ τίμημα μικρότερο. Ἀπό ποιόν ὅμως πωλήθηκε τό χωράφι δέν συνάγεται ἀπό τό δεύτερο κείμενο τοῦ ἐγγράφου. Ἴσως ὁ Ἀλεξανδράκης Καμπάνης νά ἦταν ὁμορος στό χωράφι καί “δικαίω προτιμήσεως” τό διεκδίκησε καί τό ἀγόρασε. Δέν ἀποκλείεται νά ὑπῆρχε καί ἄλλος λόγος, ἄν κρίνουμε ἀπό τούς ὑπογράφοντες τῆς οἰκογενείας Μάτζα Κωνσταντῖνο καί Πέτρο, τῶν ὁποίων τή συγγένεια δέν μπορέσαμε νά προσεγγίσουμε.

[28] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

29 Μαΐου 1809

† Δια τοῦ παρόντος γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι ἐγώ ἡ κερά² Μαρία γυνή τοῦ ποτέ Ἰωάννου Ζαχαρένιου, στοχαζομένη ὅτι³ ὁ γαμβρός μου ὁ κύρ Ἰωάννης χρειάζεται τόπον διά νά κά⁴νη θεμωνιάν, ἰδία μου θελήσει δίδω τό χωράφι⁵ ἤτοι τά λουριά τά ἀπάνω ὁμοῦ καί τήν μάνδραν τό τοποθε⁶μένον εἰς τό Σκοτεινόν διά νά κάμη θεμωνιάν καί ἀλώνι⁷ ὅσα τοῦ χρειάζονται καί ἀπό τήν σήμερον καί εἰς τό ἐξῆς νά εἶναι⁸ καί νά ὀνομάζεται πρᾶγμα ἐδικόν του προικίσει, χαρίσει⁹ τινάς νά μήν ἡμπορῆ νά τόν διασειση, ὡς πρᾶγμα ἐδι¹⁰κόν του καί διά κάθε καιροῦ ἔνδειξιν ἔγινεν τό παρόν γρά¹¹μμα καί ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ γαμβροῦ μου κύρ Ἰωάννη¹² ὑπογεγραμμένον ὑπό ἀξιοπίστων μαρτύρων καί ἔστω εἰς ἐ¹³δειξιν καί ἀσφάλειαν (1809 Μαΐου 29¹⁴)» παπαγιανούλης ζαμπέλης μάρτυς

|¹⁵ ὁ πριμηκῆριος σίφνου

|¹⁶ γράφας μαρτυρῶ.

1813 Φεβρουαρίου 11 σίφνος

«διὰ τῆς παρουσίας μας ὁμολογίας καί καθολικῆς ἀποδείξεως φα³νερώνομεν καί ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένεσι⁴ Φλουρέζα καί Κατερίνα ὅτι ἐλάβαμε δανειακῶς παρά τοῦ δι⁵δασκάλου κύρ Κοσμᾶ γρόσια τόν ἀριθμόν δέκα, λέγω νούμει⁶ρον γρ. 10 μέ τό διάφορόν τους τά δέκα ἔντεκα τόν χρόνον⁷ τά ὅποια ὅποτας καιρόν ἤθελε γυρέφει ὁ διδάσκαλος τό ἐδικόν⁸ του νά τοῦ τά ἐγχειρήζομεν ἡμεῖς ἄνευ λόγου προφάσεως καί διὰ⁹ τό ἀληθές ἐδόθη τό παρόν εἰς χειρας τοῦ διδασκάλου ἴνα¹⁰ ἔχει τό κῦρος καί τήν ἰσχύν ἐν παντί κριτηρίῳ.

|¹¹ Παρθένιος Κασαμπαλῆς ἔγραψα καί μαρτυρῶ

|¹² ἡμεῖς Φλουρέζα καί Κατερίνα ὑποσχόμεθα τά ἄνωθεν.

[30] Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους
Κ.47, Δ', φ. Β', ἀρ. 4

27 Νοεμβρίου 1814

1814 νοεμβρίου 27

Διὰ τοῦ παρόντος πωλητικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι πουλεῖ καί πα³ραδίδει καί αἰωνίως ἀποξενώνει ὁ Πετρῆς Μπαλῆς τό γονικόν του⁴ πρᾶγμα τά χωράφια κείμενα εἰς τοῦ Κόκκινου εἰς τόν σιόρ Νι⁵κολάκη Καμπάνη διὰ γρόσια τριακόσια πενήντα, ἦτοι γρ. 350 καί ὁμολογεῖ ὁ ρηθεῖς Πετρῆς ὅτι ἔλαβεν τά⁶ αὐτά ἄσπρα σῶα καί ἀνελεῖπε⁷ καί ἀπό τήν σήμερον⁷ ἀποξενοῦται αὐτός καί οἱ κληρονόμοι του καί μένου⁸ν τά αὐτά⁸ χωράφια εἰς τήν ἐξουσίαν καί κυριότητα τοῦ ἀγοραστοῦ, προ⁹κίσει, χαρίσει νά τά κάμη ὡς θέλει καί βούλεται ὡς¹⁰ πρᾶγμα ἐδικόν του καί καλῶς ἀγορασμένον καί εἰς τήν¹¹ περί τούτου ἔνδειξιν ἔγινεν τό παρόν πωλητικόν γράμμα καί¹² ἐδόθη εἰς χειρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ὑπογεγραμμένη παρά ἀξιο¹³πίστων μαρτύρων εἰς ἀσφάλειαν.

|¹⁴ = ὁ σακελλάριος βερνῆχος μάρτυς

|¹⁵ = Ἀπόστολος Μάτζας μάρτυς.

|¹⁶ Ζανῆς Ἰωάννου Καμπάνης γραφεύς

|¹⁷ καί μάρτυς.

Διά τοῦ παρόντος πωλητικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι πουλεῖ καί² παραδίδει καί αἰωνίως ἀποξενώνει ἡ Αἰκατερίνα σύζυγος τοῦ Λευθέ³ρη τό πρᾶγμα τό γονικόν της κείμενον εἰς τοῦ Μαρίνου καθὼς εὐρί⁴σκεται εἰς τόν Ἰωάννην Γεωργίου Τουλλῆ διά γρόσια τόν ἀρι⁵θμόν ἑκατόν, ἦτοι Νο 100 ὡς ἀναμεταξύ τους ἐσυμφώνησαν⁶ ὁμολογώντας ἡ Αἰκατερίνα ὅτι ἔλαβεν τά ἄνωθεν γρόσια παρά⁷ τοῦ ἀγορασθέντος χειροδότως καί ἀποξενού(ται) ἀπό τήν σήμερον αὐτή τε καί⁸ οἱ κληρονόμοι της ἀπό αὐτό τό πρᾶγμα καί μένει ὑπό τήν ἐξουσίαν καί⁹ κυριότητα τοῦ ἀγορασθέντος Ἰωάννου, κληρονόμων καί διαθ¹⁰χων του, ὡς θέλει καί βούλεται νά τό κάμη ὡς τέλειος οἰκοκύρη¹¹ καί διά πίστωσιν τοῦ κάθε καιροῦ, ἔγινε ἡ παροῦσα πούλησις καί¹² ἐδόθη εἰς χεῖρας του ὑπογεγραμμένη καί παρά ἀξιοπίστων μαρτύρων εἰς ἀσφάλειαν.

1817 μαρτίου 18, Σίφνος.

|¹³ «ὁ οἰκονόμος Μπάος μάρτυς

|¹⁴ =

|¹⁵ =

|¹⁶ = Πέτρος μάτζας μάρτυς

|¹⁷ = Κωνσταντῖνος σπαθάρος μάρτυς

|¹⁸ Νικόλαος οἰκονόμου Μπάος

|¹⁹ γραφεύς καί μάρτυς.

Τ.Σ.

«Διά τῆς παρούσης μας κοινῆς χρεωστικῆς ὁμολογίας καί καθολικῆς ἀποδείξεως δηλοποιουμέν² ἡμεῖς ὅτι ἐλάβαμεν δανειακῶς εἰς χρεῖαν καί ἀνάγκην τοῦ Κοινοῦ μας τῆς νήσου Σέρφου παρά τοῦ Γεώργη³ Μπενάκη ἀπό τά Ξάμπελα, γρόσια τόν ἀριθμόν πεντακόσια, ἦτοι γρ. 500, τά ὁποῖα ὑ⁴ποσχόμεθα ὅλη ἡ Κοινότης νά τά ἐγχειρήσωμεν ἐπί συμφωνία τόκου πρὸς δώδεκα τά ἐ⁵κατόν τόν χρόνον (μία λέξη δυσνόητη) εἰς κάθε του ἀναζήτησιν, τόσον τό κεφάλαιον, ὡσάν καί τό διά⁶φορον. ὅθεν εἰς τήν περί τούτου δήλωσιν καί διηνεκῆ ἀσφάλειαν γέγονε ἡ παροῦσα μας⁷ ὁμολογία τυπωμένη μέ τήν κοινήν ἡμῶν σφραγίδα διά νά ἔχη τό κῦρος καί τήν ἰσχύν ἐ⁸ παντί καιρῶ εἰς ἀσφάλειαν. 1818 Ἰουνίου 9, σέρφος κατά τήν θ' Ἰουνίου ρωιη'.

|⁹ « οἰκονόμος λειμβαῖος ὑπόσχομαι

- |¹⁰ = σκευοφύλαξ στέργω
 |¹¹ χωρωπίσκοπος υπόσχομαι
 |¹² λαμπαδάριος υπόσχομε
 |¹³ Ἰωάννης Κόντης υπόσχομαι
 |¹⁴ Γεώργιος πρωτονοτάριος υπόσχομαι
 |¹⁵ Ἀνεγνώστης καί ἐπίτροπος υπόσχομαι.

[33] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

10 Φεβρουαρίου 1819

Ἔλαβον ὁ κάτοθεν ὑπογεγραμμένος, κοινῶς ἀπεσταλμένος² τῆς νήσου μας Σίφνου, διά ἀνάγκην τοῦ Κοινοῦ μας,³ παρά τοῦ Ἰωάννη Ἀντωνίου Σάρη γρόσια τόμ⁴ ἀριθμόν ἑξακόσα, γρ. 600, σιγούρα μόνον τόκου⁵ πρὸς ἓν τὰ ἑκατόν τόν μῆνα, διό δέδωκα τήν κοινήν⁶ ἡμῶν ὁμολογίαν, γεγραμένην ἰδιοχειρῶς μου εἰς⁷ ἀσφάλειαν.

|⁸ 1819 = 10 φεβρουαρίου = Κωνστ(αντινούπολις)

|⁹ = ζανῆς Ἀλεξάνδρου Καμπάνης, κοινῶς ἀπεσταλμένος βεβαιῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Ὁ Ζανῆς Ἀλεξ. Καμπάνης, ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Σίφνου καί «κοινῶς ἀπεσταλμένος» στήν Κωνσταντινούπολη γιά τήν τακτοποίηση οἰκονομικῶν, προφανῶς, ζητημάτων τῆς Κοινότητος, συνάπτει δάνειο 600 γροσίων στό ὄνομά της «σιγούρα μόνον τόκου πρὸς ἓν τὰ ἑκατόν τόν μῆνα», δηλ. 12% ἑτησίως. [Βλ. τά, περί τοῦ δανείου τούτου, σχετικά στήν καταγραφή, ἔτους 1830, τῶν χρεῶν τοῦ Κοινοῦ τῆς Σίφνου κατά τήν τουρκοκρατία στή «Σιφνιακά», 7 (1999), σελ. 103, τό δάνειο ὑπ' ἀριθμ. 149]. Ὁ δανειστής Ἰωάννης Ἀντ. Σάρης, Σίφνιος, ἐγκατεστημένος στήν ΚΠολη, εἶχε τήν οἰκονομική δυνατότητα νά δανείζει κεφάλαιά του, ὅπως καί ἄλλα τῆς οικογένειάς του μέλη [βλ. «Σιφνιακά», ὁ.π.π., σελ. 96, 98]. Ἀπό τοῦ ἔτους 1820 ἔχει ἐπιστρέψει στή Σίφνο (βλ. κατωτέρω τό ἔγγραφο ἀριθμ. 35), ὅπου προέρχεται σέ ἀγορές ἀκινήτων καί δανεισμούς κεφαλαίων του μέχρι καί τοῦ ἔτους 1840 (βλ. κατωτέρω τά ἔγγραφα ἀριθ. 35, 37, 40).

[34] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

23 Αὐγούστου 1819

1818 Αὐγούστου 23 Σίφνος

- Τήν σήμερον μέ κάθεν τους καλήν γνώμην καί θέλησιν πολλήν ὁ Κων³σταντίνος Τζοῦκος ὁμοῦ καί ἡ συμβία του, πωλοῦν καί παραδίδουν τό χωράφι⁴ ὅπου ἔχουν προικίον τους τοποθεμένον εἰς Πλακωτόν,

εἰς τόν κύρ Γεώργην⁵ Μπενάκην διά τετρακόσια γρόσια, ἤτοι νούμ(ερο)
400 καί τοῦ δίδει καί ἀ⁶πάνω εἰς τό χωράφι ὁ γεώργης, εἰς τοῦ Μου-
γκοῦ τό κάτω λουρί μέ μία...⁷ καί ἀπό τήν σήμερον καί εἰς τό ἐξῆς νά
εἶναι τό ἄνωθεν πρᾶγ⁸μα τοῦ κύρ Γεώργη, προικίση, χαρίση κανεῖς νά
μήν ἤμπορῇ τόν διά⁹σειση ὡς πράγμα ἐδικόν του καί καλά ἀγορασμέ-
νον, τό ὅμοιον νά κάνει¹⁰ καί ὁ Κωνσταντῆς τό λουρί ὡς βούλεται,
προικίσει, χαρίσει κανεῖς μήν¹¹ τόν διασειση καί διά τό βέβαιον τῆς ἀλη-
θείας παρακαλοῦν καί οἱ δύο¹² τους ἀξιόπιστους μάρτυρες νά τό ὑπογρά-
φουν εἰς ἀσφάλειαν καί βεβαίωσιν

¹³ παπαποστόλης Κάτζας ἐπιστάτης Καταβατῆς καί Ἐξαμπέλω βεβαιῶ

¹⁴ γεώργης ἀντόνη ὀρφανοῦ μάρτυς

¹⁵ βασίλης κατζαρίδης μαρτυρῶ

¹⁶ Ἄρχων τοῦ εὐαγγελίου Ποντεντάκης πα-

¹⁷ ρακληθεῖς καί ἀπό τούς δύο ἔγραφα

¹⁸ καί μαρτυρῶ.

[35] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

16 Ἀπριλίου 1820

Διά τῆς παρουσίας μου ὁμολογίας καί καθολικῆς ἀποδείξεως² φανερώ-
νω καί ὁμολογῶ ἐγώ ὁ κάτωθεν ὑπογεγραμμένος³ κύρ Ἀνεγνώστης
παπα Κυργιάκου ὅτι ἔλαβα διά χρεῖαν⁴ καί ἀνάγκην μου παρά τοῦ κύρ
Ἰωάννη Ἀντώνη Σάρη γρόσια⁵ τόν ἀριθμόν ἑξακόσια, λέγω Νο 600, τά
ὅποια ἐν⁶νοοῦνται σιγούρα τῆς γῆς μέ τό διάφορόν τως πρός δώδεκα τά⁷
ἑκατό τόν χρόνον καί μέ διορίαν μῆνες ἕξι νά τοῦ τά⁸ ἐπιστρέφω ὁμοῦ μέ
τό συμφωνημένο διάφορον χωρίς λόγου⁹ προφάσεως καί ἀντιλογίας, διό
δέδωκα τό παρόν μου εἰς¹⁰ χεῖρας του ἵνα ἔχη τό κῦρος καί τήν ἰσχύν ἐν
παντί τόπω¹¹ καί κριτηρίω, ὡς νά ἦτον γινομένο καί εἰς δημόσιον¹²
καντζηλαρίαν καί ὑποφαίνομαι: - τῇ 16 ἀπριλλίου¹³ 1820: Σέριφο.

¹⁴ Ἀνεγνώστης παπα Κυργιάκου ἔλαβα τά ἄνωθεν καί ὑπόσχομαι.

¹⁵ Παναγιώτης παπα Νικολάου γραφεύς καί μάρτυς

¹⁶ Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ὁμολογίας.

[36] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

23 Αὐγούστου 1821

Διά τοῦ παρόντος χαριστηρίου γράμματος δηλον ποιῶ ὅτι χαρίζω²
πρός τήν θυγατέραν μου Κατερινάκη τά ὀσπήτια, ἀνώγειον καί³ κατώ-
γειον ὅπου ἔχω κληρονομίαν παρά τοῦ μακαρίτου θεοῦ μου⁴ οἰκονό-
μου, κείμενα εἰς τήν γειτονίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου, τά ὅ⁵ποια καί πρό

χρόνων είχα της τά υποσχεθῆ, ὅθεν καί πάλιν⁶ τήν σήμερον θέλω ἰδία μου βουλῆ καί τῆς τά χαρίζω μέ τοῦτο νά⁷ εἶναι εἰς χρῆσιν μου ἕως ὅτου νά λάβῃ ἀνάγκην διά νά τά προικῆ⁸ εἰς κανένα της παιδί καί ἡ ἐνορία τῶν αὐτῶν ὀσπητίων⁹ νά εἶναι εἰς τήν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τοῦ παπα Νικολάου Νά¹⁰ δάλε καί νά εἶναι εἰς χρέος εἰς ὅποιον τά προικῆ νά κάνῃ μί¹¹αν λειτουργίαν εἰς τάς τρεῖς Σεπτεμβρίου διά τήν ψυχῆν τοῦ μά¹²καρίτου θείου μου οἰκονόμου Νικοδήμου ἱερομονάχου καί εἰς τήν¹³ περί τούτου στερεάν μου ἀπόφασιν δέδωκα μέ τήν εὐχῆν μου καί το¹⁴ παρόν χαριστήριον γράμμα εἰς χεῖρας της.

|¹⁵ 1821 Αὐγούστου 23: Σίφνος

|¹⁶ Κωνσταντῖνος Μάτζας βεβαιῶ.

[37] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

6 Μαρτίου 1822

Διά τοῦ παρόντος μου πωλητηρίου φανερώνει ἡ² Μαρία τοῦ ποτέ Γεώργη Τριαντάφυλλου γυνῆ³ ὅτι πουλεῖ τό χωράφι ὅπου ἔχει εἰς τ' Ἄνεμορδίλι⁴ εἰς τόν Ἰωάννην υἱόν Ἀντώνη Σάρη, διά γρόσια⁵ πέντε, ἦτοι 5, καί ἀπό τήν σήμερον νά εἶναι⁶ τό αὐτό χωράφι τοῦ ἄνωθεν κύρ Ἰωάννη⁷ ὃ θέλει καί βούλεται νά τό κάνῃ ὡς ἐδικόν του.⁸ ὅθεν, εἰς διαβεβαίωσιν τοῦ ἐδόθη τό παρόν⁹ ὑπογεγραμμένον εἰς ἀσφάλειαν.

|¹⁰ 1822 Μαρτίου 6

|¹¹ Δημήτριος Σταυριανός μαρτυρῶ

|¹² Ζουάννης Θεολόγος

|¹³ ἔγραφα καί βεβαιῶ.

[38] Ἰδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

24 Νοεμβρίου 1822

Σήμερον ὁ κ. Δημήτριος Νίκου Μπάου οἰκεία² βουλῆ καί αὐθαιρέτω γνώμη πωλεῖ πρός τόν κ. Ἰωάν³νην Ὁθωναῖον τό χωράφι του μέ θεμονιάν καί ἀλόνη⁴ κείμενον εἰς Πλαχωτόν, κληρονομικῶς δοσμένον πρός τήν⁵ συμβίαν του ἀπό τήν μακαρίτισσαν θεῖαν του Φραζεσκίνα⁶ Κωνσταντίνου Μάτζα διά γρόσια 300 τριακόσια,⁷ τά ὅποια καί ἔλαβεν ἐπί χεῖρας σῶα καί ἀνελλιπῆ, ὑπο⁸σχόμενος τό χωράφι τοῦτο πρός τόν ρηθέντα ἀγοραστήν ἐλεύ⁹θερον ἀπό ὅποιανδήποτε ἐγγύησιν καί χρέος, ὅθεν¹⁰ ἀποξενούμενος αὐτός τε καί οἱ κληρονόμοι του τέλεον,¹¹ μένει εἰς τελείαν πληρεξουσιότητα τοῦ ρηθέντος ἀγοραστοῦ, ὡς θέλει¹² καί βούλεται νά τό κάμνῃ, ὡς καλῶς ἀγορασμένον, διθ¹³ καί εἰς ἔνδειξιν ἀληθείας ὑπογράφεται ἰδιοχείρως ἔμπρο¹⁴σθεν τῶν ὑπογεγραμμένων μαρ-

τύρων διά νά ἔχη κάθε¹⁵ κῦρος καί ἰσχύν ἐν παντί καιρῶ.

|¹⁶ τῇ 24 Νοεμβρίου 1822, ἐν Σίφνω

|¹⁷ Δημήτριος Νίκου Μπαῶς στέργω καί βεβαιῶνω

|¹⁸ γραφεύς καί μάρτυς

|¹⁹ Ἀπόστολος Ὁθωναῖος.

[39] Ἴδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

26 Ἰουλίου 1831

Ὁ κύριος Ἰωάννης Κρῖνος ἐσυμφώνησεν μετά τῆς κυρίας Μαργαρίτας² Καργιότενας δίδοντάς του τό λιβάδιν της εἰς Ἀποκοφθό μέ τά λουργιά ἀπέξω ὁ³ποιῦ ἔχει ἀγοράν ἀπό τόν Γ. Πατέρα καί λαμβάνει τήν σήμερον μετρη⁴τά γρόσια μετρητά τριακόσια Νο 300 καί τό χωράφιον μέ ἐλαιόδενδρα κείμενον⁵ εἰς τόν Ἅγιον Θεολόγον διά γρόσια ἑκατόν Νο 100 καθῶς ἀναμεταξύ⁶ τους ἐσυμφώνησαν καί ἔκαμαν τά παρόν(τα) συναλλάγματα καί μένου⁷ κύριος ὁ μέν εἰς τό λιβάδι, ὁ δέ εἰς τό χωράφι μέ τά ἐλαιόδενδρά του μή⁸ πρετεντέροντας ὁ εἰς ἀπό τόν ἄλλον μετοχήν καμίαν, ἀλλά θέ⁹λουν τά ἴδια νά εἶναι στέρεες καί ἀνέκοπτες οἱ παροῦσες ἀλαξίες¹⁰ καί ἐπιβεβαιωμένες παρά τῆς δημογεροντίας τοῦ μέρους εἰς ἔνδειξιν καί¹¹ ἀσφάλειαν ἐν παντί καιρῶ καί κριτηρίῳ. Ἐν Σίφνω τῇ 26 Ἰουλίου 1831

|¹² Νικόλαος Πρατικός μαρτυρῶ

|¹³ Γ. Μαρούλλης καί δημογέρον¹⁴ ὁ γράφας βεβαιῶ.

|¹⁴ Κωνσταντῖνος μαργαρίτας¹⁵ Ἀλιμπέρτη μή γνούς αὐ¹⁶τή γράφειν βεβαιῶ τά ἄνω¹⁷θεν.

[40] Ἴδιωτ. Συλλογή Γ.Θ. Γαϊτάνου

1 Μαρτίου 1840.

»Διά τοῦ παρόντος μου δηλοποιῶ ἡ ὑποφαινομένη

|² Μαρία σύζυγος τοῦ Νικολῆ Ἀλιμπέρτη ὅτι ἐδανείσθηκα

|³ παρά τοῦ ἐξαδέλφου μας Ἰωάννη Σάρη δρχ. 130

|⁴ ἤτοι ἑκατόν τριάκοντα μέ συμφωνίαν διαφόρου (= τόκου)

|⁵ πρὸς δέκα εἰς ἑκατόν τόν χρόνον τίς ὁποῖε⁶ ὑπόσχομαι πληρώσει αὐτάς εἰς κάθε καλήν του⁷ ἀναζήτησιν, ὅθεν καί εἰς ἔνδειξιν δίδω τό παρόν μου⁸ εἰς χεῖρας του ἵνα ἔχη τό κῦρος ἐν παντί⁹ κριτηρίῳ καί τόπον

|¹⁰ 1840 Μαρτίου 1.

|¹¹ διά τήν ἀγράμματον Μαρίαν σύζυγον τοῦ Νικολάου Ἀλιμπέρτη

|¹² ἱεροδιάκονος Νικόδημος καί μάρτυς

ΠΡΟΣΦΥΓΗ
ΤΟΥ πρ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΒΙΔΥΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ
ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΤΗΣ ΣΙΦΝΟΥ

Προλεγόμενα.

Ἡ οἰκογένεια Βαλέζη τῆς Σίφνου, ἀπό τίς διακεκριμένες τοῦ νησιοῦ, ἀνέδειξε δύο ἀρχιερεῖς, τόν Παῖσιο, μητροπολίτη πρῶτα Ἐλευθερουπόλεως (Φεβρ. 1808-Ἰαν. 1814) καί κατόπιν Βιδύνης (Ἰαν. 1814 - Αὐγ. 1826) καί τόν Ἀνανία, μητροπολίτη Θηβῶν, τόν ἀπό πρωτοσύγκελλον τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας (1812-1820). Οἱ δύο αὐτοί ἀρχιερεῖς εἶχαν ἀδελφή τή Σοφία ἢ Σοφιό, ἡ ὁποία συζεύχθηκε τόν Λούη Γκιών μέ τόν ὁποῖο ἀπέκτησε τρία τέκνα, τόν Ἰωάννη καί τίς Αἰκατερίνην καί Φλώρα. Ὁ Λούης Γκιών μετήρχετο ὡς ἐπάγγελμα τήν ἐμπορία τοῦ χρήματος, δηλαδή δάνειζε τά κεφάλαιά του μέ τόκο στούς συμπολίτες του. Τοῦτο συνάγεται ἀπό ἔγγραφα πωλήσεων ἀκινήτων ὑπερχρέων ὀφειλετῶν (οἱ ὁποῖοι ἀδυνατοῦσαν νά ἐξοφλήσουν τίς ὑποχρεώσεις τους πρός τούς δανειστές, μεταξύ τῶν ὁποίων καί ὁ Λούης Γκιών. Βλ. σχετικῶς τά «Σιφνιακά» 3, 1993, σελ. 126-136), ἀπό τά ὁποῖα συνάγεται ὅτι οἱ «δουλειές» του δέν ἐπήγαιναν καλά, ἀφοῦ οἱ δανειζόμενοι πτώχευαν. Τελικά πτώχευσε καί ὁ ἴδιος μέ ἀποτέλεσμα νά κινδυνεύει νά ἀπωλέσει τήν ἀκίνητη περιουσία του. Ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ κινδύνου, ὁ Λούης καί ἡ σύζυγός του, ἔστειλαν στό Βιδύνη τόν γιό τους Ἰωάννη νά ζητήσει τήν οἰκονομική συμπαράσταση τοῦ θείου του Παΐσιου. Ὁ μητροπολίτης Παῖσιος ἐκινήθη «εἰς οἶκτον, καί οὕτως ἀπεφάσισε νά τούς ἀπαλλάξει ἀπό τό ὁποῖον ὑπέπεσαν βάραθρον» μέ σημαντική χρηματική βοήθεια ὑπό ὅρους, οἱ ὁποῖοι περιέχονται στό δημοσιευόμενο ἐδῶ ἔγγραφο. Ἀπό τό τελευταῖο τοῦτο πληροφορούμεθα καί ἄλλες οἰκονομικές βοήθειες τοῦ Παΐσιου πρός τήν οἰκογένεια τῆς ἀδελφῆς του, ἀλλά καί τήν ἀγνώμονα συμπεριφορά τῶν συγγενῶν του, οἱ ὁποῖοι οἰκειοποιήθηκαν τίς οἰκονομικές ἐνισχύσεις του χωρίς νά τηρήσουν τούς ὅρους πού τούς εἶχε θέσει.

Τό ἔγγραφο ἢ προσφυγή τοῦ Παΐσιου στό Εἰρηνοδικεῖο τῆς Σίφνου,

ἀπό 27 Ἰανουαρίου 1836, εἶναι ἤδη δημοσιευμένο [βλ. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Μία προσφυγή τοῦ πρώην Βιδύνης Παϊσίου ἐνώπιον τοῦ Εἰρηνοδικείου Σίφνου*, περιοδ. «Κυκλαδικά Θέματα», 6 (1990), τεῦχος 34]. Ἀναδημοσιεύεται ὁμως ἐδῶ, ὅπου θησαυρίζεται κάθε ἱστορικό στοιχεῖο Σίφνου, γιά τήν περίσωσή του. Σημειώνεται, τέλος, ὅτι τοῦτο περιέχεται στό Ἀρχεῖο τοῦ Νικολάου καί Εὐαγγέλου Βάου (τό ὁποῖο διατηροῦμε σέ φωτοαντίγραφα) καί στήν κατηγορία «διάφορα».

«Πρός τό Εἰρηνοδικεῖον Σίφνου.

Εἶναι γνωστή εἰς ὅλην τήν νῆσον μας ἡ ἐλεεινή κατάστασις εἰς ἣν ὑπέπεσεν ἡ οἰκία τοῦ ποτέ Λουῖ Γγιών πρό τῆς ἐπαναστάσεως, δηλ. ὅτι εἶχε φθάσει εἰς τόν ἔσχατον βαθμόν τῆς ἀπορίας, βεβυθισμένον εἰς χρέος ὑπέρογκον καί καταποντισμένον εἰς τά βάθη τοῦ ὠκεανοῦ τῆς ἀπελπισίας καί τούτου ἔνεκα οἱ δανεισταί του ἀπεφάσισαν κοινῇ γνώμῃ νά ἐκποιήσωσι τήν ἀκίνητον περιουσίαν του καί οὕτω νά λάβῃ ὁ καθ' εἰς ὅ,τι ἤθελε τῶ ἀναλογίσει.

Τούτου γενομένου, ὁ ρηθείς Λουῖς Γγιών καί ἡ σύζυγος αὐτοῦ καί αὐταδέλφη μου Σοφία, ἔπεμψαν τόν υἱόν των Ἰωάννην πρός ἐμέ εἰς τό Βιδύνη, συνωδευμένον μέ γράμμα των, ἐν ᾧ παρέσταινον λεπτομερῶς τήν τραγικήν κατάστασίν των. Φθάσας δέ ὁ ρηθείς Ἰωάννης εἰς τό Βιδύνη καί δούς τό γράμμα τῆς μητρός του εἰς ἐμέ (εὕρισκόμενον μέχρι τοῦ νῦν εἰς χεῖρας μου) διηγούμενος καί διά ζώσης φωνῆς τήν ἀξιοθρήνητον τῶν γονέων του κατάστασιν, μέ ἐκίνησεν εἰς οἶκτον. καί οὕτως ἀπεφάσισα νά τοῦς ἀπαλλάξω ἀπό τό ὁποῖον ὑπέπεσαν βάραθρον· ἐρωτήσας δέ αὐτόν πόσον ἀναβαίνει τό πατριχόν του χρέος, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου ἐπιμένουν οἱ δανεισταί εἰς τό νά πωλήσωσι τήν πατριχήν του περιουσίαν, ἀπεκρίθη ἕως τρεῖς χιλιάδας τουρκικά γρόσια, τά ὁποῖα ὑπεσχέθη ὅτι τά δίδω πρός αὐτόν ἐπί τοιαύτη συμφωνία, νά γένη πωλητήριον εἰς ὄνομά μου ὅλης τῆς ἀκινήτου πατριχῆς του περιουσίας τήν ὁποίαν ἤμελλον οἱ δανεισταί νά πωλήσωσι.

Μέ τοιαύτην λοιπόν συμφωνίαν γράψας πρός τοῦς γονεῖς του διά νά κάμουν τό πωλητήριον εἰς ὄνομά μου, ἐμέτρησα πρός τόν μνησθέντα υἱόν των Ἰωάννην γρόσια δέκα χιλιάδας πενταχόσια εἰκοσιπέντε, λέγων, τάς μέν τρεῖς χιλιάδας νά δώσῃ πρός τοῦς δανειστάς πρός ἐξόφλησιν τοῦ πατριχοῦ του χρέους, ἄν ὁ πατήρ του εὐαρεστηθῇ νά γείνη τό πωλητήριον τῆς περιουσίας του εἰς ὄνομά μου, ἄλλως νά μή δώσῃ ἐξ αὐτῶν οὐδέ ὀβολόν, τάς δέ ἑπτὰ νά τάς μεταχειρισθῇ εἰς ἐμπόριον πρός ἐξοικονόμησιν τῶν καθημερινῶν ἀναγκαίων ἐξόδων τῆς οἰκίας των διά νά μήν ὑποπέσωσιν αὐθις εἰς χρέος, ἕως οὐ νά εὕρω ἄνθρωπον τινά

εύχαρακτήριστον μέ τόν ὁποῖον νά συζεύξω εἰς νόμιμον γάμον τήν ἀδελφήν του καί προικῆσω αὐτήν μέ τά ὑπόλοιπα, τά δέ πεντακόσια εἰκοσιπέντε ἔδωκα πρός αὐτόν διά νά κάμη φορέματα, σύν τούτοις καί ἓν ὠρολόγιον τιμῆς ἰκανῆς.

Λαβών οὖν ὁ ρηθεῖς Ἰωάννης τήν ἄνωθεν ποσότητα καί ἀπεράσας εἰς Βουκουρέστιον, ἐμέτρησεν αὐτήν εἰς χειῖρας τοῦ κ. Ἰωάννου Προβελέγιου διά νά τήν ἐμβάσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀσφαλῶς, ὅπου πλεύσας διά θαλάσσης ἀπό Βάρναν, τήν παρέλαβε, καί ἐπιστρέψας εἰς Σίφνον, ἐξόφλησε τό πατρικόν του χρέος, χωρίς ὁ πατήρ του νά θελήσῃ νά κάμη πώλησιν τῶν πραγμάτων του εἰς ὄνομά μου. Μετά δέ τήν τοῦ πατρός του ἀποβίωσιν, μείνασα ἡ μήτηρ αὐτοῦ κύριος τῶν πραγμάτων τοῦ συζύγου της, ἀρραβώνιασεν αὐτόν προικοδοτήσασα αὐτῷ μέ ἀβαντάριον ὄλην τήν περιουσίαν τοῦ συζύγου της χωρίς ὅλως νά ἐνθυμηθῇ ὅτι ἐξεχρεώθη ἡ περιουσία αὐτή μέ χρήματα ἐδικά μου καί ὅτι δέν τήν ἐδιώρισα ἐπίτροπον μου, διά νά πράξῃ οὕτω, ὅπως ἔπραξε.

Μετά παρέλευσιν σχεδόν τριῶν ἐτῶν, ἐρχομένου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπό τήν ἐπαρχίαν μου, ἦλθεν πάλιν ὁ ρηθεῖς υἱός της Ἰωάννης εἰς τήν οἰκίαν ὅπου κατώκουν ἐγχειρίζων μοι ἓν γράμμα τῆς μητρός του (εὐρισκόμενον ἤδη εἰς χειῖρας μου), τό ὁποῖον μαρτυρεῖ σαφέστατα τόν τρόπον ἕνεκα τοῦ ὁποίου δέν ἔγεινεν εἰς ὄνομά μου πωλητήριον τῶν πραγμάτων τοῦ συζύγου της.

Ἐπομένως μοι, λέγει ὁ ρηθεῖς Ἰωάννης, ὅτι ὁ Νικόλαος Μπελακανιός καί ἡ σύζυγος αὐτοῦ Φλωρέζα, οἱ συμπολίται μας, παροικοῦντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀπεφάσισαν ὁμογνώμως ἐπειδή ἔφθασαν εἰς χρέος ἀνοιχονόμητον νά πωλήσωσι τήν ἐν Σίφνω κινητήν καί ἀκίνητον περιουσίαν των, καί ἂν ἔχω εὐχαρίστησιν, νά ἀγοράσω αὐτήν διά νά μοί χρησιμεύσῃ, ὅτε παραιτηθεῖς τῆς ἐπαρχίας μου ἐπιστρέψω εἰς τήν Πατρίδα διά νά ἡσυχάσω, καθῶς εἶπον εἰς αὐτόν ὅτε διέτριβεν εἰς τό Βιδύνη· εὐχαριστηθεῖς δέ τόν εἶπον καί ἔφερεν ἀμφοτέρους τούτους ἐνώπιόν μου καί ἐρωτήσας μοί ἐπρότειναν τήν γνώμην των, ὅτι ἀπεφάσισαν νά τήν πωλήσωσι καί ἀφοῦ συνεφωνήσαμεν περί τῆς τιμῆς, ἐγένετο οἰκονομικῶς τό γράμμα τῆς πωλήσεως ἐπάνω εἰς τό ὄνομα τοῦ μνησθέντος Ἰωάννου Γγιών, μή θέλων νά γείνη εἰς ὄνομά μου, διά τό μοναδικόν σχῆμα μου, καί μετρήσας εἰς τούς πωλήσαντας τήν πατρομητρικήν κινητήν καί ἀκίνητον περιουσίαν τῶν Ν. Μπελακανιοῦ καί πρός τήν σύζυγόν του γρόσια δύο χιλιάδας διακόσια, ὑπεσχέθην πρός τούτους νά πληρώσω καί τούς ἐν Σίφνω δανειστάς των διά τοῦ Ἰωάννου Γγιών, καί ἐκεῖνοι μέν ἔγραψαν πρός τούς δανειστάς των διά νά λάβουν τά ὀφειλόμενα παρά τοῦ Ἰωάννου τούτου, ἐγώ δέ τόν ἐδιόρισα ἅμα φθάσῃ εἰς Σίφνον νά πληρῶσῃ πρός τούς δανειστάς αὐτά ἐκ τῶν ἑπτά χιλιάδων τὰς ὁποίας μοῦ

κρατεῖ καί οὕτως ἔλαβε τέλος τό πρᾶγμα, διωρίσας αὐτόν ἐπίτροπον εἰς τό νά τά ἐπιμελῆται, ἐξοδεύων πρός καλλιέργειαν τῶν τά ἐκ τῶν καρπῶν εἰσοδήματα, τά δέ περισσεύοντα, νά τρώγουν εἰς τήν οἰκίαν τῶν, διά νά ἐλαφρύνωνται ἀπό τά ἔξοδα.

Ἐν τούτῳ, ἐρέθη λόγος, ὅτι ὁ Νικόλαος Κοσμῆς, ζητεῖ νόμιμον γυναῖκα του τήν ἀνεψιάν μου Φλωρέζαν καί ἐρευνήσας καί πληροφορηθεῖς τήν ἱκανότητα τοῦ ὑποκειμένου του, εἶπον πρός τόν Ἰωάννην διά νά τῷ ἐνδώσουν καί νά προικίσουν αὐτήν ἐκ τῶν ἀγορασθέντων παρ' ἐμοῦ πραγμάτων τοῦ Μπελεκανιοῦ καί τῆς συζύγου του, νά μοί ἀφίσουν ὅμως ἐλεύθερον τό εἰς Βαλανιαῖς κείμενον χωράφι καί τό πλησίον τῆς Ἄμμου χωράφιον τά ὅποια ὄντα παρακείμενα μέ τό χωρίον Σταυρίον, θέλουν μοί χρησιμεύσουν ποτέ πρός διασκέδασιν· ἀλλ' ἡ μητέρα του καί ἀδελφή μου Σοφιό, ἡ βιαζομένη παρ' ἄλλων (ὡς λέγει) ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς, συμφωνήσασα μέ τόν υἱόν τῆς Ἰωάννην, ἔκαμαν χωρίς νά μέ εἰδοποιήσουν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅσα καί πρότερον εἰς τήν προικοδοσίαν αὐτοῦ, προικίζοντες τα κατά τήν ἀρέσκειάν τῶν.

Ἐπροίκισε πρός τούτοις ἡ ρηθεισα αὐταδέλφη μου Σοφιό πρός τόν υἱόν τῆς Ἰωάννην ἐν ἐκ τῶν ἀγορασθέντων πραγμάτων τοῦ Μπελεκανιοῦ, κείμενον εἰς Πελιάρδι, βιαζομένη, ὡς λέγει, παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, καί τοῦ κυρίου Γεωργίου Μάτσα, ὥστε ἔπραξαν κατά τήν θέλησίν τῶν, ἐκ διαμέτρου ἐναντίαν ἀπό ὅσα ἐγώ ἐδιώρισα, καθὼς ἡ πεῖρα τό ἀπέδειξε. Καθ' ὃν δέ χρόνον ἀνεχώρει ἀπό τήν Κωνσταντινούπολιν, ἔδωκα ἐκ νέου πρός αὐτόν δύο χιλιάδας ἑκατόν δεκαεξ γρόσια διά νά κάμνη μέ αὐτά ἐμπόριον καί νά ὠφελεῖται ἀπό τό ἐκ τούτων κέρδος καί ὅταν σύν Θεῷ καταβῶ εἰς τήν Πατρίδα καί εὐχαριστηθῶ ἀπό τάς ἐκδουλεύσεις του, θέλω κάμει τήν δέουσαν ἀνταμοιβήν καί οὕτως ἀνεχώρησεν.

Ἐπανελθὼν δέ ἐνταῦθα καί ἔχων ὕλην τό ὅτι ἐπέτρεφα εἰς αὐτόν διά νά συζεύξη εἰς γάμον τήν ἀδελφήν του μέ τόν Νικόλαον Κοσμῆν καί νά τήν προικίσῃ τά ἀγορασθέντα πράγματα τοῦ Μπελεκανιοῦ καί τῆς συζύγου του, ἐκτός ἐκείνων, τά ὅποια εἶπον νά κρατήσουν πρός χοῆσιν μου, ἐκρίμνησε τό ὀσπήτιον τοῦ Νικολάου Μπελεκανιοῦ καί ἐν ἄλλο παρακείμενον, ἀνακαινίσας ἀμφότερα ταῦτα μέ ἔξοδα ἐδικά μου, χωρίς νά δώσω πρός αὐτόν μίαν τοιαύτην πληρεξουσιότητα καί τό μέν ἕνα ἐπροίκισεν εἰς τήν ἀδελφήν του, τό δ' ἄλλο ἐπώλησε πρός τόν γαμβρόν του Νικόλαον Κοσμῆν διά γρόσια ὀκτακόσια. ναί, εἶπον, νά προικίσῃ εἰς τήν ἀδελφήν του καί τό ἀγορασθέν ὀσπήτιον τοῦ Μπελεκανιοῦ. ἀλλ' ὄχι καί νά τό ἀνακαινίσῃ, οὔτε τό ἄλλο, τό ὅποῖον ἐπώλησε, νά πωλήσῃ.

Ἐπλήρωσε πρός τούτοις μέ χρήματα ἰδικά μου τό μητρικόν του χρέος, παρ' ἀδείας μου, χωρίς νά λάβῃ παρ' ἐμοῦ τήν πληρεξουσιότητα τοῦ νά ἐξοφλήσῃ μέ ἴδια μου χρήματα, ἄλλο παρ' ἐκεῖνο τό πατρικόν του χρέος,

τρώγοντες δέ και πίνοντες τρία δλόκληρα ἔτη, ἀπέρασαν εἰς λογαριασμόν μου τά ἔξοδα χωρίς ἐγώ νά γνωρίζω τί περί τούτου.

“Οτε δέ ἐπανῆλθον ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τήν Πατρίδα, ζῶν ἡσύχως εἰς μίαν τῶν συγγενικῶν μου οἰκιῶν, ἔλθόν τις τῶν συγγενῶν εἶπε πρός ἐμέ ὅτι ὁ Ἰωάννης ἠρραβωνίσθη καί ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ τῷ ἐπριοκοδότησε, οὐ μόνον τά πατρικά του πράγματα, ἀλλά καί ἐν τῶν ἀγορασθέντων χωραφίων τοῦ Μπελεκανιοῦ καί τῆς συζύγου του, καί συγχισθείς διά τούτο καί καλέσας τόν Ἰωάννην καί τήν μητέρα του, μοί ἀπεκρίθησαν ὅτι οὕτως ἔχει. τότε ὀργισθείς κατ’ αὐτῶν, τούς ἀπέβαλον, ἐπιπλήττων αὐτούς πώς ἐτόλμησαν νά πράξουν τοιοῦτον τί παρ’ ἀδείας μου· ὁ δέ Ἰωάννης λαβών ἀφορμήν, μέ ἐπαπεῖλει ἐπισωρεύσας κατ’ ἐμοῦ τά ἐξ ἀμάξης. “Οτε δέ ἔφθασεν ἡ ὥρα καθ’ ἣν ἐμελλε νά συζευχθῆ τήν ἀρραβωνιαστικήν του, μοί ἔφερε διά νά ὑπογράψω τό ἀβαντάριον του, ἀλλά καί αὐθις τόν ἀπέβαλλον καί ἔνεκα τούτου, πλησθείς θυμοῦ, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἐπαπειλῶν με τά πάνδεινα· ἐγώ δέ ἀκούων τάς ὕβρεις, ἀπειλάς καί τοιαῦτα ὅμοια, ἀποβλέψας εἰς τό ὕστατον τοῦ καιροῦ, πτοηθείς διά τήν ἀναρχίαν μή πάθω ὅ,τι τέλος δέν ἀπέφυγον, καθώς μαρτυροῦν τά στίγματα ἃ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω, ἔδωκα ἐξ ἀνάγκης πρός τήν μητέρα του ἐν ιδιόχειρον μου ὅτι τῇ χαρίζω τά πράγματα, τοῦ Μάτσα ἐπιλεγόμενα, καί οὐδέν ἕτερον διά νά μεταχειρισθῆ ὡς βούλεται.

Τό ιδιόχειρόν μου τούτο εἶναι βέβαια πάντῃ ἄκυρον, ἐπειδή φοβηθείς ἐν καιρῷ ἀναρχίας τήν ὑπερβάλλουσαν κατ’ ἐμοῦ μανίαν του, καί συνδιαλογισθείς ὅτι κινδυνεύσει καί ἡ ἴδια μου ὑπαρξίς, ὑπέγραφα ἀκουσίως καί ἔδωκα αὐτό πρός τήν μητέρα του. Ἐπί πᾶσι τούτοις βλέπων τήν οἰκίαν τῆς ἀδελφῆς του Αἰκατερίνης δυστυχοῦσαν τά μέγιστα καί θέλων νά προσφέρω χεῖρα βοηθείας, ἔδωκα πρός τόν γαμβρόν του καί σύζυγον τῆς ρηθείσης Αἰκατερίνης Ἀντώνιον Κόκκινον, ὡς πέντε χιλιάδας γρόσια μέ νόμιμον τόκον, διά νά ἐνδώσῃ αὐτάς εἰς μικρόν τι ἐμπόριον πρός ἀνακουφισμόν τῶν ἐξόδων του, μαθῶν δέ τούτο ὁ Ἰωάννης ἔγινεν ἔξω φρενῶν καί ἀπεφάσισεν ἔκτοτε νά ἐκτελέσῃ κατ’ ἐμοῦ τήν κακοβουλίαν του, τήν ὁποίαν καί ἔβαλεν εἰς πράξιν κατά τήν ἔγγραφον ἐξομολόγησιν τοῦ ἰδίου του γαμβροῦ, εὐρισκομένην ἤδη εἰς χεῖρας μου.

Ἐνεκα τούτων, κλητεύω αὐτόν διά τῆς παρουσίας μου, ὅπως παρουσιασθῆ εἰς τό Εἰρηνοδικεῖον τούτο τήν τριακοστήν πρώτην τοῦ ἡδῆ (διαγεγραμμένο = φθίνοντος Ἰανουαρίου) ἀρξαμένου, δεκάτην ὥραν πρό μεσημβρίας, διά νά ἐνεργηθῆ ὅπως οἱ ἐν χρήσει νόμοι διακελεύουσι πρός ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ περί τῶν ὄσων ἀπαιτῶ παρ’ αὐτοῦ διά τήν ὑπερβάλλουσαν ἀχαριστίαν του ὡς ἀκολούθως:

α) νά παρουσιάσῃ τό ἀβαντάριόν του διά νά γνωρίσω πώς καί παρά τίνος ἐπριοκίσθησαν τά ἄνωθεν.

β) νά μοί ἐπιστρέψῃ ὅσα ἐπλήρωσεν, ὡς ἄνωθεν, διά χρέος πατρικόν του, μετά τοῦ νομίμου τόκου μέχρι τῆς σήμερον.

γ) δύο χιλιάδας ἑκατόν δεκαεξ γρόσια (μετά τοῦ νομίμου τόκου), ὅσα ἔδωκα αὐτῷ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

δ) πεντακόσια εἰκοσιπέντε, ὅσα τῷ ἔδωκα διά νά κατασκευάσῃ φορέματα, μετά τοῦ νομίμου τόκου καί τό ὠρολόγιον

ε) τό εἰς Πελιάρδι κείμενον χωράφι.

στ) νά μοί ἐξοφλήσῃ μίαν ἰδιόχειρον ὁμολογίαν τοῦ ἀποθανόντος πατρός του γροσίων χιλίων ἑκατό, τά ὅποια τῷ ἐδάνεισα κατά τό 1811, Φεβρουαρίου 15.

ζ) νά δώσῃ ἀκριβῆ λογαριασμόν περί τῶν ἐλλειπόντων ἐκ τῆς ποσότητος τήν ὁποίαν ἐμέτρησα πρὸς αὐτόν, ὅτε διέτριβεν εἰς τό Βιδύνη.

Ἄλλως θέλω ἀναφερθῆ ὅπου δεῖ, ἀπαιτῶν παρ' αὐτοῦ, πρὸς τοῖς εἰρημένοις, καί ὅσα ἔξοδα ἤθελε μοι ἀκολουθήσουν, ἕνεκα τῆς διαφορᾶς ταύτης.

Παρακαλεῖται δέ τό Εἰρηνοδικεῖον νά ἐνεργήσῃ τήν ἐπίδοσιν τῆς παρουσίας μου διά τοῦ ἀνήκοντος κλητῆρος.

Ἵποσημειοῦμαι δέ εὐσεβάστως

Ἐν Σίφνῳ τήν 27 Ἰανουαρίου 1836

ὁ πρῶν βιδύνης παῖσιος»

CYMMΕΙΚΤΑ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ - ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΕ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Α'. Συμπληρωματικά στην εργασία:
Σίφνιοι και ξένοι ζωγράφοι στη Σίφνο.
«Σιφνιακά», Ἀθῆναι 2000, τόμος Η'.

Στήν ἀνωτέρω ἐργασία δέν περιλάβαμε τόν ζωγράφο-ἀγιογράφο Τομάζο ἱερέα-ἱερογράφο (1673-1675), ὅπως ἐπεσήμανε ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Ἰ. Πολέμης, Δ/ντῆς τῆς Καίρειου Βιβλιοθήκης Ἄνδρου. Περί αὐτοῦ ἔχομε δύο μαρτυρίες, χωρὶς νά γνωρίζουμε ἔργα του: α) τή διαθήκη τοῦ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Ἀθανασίου τῆς 17ης Ὀκτωβρίου 1673, τήν ὁποία προσυπέγραψεν ὡς μάρτυς «*Τουμάζος ἱερεύς ἱερογράφος μάρτυρας*» [βλ. στά «Σιφνιακά», 4 (1994), σελ. 67-69] καί β) τό, ἀπό 26 Φεβρουαρίου 1675, ἔγγραφο ρύθμισης ὀφειλῆς τοῦ Κοινοῦ τῆς Σίφνου πρὸς τοὺς δανειστῆς του Γάσπαρη Κοντόσταβλο καί Κων. Ἀλιμπράντη, τό ὁποῖο προσυπέγραψε, μεταξύ ἄλλων κοινοτικῶν ἀντιπροσώπων καί ὁ «*Τουμάζος γιερεύς γιερογράφος*» [βλ. Δημ. Ἰ. Πολέμη, Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἄνδρου, «Ἄγκυρα», 2 (2004), σελ. 209].

Β'. Συμπληρωματικά στην εργασία:
Ἐκκλησιαστική Ἱστορία τῆς Σίφνου.
«Σιφνιακά», Ἀθῆναι 1994, τόμος Δ'.

Στόν κατάλογο τῶν ἀρχιεπισκόπων Σίφνου καί Μυκόνου, καταγράφεται ὄγδοος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γαβριήλ (1695-1704), ὁ ὁποῖος ἀναδέχτηκε, κατά τήν ἐκλογή του, τήν ἀρχιεπισκοπή μέ τό οἰκονομικό βᾶρος πού κατέλιπαν οἱ προκάτοχοί του, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ἐν καιρῶ θά ἐπετύγχανε τήν ἐξόφληση τῶν δανειστῶν, πρᾶγμα ὅμως πού δέν κατάφερε, ἄν καί παρέρχονταν τά χρόνια. Ὅταν ἡ ὑπόθεση ἔφτασε στό ἀπροχώρητο, ἀναγκάσθηκε νά ἐνδώσει σέ πρόταση τοῦ Κων/νου Μπάου, οἰκονομικοῦ παράγοντα τοῦ τόπου, ὁ ὁποῖος τοῦ ὑποσχέθηκε τήν ἐξόφληση τῶν χρεῶν καί τήν ἄφεση στήν ἐξουσία του τῆς νήσου Σεριφου

(τμήματος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς), ἐάν παρητεῖτο τοῦ θρόνου ὑπὲρ ἑνὸς ἱερομονάχου Μακαρίου, τὸν ὁποῖο ὁ Μπάος εἶχε «σύντεκνο» (= κουμπάρο). Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ἔχει ἱστορηθεῖ λεπτομερῶς κατὰ τὸν καλῦτερο δυνατὸ τρόπο στὴν ἀνωτέρω ἐργασία μας (βλ. σελίδες 79-84).

Ἦδη, πληροφοροῦμεθα ἀπὸ ἔκθεση πού συνέταξε κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιο τοῦ 1701 ὁ ἱησουΐτης μοναχὸς Ἰάκωβος Ξαβερίου Portier, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπισκεφθεῖ τὴ Σίφνο τὸν προηγούμενο χρόνο 1700 (ἀπὸ 24 Ἰουλίου - 17 Σεπτεμβρίου) ὅτι «ὁ σημερινὸς (ὀρθόδοξος) ἐπίσκοπος Σίφνου (δηλ. ὁ Γαβριήλ) γεννήθηκε στὴ Σίφνο. Εἶναι 40 περίπου ἐτῶν, πνευματώδης καὶ λεπτὸς χειριστὴς τῆς ἑλληνικῆς. Διαθέτει 45 ἐνοριακοὺς ναοὺς μὲ ἰσάριθμους ἱερεῖς...». [Βλ. τὴν ἔκθεση Portier στοῦ δρ. Μάρκου Ρούσσου-Μηλιδῶνη, *Ἡ Τουρκοκρατούμενη «Ἑλλάδα» μέσα ἀπὸ ἀνέκδοτα ἔγγραφα Ἰησουϊτῶν τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνα*, Ἀθήνα 2002, ἐκδόσεις Κ.Ε.Ο.].

Ἡ ἀνωτέρω πληροφορία εἶναι σημαντικὴ γιατί μαθαίνουμε ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σίφνου Γαβριήλ ἦταν Σίφνιος, ἄλλος ἓνας Σίφνιος ἀρχιερεάς στὸν σχετικὸ κατάλογο. Ἐκτὸς δ' αὐτοῦ καὶ «λεπτὸς χειριστὴς τῆς ἑλληνικῆς» γλώσσας, δηλαδή ἄνθρωπος μὲ ἀξιόλογες γραμματικὲς γνώσεις. Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὸν Portier, πρέπει τότε, τὸ 1700, νὰ ἦταν ἡλικίας 40 περίπου ἐτῶν, δηλ. γεννημένος περὶ τὸ 1660, ἐπιτρέπεται νὰ θεωρήσουμε ὅτι εἶχε σπουδάσει στὴν, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1687, λειτουργοῦσα στὴ Σίφνο Σχολὴ Μέσης Παιδείας, τὴ γνωστὴ ὡς Σχολὴ τοῦ Παναγίου Τάφου. Ἄλλωστε, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Γαβριήλ ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος ἦταν, ἐπίσης, ἄνθρωπος μὲ ἀξιόλογη μόρφωση, ἴσως δέ καὶ σπουδαγμένος στὴν Εὐρώπη [κατὰ τὸν ἀποστολικὸ ἐπισκέπτη Vincenzo Castelli, ἀρχιεπίσκοπο Μαρκιανουπόλεως, πού ἐπισκέφθηκε τὴ Σίφνο τὸ ἔτος 1711 (βλ. «Σιφνιακά», 9, (2001), σελ. 178), ὁ ὁποῖος ἔγραψε στὴν ἔκθεσή του ὅτι ὁ Μακάριος «*si mostra alieno del Rito latino*» = φαίνεται νὰ ἔχει σπουδάσει τὰ τοῦ Λατινικοῦ δόγματος].

Γ'. Συμπληρωματικὰ στὴν ἐργασία:

Σχέσεις Καθολικῶν - Ὁρθοδόξων τῆς Σίφνου
κατὰ τὸ δεύτερο τέταρτο τοῦ 17ου αἰῶνα.
Ὁ ρόλος τῶν ἀγιορείτικων μετοχιῶν τοῦ νησιοῦ.
«Σιφνιακά», Ἀθῆναι 2001, τόμος Θ', σελ. 91-108.

Στὰ προλεγόμενα τῆς ἀνωτέρω ἐργασίας ἐπιδιώξαμε νὰ δώσουμε μιὰ σύντομη, κατὰ τὸ δυνατόν, περιγραφή τῶν δυσαρέστων σχέσεων μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ ἐκείνης τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως από τοῦ ἔτους 1620 καί ἐξῆς. Τοῦτο δ' ἐπειδή πιστεύουμε ὅτι ὑπῆρξαν ἡ αἰτία καί ὁ λόγος ἀνίδρυσης στή Σίφνο ἀγιορείτικων μετοχίων ἀπό Σιφνίους ἀγιορεῖτες ἱερομονάχους. Θεωροῦμε δηλαδή ὅτι ἡ ἀνίδρυσή τους ἀπέβλεπε στήν καταπολέμηση τοῦ ἐπιχειρούμενου, ἀπό περιερχομένους τά νησιά καί τή Σίφνο καθολικούς ἱεραποστόλους, προσηλυτισμοῦ τῶν ὀρθοδόξων (θεωρουμένων ἀπ' αὐτούς ὡς «αἰρετικῶν») στό Λατινικό δόγμα. Ἡ ἀντίπαλη δύναμη διά τῆς ἀγιορείτικῆς θεολογίας τῶν Σιφνίων ἱερομονάχων.

Ἐξιστορήσαμε ἀκόμη τά τῆς δολοφονίας τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου ΚΠόλεως Κυρίλλου Λούκαρη μέ ραδιουργίες ἰησουϊτῶν καί φραγκισκανῶν μοναχῶν καί τῶν πρεσβευτῶν Γαλλίας καί Αὐστρίας στήν Πόλη μέ σκοπό τήν ἀναβίβαση στόν πατριαρχικό θρόνο φιλοκαθολικοῦ ἀρχιερέα κ.λπ. ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα. Μεταξύ τῶν τελευταίων αὐτῶν δημοσιεύσαμε (σελ. 90) καί ἕνα σπουδαιότατο ντοκουμέντο, προερχόμενο ἀπό τά Ἀρχεῖα τοῦ Βατικανοῦ, τό ὁποῖο εἶναι ἡ ἀπόδειξη ἐξαγορᾶς, ἀντί 4.000 ρεαλίων, τοῦ μητροπολίτου Βεροίας Κυρίλλου Κονταρῆ, προκειμένου τοῦτος νά ἐπιτύχει τήν ἔξωση τοῦ Λούκαρη ἀπό τόν πατριαρχικό θρόνο. Ἡ πολεμική τοῦ Κονταρῆ κατά τοῦ πατριάρχου εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τόν, μέ στραγγαλισμό, θάνατό του ἀπό τοὺς Τούρκους καί τήν ἀνοδο τοῦ ἰδίου στό θρόνο.

Ἦδη, ἐπί τοῦ γενικωτέρου τούτου θέματος, ἐπιθυμοῦμε νά προσθῆσουμε καί ἄλλα στοιχεῖα, μεγάλης ἱστορικῆς σημασίας, προερχόμενα, ἐπίσης, ἀπό τά Ἀρχεῖα τοῦ Βατικανοῦ, τά ὁποῖα βεβαιώνουν, τόσο τά ἱστορηθέντα, ὅσο καί τήν ἔκτοτε συνέχιση τῆς πολεμικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης κατά τῆς Ὀρθοδοξίας μέσω τῆς περιβόητης Οὐνίας.

Η ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΤΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ

1. Μέ εἰσῆγηση τοῦ καπουκκίνου Ἱερώνυμου de Narni, ὁ πάπας Γρηγόριος ΙΕ' ἵδρυσε τό ἔτος 1622 τήν ὀργάνωση «*Congregatio Cardinalium de Propaganda Fide*», τή διάσημη Ἁγία Προπαγάνδα, σκοπός τῆς ὁποίας ἦταν ἡ διοργάνωση τῶν ἱεραποστολικῶν ταγμάτων καί ἡ προώθησή τους σέ ὅλον τόν κόσμον γιά τή διάδοση τοῦ Λατινικοῦ δόγματος καί τόν προσηλυτισμό «*τῶν σχισματικῶν καί αἰρετικῶν*» στήν καθολική πίστη.¹ Ἡ Προπαγάνδα γιά τή στήριξη τοῦ ἔργου τῆς ζήτησε τήν προστασία τοῦ βασιλέα τῆς Γαλλίας, ὁ ὁποῖος τήν παρεχώρησε εὐχαρίστως διαβλέποντας σ' αὐτήν τήν ἐπέκταση τῆς γαλλικῆς ἐπιρροῆς

1. Ἑλένης Ε. Κούκκου, δ.φ., *Αἱ διομολογήσεις καί ἡ Γαλλική Προστασία εἰς τήν Ἀνατολήν, 1535-1789*. Ἀθῆναι 1967, σελ. 63.

στήν Ἀνατολή, ὅπου ὑπῆρχαν μεγάλα ἐμπορικά καί οἰκονομικά συμφέροντα.

Τόν Ἰούλιο τοῦ 1626 ἔφθασε στήν Κωνσταντινούπολη ἡ πρώτη ἀποστολή μέ Γάλλους καπουκκίνους μοναχοῦς τοῦς ὁποίους ὑποδέχτηκε μέ μεγάλες τιμές ὁ ἐκεῖ πρεσβευτής τῆς Γαλλίας Philippe de Harley, κόμης de Cesy, φανατικός ἐχθρός τῆς Ὁρθοδοξίας καί πολέμιος τοῦ πατριάρχου Λούκαρη. Μέ ἐνέργειες τοῦ de Cesy κλιμάκια τῶν μοναχῶν αὐτῶν ἐγκαταστάθηκαν στή Χίο, Νάξο, Ἄνδρο, Σύρο καί ἄλλα νησιά καί περιοχές τοῦ τουρκικοῦ κράτους καί ἄρχισαν τό ἔργο τους, τοῦ προσηλυτισμοῦ «τῶν αἰρετικῶν ἢ σχισματικῶν»,² ὅπως εἶχαν διδαχτεῖ νά θεωροῦν τοῦς ὀρθοδόξους, ἐνῶ ἀγνοοῦσαν τήν ὀρθόδοξη θεολογία.

Ὁ de Cesy παρακολουθοῦσε συστηματικά τό ἔργο τῶν μοναχῶν αὐτῶν μέ πληροφοριοδότες του καί ἔδινε τακτικά ἐμπεριστατωμένες ἀναφορές στοῦς προϊσταμένους του καί τήν Ἁγία Προπαγάνδα. Μία ἀπό τίς ἀναφορές του πρός τήν Προπαγάνδα μέ ἐνδιαφέρουσες πληροφορίες εἶναι ἡ ἐπόμενη:

«Σεβασμιώτατοι καί ἐκλαμπρότατοι Κύριοι.

Ἄφοῦ εἶχα ἤδη ἀποστείλει τήν προηγούμενη τακτική ἀναφορά μου, οἱ Τούρκοι μετέτρεψαν τήν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἑλλήνων σέ τζαμί· αὐτοί τήν εἶχαν θέσει σέ λειτουργία πρὶν μερικά χρόνια ἀφοῦ εἶχε παραμείνει κλειστή ἐπί μία περίπου τεσσαρακονταετία· ἀκόμη ὅμως δέν ἔχουν ἀρχίσει τίς προσευχές τους στό παρεκκλήσιο τῆς Παναγίας Κωνσταντινουπόλεως, ἀπό τό ὁποῖο ἔχουν ἀφαιρέσει τίς εἰκόνες καί ἔχουν γνωστοποιήσει ὅτι δέν ἀνήκει πλέον στοῦς χριστιανούς. Δέν γνωρίζω ἂν μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου θά γίνει δυνατή ἡ ἀνακατάληψή τους, πρᾶγμα πολύ δύσκολο, ἂν ὄχι ἀκατόρθωτο.

Ὁ γηραιός Κύριλλος, μέ συγκατάθεση τῶν Τούρκων, ἀνακλήθηκε ἀπό τή Ρόδο, ὅπου ἦταν ἐξόριστος.³ Τήν ἡμέρα ὅμως τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου παραιτήθηκε ἀπό τόν θρόνο ὑπέρ τοῦ Νεοφύτου⁴ καί ἀρκέσθηκε στή διατήρηση ἑνός καλοῦ μισθοῦ μόνο καί στήν ἄδεια νά

2. Αὐτόθι, σελ. 66 καί ὑποσ. 3.

3. Πρόκειται γιά τόν Κύριλλο Β΄ Κονταρῆ, ὁ ὁποῖος εἶχε διαδεχτεῖ τόν Κύριλλο Α΄ Λούκαρη μετά τήν τρίτη ἔκπτωση τοῦ τελευταίου ἀπό τόν θρόνο τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1633. Τότε πατριάρχευσεν ὀκτώ μόνον ἡμέρες (4-11 Ὀκτωβρ. 1633), ὅποτε ἐπανῆλθε ὁ Λούκαρης. Τόν διαδέχτηκε, γιά δευτέρα φορά, μετά τήν πέμπτη ἔκπτωση τοῦ Λούκαρη, ἀπό τοῦ Μαρτίου 1635 - μέσα Ἰουνίου 1636, κατά τοῦς πατριαρχικούς πίνακες. Ἦδη ὁ de Cesy μέ τήν ἀνωτέρω ἀναφορά του μεταθέτει τήν παραμονή του στό θρόνο μέχρι τῆς 15ης Αὐγούστου, ὅποτε παραιτήθηκε ὑπέρ τοῦ Νεοφύτου Γ΄.

4. Ὁ Νεόφυτος Γ΄, ὁ ἀπό Ἡρακλείας, παραιτήθηκε κατά Μάρτιο τοῦ 1637, ὅποτε ἐπανῆλθε, γιά ἕκτη καί τελευταία φορά, ὁ Κύριλλος Λούκαρης.

διαμένει ἐδῶ ἢ ὅπουδήποτε ἄλλου ἐπιλέξει. Ὁ πατριάρχης Πατελλάρος⁵ βλέπει ν' ἀπομακρύνονται οἱ ἐπιθυμίες του, μπροστά στή σταθεροποίηση (στό θρόνο) τοῦ Νεοφύτου. Μοῦ ἔγραφε μάλιστα νά τόν βοηθήσω νά τοῦ παραχωρηθεῖ κάποιος ναός ἢ ἐπιχορήγηση γιά νά μπορέσει νά ζήσει καί θά τόν βοηθήσω εὐχαρίστως, ὅσο μοῦ εἶναι δυνατόν.

Ὁ ἐπίσκοπος Θερμίων μοῦ παρέστησε τήν ἔσχατη ἔνδειά του καί εἶναι πολύ στενοχωρημένος γιατί τοῦ ἀφαιρέθηκε ὁ μισθός πού εἶχε ὅσο διατελοῦσε ἀποστολικός βικάριος Σίφνου. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐπισκοπή του δέν ἔχει εἰσοδήματα καί εἶναι ἀξιολύπητος, δέν γνωρίζω δέ μέ ποιόν τρόπο θά μπορέσει νά ζήσει.⁶

Ὁ φρά Benedetto Emanuel Remondi ἀπό τό Μιλάνο, τοῦ τάγματος τῶν Ἐλαχίστων, μέ τό νά τύχει ἀσήμαντης βοήθειας στή Μολδαβία, ἤλθε ἐδῶ σέ ἀναζήτηση οἰκονομικῆς ἐνίσχυσης μέ τήν ὑποβολή γραπτῶν αἰτήσεων πρὸς τόν πατριαρχικό βικάριο. Ἔχω καλές πληροφορίες γιά τή διαγωγή του καί ἂν ὁ πατριαρχικός βικάριος πραγματοποιήσει ὅσα τοῦ ἔχει ὑποσχεθεῖ, ὅπως θέλω νά πιστεύω, θά ἐπιστρέψει (στήν ἔδρα του) αὐτές τίς ἡμέρες. Ἡ βοήθεια μερικῶν Γάλλων πού βρίσκονται στή Μολδαβία καί ἡ μικρή ἐνίσχυση πού τοῦ ἔδωσε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Βασονία, θά τοῦ ἐπιτρέψουν ν' ἀγοράσει δύο μικρά ἄλογα καί μιά μικρή ἀγροτική ἄμαξα συνολικῆς ἀξίας δεκαεξί μέ δεκαοκτώ πιάστρων.

Ὁ πάντρε Riginaldo ἐπέστρεψε αὐτόν τόν μήνα ἀπό τήν πόλη Καφφᾶ καί, λίγες ἡμέρες μετά τήν ἀφιξή του, ἔφτασε ἡ διαταγή ἀλλαγῆς τῆς ἀποστολῆς του πού ἤλθε πολύ ἐπίκαιρα γι' αὐτόν. Μόλις πάρει τά χρήματα θά τόν πείσω νά γυρίσει στόν Καφφᾶ. Γιά τήν ὥρα δέν κάνω λόγο γιά κάποιες διαφορές του μέ τούς ἄλλους πατέρες καί μέ δύο-τρεῖς Βενετούς καί Χιῶτες ἐμπόρους πού εὐρίσκονται στόν Καφφᾶ. Ὅμως ὁ ἀρμένιος ἐπίσκοπος ἔχει κάνει μιά πολύ τιμητική μαρτυρία γιά τήν καλή διαγωγή τοῦ κληρικοῦ αὐτοῦ. Ἄν μπορέσω νά πληροφορηθῶ τήν ἀλήθεια γιά τήν ὑπόθεση αὐτή, θά ἐνημερώσω τήν Ἁγία Προπαγάνδα μέ περισσότερες λεπτομέρειες.

Πρὶν μερικῆς ἡμέρας ὁ σουλτάνος θέλησε νά ἀκούσει τό ὄργανο (ἀρμόνιο) τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου καί διέταξε νά εἶναι ὁ ἴδιος κληρι-

5. Πρόκειται γιά τόν Ἀθανάσιο Γ' Πατελλάριο, ἀπό τό Ρέθυμνο. Ὑπῆρξε διαπρεπῆς λόγιος καί ἱεροκήρυκας, ὁ ὁποῖος ἔγινε πατριάρχης μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ καπουδάν πασᾶ καί τῶν καθολικῶν κύκλων ΚΠόλεως, ἐπὶ 40 ἡμέρες. Μετά τήν καθαίρεσή του ἐπῆγε στή Βενετία. Ἀπό τήν ἀναφορά τοῦ de Cesy ἐπιβεβαιώνονται οἱ σχέσεις του μέ τούς καθολικούς.

6. Ἀναφέρεται στόν καθολικό ἐπίσκοπο Θερμίων καί Σίφνου Giacomo della Rocca, ὁ ὁποῖος διετέλεσε προηγουμένως βικάριος Σίφνου ἀπό τό 1625-1634 καί ἐν συνεχείᾳ ἐπίσκοπος.

κός πού έπαιξε ένώπιον του πρίν πέντε χρόνια (ήταν ό πάντρε Frata πού είχε πάει μέ τό όργανο, τοῦ είπαν όμως ότι αυτός είχε έπιστρέφει στη Δύση). Έτσι έπῆγε ό φρά Joapino από τό Πέραν γιά νά παίξει, άλλ' ό χῶρος πού εύρίσκονταν ή Υψηλότητά του ήταν πολύ στενός, τό όργανο διαπερνούσε τά αὐτιά καί τοῦ είπε νά πιάσει τή σπινέττα. Ζήτησε από τόν πάντρε νά τοῦ χορέψει, ὅπως κάνουν μερικοί δερβίσηδες, άλλ' εκείνος, μέ περισσή εύγένεια, έζήτησε συγγνώμη καί χορέφε ένας χριστιανός πού ήταν μαζί του τήν ώρα πού γευματίζε ή Υψηλότητά του. Κατόπιν διέταξε νά προσφέρουν σέ ὅλους από ένα καλό δῶρο καί έδωσε τήν ἄδεια ν' αποχωρήσουν ό πάντρε καί τό όργανο. Η άξία όμως τῶν δῶρων δέν ξεπερνούσε ούτε τό δέκατο εκείνης πού είχε διατάζει.

Περιμένοντας τίς έντολές τῆς Άγίας Προπαγάνδας, παρακαλῶ νά μέ θεωρεῖ πάντοτε εύπειθέστατο.

Τῶν σεβασμιότητων καί έκλαμπροτήτων σας ταπεινότατος καί υπόχρεως δοῦλος

Πέραν, 30 Αύγούστου 1636 Cesy».⁷

2. Ό φραγκισκανός μοναχός Angelo da Sonino, νεοδιορισμένος πατριαρχικός βικάριος Κωνσταντινουπόλεως, σέ αναφορά πρὸς τήν Προπαγάνδα έγραφε ότι έφτασε στην Πόλη έξι ήμέρες πρίν από τήν εκθρόνιση (27 Ιουνίου - 7 Ιουλίου 1638) τοῦ Λούκαρη καί τήν, έν συνεχεία, ανάρρηση στό θρόνο τοῦ μητροπολίτου Βεροίας Κυρίλλου Κονταρῆ. Μετά τά θλιβερά αὐτά γεγονότα, συνέχισε ό Angelo da Sonino, ό Γάλλος πρεσβευτής ΚΠόλεως «υπέδειξε νά δοθοῦν (από τό Βατικανό) τά 4.000 τάλληρα πού είχαν υποσχεθεῖ στόν Κύριλλο Κονταρῆ, ό οποῖος μάλιστα τά είχαν ήδη ζητήσει, ὡστε νά μπορέσουν νά συζητήσουν μαζί του τόν τρόπο μεταπήδησης τῶν Έλλήνων στην καθολική πίστη...».⁸

Η μαρτυρία είναι ὀλοκάθαρη καί ανεπίδεκτη ὀποιασδήποτε έρμηνείας. Τό Βατικανό είχαν υποσχεθεῖ στόν Κονταρῆ 4.000 τάλληρα ἄν επέτύγχανε τήν εκπτώση τοῦ Λούκαρη από τόν θρόνο, καί αυτός, μετά τήν έπιτυχία τῆς «ἀποστολῆς» πού είχαν αναλάβει, έσπευσε νά ζητήσει τήν καταβολή τῶν υποσχεθέντων χρημάτων. Η «ἀμοιβή» αὐτή τῆς προδοσίας ἀπεστάλη από τή Ρώμη καί παραδόθηκε από τόν Angelo da Sonino στόν Κονταρῆ, ό οποῖος υπέγραφε στίς 9 Ιανουαρίου 1639 σχετικήν ἀπόδειξη εισπράξεως, αὐτήν πού δημοσιεύσαμε σέ πανομοιότυπο [«Σιφνιακά», 9 (2001), σελ. 90]. Ντοκουμέντο ἀδιαφιλονίκητο καί ἀδιάσειστο.

7. SCPF/SOCG. 153, 120'-121'.

8. SCPF/SOCG. 288, 87'.

Κατά τήν ἄποψή μας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, μέ τήν, ἐπί ὀλόκληρη εἰκοσαετία, πολεμική της κατά τοῦ πατριάρχου Λούκαρη, ἐλέγχεται ὡς συμμετοχή ἢ ἠθική αὐτουργός στόν φρικιαστικό θάνατό του. Ἔτσι πιστεύουμε καί ἄς μᾶς κρίνουν καί κατακρίνουν οἱ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι πού θέλουν νά βλέπουν διαφορετικά τά πράγματα.

3. Τό σχέδιο, βάσει τοῦ ὁποίου θά σύρονταν στούς κόλπους τοῦ Καθολικισμοῦ οἱ ὀρθόδοξοι, περιλάμβανε κατά τά στοιχεῖα τῶν πηγῶν, τά ἐπόμενα:

- Ἀνάρρηση στόν πατριαρχικό θρόνο ΚΠόλεως φιλοκαθολικοῦ πατριάρχου.

- Ἐκλογή σέ μητροπόλεις-ἀρχιεπισκοπές-ἐπισκοπές προσώπων ἐμπίστων καί φιλοκαθολικῶν.

- Διάθεση χρηματικῶν κεφαλαίων γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἀνωτέρω στόχων καί τήν εὐνοια τοῦ βεζύρη καί σουλτάνου.

- Διατήρηση ἀπό τήν, κατά τ' ἀνωτέρω, «νέα ἱεραρχία» τῶν ἐξωτερικῶν τύπων τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας-Λατρείας (κατά τά ἀκολουθούμενα ἀπό τούς Οὐνίτες), γιατί τό ἑλληνορθόδοξο ποιμνιο μόνο τούς τύπους αὐτούς μποροῦσε νά διακρίνει, ἐνῶ ἀγνοοῦσε τίς λεπτομέρειες τῶν δογματικῶν. Ἄρκοῦσε οἱ ἱερωμένοι νά ἀνῆκαν στό κλίμα τοῦ Πατριαρχείου ΚΠόλεως καί νά τηροῦσαν τούς τύπους.

- Ὁ ἔλεγχος τοῦ «νέου» αὐτοῦ Πατριαρχείου θά ἐπιτυγχάνονταν μέ τή σύσταση ἑνός μεγάλου χρηματικοῦ κεφαλαίου (Ταμείου), τό ὁποῖο, μέ ἔδρα τή Ρώμη, θά διαχειρίζονταν διακεκριμένοι Ἕλληνες μέ οικονομικές χορηγίες πρός τό Πατριαρχεῖο, πρός κληρικούς καί λαϊκούς. Οἱ διαχειριστές τοῦ Ταμείου θά ἀνεγνώριζαν ὡς πνευματικό Κέντρο τήν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης.⁹

Σύμφωνα μέ τά ἀνωτέρω αὐθεντικά στοιχεῖα τοῦ Ἀρχείου τῆς Προπαγάνδας Πίστewος (SCPF), διαπιστώνουμε ὅτι τό Βατικανό ἀπέβλεπε στόν προσηλυτισμό τῶν ὀρθόδοξων τοῦ τουρκοκρατούμενου ἑλληνικοῦ χώρου μέ βασικό ὄπλο τή χρηματική ἐξαγορά τῶν συνειδητῶν σημερινῶν στελεχῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ, πολιτικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν. Δέν ἔπαυε μάλιστα νά προσεταιρίζεται καταλλήλως πρόσωπα τά ὁποῖα ἔρχονταν, κατά καιρούς, σέ ρήξη σχέσεων μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά διαφόρους λόγους, κυρίως οικονομικούς, ὅπως ἔχομε ἱστορήσει λεπτομερῶς.¹⁰

4. Περί τό ἔτος 1670 ἡ Ρώμη ἀνέσυρε ἐκ νέου τό σχέδιο αὐτό «κατάληψης» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ πρόσωπα τά ὁποῖα εἶχαν δηλώσει πρόθυμα νά τό ἐφαρμόσουν. Ἐπικεφαλῆς τῶν προσώπων

9. SCPF/SOCG. 285, 505'-507', 624'-628'.

10. «Σιφνιακά», 12 (2004), σελ. 5 ἐπ.

αὐτῶν τέθηκε ὁ μητροπολίτης Παροναξίας Θεοφάνης Μαυροκορδάτος, τὸν ὁποῖο ἀκολουθοῦσαν ἄλλοι ἑπτὰ ἀρχιερεῖς, ὁ Χίου Ἰγνάτιος, ὁ Ἄνδρου Ἰάκωβος, ὁ Σάμου Ἰωσήφ Γεωργηρεῖνης, ὁ Μυτιλήνης Παρθένιος, ὁ Μηθύμνης Παρθένιος, ὁ Μελενοῖκου Ζαχαρίας καὶ ὁ Μονεμβασίας Γεράσιμος.¹¹

Ὁ Παροναξίας Θεοφάνης εἶχεν ἐκλεγεῖ μητροπολίτης κατὰ Μάϊο τοῦ 1667 ἀπὸ ἱερομόναχος-πρωτοσύγκελλος Σμύρνης ὡς «θεῶ εὐαρέστως βεβιωκῶς, καλῶς καὶ εὐσεβῶς τὰ θεῖα πεπαιδευμένος... σῶφρων, νηφάλιος καὶ τ' ἄλλα ὅσα ὁ ἀποστολικὸς (κανὼν) ἀπαριθμεῖ ἀρχιερεῖ προσήκοντα...» προτερήματα.¹² Στὴ Νάξο συνεργάστηκε μὲ τὸν ἐκεῖ καθολικὸ ἀρχιεπίσκοπο Βαρθολομαῖο Πόλλα καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1670 ἐγκατέλειψε τὴν ἔδρα του καὶ τὸ ποιμνιο καὶ κατευθύνθηκε στὴν Ἰταλία, ἔχοντας μαζί του καὶ συστατικὰ γράμματα τοῦ ἀνωτέρω Βαρθολομαίου. Ἀπὸ τὴ Βενετία κατευθύνθηκε στὴ Ρώμη, ὅπου καὶ προσχώρησε στὸν καθολικισμό ὑπογράφοντας ὁμολογία πίστεως. Τὸ Βατικανὸ τοῦ ἀνέθεσε προσηλυτιστικὲς καὶ ἄλλες ἀποστολές στὸν Ἰταλικὸ χῶρο, τὴν Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία χωρὶς ὅμως ἐπιτυχῆ ἀποτελέσματα.¹³

11. Κων. Δ. Μέρτζιου, *Πατριαρχικά, ἤτοι ἀνέκδοτοι πληροφορίες σχετικά πρὸς τοὺς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1556-1702*, στὴν ἔκδοση «Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν», 15 (1951), σελ. 80-82. Βλ. καὶ SCPF/SOCG. 429, 2^ο, 6'-8'.

12. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Τὸ Ἀρχιπέλαγος κατὰ τὸν πόλεμο Τουρκίας-Βενετίας (1645-1669) καὶ οἱ ἀρχιερατικὲς ἐναλλαγές στὶς ὀρθόδοξες ἐπίσκοπες*, «Μηλιακά», Γ' (1989), σελ. 72 ἐπ. (καὶ σέ ἀνάτυπο).

13. Αὐτόθι.

ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΒΑΣ. ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Στόν τόμο υπ' αριθμ. 11 (2003), σσ. 158-160, τοῦ περιοδικοῦ, προσθέσαμε στά «οἰκογενειακά» τοῦ μισέρ Βασίλη Λογοθέτη, μεγαλεμπόρου τῆς Σίφνου - διακεκριμένης πολιτικῆς προσωπικότητος τοῦ 17ου αἰῶνα, συμπληρωματικά στοιχεῖα, σχετικά μέ τόν Κωνσταντῆ Λογοθέτη, τόν ἀναγραφόμενο σέ πίνακα ἔτους 1652 τῶν ἀδελφῶν τοῦ Παναγίου Τάφου, ὡς «Κωνσταντῆς Λογοθέτης, τοῦ μισέρ Βασίλη», δηλαδή συγγενῆ τοῦ μεγαλεμπόρου ἐκείνου (ὁ ὁποῖος ἀναγράφεται πρῶτος στόν ἴδιο πίνακα), χωρίς ὅμως νά προσδιορίζεται μέ σαφήνεια ὁ, μεταξύ τους, βαθμός συγγενείας.

Ἦδη, ἕνα ἔγγραφο τῆς Σαντορίνης ἀπό 13-8-1697, μᾶς παρέχει πληροφορίες γιά τήν οἰκογένειά του ἀπό πλευρᾶς τῆς μονάκριβης θυγατέρας του Μοσχοῦς, συζύγου τοῦ, ἐκ Μήλου, Νικολοῦ Μιχ. Κοτάκη καί τῆς οἰκογένειας αὐτοῦ.

Τό κείμενο τοῦ ἔγγραφου τούτου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«1697 Αὐγούστου 13 στή Σαντορήνη.

Ἐπειδή καί νά ἔχη νά πάγη ὁ κύρ Βασιλάκης Κοτά³κης εἰς τήν Μῆλο ὅπου τόν στέλει ἡ κερά ἡ μάναν του |⁴ διά νά πουλήση τό ρέστος (= ὑπόλοιπο) τῶν πραγμάτων (= ἀκινήτων) ὅπου ἐκεῖ⁵ ἔχουν, ἀκόμη καί ἔχοντας νά λάβη ὁ κύρ Νικολάκης⁶ Κοτάκης ὁ ἀδελφός του κάμποσα ἄσπρα (= χρήματα) κατά⁷ τήν τονατζιό (ἰταλ. donazione = δωρεά) ὅπου τοῦ ἤκαμεν ἡ κερά ἡ μάνα του⁸ πουλώντας τά αὐτά πράγματα τῆς Μῆλος καθῶς φαί⁹νεται στήν ὅμοιαν τονατζιό. διά τοῦτο θέλει καί κατα¹⁰σταίνει (= διορίζει) ἐπίτροπον καί κομέσον του (ἰταλ. commissario = ἐντεταλμένος) λεγίτημο (ἰταλ. legittimo = νόμιμος) καί καθολι¹¹κό (= μέ πλήρη ἐξουσία) σάν τό ἴδιό του κορμί τόν ὅμοιον κύρ Βασιλάκη¹² Κοτάκη τόν ἀδελφόν του νά ἐμπορῆ νά λάβη τά ἀ¹³φτά ἄσπρα στά χέργια του πουλώντας τά ὅμοια¹⁴ πράματα δίνοντάς του τελείαν ἐξουσίαν σύν πᾶσα¹⁵ κομέσο κατά τό ὀρδινάριο (ἰταλ. ordinario = τό σύνηθες). οὕτως διά πίστωσιν του¹⁶ παρόντος ὑπογράφεται ὑπό χειρός του καί ἀξιόπι¹⁷στοι παρακαλετοί μάρτυρες.¹⁸ πρελουκάς Σιριῖγος μάρτυρας.

1^ο
2^ο Νικολός Κοτάκης στέργω τά ἄνωθεν.

Ἐπιτροπική πρὸς τὸν Βασιλάκη Κοτάκην ἀπὸ τὴν μητέρα του. 1697»

[Πηγή: Ἀρχεῖο Καθολικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σαντορίνης, φιλμογραφημένο ἀπὸ τὸ Μορφωτικὸ Ἰδρυμα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς].

ΣΧΟΛΙΑ

Κατὰ τίς ἤδη γνωστές στοὺς ἀναγνώστες τῶν «Σιφνιακῶν» μαρτυρίες τῶν πηγῶν, ἡ Μοσχοῦ, μονάκριβη θυγατέρα τοῦ μισέρ Βασίλη Λογοθέτη, παντρεύτηκε τέκνο διακεκριμένης οἰκογένειας τῆς Μήλου, τὸν Νικολό Μιχαήλ Κοτάκη, μέ τὸν ὁποῖο ἀπέκτησε τέσσερα τέκνα: τὸν Μιχαήλ, τὸν Ἰωάννη, τὴ Μαρία καὶ τὴν Κατερίνα. Αὐτὰ ἀναφέρονται ὡς μέλη τῆς οἰκογένειάς της κατὰ τὸ ἔτος 1652 σὲ κατάλογο ἀδελφῶν τοῦ Παναγίου Τάφου στὴ Σίφνο, τὸν ὁποῖο κατέστρωσε (στὶς 10 Μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου) ὁ ἱεροσολυμίτης Μακάριος Ἀσπράς, ἱερομόναχος-οἰκονόμος τοῦ ἀγιοταφικοῦ μετοχίου τοῦ νησιοῦ. Ἀπὸ τίς θυγατέρες ἡ Μαρία παντρεύτηκε τὸν ἔμπορο τῆς Σίφνου Πετράκη Ρόζα, τὸν Χιώτη, ἡ δὲ Κατερίνα τὸν Μιχελέττο Κοντόσταυλο, ἔμπορο ἐπίσης τῆς Σίφνου, τὸν Ἀνδριώτη.¹

Σύμφωνα μέ τά διαλαμβανόμενα σὲ ἔγγραφο τῆς Καϊρείου Βιβλιοθήκης Ἄνδρου τῆς 5ης Ἀπριλίου 1664, ὁ σύζυγος τῆς Μοσχοῦς Λογοθέτη-Κοτάκη, Νικολός Μιχ. Κοτάκης, εἶχεν ἤδη ἀποβιώσει, ἀφοῦ τοῦτος φέρεται ὡς «ποτέ ἀφέντης Νικολός Κοτάκης».² Οἱ δύο θυγατέρες της, οἱ ἀποκατεστημένες μέ τούς Ρόζα καὶ Κοντόσταυλο, εἶχαν ἀποβιώσει, ἡ μὲν Μαρία πρὸ τοῦ ἔτους 1662 (κατὰ τὴ διαθήκη τοῦ συζύγου της Πέτρου Ρόζα τῆς 31ης Μαΐου),³ ἡ δὲ Κατερίνα μετὰ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1660 ἀπὸ ἀσθένεια (κάποιο «σάπημα» ὅπως ἀναγράφεται στὸν Α΄ Κώδικα, φ. 90α, τῆς Μονῆς τῆς Κυρίας Βρυσιανῆς, γιὰ τὴ θεραπεία τοῦ ὁποίου ἔταξε «τῆς Παναγίας ἢ καιρὰ Καταιρίνα γυνὴ τοῦ αὐτοῦ ἀφέντι μιχελέτου, διὰ νά μὴν ἀποθάνη» ρεάλια ἑκατό)⁴ καὶ πρὸ

1. «Σιφνιακά», 6 (1998), σελ. 12-15, ὅπου οἱ ἀναφορές στὶς πηγές καὶ τὴ βιβλιογραφία.

2. Δημητρίου Ι. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἄνδρου*, περιοδ. «Ἄγκυρα», 2 (Ἄνδρος 2004), σελ. 189-192.

3. Κων. Δ. Μέρτζιου, *Μία διαθήκη ἐκ Σίφνου τοῦ 1662*, στὴν Ἐπετηρίδα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 8 (1958), σσ. 103-111.

4. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἡ Κυρία Βρυσιανή, ἡγουν Συμβολή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς ἐν Σίφνω Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου*, Ἀθῆναι 1966, σελ. 61.

τῆς 4ης Ἰουνίου 1664, κατά τήν ὁποία ὁ Μιχελέτος συνέταξε τή διαθήκη του,⁵ στήν ὁποία δέν γίνεται μνεία τῆς συζύγου του ὡς μή εὕρισκομένης στή ζωή.

Ὡς πρός τά ἄρρενα τέκνα τῆς Μοσχούς Λογοθέτη-Κοτάκη, ἔχομε νά παρατηρήσωμε τά ἐπόμενα στηριζόμενοι στό περιεχόμενο τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου τοῦ 1697:

Τό ἕνα ἀπό τά δύο τέκνα τῆς, ὁ Ἰωάννης, εἶχε δημιουργήσει δική του οἰκογένεια καί ἀποκτήσει δύο, τουλάχιστον, ἄρρενα τέκνα τόν Βασιλάκη (ὁ ὁποῖος ἔφερε, προφανῶς, τό ὄνομα τοῦ προπάππου του μισέρ Βασίλη Λογοθέτη) καί τόν Νικολάκη (ὁ ὁποῖος ἔφερε τό ὄνομα τοῦ Μηλιοῦ πάππου του Νικολοῦ Κοτάκη). Κατά τό ἴδιο ἔγγραφο, ἡ οἰκογένεια τοῦ συζευγμένου τούτου ἐγγόνου τῆς Μοσχούς Λογοθέτη-Κοτάκη εἶχε ἐγκατασταθεῖ μόνιμα στή Σαντορίνη, ἴσως λόγω γάμου του μέ Σαντορινιά. Ἡ ἐγκατάσταση τοῦ Ἰωάννη στή Σαντορίνη πραγματοποιήθηκε πρό τοῦ Ἰουλίου 1669, σύμφωνα μέ μαρτυρία τοῦ βικαρίου Μήλου Ἰωάννη Ἀντώνιου Καμίλλη τῆς 3ης ἰδίου μηνός καί ἔτους. Καταγράφοντας ὁ τελευταῖος παραδείγματα Μωαμεθανῶν πού εἶχαν βαπτισθεῖ χριστιανοί σέ διάφορα νησιά τῶν Κυκλάδων, ἔγραψεν ὅτι καί «στή Σαντορίνη, ἕνας Τοῦρκος, ὑπρέτης τώρα τοῦ κ. Γιάννη Κοτάκη, βαπτίσθηκε ἀπό Ἑλληνας», δηλ. εἶχε γίνει ὀρθόδοξος.⁶ Τόν Ἰωάννη Κοτάκη φαίνεται πώς εἶχαν ἀκολουθήσει στή Σαντορίνη καί τά λοιπά μέλη τῆς οἰκογένειας, ἡ ὁποία ἐξακολούθησε νά διατηρεῖ στή Μήλο ἀκίνητη περιουσία σημαντικῆς ἀξίας, τήν ὁποία φρόντιζε ὁ Ἰωάννης αὐτός, ἄν κρίνουμε ἀπό τήν παρουσία του στό νησί τήν 1η Αὐγούστου 1672, κατά τήν ὁποία ὑπέγραψεν, ὡς μάρτυς, τή διαθήκη τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Μονῆς τῆς Ἀγίας Μαρίας.⁷

Τήν ἀκίνητη αὐτή περιουσία φαίνεται πώς ἐκποιούσε σιγά-σιγά ἡ οἰκογένεια, μέχρι πού μέ τό δημοσιευόμενο ἐδῶ ἔγγραφο τοῦ 1697 ἐπώλησε καί τά ἐναπομείναντα τμήματά τῆς («πούληση τοῦ ρέστους τῶν πραγμάτων», ὅπως σημειώνεται σ' αὐτό), ἀφοῦ ἡ ἐγκατάστασή τῆς στή Σαντορίνη ἦταν ὀριστική καί τά μέλη τῆς διέπρεπαν στήν κοινωμία τῆς. Ὁ Ἰωάννης Κοτάκης, ὡς διακεκριμένη προσωπικότητα τοῦ τόπου, ἀνευρίσκεται νά προσυπογράφει ἀπόφαση τοῦ Ὁμέρ Ἀγᾶ, «μουσελίμη Μίλου καί Σαντορίνης» τῆς 26-12-1676 περί δωρεᾶς κτημάτων σέ λατινικούς ναούς τοῦ νησιοῦ τῆς Σαντορίνης,⁸ τό δέ 1678,

5. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Ἀνδριακά Ἱστορικά Ἐγγραφα ἀπό Ἱταλικές Ἀρχεϊακές Πηγές (1629-1723)*, στά «Ἀνδριακά Χρονικά», 22 (Ἄνδρος 1994), σσ. 31-33.

6. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, *Οἱ ἐχριστιανισμοί Μωαμεθανῶν στίς Κυκλάδες αἰτία κατηγορίας στίς διαμάχες τῶν καθολικῶν*, στήν Ἐπετηρίδα Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, 12 (1995), σελ. 196 (καί σέ ἀνάτυπο).

7. Ἰωσήφ Χατζιδάκη, *Ἡ Ἱστορία τῆς Νήσου Μήλου*, ἐν Ἀθήναις 1927, σελ. 203.

8. Ἀγαμ. Τσελίκα, *Μαρτυρίες ἀπό τή Σαντορίνη (1537-1819)*, Ἀθήνα 1985, σελ. 92.

Ἰανουαρίου 20, ἀναφέρεται ὡς βοεβόδας της,⁹ δηλαδή ἐξαγοραστής τῶν κρατικῶν φορολογιῶν, γεγονός πού φανερώνει τήν οἰκονομική εὐρωστία του. Ὁ ἀδελφός του Μιχαήλ, ἐγκατεστημένος ἐπίσης στή Σαντορίνη, υπέγραψε τό ἔτος 1704, Ἰουλίου 25, ὡς ἐπίτροπος τοῦ Κοινοῦ Πύργου,¹⁰ δημόσιο ἔγγραφο.

Συμπερασματικά μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ὁ Κλάδος αὐτός τῶν νεωτέρων Κοτάκηδων - συγγενῶν τοῦ Λογοθέτη, διέπρεψε στή Σαντορίνη γι' αὐτό καί ἐκποίησε τήν κτηματική περιουσία πού διατηροῦσε στή Μῆλο μέ ἀξιοποίηση τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων στόν τόπο τῆς μόνιμης ἐγκατάστασής του. Σ' αὐτόν ἀνευρίσκομε τό ἔτος 1712 τέσσερις Κοτάκηδες, τούς ἀνωτέρω Μιχελῆ καί Ἰωάννη, καί τούς Βασίλη καί Ἀντώνιο, νά υπογράφουν ἔγγραφο τῆς 15ης Μαρτίου πρὸς τήν Ἁγία Προπαγάνδα τῆς Ρώμης μαζί μέ ἄλλους καθολικούς κατοίκους.¹¹ Μέ τό ἐν λόγω ἔγγραφο ζητοῦσαν ἀπό τήν Προπαγάνδα νά ἀναδείξει «τόν αἰδέσιμον ἀφέντη Νικολόν Τζηγάλα, καντόρε καί προτονοτάριον ἀποστολικόν τούτης τῆς ἐπαρχίας» συμβοηθόν τοῦ ἐπισκόπου τους, ὁ ὁποῖος ἦταν «ἀσθενής καί ἀνήμπορος εἰς τό νά βάνη σέ πρᾶξιν τό ὄφφικιον τοῦ ποιμένος». Δηλαδή οἱ Κοτάκηδες αὐτοί τῆς Σαντορίνης, ὅπως καί οἱ πρόγονοι τους τῆς Μήλου, ἀκολουθοῦσαν τό λατινικό δόγμα.

Σημειώνεται, τέλος, ὅτι ὁ ἐκ, τῶν ἀνωτέρω, Βασίλειος Κοτάκης, ἀνευρίσκεται νά υπογράφει ἔγγραφο τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1711 (κατά τό παλαιό ἡμερ.),¹² τό ἔτος δέ 1723, κατά τήν ἐκθεση τοῦ ἀποστολικοῦ ἐπισκέπτη Luigi Cuarchi, ἐπισκόπου Σαντορίνης, τοῦτος εἶχε διαζευθεῖ τή σύζυγό του.¹³

9. "Ο.π.π., σελ. 64.

10. "Ο.π.π., σελ. 62.

11. SCPF/SC.ARCIP., vol. 9, 375'.

12. SCPF/SC.ARCIP., vol. 9, 252'.

13. SCPF/CONGR. PARTICOLARI, vol. 66, 165'.

ΟΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἡ διενέργεια τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων κατά τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἦταν, πράγματι, ἓνα σημαντικό γεγονός τῶν τοπικῶν κοινωνιῶν. Κατά τή διάρκειά τους παρευρίσκονταν τά μέλη τῶν σχολικῶν ἐφορειῶν καί τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, «οἱ γονεῖς τῶν μαθητευομένων παιδῶν καί πολλοί ἄλλοι δημότες».

Τήν εἰκόνα τοῦ τρόπου διεξαγωγῆς τῶν ἐξετάσεων μᾶς δίνουν οἱ δημοσιευόμενες κατωτέρω δύο ἀναφορές α) τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Σίφνου καί β) τοῦ σχολάρχου Νικ. Σπεράντσα, πρὸς τήν Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως. Ἀναφέρονται στίς θερινές ἐξετάσεις τοῦ ἔτους 1838:

Α΄. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ

«Πρὸς τήν, ἐπί τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καί τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως, Β(ασιλικήν) Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ Ἐφορεία τοῦ κατά τόν δῆμον τῆς Σίφνου Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἐκπληροῦσα τὰς ὁποίας τό, ἀπό 30 δεκεμβρίου 1836, ὑ(ψηλόν) Β(ασιλικόν) διάταγμα ἐπιβάλλει εἰς αὐτήν ὑποχρεώσεις, σπεύδει νά καθυποβάλλῃ εἰς τήν Σ(εβαστήν) ταύτην Γραμματείαν τήν ἀναφοράν της, μετά τήν ἀποπεράτωσιν τῶν Δημοσίων ἐξετάσεων τῆς Βας ἑξαμηνίας συμφώνως μέ τό ἄρ(θρο) 49 τοῦ μνησθέντος Διατάγματος.

Τά μέλη τῆς Ἐφορείας παρευρισκόμενα καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τῶν ἐξετάσεων τούτων μετά τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν, παρόντων καί τῶν γονέων τῶν μαθητευομένων παιδῶν καί πολλῶν ἄλλων δημοτῶν, προσδιώριζαν τά τεμάχια τῶν κατά τό διάστημα τῆς παρελθούσης ἑξαμηνίας, διδασκόμενων μαθημάτων, ἐπί τῶν ὁποίων ἕκαστος τῶν κληρουμένων ἐξητάζετο.

Αἱ ἐξετάσεις ἄρχισαν κατά τήν 7 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἀπό

τούς Μαθητάς τοῦ α^ο τμήματος τῆς Β^ς τάξεως ἕξ τόν ἀριθμόν, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ἀνέγνωσαν τά γυμνάσματά των, ἐξετάσθησαν τήν πρώτην ἡμέραν εἰς τόν Θεόκριτον καί εἰς τό περί Διαλέκτων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τήν δέ ἀκόλουθον εἰς τήν Μετρικήν.

Τό βον τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως, συνιστάμενον ἀπό 10 μαθητάς, ἐξετάσθη ἀκολούθως εἰς τόν περί Παίδων ἀγωγῆς τοῦ Πλουτάρχου, εἰς τό ἐτυμολογικόν καί τās πρώτας ἀρχάς τῆς Συντάξεως, τήν δέ ἐπιούσαν εἰς τήν Γεωγραφίαν, ἀριθμητικήν καί ἱεράν Ἱστορίαν.

Τό α^ο καί β^ο Τμήμα τῆς πρώτης τάξεως, συνισταμένης ἀπό 83 μαθητάς ἐξετάσθησαν ὁμοίως τήν πρώτην καί δευτέραν ἡμέραν εἰς τά ὅποια ἐδιδάχθησαν.

Κατά τά ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων, διωρίσθησαν οἱ ἀνάλογοι βαθμοί τῶν ἐξετασθέντων καί ἀκολούθως οἱ ἀνήκοντες προβιβασμοί παρά τοῦ Σχολάρχου.

Μεταξύ τῶν εὐδοκιμησάντων μαθητῶν τῆς α^ς καί β^ς τάξεως, τῶν ὁποίων τά ὀνόματα θέλουν σημειωθῆ παρά τοῦ Σχολάρχου, ἡ Ἐφορεία νομίζει ἀξίους περιθάλψεως, διά τήν ὁποίαν δεικνύουσιν εὐφυΐαν καί ἐπιμέλειαν καί τήν ἐσχάτην πενίαν, τόν Ν. Φωτιάδην, μαθητήν τοῦ Α^ο τμήματος τῆς Β^ς τάξεως, δωδεκαετῆ τήν ἡλικίαν καί τόν ὄρφανόν Ἀντώνιον Α. Σπεράντσαν ἑνδεκαετῆ τήν ἡλικίαν.

Ἐν γένει ἡ νεολαία τοῦ τόπου τούτου ἔχει ἀρκετήν φιλομάθειαν. ὁ ἀριθμός τῶν μαθητευομένων ἀναβαίνων εἰς ἑκατόν ἐφήβους καί παῖδας καί καθ' ἡμέραν αὐξάνων εἶναι ἀπόδειξις φανερά. οἱ γονεῖς ἔχοντες ἀνεκαθεν πολλά παραδείγματα τῶν ἐκ τῆς παιδείας καλῶν, πέμπουσι τούς παῖδας των εἰς τά Σχολεῖα, προμηθεύοντες οἱ περισσότεροι τά ἀναγκαῖα ἔξοδα εἰς αὐτούς ἐκ δανείων καί πολλοί τῶν προπαρασκευασθέντων εἰς τό Σχολεῖον τοῦτο μαθητῶν σπουδάζουσιν ἤδη εἰς τά γυμνάσια τῶν Ἀθηνῶν καί τῆς Σύρου τά τελειότερα μαθήματα.

Ἡ σύστασις καί συντήρησις τοῦ Σχολείου τούτου παρά τῆς Σ(εβαστῆς) Κυβερνήσεως, εἶναι τό μέγιστον εὐεργέτημα τῆς Α.Μ. τοῦ Σ. ἡμῶν Βασιλέως πρὸς τόν ἐνδεῆ καί ἄπορον τοῦτον λαόν, εἰς τόν ὅποιον λείπουν ὅλα τά μέσα τοῦ ζῆν, διά τήν ἀφορίαν καί στενότητα τοῦ τόπου.

Τό κατάστημα τοῦτο ἔχει πολλάς ἐλλείψεις, τῶν ὁποίων τήν κυριωτέραν ἐπροσπάθησε νά θεραπεύσῃ ἡ Ἐφορεία, σύμφωνον ἔχουσα καί τό Δημοτικόν Συμβούλιον.

Ὁ Σχολάρχης κύριος Ν. Σπεράντσας, ἐκπληρῶν μέ φιλοτιμίαν καί ζῆλον τά χρέη του, ἐπρόβαλε τήν ἀνάγκην ἐνός βοηθοῦ Διδασκάλου, ἀδυνατῶν εἰς ἄλλο νά ἐξαρκέσῃ εἰς τόσους μαθητάς καί πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ παρεχώρησεν ἐκ τοῦ μισθοῦ του δραχμάς 40 κατά μῆνα.

Ἡ Ἐφορεία γνωρίζουσα τὴν ἀνάγκην ταύτην ἔκλεξε πρό πέντε ἡδὴ μηνῶν ὡς τοιοῦτον τὸν Δημότην κύριον Γ. Ψαραύτην ἔχοντα πρακτικὴν ἄσκησιν εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον μετῆλθε πολλοὺς χρόνους εἰς τὸ αὐτὸ Σχολεῖον τῆς Σίφνου καὶ ἀλλαχοῦ καὶ τὴν ἄδειαν τῆς Σ. Γραμματείας, διορίσασα διὰ μισθὸν αὐτοῦ δραχμὰς 90 κατὰ μῆνα, πρὸς τὸ παρόν, κατὰ τὰ ἐνόντα μέσα, καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ Διδασκάλου τούτου.

Τὴν ἐκλογὴν τοῦ Διδασκάλου τούτου, γνωστοῦ διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ ἄμεμπτον διαγωγὴν του ἐνέκρινε τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἀποδεξάμενον καὶ τὸ ὁποῖον ἔλαβε μέτρον ἢ Ἐφορεία τοῦ νὰ συνεισφέρωσι κατὰ μῆνα οἱ εὐκατάσταστοι γονεῖς τῶν μαθητῶν ἀνά 1 δρχ. ἢ 1,50, τὸ δὲ ἔλλειπον εἰς συμπλήρωσιν τῶν 90 δραχμῶν ἐνέκρινε τὸ Συμβούλιον νὰ χορηγηῆται ἀπὸ τὰ προσδιορισθέντα κεφάλαια δρχ. 200 εἰς τὸν προϋπολογισμόν εἰς συντήρησιν τῶν διδακτικῶν καταστημάτων τοῦ Δήμου Σίφνου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πόρος οὗτος ἐξηνητήθη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ, κατὰ τὴν Ἀπολλωνίαν, Δημοτικοῦ Σχολείου, ὁ Δήμαρχος ἐπρόσφερε τὴν ἀντιμισθίαν του εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας τῶν διδακτικῶν καταστημάτων.

Διὰ τῆς συστάσεως τοῦ ῥηθέντος Διδασκάλου ἐπαγρυπνοῦντος ἀόκνως εἰς τὴν διαγωγὴν τῶν παιδῶν, φυλάττεται ἢ ἀπαιτουμένη εὐταξία εἰς τὸ Σχολεῖον καὶ πρόοδος περισσοτέρα τῆς Νεολαίας εἰς τὰ μαθήματα ἐλπίζεται.

Διὰ νὰ ἀναπληρωθῶσιν καὶ ἄλλαι ἐλλείψεις τοῦ Σχολείου, ὡς πρὸς τὸ ὑλικὸν καὶ τὰ ὀργανικὰ μέσα, ἀπαιτοῦνται περισσότερα χρήματα καὶ βοηθήματα. διότι τὸ κατάστημα τοῦτο τῆς διαλυθείσης γυναικείας Μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου ἔχει ἀνάγκην ἐπισκευῆς καὶ ἀπαιτεῖται τουλάχιστον νὰ σχηματισθῶσι τὰ διδασκῆρια καὶ νὰ ἐπισκευασθῶσι καὶ μερικὰ οἰκήματα πρὸς χρῆσιν τῶν Διδασκάλων καὶ τῶν Μαθητῶν καὶ μία Βιβλιοθήκη μικρὰ καὶ ἢ παραχωρηθεῖσα ἀντιμισθία τοῦ Δημάρχου δρχ. 400 δὲν ἐξαρκεῖ εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἀνάγκας.

Ἐνῶ ἡ Ἐφορεία ἐπροσπάθησε καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις ταύτας, κατὰ τὰ ἐνόντα μέσα, νομίζει χρέος τῆς, ἐκφράζουσα τὴν μετὰ σεβασμῶν εὐγνωμοσύνην τῆς πρὸς τὴν Α.Μ. ὡς ἐκπροσώπου τῶν Δημοτῶν διὰ τὴν σύστασιν καὶ συντήρησιν τοῦ Σχολείου τούτου, νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν πατρικὴν αὐτῆς πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς Νεολαίας ταύτης, στερουμένης διὰ τὴν πενίαν τῶν πατέρων ὅλα τὰ μέσα καὶ πρό πάντων τὰ ἀναγκαῖα διδασκῆρια βιβλία τῶν ὁποίων ἢ χορηγία εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐπιμελεῖς μαθητὰς θέλει ἐνισχύσει πολὺ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν καὶ θέλει καταστήσει φιλοτιμοτέρους καὶ ἐπιμελεστέρους καὶ τοὺς συμμαθητὰς των.

Ἐν Σίφνω τὴν 20 Αὐγούστου 1838

Εὐπειθέστατοι

Ὁ Πρόεδρος
Ν. Χρυσόγελος

Τά μέλη τῆς Ἐφορείας
= Πέτρος Μάτζας
Ἄ. Γρυπάρης
Ἰ. Καντζηλλιέρης».

Β'. ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

«Ἄρ. 63
Σίφνος τῆ 20 Αὐγούστου
1838

Πρὸς τὴν, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως,
Β(ασιλικήν) Γραμματείαν

Τὴν 7 τοῦ ἤδη φθίνοντος, ἡμέραν Κυριακὴν, τετάρτην ὥραν π.μ. ἔγεινεν ἑναρξίς τῶν δημοσίων ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου Ἑλληνικοῦ σχολείου, συμφώνως μέ τό ἀριθ. 24 τοῦ, περί Ἑλληνικῶν Σχολείων, Ὑ. Β. Διατάγματος, παρόντων τοῦ Δημάρχου, τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας καὶ ἄλλων φιλοκάλων Δημοτῶν. Ἐκ τῶν παραδοθέντων καθ' ὅλον τό διάστημα τοῦ ἔτους μαθημάτων, ἡ Ἐφορεία προσδιώρισε κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, μέρη τινά, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ ἐξέτασις ὡς ἀκολούθως:

α°. Οἱ μαθηταὶ τοῦ α° Τμήματος τῆς Β^α τάξεως, ἀφοῦ ἀνέγνωσαν δημοσίᾳ τὰ γυμνάσματά των, ἐξητάσθησαν, κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν, εἰς τόν Θεόκριτον, καὶ κυρίως εἰς τὰ ἰδιώματα τῶν διαλέκτων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

β°. Τό β° τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως ἐξετάσθη εἰς τόν Περί Παίδων ἀγωγῆς λόγον τοῦ Πλουτάρχου, εἰς τό Ἐτυμολογικόν μέρος τῆς Γραμματικῆς καὶ εἰς τὰς ἀρχάς τῆς συντάξεως.

γ°. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τό πρῶτον τμήμα τῆς α^α τάξεως ἐξετάσθη εἰς μέρη τινά ἐκ τῶν παραδοθέντων μαθημάτων καὶ εἰς τό Τεχνολογικόν καθὼς καὶ τό β° τμήμα τῆς αὐτῆς τάξεως εἰς τούς τύπους τῶν πτωτικῶν μερῶν τοῦ λόγου.

Τὴν ἐπιούσαν, ἦτοι τὴν 8 τοῦ αὐτοῦ, ἡ ἐξέτασις ἐξηκολούθησεν ὡς ἐφεξῆς:

Τό α° τμήμα τῆς β^α τάξεως ἐξετάσθη εἰς τὴν μετρικὴν, τό β° εἰς τὴν Γεωγραφίαν, Ἀριθμητικὴν καὶ Ἱερὰν Ἱστορίαν ἐφ' ὅσον μέρος τῶν μαθημάτων τούτων εἶχον καταντήσει.

Ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ α' τμήματος τῆς Β' τάξεως, συνισταμένων εἰς ἕξ, εὐδοκίμησαν τρεῖς, ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος, Περικλῆς Ὁθωναῖος, ὁ Γεώργιος Μ. Βάος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεκρίθησαν ὅπως οὖν καλῶς.

Ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Β' τμήματος τῆς αὐτῆς τάξεως συνισταμένων

εἰς 10, εὐδοκίμησαν, Ἀσπασία Χρυσογέλου καὶ Νικόλαος Φωτιάδης, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπεκρίθησαν καλῶς.

Ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ α' τμήματος τῆς α' τάξεως συνισταμένων εἰς 33 εὐδοκίμησαν οἱ Ἀνδρέας Ζώρζου, Ν. Παπαδόπουλος, Ἑλένη Λειμβαίου καὶ Λούης Ψυλλιάκος, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἀπεκρίθησαν οἱ μὲν καλῶς, οἱ δὲ μετρίως.

Ἐκ δὲ τοῦ β^{ου} τμήματος, οἵτινες ἀναβαίνουν εἰς τοὺς 50 καὶ εἶναι ἀρχάριοι, ἀπεκρίθησαν μετρίως, ἀναλόγως τῶν δυνάμεών των.

Ἐνταῦθα κρίνω ἀναγκαῖον νὰ κάμω τὴν ἀκόλουθον παρατήρησίν μου πρὸς τὴν Β(ασιλικήν) Γραμματεῖαν.

Ἐπειδὴ εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦτο συνέρρευσαν πολλοὶ μαθηταὶ εἰς τοὺς ὁποίους εἰς μόνος διδάσκαλος ἦτον φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ, ἀνεφερα εἰς τὴν Ἐφορείαν τὴν ἀνάγκην ἑνὸς Διδασκάλου, ἥτις διὰ πράξεως τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐπροσχάλεσε τὸν κύριον Γεώργιον Ψαραύτην Σίφνιον, διδάσκοντα εἰς Σέριφον, ὅστις ἀνέλαβε τὰ χρεῖα διδασκάλου ἀπὸ 4ης τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου καὶ διὰ τοῦτο ἡ μόρφωσις τῶν τάξεων τοῦ Σχολείου καὶ τῶν τμημάτων αὐτῶν ἐνεκρίθη ὑπ' ἀμφοτέρων νὰ γείνη κατὰ τὰ ἐγκλειόμενα προγράμματα τῶν μαθημάτων τῆς ἐπομένης ἐξαμηνίας, ἀφοῦ ἔγιναν ἤδη προηγουμένως οἱ ἀνήκοντες προβιβασμοί.

Εὐπειθέστατος
ὁ Σχολάρχης
Ν. Σπεράντσας.»

ΠΗΓΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

- Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Γραμματ. Ἐκκλησιαστικῶν, Ἑλληνικό Σχολεῖο Σίφνου, Θυρίς 5, Φάκ. 7.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΙΚΑΝΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΕΡΓΗΡΩΝ ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ
[1836]

Μέ Βασιλικό Διάταγμα τῆς 24 Φεβρουαρίου / 9 Μαρτίου 1834, ἡ Κυβέρνηση τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους διέλυσε τὰ ὑπάρχοντα γυναικεῖα μοναστήρια, πλὴν τριῶν, στὰ ὁποῖα, ἐάν ἐπιθυμοῦσαν, ἔπρεπε νά συγκεντρωθοῦν οἱ μοναχές ὅλων τῶν ἄλλων μοναστηριῶν. Σέ ὅλες τίς Κυκλάδες διατηρήθηκε στή Σαντορίνη ἓνα γυναικεῖο μοναστήρι, στό ὁποῖο ἔπρεπε νά μεταβοῦν ὅσες μονάζουσες τῶν λοιπῶν γυναικειῶν μοναστηριῶν τῶν νησιῶν ἐπιθυμοῦσαν νά συνεχίσουν τόν μοναστικό βίο, διαφορετικά θά ἔμεναν στόν τόπο τους, φιλοξενούμενες, οἱ γεροντότερες, ἀπό συγγενεῖς τους, οἱ δέ νεώτερες ἀπό τοὺς γονεῖς τους.

Ἰκανός ἀριθμός ὑπεργήρων μοναζουσῶν βρέθηκαν τότε κυριολεκτικά στοὺς δρόμους, ὅσες δέ εἶχαν κάποιον συγγενῆ πού δέχτηκε νά τίς περιθάλπει μέ παραχώρηση σ' αὐτόν τῆς μικρῆς προσωπικῆς κτηματικῆς περιουσίας τους, βρῆκαν περίθαλψη, ἐνῶ ἄλλες ἔμειναν ἐντελῶς ἀπροστάτευτες. Μετά τίς πολλές ἀναφορές τῶν γυναικῶν αὐτῶν, τῶν περισσοτέρων ἀπόρων, ἡ Διοίκηση ἐπῆρε τήν ἀπόφαση νά τίς συνταξιοδοτήσει μέ κάποιο μικρό ποσό. Μέ τό ὑπ' ἀριθμ. 2479/1836 ἔγγραφό της πρὸς τόν Νομάρχη Κυκλάδων ζήτησε νά πληροφορηθεῖ τόν ἀριθμό «τῶν ἀνικάνων καί ὑπεργήρων μοναζουσῶν, ὅσαι πραγματικῶς δέν εἶναι εἰς κατάστασιν νά μεταβῶσιν εἰς ἓν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων». Ἀφοῦ συγκεντρώθηκαν τὰ στοιχεῖα ἀπό τίς ἐπαρχίες, ὁ Νομάρχης ὑπέβαλε στό Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν τόν δημοσιευόμενο κατωτέρω Κατάλογο μοναζουσῶν ἕξι νησιῶν, Ἄνδρου, Σικίνου, Θήρας, Νάξου, Πάρου καί Σίφνου, 27 τόν ἀριθμόν. Οἱ 14 ἀπ' αὐτές προέρχονταν ἀπό τὰ δύο γυναικεῖα μοναστήρια τῆς Σίφνου. Τό διαβιβαστικό ἔγγραφο τοῦ Νομάρχου καί ὁ Κατάλογος τῶν ἀνικάνων μοναζουσῶν, ἀνήκουν στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Γραμματεία Ἐκκλησιαστικῶν, θυρίς 97, Φάκ.1, «Οἱ ζητοῦντες συντάξεις» (θ. 5, φ. 4), ἔχουν δ' ὡς ἐξῆς:

«'Αριθ. 450.1020.2258.

2689.2726

'Ερμούπολις

τὴν 5 'Ιουνίου 1836

Πρὸς τὴν, ἐπὶ τῶν 'Εκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Β(ασι-
λικήν) Γραμματεῖαν τῆς 'Επικρατείας.

'Επὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2479, περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἄνδρον, Μῆλον, Θήραν καὶ Νάξον ὑπεργήρων καὶ ἀνικάνων μοναζουσῶν.

Μόλις σήμερον κατόρθωσα νὰ λάβω τὰς ἐκ μέρους τῶν ἐπάρχων Ἄνδρου, Μήλου, Θήρας, Νάξου καὶ Κύθνου πληροφορίας περὶ τῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας των ἀνικάνων καὶ ὑπεργήρων μοναζουσῶν, ὅσαι πραγματικῶς δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ μεταβῶσιν εἰς ἓν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων.

Αἱ πληροφορίες αὐταὶ ἐμπεριέχονται εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον Πίνακα, ὁ ὁποῖος κατεστρώθη παρὰ τῆς Νομαρχίας δι' ὅσας μόνον ἐστοχάσθη ὡς ἀναπόφευκτον τὴν Βασιλικὴν περιθάλψιν ἢ διὰ τὸ βαθύ γήρας των, ἢ διὰ τὴν σωματικὴν των ἀνικανότητα. Εἰς Κύθνον δὲν ὑπάρχει καμμία κατὰ τὰς ἀναφορὰς τοῦ ἐπαρχείου Κύθνου ἀξία τῆς Βασιλικῆς περιθάλψεως.

'Αλλὰς παρὰ τὰς πληροφορίας αὐτὰς δὲν δύναμαι νὰ συλλέξω μ' ὅλον ὅτι καὶ δι' αὐτὰς ἐπανελάβον ὑπὲρ τὰς πέντε ἄλλεπαλλήλους προσκλήσεις.

Εὐπειθέστατος

'Ο Νομάρχης Κυκλάδων

Σ. Σκοῦφος»

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ Τ. ΜΟΝΑΖΟΥΣΩΝ

α/α	'Επαρχία καὶ μέρος εἰς τὸ ὁποῖο διαμένουσι	'Όνομα 'Επώνυμον	Πατρίς	'Ηλικία	Σωματικὴ κατάστασις
1	Ἄνδρος	Σωφρονία Μπιρίκου	Ἄνδρος	70	ὑπεργήρος καὶ μὴ δυναμένη
2	»	Ξένη Ἀναστασίου	Καλίπολις	70	ὁμοίως ὡς ἄνω
3	»	Φεβρωνία Βιράχι	Ἄνδρος	78	τυφλή ὅλως διόλου
4	Σίκινος	Κυπριανὴ ἡγουμένη	Σίκινος	85	ὑπεργήρος καὶ ἀνίκανος
5	»	Εὐφημία	»	85	ὁμοίως ὡς ἄνω
6	»	'Ελυσάβετ	»	70	ὑπεργήρος
7	»	Ζηνοβία	Πάρος	55	ἀσθενὴς ἐπὶ κλήνης

α/α	Έπαρχία καί μέρος εἰς τό ὁποῖο διαμένουσι	Όνομα Έπωνυμον	Πατρίς	Ήλι- κία	Σωματική κατάστασις
8	Σίφνος	Φιλόχριστος Κιμωλία	Κίμωλος	100	υπέργηρος καί άνίκανος
9	»	Καλλινίκη Σπεράντζα	Σίφνος	-	
10	»	Μελετία Άφεντούλενα	»	90	»
11	»	Σωφρονία Μάρκου	»	90	»
12	»	Μακαρία Κιμωλία	Κίμωλος	70	»
13	»	Μαγδαληνή Σκουργιαλοῦ	Σίφνος	73	»
14	»	Εὐφημία Άντζώνη	»	80	»
15	»	Θεοδοσία Πρεζάνη	»	76	»
16	»	Θεοδούλη Πιπόκενα	»	75	»
17	»	Παρθενία Χλωρή	»	70	»
18	»	Μελετία Κρής	Κρήτη*	55	
19	»	Άγάθη Παύλου	Σίφνος	60	ἀόμματος
20	»	Θεονύμφη Κιμωλία	Κίμωλος	57	Πάσχει ἀπό ποδαλγίαν καί ένεκα τούτου εἶναι κλινήρης
21	»	Εὐγενία Πριμηκυρίου	Σίφνος	75	υπέργηρος καί τρέμμουσα ταῖς χερσί
22	Θήρα	Φεβρωνία Καραγιάννη	Θήρα	82	πάσχουσα καί κλινήρης
23	Νάξος	Φιλοθέη Γερωνυμάκη	Νάξος	80	μονόχειρ καί υπέργηρος
24	»	Μακαρία Κόκκου**	»	-	ποδαλγός καί υπέργηρος
25	Πάρος	Άναστασία Εὐστρατίου**	Πάρος	-	βεβλαμένη εἰς τάς χεῖρας
26	»	Μαγδαληνή Βασιλάρη	»	-	παράλυτος
27	»	Σοφία Παυλοπούλου	»	-	σεληνιαζομένη

Έν Έρμουπόλει τήν 15 Ίουνίου 1835

Ό Νομάρχης Κυκλάδων

Σ. Σκουῶφος

* Αὕτη κατέφυγεν ἀπό Κρήτην ἐξ ἀρχῆς τῆς Έλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τό ἐν Σίφνω γυναικεῖον μοναστήριον, δέν δύναται δέ νά μεταβῆ εἰς ἐν τῶν διατηρουμένων μοναστηρίων ὡς ἔχουσα τήν υπέργηρον Μητέρα της μεθ' ἑαυτῆς.

** Οὔτε τά ἔτη τους ἀναφέρει ὁ ἑπαρχος, οὔτε ὁ Σ. Μητροπολίτης.

CHMEIWMATA

Τό βιβλίο μας «*Ίστορία τῆς Σίφνου ἀπό τήν Προϊστορική Ἐποχή*», Ἀθήναι 1990, σσ. 442 (Β' ἔκδοση 2002), τό χαρακτηρίζουμε Γενική, δηλαδή περιληπτική, Ίστορία τῆς Σίφνου ἀπό τήν Προϊστορική Ἐποχή μέχρι καί τοῦ ἔτους 1940 (Β' Παγκόσμιο πόλεμο). Γράφτηκε, ὁμολογουμένως, «ἀντιεπιστημονικά», δηλαδή χωρίς παραπομπές σέ ἀρχαιακές πηγές καί τή βιβλιογραφία, ἐπειδή θεωρήσαμε ὅτι οἱ παραπομπές κουράζουν καί δυσχεραίνουν τούς μή εἰδικούς στήν ἀνάγνωσή του, προκειμένου νά διευκολυνθοῦν στήν κατανόηση τοῦ κειμένου ἀπερίσπαστα. Ὅμως, ὅπως ἐπεσήμανε ὁ ἀξιότιμος κ. Βασίλειος Βλ. Σφυρόερας, ὁμότιμος καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, «ὁ εἰδικός ἀναγνώστης διαπιστώνει ὅτι ὁ συγγραφέας ἀμάρτυρον οὐδέν ἀεῖδει, ἀφοῦ τό βιβλίο εἶναι καρπός πολύμοχθης, ἐπίμονης καί μακροχρόνιας ἔρευνας σέ Ἑλληνικά καί Ἱταλικά Ἀρχεῖα» [βλ. Πρακτικά Α' Διεθνούς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2001, σελ. 329].

Τό βιβλίο αὐτό θά διατηρήσει ἐπί χρόνια τήν ἀξία καί σημασία του, ἀφοῦ, ὡς βοήθημα κατανόησης τῆς Ίστορίας τῆς Σίφνου, δέν πρόκειται νά ξεπεραστεῖ εὐκολά δεδομένης τῆς αὐθεντικότητας τῶν περιεχομένων σ' αὐτό στοιχείων, ἡ ὁποία ἐπιβεβαιώνεται ἤδη καί ἐπικυρώνεται ἀπό τά ὅμοια πού ἔχουν θησαυριστεῖ στούς δεκατέσσερις (14) τόμους τοῦ περιοδικοῦ μας «*Σιφνιακά*», προερχόμενα ἀπό ἀρχαιακές πηγές τοῦ ἐσωτερικοῦ-ἐξωτερικοῦ καί τῆς γνωστῆς βιβλιογραφίας. Τά «*Σιφνιακά*», μέ τόν παρόντα 14ο τόμο, συμπληρώνουν 2.600 σελίδες ἐντελῶς ἄγνωστης, κατά τό πλεῖστον, Ίστορίας τῆς Σίφνου μέ πολύτιμα στοιχεῖα καί σημαντικές ἐργασίες. Στούς τόμους αὐτούς ἔχουν καταχωριστεῖ αὐτούσια πλέον τῶν 650 ἀνεκδότων λυτῶν ἐγγράφων καί σέ ἀποσπάσματα, μέσα σέ κείμενα ποικίλων ἐργασιῶν, πολλαπλάσια ἀκόμη, ἄγνωστοι κώδικες καί κατάστιχα, σπουδαῖες ἐκθέσεις Λατίνων ἀποστολικῶν ἐπισκεπτῶν, κατάλογοι ὀνομαστικοί α) δανειστῶν τοῦ Κοινοῦ Σίφνου κατά τήν τουρκοκρατία, β) συνεισφορῶν τῶν Σιφνίων ὑπέρ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21, γ) ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων, δ) Διδασκάλων καί μαθητῶν τῶν Σχολείων, ε) ἀρχιερέων Σίφνου καί Σιφνίων ἀρχιερέων, στ) ὀφικιαλίων τῆς Ἐκκλησίας Σίφνου, ζ) ἀγιογράφων-ζωγράφων κ.ἄ. Συνθετικές, τέλος, ἐργασίες μέ θέματα σχετικά μέ τήν Ίστορία τῆς Παιδείας καί τῆς Ἐκπαίδευσης, τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Μοναστικοῦ βίου, τῆς Οἰκονομίας-Ἐμπορίου τοῦ νησιοῦ καί πτυχῶν τῆς Διοίκησης-Δικαιοσύνης ἐπί τουρκοκρατίας κλπ., κλπ., συνετέλεσαν στήν ἀποκάλυψη σημαντικῶν πτυχῶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν προγόνων μας, ὥστε τό περιοδικό νά ἀποτελεῖ πλέον βασική πηγή ἀντλήσεως ἱστορικῶν πληροφοριῶν γιά τό νησί μας, ἀλλά καί γιά ἄλλα νησιά, ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος.

Τὴν πηγή αὐτή, ὅπως καί τις, μέχρι σήμερα, 253 μερικώτερες ἐργασίες - βιβλία - ἀρθρογραφίες τοῦ ἐκδότη μας σέ ἄλλα περιοδικά καί τοπικές ἐφημερίδες, ὅποιος ἀγνοεῖ ἢ προσποιεῖται πῶς ἀγνοεῖ, δέν μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται ὅτι ἀσχολεῖται σοβαρά μέ τήν Ἱστορία τῆς Σίφνου. Ὁ σκοπός τοῦ ἐκδότη, ὅπως διατυπώνεται στόν λογότυπο τοῦ περιοδικοῦ:

«Συναγάγετε τά περισσεύσαντα κλάσματα
ἵνα μή τι ἀπόλλυται», Ἰωάν. ΣΤ', 12.

ἔχει ἐπιτευχθεῖ σέ πολύ μεγάλο βαθμό, γεγονός πού τόν γεμίζει χαρά ἀπροσμέτρητη. Αὐτή, ἄλλωστε, εἶναι καί ἡ ἀνταμοιβή τῶν πολυχρονίων μόχθων καί ἐξόδων του, ὅπως καί ἡ ἀναγνώριση τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἔργου του ἀπό τήν Δημοτική Ἀρχή Σίφνου, ἡ ὁποία ἔχει ἐκφραστεῖ, ἐπί χρόνια τώρα, μέ τήν ἀνάληψη τῶν ἐξόδων ἐκτύπωσης τῶν «Σιφνιακῶν», ἡ ὁποία ἀπέτρεψε τή διακοπή τῆς ἐκδόσεώς τους. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ στήριξη αὐτή θά συνεχιστεῖ κανονικά, ἐνώπιον τῆς ἀνάγκης δημοσιοποίησης τοῦ ἐναπομένοντος ἀνεκδότου ἀρχεακοῦ ὑλικοῦ πού ἔχει συγκεντρωθεῖ μέ πολλούς κόπους καί ἔξοδα μεγάλα.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ
ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Α'. ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. SCPF/SCRIT. ORIGINALI CONGREG. GENERALI
α) SOCG. 114, 257', 249'-250' β) SOCG. 153, 120'-121'.
γ) SOCG. 165, 62^ν+65' δ) SOCG. 177, 170^ν, 173'.
ε) SOCG. 184, 350'-351' στ) SOCG. 187, 420', 425', 456',
632^ν, 633^ν, 654', 655', 658', 669', 715' ζ) SOCG. 275, 32^ν, 30^ν,
33^ν, 35^ν, 28', 40'-42', 48', 118', 241' η) SOCG. 276, 340^ν θ)
SOCG. 288, 87^ν ι) SOCG. 285, 505'-507', 624'-628'.
2. SCPF / SCRIT. RIF. ARCIPELAGO
α) SC.ARCIP., vol. 1α, 257' β) Vol. 5, 261^ν, vol 9, 375^ν, 252'.
3. SCR. RIF. CONGREG., ARCIPI. 2α, 311^ν, 358'.
4. CONGREG. PARTICOLARI, vol. 66, 165'.
5. VISITE E COLLEGI, vol. 17, 117^ν, 137^ν, 118'.

Β'. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δικαίου Βαγιακάκου, *Μανιάται εις Ζάκυνθον*, Έπετηρίς Άρχείου τής Ίστορίας του Έλληνικού Δικαίου, έν Άθήναις 1955.
2. Άντων. Θ. Βάλληνδα, *Ίστορία τής Νήσου Κύθνου*, έν Άθήναις 1896.
3. Ίακ. Τ. Βισβίζη, *Δικαστικάί αποφάσεις του 17ου αιώνος έκ τής νήσου Μυκόνου*, Έπετηρίς Άρχείου τής Ίστορ. του Έλλην. Δικαίου, έν Άθήναις 1957.
4. Καρόλου Ί. Γκιών, *Ίστορία τής Νήσου Σίφνου*, έν Σύρω 1876.
5. Άνδρέου Θεοδ. Δρακάκη, *Ή Σύρος επί Τουρκοκρατίας*, τόμ. Α', έν Έρμουπόλει Σύρου 1948.
6. Περ. Ζερλέντη, *Γράμματα των τελευταίων Φράγκων Δουκων του Αίγαίου Πελάγους (1438-1565), Ίωσήφ Νάκης Ίουδαϊος Δούξ του Αίγαίου Πελάγους (1566-1579), Τό Σαντζάκ των Νήσων Νάξου, Άνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου, Σύρας (1579-1621)*, έν Έρμουπόλει 1924.
7. Έλένης Κούκκου, δ.φ., *Αί Διομολογήσεις και ή Γαλλική προστασία εις τήν Άνατολήν, 1535-1789*, Άθήναι 1967.
8. Κων. Δ. Μέρτζιου, *Πατριαρχικά, ήτοι ανέκδοτοι πληροφορίες σχετικά προς τούς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως από του 1556-1702*, έκδοση «Πραγματεΐαι τής Άκαδημίας Άθηνων», 15 (1951).
9. Μάρκου Ρούσσου - Μηλιδώνη, *Ή Τουρκοκρατούμένη «Έλλάδα» μέσα από ανέκδοτα έγγραφα Ίησουϊτών του 17ου και 18ου αιώνα*, Άθήνα 2002.

10. Ἀντώνη Πάρδου, *Σίφνος, ἡ Πάτμος τῶν Κυκλάδων στὸν 16ο καὶ 17ο αἰῶνα, στὰ Πρακτικά Α' Διεθνoῦς Σιφναϊκοῦ Συμποσίου, Ἀθήνα 2001, τόμ. Β'.*
11. Δημητρίου Ἰ. Πολέμη, *Ἱστορία τῆς Ἀνδρου*, Ἄνδρος 1981.
12. Δημητρίου Ἰ. Πολέμη, *Οἱ Κοντόσταβλοι τῆς Ἀνδρου*, στὴν ἔκδοση «Ἀγχυρα», Ἄνδρος 2004, τόμ. 2.
13. Γεωργίου Α. Πετροπούλου, *Νομικά Ἐγγραφα Σίφνου τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835)*, ἔκδοση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τόμ. Γ', τεῦχος Ι, Ἀθῆναι 1956.
14. Θεοδοσ. Κ. Σπεράντσα, *Ἡ Παναγία ἢ Χρυσοπηγή τῆς Σίφνου*, Ἀθῆναι 1949.
15. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη
 - α) *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, Ἀθῆναι 1966.
 - β) *Ἡ Κυρία Βρυσιανή*, Ἀθῆναι 1981. (Τὰ νεώτερα ἱστορ. στοιχεῖα)
 - γ) *Μοναστήρια τῆς Σίφνου*, Ἀθῆναι 1984.
 - δ) *Ἱστορικά Ἀγ. Κων/νου Ἀρτεμῶνος Σίφνου*, Ἀθῆναι 1991.
 - ε) *Ἱστορία τῆς Νήσου Σίφνου*, Ἀθήνα 1990 (β' ἔκδοση 2002).
 - στ) *Τὸ Ἀρχιπέλαγος κατὰ τὸν πόλεμο Τουρκίας - Βενετίας (1645-1669)*, περιοδ. «Μηλιακά», τόμ. Γ', Ἀθήνα 1989 (καὶ σέ ἀνάτυπο).
 - ζ) *Ἐγκλήματα στὴ Σίφνο τοῦ 1675*, περιοδ. «Κυκλαδικὰ Θέματα», Α', τεῦχος 5, Νοεμ.-Δεκ. 1984.
 - η) *Ἀνδριακά Ἱστορικά Ἐγγραφα ἀπὸ Ἰταλικές Ἀρχεαϊκές Πηγές (1629-1723)*, περιοδ. «Ἀνδριακά Χρονικά», Ἄνδρος 1994.
 - θ) *Οἱ ἐκχριστιανισμοὶ Μωαμεθανῶν στὶς Κυκλάδες αἴτιο κατηγορίας στὶς διαμάχες τῶν καθολικῶν*, «Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν», τόμ. ΙΒ', Ἀθήνα 1995 (καὶ σέ ἀνάτυπο).
16. Βασιλ. Βλ. Σφυρόερα, *Οἱ Δραγομάνοι τοῦ στόλου*, Ἀθῆναι 1965.
17. Βασιλ. Βλ. Σφυρόερα, *Ἐγγραφα τῆς Νήσου Σίφνου (1785-1820)*, ἐκ τῆς Συλλογῆς Γεωργίου Σ. Μαριδάκη, «Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου», 17 (1967) καὶ σέ ἀνάτυπο.
18. Ἀγαμ. Τσελίκα, *Μαρτυρίες ἀπὸ τὴ Σαντορίνη (1537-1819)*, Ἀθήνα 1985.
19. Μενελ. Τουρτόγλου, *Περὶ τῆς Ποινικῆς δικαιοσύνης ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ μετ' αὐτὴν μέχρι καὶ τοῦ Καποδιστρίου*, Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου, 15 (1968), ἐν Ἀθήναις 1972.
20. Ἰωσήφ Χατζιδάκη, *Ἱστορία τῆς Νήσου Μήλου*, ἐν Ἀθήναις 1927.
21. Ἰ.Δ. Ψαρᾶ, *Ἡ Ἀνδρος στὰ χρόνια τοῦ Κρητικοῦ Πολέμου (1645-1669)*, «Ἀνδριακά Χρονικά», 19 (1993), Ἄνδρος.
22. Περιοδ. ἔκδοση «Σιφνιακά», τόμοι 1 (1991) - 13 (2005).

I. ΟΝΟΜΑΤΩΝ - ΤΟΠΩΝ

Ἄβρα

- Κατερίνα Ἰω., 141
- Μαρία, θυγ. Κατερίνας, 141
- Φλουρέζα, 141

Ἄβρας

- διδάσκαλος, 74
- Μαρκάκης, 126, 127, 130, 144, 148

Ἀγάπιος, ἱερμχ., Ντεπεράκης, 128

Ἄγουσα (Πάρου), 25

Ἀθανάσιος

- Γ', Πατελλάριος, πτρχ. ΚΠόλεως, 175
- ἀρχπ. Σίφνου, 171

Ἀθηναῖος Δημητρ., φροντ. ἐξόδων, 39

Ἀλεξάνδρου Ἀντώνης Γεωργ., 137

Ἀλιμπέρτη Μαρία Νικολῆ, 162

Ἀλιμπέρτης

- Γεωργάκης, 41
- Κων/νος, Μαργαρίτας, 162
- Μανώλης, 125

Ἄμοργός, 7

Ἀνανίας, μητρ. Θηβῶν, 163

Ἀναστασίου Ξένη, μοναχή, 190

Ἄνδρος, 7, 10-14, 35, 111, 123, 174, 188

Ἀνεγνώστης, ἐπίτρ. Σερίφου, 159

Ἀντζώνη Εὐφημία, μοναχή, 190

Ἀντωνίου Γιαννάκης, 146

Ἀξία, 14

Ἀποστόλης, βλ. Ἰωνᾶς

Ἀπόστολος

- ἱερ. - οἶκον., 34
- ἱερ. - χωρεπ., 147, 149

Ἀποστόλου

- Ἰωάννης Γεωρ., 135-137
- Νικολός Ἰω., 135-140

Ἄρβανιτάκης Ἰω., δημ. σύμβ., 91, 92

Ἄργουζης, παπᾶ-Ἀγγελέτος, 130

Ἄργυρός Ἀντώνης Ἰω., 144

Ἄργυροῦ Μαργετοῦ Ἀντ., 145

Ἄρφάνης Ἰωάννης Νικ., 152

Ἄρφανός

- Γιάννης, 128
- Ἰωάννης Ἀντ., 129

Ἀρχιπέλαγος, 26

Ἀτανάση Αἰκατερίνα Ἀπ., 124

Ἀτανάσης

- Ἀποστόλης, παπᾶς, 124, 126
- Ἰωάννης, 124
- Τριαντάφυλλος, 124

Αὐστρία, 178

Αὐστρίας, πρέσβυς, 173

Ἄφεντάκης Ἰωάννης, 128

Ἄφεντούλενα Μελετία, μοναχή, 190

Βάϊλος ΚΠόλεως, 14

Βαλέζη Σοφία ἢ Σοφιό, 163-169

Βαλέτας

- Νικόλαος, ἐπιστάτης, 38
- Σπυρίδων, δήμαρχος Σίφνου, 44

Βᾶος

- Γεώργιος Μ., 186
- Εὐάγγελος, 44, 134
- Νικόλαος, 44, 134

Βαρβαρόσσας Χαϊρεντίν, καπουδάν πασᾶς, 7

Βάρνα, 165

Βασιλάκη Μαγδαληνή, μοναχή, 190

Βατικανό, 12, 28, 29, 111, 117, 176

Βαυαρική Κυβέρνηση, 43

Βαφίας

- Ἀπόστολος, 75, 152, 155
- Ἀριστείδης, 96
- Ἰωάννης, ἐπίτροπος, 37

- Βενετία, 13, 28, 120, 178
 Βενετίας Γαληνοτάτη Δημοκρατία, 28
 Βενετοί, 28
 Βερνίκος, σακελλάριος, 157
 Βιδύνη, 164
 Βιράκη Φεβρωνία, μοναχή, 190
 Βισβίζης Ίάκωβος, 139
 Βιώνης Κ., 64
 Βλαχία, 48-49
 Βορδώνης Ν., 52
 Βουκουρέστιον, 165
- Γαβριήλ, άρχπ. Σίφνου, 171-172
 Γαϊτάνος Γεώργιος, διδάσκ., 134
 Γαλλίας, πρέσβυς ΚΠ., 173
 Γέλλης Νικολός, 128
 Γεναρδής Μανολιός, 155
 Γεράσιμος
 - άρχπ. Άνδρου, 123
 - άρχπ. Μονεμβασίας, 178
 Γερωνυμάκη Φιλοθέη, μοναχή, 190
 Γεώργιος, πρωτον. Σερίφου, 159
 Γκιών
 - Αικατερίνη Λούη, 167
 - Ίωάννης Λ., ειρηνοδίκης, 52, 96, 163-169
 - Κάρολος Ίω., ιστορικός, 20, 21
 - Κωνσταντίνος, 37
 - Λούης, 163
 - Νικόλαος, έπιστάτης, 38
 - Φλωρέζα Λούη, 166
 Γοζαδίνου, 6, 15, 29, 97-99, 115
 Γοζαδίνος
 - Άγγελος, ήγεμών Σίφνου, 5-9, 11, 32, 97, 99
 - Άγγελος, Λατίνος έπίσκ. Ναξίας και άρχπ. Civita Castellana, 100-109
 - Άντώνιος, δόν, 100-109
 - Άντώνιος, 103
- Άντώνιος, βικ., 119
 - Άποστόλης, παπās - οίκον., 32, 99
 - Γεώργιος, οίκον., 41
 - Ζουάνης Άντ., 97, 103
 - Ίάκωβος, 32, 103
 - Ίωάννης - Φραγκίσκος, Λατίνος έπίσκ. Ρεθύμνου, 103-109
 - Marc Antonio, φραγκισκανός, 103
 - Νικόλαος, 5-8
 - Νικόλαος Κατερίνας, 11
 - Νικολός Άντ., 97, 103
 - σακελλάριος Σίφνου, 138
 - Φραντζέσκος Άντ., 103
 Γοζαδίνου
 - Λουκρητία, 103
 - Φλωρεντία Νικ., 103
 Γρηγόριος ΙΕ΄, πάπας, 173
 Γρυπάρης
 - Άντώνιος, 151
 - Άντώνιος, 37, 125-127, 151, 186
 - Γεωργάκης, σύνδικος, 21
 - Γεώργιος, 151
 - Γιακουμής, έπίτροπος, 37
 - Καλλίνικος, ήγ. Ταξιάρχη Σερίφου, 123
 - Νικολός, 145
 - Σταμάτης, Καντζηλιέρης, 145
 Γύαρος, 8
 Γυμνάσια
 - Άθηνών, 184
 - Σύρου, 184
- Δαλωνās Κ., ύπομοίρ., 57
 Δελλαγραμμάτικας Ίούλιος, 32, 97, 99, 103
 Δεπάστας Άντώνιος Τ., 96
 Δεπάστες Γεώργιος, έπιστάτης, 38, 41
 Δημητριάδης Ίωάννης, ιατρός, 75

- Διαλισμᾶς Ζ., 89, 95
 Διαμαντῆς, Μέγας Διοικητής, 10
 Διονύσιος, ἀρχπ. Ἄνδρου, 123
 Δραγάνης Νικολός, 136
 Δραγάτσης Ἰωάννης, 96, 145
- Ἐκκλησία Ῥώμης, 172
 Εὐστρατίου Ἀναστασία, μοναχή,
 190
- Ζάκυνθος, 113, 115
 Ζαμπέλης Γεώργης παπαΓιαννού-
 λη, 138
 Ζαμπέλης, πρωτοπαπᾶς, 52
 Ζαμπέτης Ἀντώνης, ἀποκοφτής,
 124
 Ζανῆς Νικολοῦ, 128
 Ζαχαρένιου Μαρία Ἰω., 156
 Ζαχαρίας
 - μητρ. Μελενοίκου, 125, 178
 - Πέργαμος, ἡγ. Ταξιάρχου, 123,
 124
 - ἱερεύς, 141, 144
 Ζερλέντης Περ. 8, 10
 Ζῶρζος, παπᾶς, τοῦ δασκάλου, 29
 Ζῶρζου Ἀνδρέας, 187
- Ἡρακλείας, μητρόπολη, 163
- Θεολάης Ἀνθιμος, 123, 126, 131
 Θεολόγος
 - Ζουάνης, 161
 - Κων/νος, 52
 Θεοφάνης Μαυροκορδάτος,
 μητρ. Παροναξίας, 178
 Θερμία, 124
 Θήρα, 7, 188
 Θωμᾶ, παπά - Ἀντώνης, 136
- Ἰάκωβος
 - ἀρχπ. Ἄνδρου, 178
 - καθηγ. Βρύσης, 142
- ἀρχμ. πρ. ἡγούμ., 138
 Ἰγνάτιος, μητρ. Χίου, 178
 Ἰερώνυμος, καπουκ., Narni, 173
 Ἰμπραήμ Α΄, σουλτᾶνος, 14
 Ἰος, 7
 Ἰωσήφ
 - Γεωργειρήνης, ἀρχπ. Σάμου,
 178
 - ἡγουμ. Βρυσιανῆς, 25, 146
 - ἱερμχ., 32
- Καζηλιέρης Ἀ., δήμαρχος, 44
 Καζούρης Χρυσῆς, 144
 Καλέργης Μανόλης, 145-149
 Καλίτζης Ἰωάννης, 130
 Καλλίνικος
 - μητρ. Σίφνου, 123
 - ἀρχμ. Σερίφου, 132
 Καμαράσαινα, 124
 Καμίλλης Ἰωάννης - Ἀντώνιος,
 Λατ. ἐπισκ. Μήλου, 24, 36,
 181
- Καμπάνης
 - Ἀλεξανδράκης, 156
 - Γεώργιος, δήμαρχος, 44, 51
 - Γιαννάκης, 125, 126
 - Ζανῆς, ἐπιστάτης, 38
 - Ζαννῆς Ἀλεξ., ἐπίτρ. οἰκ., 40,
 42, 159
 - Ζαννῆς Ἰω., ἐπίτρ. οἰκ., 40,
 157
 - Ἰωάννης, 125
 - Νικολάκης, 157
 - Νικόλαος, ἐπιστάτης, 38
- Καραγιάννη Φεβρωνία, μοναχή,
 190
- Καργιότενα Μαργαρίτα, 162
 Καμπονέσκο Ἰωάννης, Λατ. ἐπίσκ.
 Σίφνου, 115
 Καντζηλιέρη Φλουργιοῦ, 30, 150
 Καντζηλιέρης
 - Ἀγγελετάκης, 153

- 'Ι(ωάννης;), 186
- Πετρῆς, 30, 150-154
- σκευοφύλακας, 30, 150, 151
- Κασαμπαλῆς Παρθένιος, 157
- Κατζαρίδης
 - παπα-'Αντώνη, 143
 - Βασίλης, 160
 - Κατερίνα 'Αντ. 143, 146-147
- Κάτζας
 - 'Αγγελέτος, 139
 - παπα-'Αποστόλης, 132
 - παπα-'Αποστόλης, ἐπιστ.
- Καταβατῆς - 'Εξαμπέλων, 160
 - παπα-'Ιωάννης, 132, 136
 - Νικόλαος, 154
- Κατζόν
 - Φλωρέζα Φραζ., 138
 - Φραζέσκος 'Ιω., 138
- Καφφᾶ, 175
- Κέα, 7, 10
- Κιμῶλιοι, 60
- Κίμωλος, 8
- Κοζαδίνος Θεοδωρῆς, 34
- Κόκκινος 'Αντώνιος, 167
- Κόκκου Μακαρία, μοναχή, 190
- Κολονέλλος 'Απόστολος, 39
- Κόμης 'Αντώνης Κων., 155
- Κονίδης
 - Γεώργης, 37, 41
 - παπα Γεώργης, 138
- Κόντης 'Ιωάννης, 159
- Κοντόσταυλος
 - Γάσπαρης, 14, 35, 120, 171
 - Μιχελέτος, 29, 34, 35, 119-120, 180
- Κορλαρῆς 'Αντώνης, 137
- Κορονέλος Φραγκῖσκος, 8
- Κοσμᾶς, διδάσκαλος, 157
- Κοσμῆς Νικόλαος, 166-169
- Κοτάκη
 - Μαρία, 180-182
 - Κατερίνα, 180-182
- Κοτάκης
 - 'Αντώνιος, 182
 - Βασιλάκης, 179-182
 - Νικόλαος Μιχ., 179
 - 'Ιωάννης Νικ., 180-182
 - Μιχῆλ Νικ., 180-182
- Κουζουρῆς 'Απόστολος, 140
- Κουλούρη Φλωρέζα Νικ., 155
- Κουλούρης 'Ιωάννης, 135
- Κουρτεζᾶς Γεώργης 'Αν., 137
- Κουτσοκόλης 'Αντώνης Γεώρ., 131
- Κρεσθενίτης Κ., 74
- Κρήτη, 13, 35, 120
- Κρητικάκης Νικολός, 130
- Κρητικός Νικολός, 130
- Κρινιώτης Γ., 54
- Κρῖνος 'Ιωάννης, 162
- Κρούσιος Μαρτῖνος, 28
- Κύθνος, 7, 8
- Κυριάκου παπα-'Ανεγνώστης, 160
- Κύριλλος
 - Α' Λούκαρης, πτρχ. ΚΠ., 173
 - Β' Κονταρῆς, πτρχ. ΚΠ., 174
- Κώμης 'Ιωάννης, λογιώτατος, 124
- Κωνσταντῖνος ἱερεὺς - ἄγιογράφος, Χαλκιόπουλος, 135
- Λαμπριανή Κιμουλιάτισσα, 140
- Λαμφάκου Μαργαρίτα, 52
- Λεγνός 'Ιωάννης, 134
- Λειμβαῖος 'Ιωάννης, 124
- Λειμβαίου 'Ελένη, 187
- Λεόντιος ἱερμχ., 142
- Λευθήρη, συζ. Κατερίνα, 158
- Λευτέρη Μαρία Γιωρ., 150
- Λευτέρης Γιώργης, 150
- Λογοθέτη Μοσχου, 179, 180
- Λογοθέτης
 - Βασίλειος, 13-34, 111-121, 179
 - Κωνσταντῆς, 179
- Λόντρη Καλῆ 'Αντ., 129

- Μαγκανάρη
 - Ειρήνη, 25
 - Μαρία, 25
 - Μ., 87
- Μαγκανάρης
 - Αναγνώστης, 138
 - Αντώνιος, επίτρ., 34-36
 - Γεώργιος, 25
 - Γιαννουλάκης, 25
 - Φραγκούλης, 135
- Μαγουλά Αίκατερίνα Γ., 126
 Μαγουλάς Γεώργης Γαβρ., 126
 Μακάριος, άρχπ. Σίφνου, 125, 172
- Μακρής μαστροΓιώργης, 131
 Μαλόβριος Αναγνώστης, 140
 Μαραβέλιας, ιερμχ., 32
 Μαριδάκη Γεωργ., Συλλογή, 22, 133
- Μάρκου
 - Αίκατερίνη Ίω., 79
 - Γεωργάκης Ίω., 144-147
 Μαρούλλης Γ., δημογέρων, 162
- Μάτζα
 - Κατερινάκη Κων., 160
 - Φραντζεσχίνα Κων., 161
- Μάτζας
 - Απόστολος, 157
 - Γεωργάκης, κοτσάμπασης, 21
 - Γιαννάκης, 129, 151
 - Ζαφείρης, 151
 - Ίωάννης, γραφεύς, 39
 - Κωνσταντάκης Τζωρτζάκη, 153
 - Κωνσταντίνος, σιόρ, 122, 151, 156, 161
 - Νικόδημος, ιερμχ. - οίκον., 161
 - Πέτρος, 156, 158, 186
 - Τομάζος, 32
- Μάτσας
 - Γεώργιος, 166
 - Ίωάννης, δημοδιδ., 74
- Μαυρογένης
 - Νικολάκης, δραγομάνος, 30
 - Νικόλαος Ίω., δραγομ., 149-150
- Μελέτιος
 - άρχπ. Σίφνου, 37, 123
 - ιερμχ. 142
- Μηλοΐτης Ίάκωβος, 28, 29
 Μηλος, 7, 14, 122, 124, 131, 179
- Μικελλούτσι Φραζέσκος, 110-121
 Μιχαήλ, μέγας ρήτωρ, 10
 Μοθωναΐος Πέτρος, επίτρ., 36
 Μουράτ Γ', σουλτάνος, 8
 Μούρμουνα Κατερίνα Μάρκου, 149
- Μούρμουνας
 - Μάρκος Νικ., 149
 - Νικολός Γεωρ. 149
- Μουρούζης Παναγ., δραγομάνος, 37
- Μπαλής Πετρής, 157
 Μπαλτεζά του, Κατερινιω, 131
 Μπάγος Κωνσταντάκης, 132
- Μπᾶος
 - Απόστολος, 151
 - Απόστολος, έπιστ., 38, 124
 - Βιτωράκης, 155
 - Γιαννάκης, 37, 41, 126, 142
 - Δημήτριος Νίκου, 161, 162
 - Ζώρζης, Μαρινιού, 154
 - Ίωάννης, 123, 146, 150
 - Ίωάννης Κων., 127, 128
 - Κωνσταντάκης, σιόρ, 26, 126, 155
 - Κωνσταντίνος, σακελλ., 39
 - Κων/νος, πρόξενος Γαλλίας, 35, 171
 - Νικόλαος, οίκονόμου, 158
 - παπα-Νικόλαος, σκευοφ., 19, 150
 - οίκονόμος, 158

- σακελλάριος, 127
Μπάου Μαρουσάκη, 26
Μπαρμπαρέζοι, 112
Μπαρμπαριά, 113
Μπελεκανιός Νικόλαος, 165-169
Μπελεκανιού Φλωρέζα Νικ., 165-169
Μπέλη Μαρία, 129
Μπενάκης Γεώργης, 158, 160
Μπιρίκου Σωφρονία, μοναχή, 190
Μπογιατζής Νικόλαος, 150
Μπονατζής Άλῆ ἄγᾶς, 19, 30
Μύκονος, 11, 139
Μωραΐτης Γρηγόριος Ἀθ., ἱερμχ., 131

Ναδάλες
- Ἀναγνώστης, 30, 134
- Ἀντώνης, 36
- Νικολάκης, παπᾶς, 126, 127, 161
- Τζουάνες 36, 37
Νάζης Ἰωσήφ 7, 8, 11
Ναξία, 12, 102-109
Νάξος, 7, 8, 100, 102, 105, 174, 188

Νεόφυτος
- Γ', πτρχ. ΚΠ., 174
- πρ. ἄρχπ. Σίφνου, 125
Νικόδημος, ἱεροδιάκονος, 162
Νικόλαος, χαρτοφύλαξ, 153
Νικολάου Ἰω, ἀνθυπολοχ., 56
Νικολάου Παναγ., παπα-, 160
Ντακορώνιας Ἀντωνάκης, 130
Νταμισήνας παπά Ἰωάννης, ἐπίτρ. 36, 37
Νταρκᾶς Ζουάνες, ἔμπορος, 31
Ντεπεράκης, βλ. Ἀγάπιος
Ντεστουιάννα Κατερίνα, 126
Ντεστουιάννος Γεώργιος, ἱερεύς, 126, 127
Ντιπάστης Λεονάρδος, 151

Ντωλφῆς Γιώργης, 154

Ξένου Μαρία Ἰω., 30, 37
Ξηρουχάκης Ἰωσήφ, 67

Ὅθωναῖος
- Ἀπόστολος, 162
- Γεώργιος, ἐπιστ., 38, 39, 42
- Ἰωάννης, 161
- Περικλῆς, 186
Οἰκονομίδης Δ.Γ., νομάρχης, 53, 84
Ὅρφανός Γεώργης Ἀντ. 160
Οὐγγαρία, 178
Οὐνῖτες, 177
Οὐρβανός, πάπας, 108

Παῖσιος, μητρ. πρ. Βιδύνης, 163-168
Παλαιός
- Ἀνεγνώστης, 154
- Ἀντώνης, 150
- Κων/νος, 123, 124
Παληκαράκης Ἰωάννης, 131
Παλιός παπαΚωνσταντῆς, ἐπίτρ. 36
Παναγίου Τάφου Σχολή, 172
Πανόριος Κωνσταντῆς, 124
Παντολιού Μαρία Ἀντ., 129
Πανώργιος Γεώργιος, 96
Παπαδόπουλος Γεώργιος, 186
Παπαθανάσης Ἰωάννης, 41
Παπα-Λούκας Ἀντώνιος, ἐπίτρ., 36
Πάρδος Ἀντώνης, ἱστορικός, 5, 10
Παρθένιος
- μητροπ. Μηθύμνης, 178
- μητροπ. Μυτιλήνης, 178
- Χαϊρέτης, ἱερμχ., 24
Πάρος, 7, 12, 14, 25, 188
Πασκουαλιῆχο Κων., rettore, 32
Πατέρας Γ., 162

- Πάτμος, 26
 Πατριαρχεῖο
 - Οἰκουμενικό ΚΠ., 10, 173
 - Ἱεροσολύμων 29
 Παυλοπούλου Σοφία, μοναχή, 190
 Παύλου
 - Ἀγάθη, μοναχή, 190
 - Νικόλαος, 124
 Πελαγία μουσοῦ Γχιουζέ, 125, 132
 Πέρης Γεώργιος, διδασκ., 35
 Πετρόπουλος Γεώρ., Καθηγ. Παν., 133, 139
 Πιαλῆ Καπουδάν πασᾶς, 7
 Ποδενές Ἰωάννης, 141
 Πολέμης Δημήτριος Ἰω., 21, 171
 Πόλλα
 - Βαρθολομαῖος, βικ. 28, 101, 113, 116-118, ἀρχπ. Νάξου 120, 178
 - Γεώργιος, 111-116
 - Μάρκος, βικάρ., 27, 29
 Πολύαιγος, 8
 Πολυχρόνης Ἰωάννης Νικ. 148
 Ποτεντάκης
 - Ἀναγνώστης, 136-141
 - Ἰωάννης, 124
 - Νικόλαος, ἱερ., 147, 149
 Πρακτικός Ἀντώνιος, ἐπίτρ., 86
 Πρατικός
 - Ἀντωνάκης, ἐπίτρ., 30, 36
 - παπα-Ἀντώνιος, 142
 - Ἰωάννης, 126
 - παπα-λογοθέτης, 148
 - Νικόλαος, 162
 Πρεβηλέτζιος Γεώργης, 131
 Πρεζάνη Θεοδοσία, μοναχή, 190
 Πρεζάνης Ἀνδρέας 63
 Πριμηκυρίου Εὐγενία, μοναχή, 190
 Προβελέγγιος
 - Ἰωάννης (εἰς Βουκουρέστι), 165
 - Ἰωάννης, δήμαρχος, 44-49, 51-52, 54-55, 64, 79, 82, 89, 91, 92, 95
 - Κων/νος, 48-51, 54-56, 68, 91
 Ῥαφελέτος
 - Γεώργης Νικ., 139
 - Νικολός Λούκα, 139
 Ῥαφελιᾶς Φραζέσκος Γ., 131, 154
 Ῥόζας Πετράκης, 33, 34, 118, 180
 Ῥουμπίνης
 - Γιάννης, 41
 - Φραζέσκος, 41
 Ῥούσσοι
 - Γιαννάκης, 124
 - Ἰωάννης, 135
 - Νικολός, παπα- ἐπίτρ. 30, 36
 Ῥούσσοι - Μηλιδώνης Μάρκος 172
 Ῥωμάνος
 - Ἀντωνάκης, σιόρ, 140
 - παπα-Ἰωάννης, 140
 Ῥωσσέτος Κ., νομάρχης, 73
 Ῥῶσοι, 21
 Ῥώτας
 - Ἀθανάσιος, ἡγ. Ταξιάρχου, 126
 - Καλλίνικος, ἡγ. Ταξιάρχου, 125
 Σανουῦτος Μιχ., Λατ. κληρ., 97, 103
 Σαντορίνη, 8, 14, 24, 179, 182
 Σάρης
 - Ἀντώνης Ἰ., 42
 - Ἰωάννης Ἀντ., 159-162
 Σελίμ Β΄, σουλτᾶνος, 7
 Σεργιάνης
 - Θεμιστοκλῆς, 67, 70
 - Ξενοφών, 80, 87
 Σερίφιοι, 122
 Σέριφος, 7, 158, 171

- Σερμαρτής Ποθητός, διάκ., 32
 Σίκινος, 8, 188
 Σκανδάλης Ί.Κ., 56
 Σκιατίνη Ίραφαήλ, Λατ. επίσκ.
 Νάξου, 100, 102, 103
 Σκλαβοῦνος Ζόρζης, καπετάν, 37
 Σκουργιαλοῦ Μαγδαληνή, μονα-
 χή, 190
 Σκοῦφος Σ., νομάρχης, 189
 Σοφιανός Ίωάννης Άντ., 124
 Σπαθάρος Κων/νος, 158
 Σπεράντσα Καλλινίκη, μοναχή,
 190
 Σπεράντσας
 - Άντώνιος Ά., 184
 - Θεμιστοκλῆς, 87
 - Νικόλαος, σχολάρχης, 58, 184,
 187
 Σπίθας
 - Θεοδωρῆς Άντ., 137
 - Ίωάννης Μιχελῆ, 142
 Σπυριδώφ, Ρῶσος ναύαρχος, 21
 Σταυριανός Δημήτριος, 161
 Συρῆγος πρέ Λουκάς, 179
 Σῦρος, 7, 40, 75, 174
 Σχολεῖο Ἑλληνικό Σίφνου, 183

 Ταραντῆνος Ίωάννης Λ., ἱατρός,
 26
 Τζαγκαρέλος Γεώργιος, πρωτοπ,
 32
 Τζαμπουνιέρης Ίωάννης, 144
 Τζερίγου Νικολός, 136
 Τζηγάλας Νικολός, αἰδεσ., 182
 Τζικάκης Ίωάννης, 125
 Τζοῦκος
 - Δημήτρης, 153
 - Κων/νος, 159
 Τζουρῆς Ἀργυρός Μαν. 129
 Τῆνος, 11, 18, 32
 Τομάζος, ἱερεὺς - ἱερογράφος, 171
 Τουλάκης Γιαννάκης, 146

 Τουλῆς
 - Ζανῆς Ίω., 138
 - Ίωάννης Γεωρ., 138
 Τουλλῆς Ίωάννης Γεωρ., 158
 Τουλφῆς Άντώνης, 153
 Τραγάνης Νικολός Άντ., 141
 Τριαντάφυλλος
 - Γεωργάκης, ἀφέντης, 143
 - Γεώργης, 141, 144
 Τριανταφύλλου Μαρία Γ., 161
 Τσιμάκης Μιχ., γραμμ. ἐπαρχεί-
 ου, 53, 84

 Φιδέλες
 - Γεώργης, 139
 - Μιχαήλ, ἐπίτροπος, 35
 Φιλίππου Νικολός, 129
 Φιλόθεος, ἀρχπ. Άνδρου, 123
 Φολέγανδρος, 8
 Φραζέσκου Άντώνης, ἐπίτρ. 36
 Φραγκούλης
 - Γεωργάκης Ίω., 149
 - Ίωάννης Άπ., 141
 - παπᾶς - ἔξαρχος, 10
 Φρουδᾶς Ίωάννης, 138
 Φρουδίτης Πετρῆς, 30
 Φώσκολος Μάρκος, ἱστορικός, 5,
 10, 29
 Φωτιάδης
 - Κ., 65
 - Νικόλαος, 184, 187

 Χαιρέτης, βλ. Παρθένιος
 Χαλκιᾶς Ίωάννης, 141
 Χαρίτων, ἱερμχ. 142, 146
 Χαρχάλης Άντώνης Ίω., 152, 154
 Χίος, 27, 102, 114, 174
 Χλωρῆ Παρθενία, μοναχή, 190
 Χλωρός Ἀπόστολος, 60
 Χρυσόγελος Νικόλαος, 17, 38,
 44, 48, 49, 50, 54, 64, 79,
 186

Χρυσογέλου Ἀσπασία, 187
Χρυσοφίνης Ἀναγνώστης, 155

Ψαραύτης Γεώργιος, διδάσκ., 185

Ψαρός

- Ἀντώνιος, 21

- Μιχελῆς, 131

Ψυλιᾶκος

- Ἰωάννης, 85

- Λούης, 187

II. ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Ἅγιος

- Ἀνδρέας, 137

- Θωμᾶς, 130

- Ἰωάννης, Φάρου, 137

- Ἰωάννης, Κοκλίου, 138

- Μερκούρης, 129

- Σώστης, 24, 150

Ἅγίους Ἀναργύρους, 129

Ἄμμος, στήν, 166

Ἄνεμορδίλι, στό, 161

Ἄνεραΐδα, στήν, 129, 137

Ἄποκοφθό, στό, 162

Ἄρτεμώνας, 131

Ἄφεντικά, στά, 144

Βαγκέλου, στοῦ, 148

Βαθύ, 130, 136, 144, 147, 149,
150, 152

Βαλανιαῖς, στίς, 166

Βάνη, στοῦ, 131

Βίγλα, 128-130

Βλισίδι, στό, 128-131

Βόλου, στοῦ, 129

Βορεινά, στά, 131

Γεναριά, στή, 128-130

Θεολάη, στοῦ, 128

Θόλος, στόν, 129-145

Κακό Σκαλί, στό, 128

Καλαμάκι, στό, 132

Καλαμίτζι, στό, 129

Καλικατζιάρου, στοῦ, 129

Καμάρες, 144

Καταβατή, 155

Κατζαρίδη, στοῦ, 128

Κόκκινου, στοῦ, 157

Κοπανᾶ, στοῦ, 146

Κοπριανά, στά, 145

Κοσκωνᾶ, στοῦ, 147

Λαγγάδα, στή, 129, 131

Λιβαδάκια, στά, 150

Λόντρη, στοῦ, 128

Λοῦρο, στό, 131

Λούρους, στούς, 139

Μάγγανα, στά, 129

Μαρίνου, στοῦ, 158

Μαῦρο χωριό, 129-130

Μουγγοῦ, στοῦ, 128-131, 160

Μπαρίκου, στοῦ, 141

Μυρσίνη, στή, 128, 130

Ξάμπελα, στά, 158

Πελιάρδι, στό, 166

Πηγαδάκια, στά, 129, 155

Πλάκες, στίς, 153

Πλακιά, στά, 128-130

Πλακωτό, στό, 161

Πλατύ Γιαλός, 128, 130

Πλεκτή, στήν, 128-130

Ῥάχη, στή, 140

Σαλαγγιά, στοῦ, 129-131

Σελλάδι, στό, 121

Σεράλια, 126, 130

Σκαλωτό, στό, 126

Σχοτεινό, στό, 156

Σταυρί, στό, 129, 131, 166

Τρευλοῦ, στοῦ, 129

Φανερωμένη, 130-131

Φάρος, 137

Φασόλη, στοῦ, 128, 130

Φυρία, στή, 128, 130

Φυρόγαια, στά, 124, 126, 130,
131

Χερόννησος, στή, 150

III. ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΩΝ

- Albertino Michel, 12, 13
Angelo da Sonino, 176
Barachia, 8
Bologna, 100, 101
Borgia Andrea, 120
Camponesco Giov., vesc., 112
Capponi, cardin, 102, 103
Capraiola, 106
Castelli Vincenzo, 26, 172
Civita Castellana, 100-109
Clivio Giacomo, 105
Dellagrammatica Dom., 98
Doria Mauricio, 34
Foscolo Leonardo, 28
Gozzadina Margarina, 97, 98
Gozzadini
- Angelo, 5
- Nikolao, 5
Guarchi Luigi, 14, 182
Harley Philippe (de Cesy), 174
Hocquincourt, 25
Ingoli, secr PFSacra, 112
Lima, pre Marco, 11, 25, 32, 98
Mainer Vincenzo, 102, 103
Margin, de, 25
Michelluzzi Franc. 110-121
Ottaviani Luca, 101, 102
Parigi, da, Bernardo, 33, 117
Paterio Giov. Batista, 120
Polla Marco, pre, 110 pass.
Remondi Benedetto, 175
Rocca Giacomo, 11, 12, 13, 17,
29, 97, 99, 110, 115, 175
Rosa Pietro, 119
Sebastiani, 120
Theris Natale, 105
Tourvil, de, 25
Sirigo Gasparo, 8
Slot J.B., 121

Έκδοτική παραγωγή:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ

Άρδηττού 12-16, 116 36 Άθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 - Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.com.gr - e-mail: info@eptalofos.com.gr

